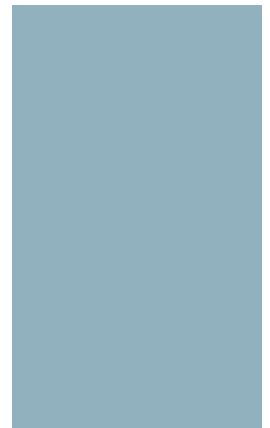

Översiktsplan 2040 för Hagfors kommun

Samrådshandling 2025-11-11

Antagen av kommunfullmäktige 2026-xx-xx
Laga kraft 2026-xx-xx

Innehållsförteckning

Projektorganisation 4

Inledning 7

Det här är Hagfors kommun 7

Översiktsplanering 11

Förutsättningar 17

Koppling till globala, regionala och lokala mål, planer, program, strategier och riktlinjer 17

Fördjupad översiktsplan (FÖP) 26

Tematiskt tillägg till översiktsplan (TÖP) 27

Planeringsförutsättningar och riktlinjer 28

Dialoger 30

Mellankommunala frågor och intressen 31

Regionala frågor 32

Omvärldsanalys 32

Befolkningsutveckling 34

Bostadsförsörjningsbehov 38

Näringslivsutveckling och behov 39

Utvecklingsinriktning 41

Kommunikationer 42

Väg 42

Flyg 43

Hållbara resor 44

Bebyggelse 46

Grön- och blåstruktur 55

Mark och vattenanvändning 61

Beskrivning 61

Mark- och vattenanvändningskarta 68

Utvecklingsområden 74

Riksintressen, värden och hänsyn 93

Riksintressen 93

Landskap-, Natur- och Kulturmiljövärden 105

Miljö, hälsa och säkerhet 112

Teknisk försörjning 131

Materialförsörjning och masshantering 137

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) 139

Genomförande 203

Genomförande och aktualitet 203

Genomförandeplan 203

Konsekvenser 209

Sammanfattning av planens möjliga utfall 209

Sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivning 210

Projektorganisation

När vi tog fram den nya översiktsplanen har många varit med och bidragit. Här visar vi hur arbetet har varit organiserat och vilka som varit delaktiga längs vägen.

Projektägare

Kommunfullmäktige

Politisk styrgrupp

Kommunledningsutskottet

Styrgrupp

Louise Sjöholm, samhällsbyggnadschef

Emil Florell, GVA-chef och biträdande samhällsbyggnadschef

Felicia Styffe, samhällsplanerare

Ricardo Archer, samhällsplanerare

Jenny Fridberg, avdelningskommunikatör

Projektledning

Louise Sjöholm, samhällsbyggnadschef

Ricardo Archer, samhällsplanerare

Daniel Nordholm, VD/Planeringsarkitekt FPR/MSA, SBK
Värmland AB i Arvika, konsult

Framtagandet av översiktsplanen har bedrivits i projektform där ett stort antal medarbetare inom kommunens samtliga avdelningar, under hela processen, bidragit på olika sätt med sin respektive sakkunskap i olika sammanhang och arbetsgrupper.

Foton och illustrationer

Fotografier, illustrationer och kartor Hagfors kommun, där inget annat anges.

Foto: Roger Borgelid

1 INLEDNING

I detta kapitel kan du läsa om hur arbetet med översiktsplanen är organiserat, samt få en introduktion till Hagfors kommun och dess olika orter. Kapitlet ger en grundläggande förståelse för planens syfte och sammanhang innan du går vidare till mer detaljerade delar.

INLEDNING

Det här är Hagfors kommun

Hagfors kommun är belägen i hjärtat av Värmland, där skogar, sjöar och älvar formar ett landskap rikt på naturresurser, historia och livskvalitet. Här finns gott om utrymme för både människor och idéer, och en vardag som kombinerar närhet till naturen med goda möjligheter att skapa sin framtid.

Historien om Hagfors är berättelsen om människors kraft och uppfinningsrikedom. Från de tidiga bosättningarna längs Klarälven till industrialiseringens framväxt med järnhantering och skogsbruk som motorer, har kommunen vuxit fram ur naturens och människans samspel. Uddeholmsbolaget och Hagfors järnverk har spelat en avgörande roll i utvecklingen av bruksorten och är än idag en viktig aktör i det lokala näringslivet.

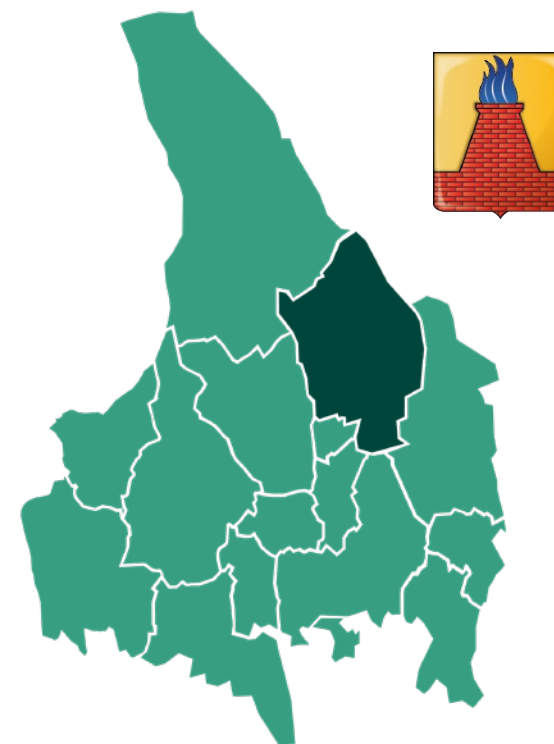

Illustration: Region Värmland.

Befolkning och yta

- ◆ Hagfors kommun har cirka 11 400 invånare och sträcker sig över en yta på 2 000 km².

Näringsliv

- ◆ Stark industriell tradition, särskilt inom järn- och stålindustri. Idag präglas näringslivet av en blandning av internationellt verksamma industriföretag som Uddeholms AB, Metal Powder Group, Autofric och lokala entreprenörer inom bland annat bygg, handel och besöksnäring, samt en växande tjänstesektor med företag inom IT och konsultverksamhet.

Kultur

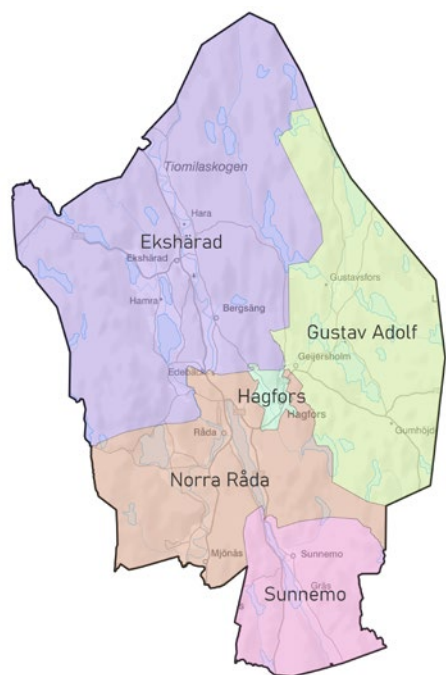
- ◆ Hemkommun till flera kända svenska artister, bland annat Monica Zetterlund, jazzikon med internationell karriär, och Christer Sjögren, sångare i Vikingarna och folkkär soloartist. Fordonskultur, motorsport, konst och mathantverk hör också hemma här.

Naturen som livskvalitet

- ◆ Rik på sjöar, skogar och vildmark, vilket gör den attraktiv för friluftsliv, fiske och naturturism. Klarälven rinner genom kommunen och erbjuder paddling och naturskön rekreation.

Framtidsvisioner

- ◆ I projektet **Bruksort 2.0** samverkar kommunen med företag, forskare och invånare för att skapa en hållbar och innovativ framtid. Det lokala näringslivet kännetecknas av hög specialisering, exportinriktning och starkt engagemang i platsens utveckling. Enligt den senaste Kommunindikatorn 2025 bedöms Hagfors ha goda framtidsutsikter inom miljöarbete, trygghet och äldreomsorg, vilket stärker kommunens attraktivitet som livsplats (Kommunindikatorna, Demoskop, 2025).

Våra orter och beskrivningar

Kommunen omfattar fem kommundelar – Hagfors, Ekshärad, Norra Råda, Sunnemo och Gustav Adolf – var och en med sin unika karaktär, kultur och identitet.

Tillsammans bildar de en kommun med stark lokal förankring och en vilja att utvecklas hållbart för framtiden.

Ekshärad

Ekshärad har varit bebott sedan stenåldern och utvecklades under medeltiden till ett jordbruks- och kyrkligt centrum längs Klarälven. Idag är orten känd för sin träkyrka, sin kulturhistoria och för turism kopplad till älven och naturen. Ekshärad präglas också av en stark lokal anda där invånarna och föreningslivet skapar en levande vardag. Här finns ett livskraftigt näringsliv med många småföretag och flera större verksamheter

Norra Råda

Norra Råda omnämns redan i den äldre västgöotalagen och var en viktig anhalt längs pilgrimsleden till Nidaros under medeltiden. Idag är det en levande ort med historiska bruksmiljöer, närhet till Klarälven och ett aktivt lokalsamhälle. Här finns också Hagfors Airport som skapar goda förutsättningar för näringsliv och turism. Rådas strategiska placering vid riksväg 62 gör orten lättillgänglig för både boende, företagare och besökare. Vägen fungerar som en viktig pulsåder för transporter, pendling och turism.

Sunnemo

Sunnemo blev egen socken 1653 i samband med etableringen av Tutemohytan, en del av den tidiga järnhanteringen i området. Idag är det en naturnära ort med stark hembygdskänsla och närhet till skog och sjöar.

Sunnemohytan och Hyttälven sett från ovan (Foto: Pär Thörne, Greengate)

Hagfors

Hagfors växte fram som ett industrisamhälle i slutet av 1800-talet när Uddeholmsbolaget samlade flera järnbruk till en stor enhet vid Uvån. Idag är Hagfors kommunens centralort med en stark industriell tradition och ett näringsliv som spänner från internationellt konkurrenskraftigt stålverk till företag inom bygg, tjänster, handel och besöksnäring. Här finns ett brett utbud av samhällsservice och föreningsliv.

Vy över centrala Hagfors med de karaktäristiska höghusen (Foto: Pär Thörne, Greengate)

Gustav Adolf

Gustav Adolf växte fram kring Gustafsfors bruk, som anlades av Uddeholmsbolaget under 1700-talet. Idag är området en småskalig landsbygdsmiljö med historiska rötter och värdefulla kulturmiljöer.

Hyttruinen i Gustavsfors med hembygdsgården i bakgrunden.

Hagfors kommun i nutid

Hagfors kommun idag är en plats där det moderna möter det traditionella. Här finns ett internationellt näringsliv, en levande kulturhistoria och ett rikt friluftsliv. Klarälven, som slingrar sig genom kommunen, är inte bara en livsnerv för natur och rekreation – den är också en symbol för den livskraft och rörelse som präglar kommunen. Flygplatsen, det lokala näringslivet och kommunens strategiska läge mellan Oslo och Stockholm skapar goda förutsättningar för tillväxt och samverkan.

Samtidigt står kommunen inför utmaningar. Befolkningsutvecklingen har varit negativ under flera decennier, och medelåldern är högre än riksgenomsnittet. Idag bor här cirka 11 400 invånare (2024, Kolada). För att möta framtiden

krävs därför strategiska satsningar på attraktiva boendemiljöer, utbildning, arbetsmarknad och samhällsservice.

Hagforsstrategin pekar ut sju styrkor – från naturens kraft och kulturens arv till modigt folk och god mat – som tillsammans ska stärka kommunens attraktionskraft och identitet.

Hagfors är en kommun där det finns plats för både innovation och eftertanke, för både unga familjer och äldre generationer. Här finns möjligheter att leva ett gott liv nära naturen, med trygghet, gemenskap och framtidstro. Genom översiktsplanen vill kommunen ta ett samlat grepp om den fysiska planeringen och skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling – ekologiskt, socialt och ekonomiskt.

Med rötterna i historien och blicken mot framtiden är Hagfors kommun redo att möta morgondagens möjligheter.

Översiktsplanering

Översiktsplanering är ett ständigt pågående arbete. Ny kunskap, nya krav, behov, förutsättningar, trender, omvärldshändelser och politiska prioriteringar ställer krav på att översiktsplanen revideras.

Vad är en översiktsplan?

Hagfors kommuns samhällsbyggande har ett brett syfte och vision. Det styrs av ett antal styrande och strategiska dokument för att uppnå en hållbar utveckling inom den fysiska planeringen utifrån kommunens egna förutsättningar.

Översiktsplanen (ÖP) är det första steget inom den kommunala långsiktiga planeringen för mark- och vattenanvändningen. Översiktsplanen vägleder och styr inriktningen för kommande planering, lovgivning och infrastruktursatsningar med ställningstagande för att skapa en god och hållbar livsmiljö.

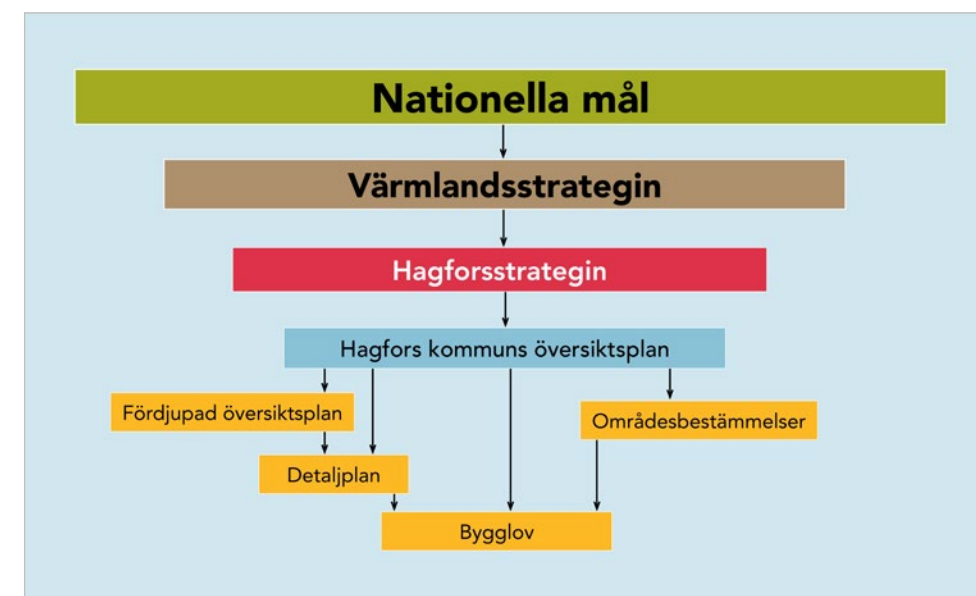
Samtliga kommuner i Sverige ska ha en aktuell översiktsplan, enligt 3 kap. plan- och bygglagen (PBL) som vägleder mark- och vattenanvändning-

en samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är inte ett juridiskt bindande dokument utan ett vägledande dokument som speglar den politiska majoritetens viljeinriktning som beslutas av kommunfullmäktige. I översiktsplanen ska det även framgå hur kommunen tänker ta hänsyn till allmänna intressen samt hur riksintressen ska tillgodoses och hur miljö kvalitetsnormer (MKN) ska följas.

Översiktsplanen riktar sig till alla som lever och verkar inom kommunen idag, men den ska även ta höjd för framtida generationers behov med målet om att nå en långsiktigt hållbar utveckling. Därför är Hagfors kommuns översiktsplan ett dokument som tar sikte mot år 2040.

Planen samordnar olika sektorsintressen och är en del av kommunens planering och utbyggnad av struktur, service och bostäder. Översiktsplanen fungerar också som plattform för kommunens medverkan i den regionala utvecklingsplaneringen och i kommunens dialog med andra kommuner och statliga myndigheter.

En översiktsplan kan ändras, dels genom en fördjupad översiktsplan (FÖP) för ett visst geografiskt område av kommunen, dels för att tillgodose ett särskilt allmänt intresse genom ett tillägg. Trots att översiktsplanen inte är juridiskt bindande är den ett mycket viktigt dokument för att ge en helhetsbild av kommunens utveckling.

Översiktsplanens process

Plan- och bygglagen reglerar vad som ska redovisas i översiktsplanen samt hur processen att ta fram eller ändra en översiktsplan ska se ut.

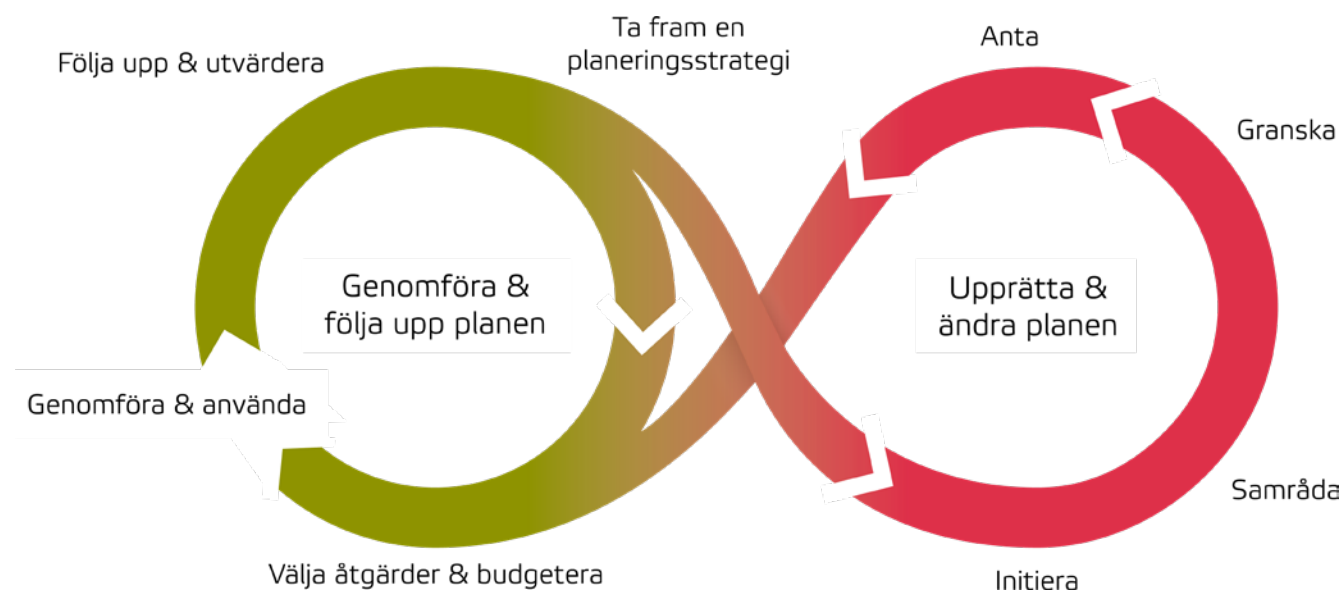

Illustration: Boverket

Kontinuerlig översiktsplanering

Samhällsutvecklingen för med sig nya förutsättningar, trender och omvärldsfaktorer som påverkar kommunen. Därför behövs en aktiv översiktsplanering, så att planen hålls aktuell. Därmed är genomförande, uppföljning samt utvärdering av översiktsplanen en del av den kontinuerliga processen. Ett framtagande av en översiktsplan innebär medborgardialoger, samråd, granskning och slutligen ett antagandebeslut av kommunfullmäktige. Varje mandatperiod ska kommunfullmäktige besluta om översiktsplanen fortfarande är aktuell i en planeringsstrategi.

Planeringsstrategi

Sveriges kommuner ska senast två år efter ett ordinarie val anta en planeringsstrategi. Syftet med planeringsstrategin är att den ska främja en kontinuerlig översiktsplanering som håller översiktsplanen aktuell och ger uttryck för de gällande övergripande politiska målen i kommunen. Framtida revideringar av översiktsplanen kommer att ske med utgångspunkt från planeringsstrate-

gin, så att planen hålls aktuell genom en rullande planeringsprocess med successiva ändringar.

Initiera planarbete

När kommunen fattat beslut om att en ny översiktsplan behöver tas fram handlar det inledande arbetet om att sätta ramverket för planarbetet. Det gäller exempelvis organisation, tidsplan, budget och avgränsning men även hur den interna och externa dialogen ska ske.

Kommunfullmäktige har tidigare aktualitetsprövat Hagfors kommuns kommunövergripande översiktsplan 2000 och fattat beslut att planen, som inte är digital, inte längre kan betraktas som aktuell och ska digitaliseras, uppdateras och kompletteras, (KF beslut § 87, 2019-09-30). Det gäller även de fördjupade översiktsplanerna.

Relevanta delar från den gamla översiktsplanen samt de fördjupade översiktsplanerna som fortfarande bedöms aktuella ska digitaliseras och överförs till en aktuell översiktsplan som upprättas med utgångspunkt från gällande lagstiftning och senast gällande digitala planerings- och kartunderlag.

Samråd

Samråd utgör en stor del av översiktsplaneprocessen. Den startar när den första tidiga dialogen inleds och avslutas när samrådsredogörelsen är skriven. Syftet med samrådet är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Ett samrådsförslag tas fram med hjälp av planeringsunderlag och dialoger.

Inom ramen för samrådet sker även ett avgränsningssamråd men länsstyrelsen för miljökonsekvensbeskrivningen. En översiktsplan kan normalt antas medföra en betydande miljöpåverkan vilket innebär att en strategisk miljöbedömning ska göras när en översiktsplan upprättas eller ändras.

Under samrådet läggs ärendet ut på kommunens webbplats, annonseras i lokaltidningarna och skickas ut för synpunkter till både allmänheten, myndigheter och organisationer. När samrådstiden gått ut sammanfattar samhällsbyggnadsförvaltningen alla inkomna synpunkter i en samrådsredogörelse och föreslår hur synpunkterna ska behandlas och förankras politiskt. Därefter kan eventuell bearbetning av samrådsförslaget genomföras inför kommande granskning.

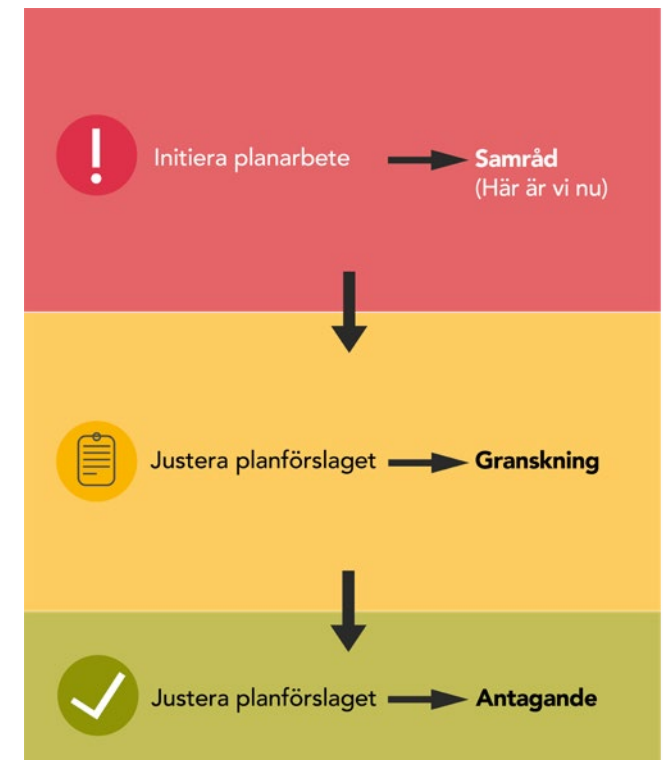
Granskning

När det nya förslaget är klart ska det skickas ut för granskning under minst två månader. Kommunen annonserar att granskningen påbörjas i tidningen och på kommunens webbplats. Syftet med granskningen är att visa hur samråds-synpunkterna påverkat planförslaget. Alla har möjlighet att tycka till om översiktsplanen under granskningen.

När granskningstiden gått ut, sammanfattar samhällsbyggnadsavdelningen alla inkomna synpunkter i ett utlåtande och föreslår hur synpunkterna ska behandlas. Kommunstyrelsen tar ställning till samhällsbyggnadsavdelningens förslag. Om planförslaget genomgår en större förändring efter granskning, måste det granskas igen. Annars är det färdigt för antagande.

Antagande

En översiktsplan antas alltid av kommunfullmäktige. Eftersom en översiktsplan inte är juridiskt bindande, utan en politisk viljeinriktning, kan innehållet inte överklagas, utan endast formaliafel.

Arbete efter antagande

Välja åtgärder och budgetera

När översiktsplanen antagits börjar arbetet med att prioritera vilka åtgärder enligt översiktsplanen som kommunen vill börja med. De olika åtgärderna budgeteras och integreras i den kommunala organisationen. I kommunens mål och budget prioriteras övergripande mål för gällande mandatperiod. I nämnd- och verksamhetsplanering avsätter kommunen medel och resurser för åtgärderna som ska genomföras.

Genomföra och använda planen

Utifrån den viljeinriktningen som politiken har pekat ut för hur mark- och vattenområden ska användas behöver en rad åtgärder genomföras för att nå dit. Det kan handla om att fortsätta översiktsplanera genom att ändra delar av planen eller att ta fram ett nytt planeringsunderlag, till exempel grönstrukturplan eller trafikanalys. De-

taljplanering, ta fram områdesbestämmelser eller köpa mark är andra exempel på åtgärder som kan ingå i genomförandet av översiktsplanen.

Arbetet med översiktsplanen fortsätter

Efter att planen antagits fortsätter arbetet med kommunens översiktsplanering. Kommunen följer upp översiktsplanen samt om nya planeringsförutsättningar tillkommit som gör det nödvändigt med nya eller förändrade ställningstaganden. Detta sker löpande eller som minst en gång per mandatperiod med hjälp av planeringsstrategin. På så vis får vi en rullande översiktsplanering med successiva ändringar.

Översiktsplanering i Hagfors

Ny översiktsplan

Hagfors översiktsplan 2000 vann laga kraft år 2002 och är idag 23 år gammal. Planen anses vara föråldrad. Därför beslutade kommunfullmäktige den 30 september 2019 att gällande översiktsplan är inaktuell med hänsyn till alla de lagförändringar, anspråk och ambitioner som tillkommit sedan den upprättades. Samhällsbyggnadsavdelningen fick också ett planuppdrag att upprätta en aktuell kommunomfattande översiktsplan med miljökonsekvensbeskrivning i enlighet med plan- och bygglagens kap. 3 Översiktsplan. Vidare har Hagfors kommunfullmäktige i sin aktualitetsprövning konstaterat att Hagfors översiktsplan 2000 ska digitaliseras, uppdateras och kompletteras, (KF beslut § 87, 2019-09-30). Det gäller även de tematiska tilläggen och de fördjupade översiktsplanerna.

Hagfors planeringsstrategi

Om kommunen inte antar en planeringsstrategi inom avsett tidsintervall anses översiktsplanen i sin helhet vara inaktuell, det vill säga även inklusive eventuella ändringar för en viss del av kommunen och tillägg avseende ett visst allmänt intresse. Detta gäller första gången efter 11 september 2024. Därefter i kommande mandatperioder om kommunen varken antagit en planeringsstrategi eller en ny översiktsplan, som har fått laga kraft, inom två år efter ett ordinarie val måste kommunen påbörja arbetet med att ta fram en ny översiktsplan.

Därför beslutade Hagfors kommunfullmäktige (KF beslut §58, 2024-06-24) att anta en planeringsstrategi för kommande översiktsplan och för perioden 2024-2028. Beslutet gäller från och med 2024-08-01. Därmed anses Hagfors översiktsplan vara gällande även om vissa delar är inaktuella.

Boverkets modell för översiktsplanering

Hagfors kommun tillämpar en anpassad version av Boverkets nya modell för översiktsplanering som har utvecklats för att stötta kommunerna i sitt arbete med att ta fram digitala översiktsplaner. Den ger vägledning om hur information i en översiktsplan ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt. Modellen utgår ifrån Boverkets föreskrifter om översiktsplan.

Modellen består av en bestämmelsekatalog och en databaslösning för geografiska informationssystem (GIS) som vägleder hur informationen i en digital översiktsplan kan struktureras på ett enhetligt sätt. I katalogen finns beskrivningar och grundläggande vägledning om innehållet i en översiktsplan. GIS-databaslösningen som ger kart-, plats-, och objektinformation är idag en grund för att bygga upp innehållet och strukturen kring en digital översiktsplan. Katalogen och databaslösningen är fortfarande under utveckling tillsammans med kommuner och andra organisationer. Därför har Hagfors kommun anpassat dessa delar efter kommunens egna behov.

Föreskrifter om översiktsplan

Boverket har tagit fram en rad föreskrifter för digitalisering av översiktsplaner (BFS 2024:2). Detta för att uppnå en enhetlig struktur för hur informationen ska definieras och identifieras för att den ska kunna överföras, behandlas och tillgängliggöras digitalt. Föreskrifterna gäller från 1 november 2024 och kan tillämpas fritt ända fram till 1 januari 2027 då kravet träder i kraft för översiktsplaner som påbörjas därefter. Hagfors kommun har valt att följa föreskrifterna utifrån kommunens egna förutsättningar.

Utifrån modellen och katalogen har en indelning gjorts för framtagande av översiktsplanen. Tre huvuddelar med respektive underdelar framgår:

Utvecklingsinriktning

Kommunens viljeinriktning för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön på en övergripande nivå:

- ◆ Bebyggelsestruktur
- ◆ Kommunikation
- ◆ Grön- och blåstruktur (Natur och friluftsliv med sammanhängande system av gröna områden som parker, naturmark och vatten samt kulturmiljöer).

Mark-och vattenanvändning

I översiktsplanen ska kommunen redovisa grunddragen för den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen:

- ◆ Bostadsbebyggelse
- ◆ Energiproduktion
- ◆ Friluftsliv och rekreation
- ◆ Funktionsblandad bebyggelse
- ◆ Grönområde
- ◆ Jordbruk
- ◆ Landsbyg
- ◆ Luftfart

- ◆ Natur- och kulturlandskap
- ◆ Service
- ◆ Skogsbruk
- ◆ Teknisk infrastruktur
- ◆ Vatten
- ◆ Vägtrafik
- ◆ Annan mark- och vattenanvändning.

Riksintressen, värden och hänsyn

- ◆ Förhållande av väsentlig betydelse
- ◆ Klimatrelaterade risker
- ◆ Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS).

En digital översiktsplan

Framtagande av en dedikerad webbsida för översiktsplanen startades år 2025 tillsammans med ett kartsystem för visning av den geografiska informationen kopplad till planen. Detta för att förenkla kommunikationen kring översiktsplanens syften för kommunens invånare samt övriga intressenter.

Historisk foto från Storgatan, Hagfors. Foto: J.E. Nahlin, tillgänglig från Lindebilder.se.

2 FÖRUTSÄTTNINGAR

I detta kapitel får du en översikt över de planeringsmässiga och strategiska förutsättningar som påverkar översiktsplanen. Här presenteras kommunens visioner, tidigare planer och dokument, samt kopplingar till globala, nationella och regionala mål. Du får också ta del av analyser kring befolkning, näringsliv, klimat, energi och trender som formar framtidens Hagfors. Kapitlet ger en viktig bakgrund till de vägval och prioriteringar som görs i planeringen.

FÖRUTSÄTTNINGAR

I översiktsplanen ska kommunen redovisa hur man i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program som har betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen (BFS 2024:2). För Hagfors översiktsplan finns dessutom andra förutsättningar i form av lokala analyser, dialoger, trender, omvärldsanalyser, kommunens egna styrande och strategiska planer samt en övergripande Hagforsstrategi som utgår från globala, nationella och regionala mål.

Koppling till globala, regionala och lokala mål, planer, program, strategier och riktlinjer

För Hagfors kommuns översiktsplan har man särskilt tagit hänsyn till följande globala, regionala och lokala mål, strategier och riktlinjer:

Globala kopplingar

Globala målen

Globala målen, även kallade Globala mål för hållbar utveckling, är en uppsättning av 17 universella mål som antogs av FN:s medlemsländer år 2015, i Agenda 2030 som är en handlingsplan. Målen handlar om att utrota fattigdom, bekämpa klimatförändringar och säkerställa en fredlig och inkluderande värld. Globala målen är ett gemensamt åtagande för att uppnå en hållbar utveckling till år 2030.

I Hagfors kommun är de globala målen en del av kommunens gemensamma vision och framtidsvägledning, *Hagforsstrategin*.

Hagforsstrategin togs fram första gången 2017 och är ett viktigt verktyg för att inspirera, motivera och planera för ett hållbart och starkt samhälle på både kort och lång sikt.

Hagforsstrategin lyfter 7 styrkor, 5 prioriterade områden och sammanlagt 35 mål som alla på ett eller annat sätt ska bidra till kommunens vision samtidigt som de också främjar de globala målen.

Barnkonventionen

Barnkonventionen, eller FN:s konvention om barnets rättigheter, är ett internationellt avtal som fastställer vilka rättigheter alla barn har. Det är ett rättsligt bindande dokument som antogs av FN:s generalförsamling 1989 och har godkänts formellt av de flesta länder i världen. I Sverige är barnkonventionen sedan 1 januari 2020 svensk lag. Inom Hagfors kommun finns inget separat styrdokument eller separat strategi framtagen med anledning av barnkonventionen. Däremot har förvaltningen i uppdrag att där så är möjligt skapa delaktighet och engagemang hos barn och unga i de planeringsfrågor och utvecklingsfrågor där barn berörs, som till exempel vid utformning och planering av skolmiljöer, lekplatser och parker. Sedan 2025 finns inom kommunen ett ungdomsråd.

Nationella kopplingar

Nationella miljömål

Sveriges miljömål består av 16 miljökvalitetsmål, ett generationsmål samt ett antal etappmål för områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling, luftföroreningar samt klimat. Miljömålen beskriver vad som behöver göras för att uppnå omställningen till ett hållbart samhälle. Generationsmålet är ett övergripande mål som tillsammans med miljömålen bidrar till ett löfte för framtida generationer om överlämnandet av ett friskt och hälsosamt samhälle.

Läs mer: [Sveriges miljömål](#)

Förhållningssätt

Översiktsplanen visar hur kommunen kan utvecklas på ett sätt som stödjer Sveriges miljömål. Det kan handla om att peka ut områden för framtida byggande där det finns bra möjligheter till kollektivtrafik och cykelvägar.

Översiktsplanen innehåller även ett antal förhållningssätt som vägleder och redogör för vilka natur- och friluftsvärden, spridningssamband, ekologiska värden som bör kartläggas vid kommande fysisk planering. Dessutom har Hagfors kommun anslutit sig och skrivit på en miljööverenskommelse för samverkan med länsstyrelsen Värmland och övriga aktörer. Överenskommelsen ska förbättra förutsättningarna för att uppnå miljömålen genom ett åtgärdsprogram som kommunen åtar sig att följa.

Nationell plan för transportsystemet

På uppdrag av regeringen tar Trafikverket fram ett förslag till en nationell plan för transportsystemet. Den senaste versionen, som avser perioden 2022–2033, omfattar åtgärder för att underhålla statlig infrastruktur och utveckla de statliga vägarna och järnvägarna. De åtgärder som föreslås ska bidra till att skapa ett effektivt och hållbart transportsystem i dag och för framtiden.

Läs mer: [Nationell plan 2022–2033](#)

Förhållningssätt

Hagfors kommun ska skapa förutsättningar för att utveckla transportinfrastrukturen i syfte att förstärka kommunens infrastruktur med tillgänglighet till hållbara transporter. Underhåll, kapacitet och trafiksäkerhet på de prioriterade vägarna har betydelse för tillgängligheten i Hagfors kommun. Det är viktigt att arbeta för en god infrastruktur i flera riktningar.

Folkhälsomål

Den nationella folkhälsopolitiken består av åtta mål och syftar till att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen. Målet är att de påverkbara hälsoklyftorna ska slutas inom en generation. Den fysiska planeringen kan genom rätt utformning bidra till att skapa miljöer som främjar folkhälsan. En annan del i arbetet för en bättre folkhälsa berör människors delaktighet och inkludering vid beslut och planering.

Läs mer: [Nationellt folkhälsomål](#)

Förhållningssätt

Översiktsplanen skapar förutsättningar för utvecklingen av miljöer som främjar folkhälsan. Det kan handla om trygga offentliga rum, trygga och säkra gång- och cykelvägar, tillgänglighet till rekreation och fysiska aktiviteter med mera. Hagfors kommun har ett ansvar att skapa förutsättningar för alla invånare att leva ett hälsosamt liv.

Nationella mål för friluftslivspolitik

Det nationella friluftsmålet handlar om att alla människor ska ha möjlighet att vistas i och utöva friluftsliv i naturen, med allemansrätten som grund. Det finns tio mål för att stödja detta, med syftet att förbättra förutsättningarna för friluftsliv och öka tillgängligheten till natur.

De nationella målen för friluftslivet är:

- ◆ Tillgänglig natur för alla
- ◆ Starkt engagemang och samverkan
- ◆ Allemansrätten
- ◆ Tillgång till natur för friluftsliv
- ◆ Attraktiv tätortsnära natur
- ◆ Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
- ◆ Skyddade områden som resurs för friluftslivet
- ◆ Ett rikt friluftsliv i skolan
- ◆ Friluftsliv för god folkhälsa
- ◆ God kunskap om friluftslivet

Dessa mål syftar till att säkerställa att naturen är tillgänglig för alla, oavsett ålder, förmåga eller bakgrund. Det handlar om att öka medvetenheten om friluftsliv och dess fördelar, och att säkerställa att människor har möjlighet att uppleva naturen på ett säkert och respektfullt sätt.

Läs mer: [Sveriges friluftslivsmål](#)

Förhållningssätt

Hagfors kommun har en rik natur med mycket vatten och skog. Detta innebär att inom kommunens ytan finns lokala, regionala samt nationella friluftsvärden. I översiktsplanen lyfter vi fram områden som är särskilt värdefulla för naturupplevelser och friluftsliv. Dessa ska tas hänsyn till i den fysiska planeringen. Möjligheten att utöva friluftsliv har stor betydelse för många människor och är viktig ur en rad perspektiv som hälsa, rekreation, natur- och miljöförståelse samt för besöksnäringen. Invånarna i Hagfors har goda förutsättningar att utöva friluftsliv i attraktiva, tätortsnära naturområden.

Hagfors kommun arbetar med en kartläggning av områden för friluftsliv vilket ger kommunen ett planeringsunderlag som till exempel kan stärka friluftslivets intressen och status i samhällsplanering. Att människor har tillgång till naturen är viktigt, och det tas också med i planeringen för hur mark och vatten ska användas på lång sikt.

Nationella kulturmiljömålen

De nationella målen lyfter fram hur viktigt det är att både utveckla och bevara våra kulturmiljöer. Genom att ta ett helhetsgrepp kring våra

kulturmiljöer, exempelvis genom ett kulturmiljöprogram, så innebär det att de ges bättre förutsättningar att bevaras och utgöra en del av samhällsutvecklingen. Riksantikvarieämbetet har i uppdrag att, med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen och målen för kulturmiljöarbetet, driva på och stötta utvecklingen inom sitt område. Kulturmiljöarbetet utgår ifrån att tillgängliggöra och öka förståelsen för våra kulturmiljöer.

Läs mer: [Om kulturpolitik](#)

Förhållningssätt

I Hagfors kommun har invånarna god tillgång till kulturmiljön. En viktig del i översiktsplaneringen är att fortsättningsvis säkerställa bevarandet och tillgången till våra kulturmiljöer.

Sveriges jämställdhetspolitiska mål

Sveriges jämställdhetspolitiska mål syftar till att uppnå ett samhälle där kvinnor och män har samma makt att forma samhället och sina egna liv. Detta mål delas in i sex delmål, som fokuserar på inflytande, ekonomi, utbildning, arbete, hälsa, och mäns våld mot kvinnor.

Läs mer: [Mål för jämställdhet](#)

Förhållningssätt

Hagfors kommun arbetar för ett samhälle där kvinnor och män har samma möjligheter att forma sina liv. Jämställdhet är en grundläggande rättighet och en förutsättning för ett demokratiskt och hållbart samhälle. Hagfors kommun ska fortsättningsvis arbeta med att skapa ett inkluderande och jämställt samhälle.

Hagfors kommun har idag en plan för jämställdhet och delaktighet.

Nationell politik för gestaltad livsmiljö

Det politiska målet slår fast att arkitektur, form, design, konst och kulturarv har avgörande betydelse i samhällsbygget eftersom den gestaltade livsmiljön påverkar alla människor i deras vardag utifrån bland annat hälsa och välbefinnande. Gestaltad livsmiljö ska, enligt politiken, ses som ett sammanhållet område där alla dessa perspektiv samspelar och berikar varandra. Politiken utgår också från allas rätt till miljöer som är inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara.

Läs mer: [Politik för gestaltad livsmiljö](#)

Förhållningssätt

En viktig del i översiktsplaneringen är att fortsättningsvis säkerställa att utvecklingen av våra miljöer sker med omsorg, kvalitet och långsiktighet. Hagfors kommun ska vara en attraktiv, hållbar och inkluderande plats att bo, leva och verka i. Den fysiska miljön påverkar invånarnas vardag och välbefinnande. Utveckling av miljön ska ske med hänsyn till landskapets karaktär, platsens identitet och lokala behov samt förutsättningar.

Regionala kopplingar

Värmlandsstrategin

Region Värmland har det regionala ansvaret för utveckling och har därför utarbetat utvecklingsstrategin "Värmlandsstrategin 2040". Ambitionerna för strategin är att skapa de bästa möjliga förutsättningar för människor att bo och verka i Värmlands län. Strategins vision är "Ett hållbart Värmland som förändrar världen". På uppdrag av regeringen ska samtliga regioner i Sverige ta fram

en regional utvecklingsstrategi som utgör en grund för olika beslut, satsningar för tilldelningen av till exempel projektmedel. Strategin fungerar även som ett underlag för förhandlingar med regeringen, statliga myndigheter och EU.

Värmlandsstrategin består av fyra delar - Nuläge, Perspektiv, Insatsområden och Genomförande. Dessa delar ger en bild över länets styrkor och utmaningar samt lyfter prioriterade områden att kraftsamla kring för en hållbar väg framåt.

Läs mer: [Värmlandsstrategin](#)

Förhållningssätt

Hagfors kommuns övergripande vision och strategi "Hagforsstrategin" som översiktsplanen förankras till, delar ambitionen med Värmlandsstrategin som är att skapa de bästa möjliga förutsättningarna för människor att bo och verka i vårt län. Hagforsstrategin redogör ett flertal av kommunens styrkor, prioriterade områden samt mål går i linje med Värmlands perspektiv, insatsområden samt genomförande. Dessa har använts som utgångspunkter i framtagande av översiktsplanen.

Länsplan för regional transportinfrastruktur i Värmland, 2022-2033

Region Värmland ansvarar för att ta fram en länstransportplan för Värmlands län. Planen är trafikslagsövergripande. Den omfattar bland annat investeringar i statlig infrastruktur av regional betydelse, åtgärder för statlig medfinansiering av kommunal infrastruktur, åtgärder som kan påverka transportefterfrågan samt åtgärder för en effektivare användning av befintlig infrastruktur. Länstransportplanen anger målen för utvecklingen av den regionala transportinfrastrukturen i Värmland. Utgångspunkten är det övergripande nationella transportpolitiska målet om en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet.

Den länstransportplan som är aktuell avser perioden 2022-2033.

Region Värmland har gjort följande övergripande prioriteringar:

- ◆ En förbättrad trafiksäkerhet och framkomlighet på de mest olycksdrabbade och trafikerade regionala vägarna.
- ◆ Fokus på regionala stråk för arbetspendling med syfte att stärka och utveckla en gemensam arbetsmarknadsregion med Karlstad som centralort samt att förbättra möjligheterna att arbetspendla till angränsande regioner.
- ◆ Fokus på regionala stråk och noder för godstransporter med syfte att stärka och utveckla det regionala näringslivet.
- ◆ Andelen resor med kollektiva färdmedel ska öka med hänsyn till tillgänglighet för alla, säkerhet och miljö. Satsningarna ska inriktas på åtgärder som förbättrar tillgängligheten och framkomligheten i det regionala stomlinjätet.
- ◆ Utveckla möjligheten att cykla på ett säkert sätt inom och utom tätbebyggt område samt förbättra kopplingarna mellan cykel och kollektivtrafik för att bidra till ett mer transporteffektivt samhälle.

Läs mer: [Länstransportplan](#)

Förhållningssätt

Hagfors kommun ska arbeta för en hållbar och tillgänglig transportinfrastruktur som stärker möjligheterna till trygg pendling, god livskvalitet samt turism- och näringslivsutveckling. För kommunen är det viktigt att arbeta för en god infrastruktur i flera riktningar. Översiktsplanen pekar därför ut statliga och regionala vägar som är betydelsefulla för kommunens utveckling.

Regionalt Trafikförsörjningsprogram för Värmland 2022–2026

Region Värmland är regional kollektivtrafikmyndighet och ansvarar för att ta fram ett regionalt transportförsörjningsprogram. Det regionala trafikförsörjningsprogrammet är ett långsiktigt strategiskt dokument för kollektivtrafik i Värmlands län. Programmet beskriver målen för kollektivtrafikens utveckling i regionen. Kollektivtrafiken är ett viktigt verktyg för hållbar utveckling och ökad tillväxt i regionen.

Läs mer: [Regionalt trafikförsörjningsprogram](#)

Förhållningssätt

Kommunen har med hänsyn till transportinfrastrukturen både förutsättningar och utmaningar för god kollektivtrafik. Kollektivtrafiken i Hagfors kommun har en central roll i att möjliggöra pendling till och från kommunen. Utveckling och planering av kollektivtrafiken ses som en viktig del i att nå en hållbar och önskvärd samhällsutveckling. För att främja tillgängligheten till kollektivtrafik och stödja hållbara transporter är utpekade kommunikationsnoder och stråk av särskild betydelse. För att lyckas få ned restiderna till och från orter och kommuner som Hagfors, där det saknas persontrafik med tåg, måste systemlösningarna inom trafikområdet inbegripa en tydlig prioritering på förbättrade och snabbare vägförbindelser.

Regional cykelplan för Värmland

Den regionala cykelplanen för Värmland är ett samlat dokument för utveckling av en ökad och säker cykling i länet. Syftet med cykelplanen är att utifrån visioner och mål få en samsyn bland berörda intressenter om vilka prioriteringar som är viktiga för att åstadkomma detta.

Läs mer: [Regional cykelplan för Värmland](#)

Förhållningssätt

Hagfors kommun arbetar aktivt med att förbättra samt skapa cykelvägar och stråk, med särskilt fokus på trygga och säkra skolvägar för barn och unga. I detta arbete tas hänsyn till den regionala cykelplanens vision och mål.

Värmlands energi- och klimatstrategi

Detta är ett dokument framtaget av länsstyrelsen i Värmland som ska bidra med vägledning kring de långsiktiga klimat- och energimål som riksdagen har beslutat om. Strategin redovisar riktningen samt ambitionsnivå för det regionala arbetet men underlättar även för samordning i detta arbete. Genomförande av strategin utgår ifrån frivilliga åtagande och samverkan.

De centrala delarna i strategin är:

- ◆ Fyra principer som fungerar som utgångspunkter och vägledning:
- ◆ Värmland tar ansvar
- ◆ Värmland tänker globalt
- ◆ Värmland använder resurser effektivt
- ◆ Värmland tar hänsyn till alla hållbarhetsaspekter.

I strategin framgår fyra framgångsområden som prioriteras och bedöms vara avgörande för det regionala arbetet med att nå energi- och klimatmålen. Områdena har valts på grund av goda möjligheter till att minska klimatpåverkan samt möjligheter att kunna påverka regionalt och lokalt. Framgångsområdena är:

- ◆ Fossilfria och effektiva transporter
- ◆ Robust och flexibelt energisystem
- ◆ Långsiktigt hållbart jord- och skogsbruk
- ◆ Ansvarstagande konsumtion.

Läs mer: [Energi- och klimatstrategi för Värmland](#)

Förhållningssätt

Hagfors kommun vill bidra till en hållbar utveckling genom att använda energi smartare, minska vår påverkan på klimatet och skapa bra förutsättningar för ett samhälle som är hållbart, motståndskraftigt och resurssnålt.

Kommunen arbetar med framtagande av en energi- och klimatplan som omfattar hela den kommunala organisationens energianvändning. Planen ska skapa förutsättningar för att uppfylla både lokala och övergripande klimat- och energimål.

En av översiktsplanens utvecklingsriktningar är landsbygdsutveckling och dess förutsättningar för levande landsbygder. Detta innebär bland annat ett samspel mellan utveckling och nyttjande av bördig jordbruksmark samt skogsbruk på ett hållbart sätt.

Vy över Klarälven. Foto: Mikael Svensson/Scandinav bildbyrå.

Lokala kopplingar

Hagforsstrategin

Hagforsstrategin är Hagfors kommuns övergripande vision och styrdokument. Hagforsstrategin är en lokal plan med förankring i Värmlandsstrategin och Agenda 2030. Strategin är framtagen genom dialog med olika målgrupper som bor och verkar inom kommunen. Strategin togs fram 2016 och gäller 2017-2027 och kommer att revideras under 2026. Strategin består av 7 styrkor, 5 prioriterade områden och 32 mål. Genom Hagforsstrategin lyfts de styrkor och utmaningar som finns i vår kommun samtidigt som de globala, nationella och regionala målen främjas.

Läs mer: [Hagforsstrategin](#)

Förhållningssätt

Hagforsstrategin är kommunens övergripande styrdokument och innebär att vi som kommun, medborgare och verksamhetsutövare har en gemensam målbild för vårt geografiska område och de utvecklingsbehov som finns. Genom att utgå från våra styrkor och behov kan vi fatta beslut som främjar vår lokala utveckling samtidigt som vi tar hänsyn till de övergripande regionala, nationella och globala målen. Översiktsplanen visar hur Hagfors kommun vill förverkliga Hagforsstrategins vision, mål och ambition i frågor som rör markanvändning och utveckling av ny och befintlig bebyggelse.

Råda planprogram, 2024

Ett planprogram är det första steget i en detaljplaneprocess enligt plan- och bygglagen (PBL). Ett planprogram är inte juridiskt bindande, men visar på kommunens mål och visioner med ett visst område. Det redovisar övergripande förutsättningar för utveckling.

Syftet med planprogrammet i Råda var att i ett tidigt skede utreda förutsättningarna för utveckling och exploatering. I planprogrammet har Hagfors kommun identifierat ett behov av att tillskapa ytterligare detaljplanlagd mark i anslutningen till flygplatsen för industrier samt verksamheter. Planprogrammet omfattar även förslag för jordbruksmark, odling, natur och bostäder.

Läs mer: [Planer](#)

Förhållningssätt

Väsentliga delar har beaktats i programmet och har lyfts in i översiktsplanens utvecklingsinriktning och mark- och vattenanvändningskarta.

Naturvårds- och friluftsplan

Hagfors kommun har en naturvårds- och friluftsplan (2023) som beskriver de områden i kommunen som har höga natur- och friluftsvärden. Syftet med detta strategiska dokument är att ge förutsättningar för hantering av markfrågor som berör dessa utpekade områden. Naturvårds- och friluftsplanen har en stor betydelse för att främja en hållbar utveckling i Hagfors kommun genom att flera olika aspekter inom främst de ekologiska och sociala dimensionerna av hållbar utveckling vävs samman.

Läs mer: [Naturvårds- och friluftsplan](#)

Förhållningssätt

Översiktsplanen skapar förutsättningar för en utveckling som på flera sätt bidrar till att uppnå naturvårds- och friluftsplanens mål. Översiktsplanen ska främja att långsiktigt skydda fler områden med höga natur- och friluftsvärden, våtmarker, levande skogar och ett rikt växt- och djurliv. Nya markanspråk har skett med avvägning och

hänsyn till naturvärden. Ny utveckling ska ske med hänsyn till naturvårds- och friluftsplanens mål. Fysisk planering behöver förhålla sig till och samexistera med ekologiska värden, livsmiljöer och spridningssamband.

Energi- och klimatplan

En energi- och klimatplan är en plan som anger hur en kommun eller ett land ska arbeta för att minska sin klimatpåverkan och säkra en hållbar energiförsörjning. Hagfors kommun arbetar för att energi- och klimatfrågor skulle kunna integreras mer i fysisk planering och långsiktiga strategiska beslut.

Förslag till fortsatt arbete

Hagfors kommun arbetar med framtagande av en ny energi- och klimatplan.

Grönplanering

Grönområden som parker, skogar, naturområden, gröna stråk och vattenmiljöer, är viktiga för människors välbefinnande, den biologiska mångfalden och klimatet. I takt med att samhället förändrats och klimatpåverkan ökar, blir behovet av tillgängliga och funktionella grönområden allt viktigare. Grönplanering är viktigt för bland an-

nat reglering av temperatur, renande vatten och luft, hantering av dagvatten, skydda och stärka den biologiska mångfalden med mera.

Hagfors kommun ser grönplanering som ett strategiskt verktyg för att stärka en långsiktig god livsmiljö i hela kommunen. För att stärka arbetet med grönstruktur håller kommunen på att ta fram en grönstrukturanalys. Analysen syftar till att kartlägga värdefulla naturmiljöer, ekologiska spridningssamband och funktionella kopplingar mellan grönområden.

Förhållningssätt

Hagfors kommun arbetar med framtagande av en grönstrukturanalys som ska fungera som kunskap- och planeringsunderlag vid den fysiska planeringen.

Bostadsförsörjningsprogram

Enligt Bostadsförsörjningslagen ska Sveriges kommuner genom framtagande av riktlinjer planera för sin bostadsförsörjning. Syftet med planeringen är att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder samt att ändamålsenliga åtgärder förbereds och genomförs. Kommunen har planeringsansvaret för bostadsförsörjning.

Hagfors kommun har ett bostadsförsörjningsprogram som syftar till att säkerställa en god bostadsförsörjning för kommunens invånare. Programmet, som antogs av kommunfullmäktige 2018, innehåller riktlinjer för bostadsbyggande och hur kommunen planerar att möta framtida bostadsbehov. Detta inkluderar bland annat att kartlägga lediga bostäder och tomter, samt att främja byggande av nya bostäder. Riktlinjerna för bostadsförsörjning i kommunen gäller för 2017-2027.

Hagfors kommun ska påbörja ett nytt arbete med att ta fram ett förslag till handlingsplanen för bostadsförsörjningen. Handlingsplanen ska ge en samlad bild av vilka åtgärder som behövs för kommunens bostadsförsörjningsarbete.

Läs mer: [Bostadsförsörjningsprogram 2017-2027](#)

Förhållningssätt

Bostadsförsörjningsprogrammet utgör ett underlag för översiktsplanen.

Vattentjänstplan

Enligt ändringar i vattentjänstlagen, som beslutades av riksdagen under 2022, ska varje kommun tillämpa en vattentjänstplan. Vattentjänstplanen ska innehålla kommunens långsiktiga planering för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster. Den ska även ange vilka åtgärder som ska vidtas för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera vid skyfall.

Förslag till fortsatt arbete

Kommunen arbetar med framtagandet av en vattentjänstplan.

Fördjupad översiktsplan (FÖP)

En fördjupad översiktsplan (FÖP) är en mer detaljerad och specifik plan för ett avgränsat område inom kommunen, jämfört med den övergripande heltäckande översiktsplanen. Den visar kommunens vision för utvecklingen av området, inklusive mark- och vattenanvändning, bostadsutveckling, infrastruktur och miljö. FÖP:en fungerar som ett underlag för senare detaljplaner och bygglov.

Den gamla gällande översiktsplanen 2000 har två gällande fördjupade översiktsplaner, Hagfors stad 1998 och Uddeholm 1997 samt en gällande områdesplan för samhället Råda som upprättades 1980, innan plan och bygglagens lagstiftning trädde i kraft och ersatte tidigare lag. Dessa upphör att gälla efter utgången av 2025. Detta på grund av ändringar i plan och bygglagen, 1 april 2020 (PBL (2020:76) övergångsbestämmelse punkt 4).

Förhållningssätt

De gällande fördjupade översiktsplanerna samt gällande områdesplan har använts som planeringssunderlag för delarna som ansågs aktuella. Vissa utvecklingsområden från dessa planer, samt från områdesplanen, har förts över till den nya översiktsplanen. Dessutom har kommunen följt upp hur mark och vatten har använts, och viktiga delar från den uppföljningen har tagits med i Hagfors översiktsplan 2040 – särskilt i kartan för mark- och vattenanvändning.

Tematiskt tillägg till översiktsplan (TÖP)

Ett tematiskt tillägg till översiktsplan är ett dokument som behandlar ett specifikt tema eller fråga som inte tas upp i tillräcklig utsträckning i den gällande översiktsplanen. Det är ett sätt att fördjupa eller komplettera översiktsplanen med fokus på en viss aspekt av kommunens mark- och vattenanvändning. Tillägget kan till exempel handla om vindkraft, landsbygdsutveckling, friluftsliv eller hantering av förorenade områden.

Översiktsplanen kan ändras genom ett tillägg för att tillgodose ett särskilt allmänt intresse, 3 kap. 27§. Tillägg kan göras för frågor av allmänt intresse som inte tas upp i tillräcklig utsträckning i gällande översiktsplan. Ett tillägg ska omfatta hela kommunens yta.

Vid kommande ändringar via tillägg av översiktsplanen gäller samma krav på bedömning och redovisning av konsekvenser som vid upprättande av hela översiktsplanen. Om ändringen påverkar översiktsplanen som helhet och innebär ändringar av tidigare gjorda ställningstaganden ska också sambanden med och konsekvenserna för översiktsplanen som helhet tydligt framgå.

Naturvårdsplan, 2011

Naturvårdsplanen från 2011 var ett tematiskt tillägg till den gamla översiktsplanen 2000. Syftet med naturvårdsplanen var att omfatta områden av riksintresse, regionalt intresse och betydande allmänt intresse för såväl naturvård som friluftsliv och rekreation, samt tysta områden. Hagfors kommun har därför beslutat att det tematiska tillägget "Naturvårdsplan" från år 2011, ska utgå och ersättas av Hagfors kommuns nya kommunstrategiska styrdokumentet "Naturvårds- och friluftslivsplan" från år 2023.

Förhållningssätt

Relevanta och aktuella delar från det tematiska tillägget Naturvårdsplanen 2011 har lyfts in i det nya strategiska dokumentet *Naturvårds- och friluftslivsplan* (2023) och beskriver de områden i vår kommun som har höga natur- och friluftsvärden.

Vindkraftplan, 2011

Vindkraftplanen är ett tematiskt tillägg till den gamla översiktsplanen 2000.

Syftet med vindkraftplanen var att peka ut områden i kommunen som borde prioriteras för en utbyggnad av vindkraft och även att översiktligt redovisa de konsekvenser som en utbyggnad innebär.

Förhållningssätt

Vindkraftsplanen är gällande men inaktuell och kommer därför att upphävas i samband med att den nya översiktsplanen antas. Hela Hagfors kommuns geografiska område utgör riksintresse för Forsvarsmaktens lågflygningsområde. Några nya områden för energiproduktion kommer inte pekas ut då kraven på områden och anläggning varierar och utredningsbehovet ibland kan vara stort.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-plan), 2014

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) 2014 är ett tematiskt tillägg till översiktsplanen och är ett komplement som används för att belysa frågan om landsbygdsutvecklingen i strandnära lägen. Tillägget ger en mer detaljerad redovisning av kommunens ställningstaganden inom det aktuella området.

Läs mer: [Landbygdsutveckling i strandnära lägen 2014-05-09](#)

Förhållningssätt

LIS-planen från 2014 ska fortsätta att gälla och anses vara aktuell. Den kommer att tillämpas som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen Hagfors 2040. Planens LIS-områden kommer redovisas på kommande webbsidor inom [hagfors.se](#), tillsammans med de nya LIS-områdena för översiktsplanen 2040. Planen från 2014 kan laddas ner från kommunens webbsida.

Kulturarvsplan

Nya regler i Plan- och bygglagen (PBL) föreslås träda i kraft den 1 december 2025. Reglerna kommer att ställa nya krav för kommande översiktsplaner genom ett tillägg i 3 kap. 5§, där särskilt värdefulla miljöer ska pekas ut i en översiktsplan. Av översiktsplanen ska det även framgå följande:

- ◆ Kommunen ska i översiktsplanen redovisa byggnadsverk, allmänna platser och bebyggelseområden som är särskilt värdefulla.
- ◆ Kommunens syn på vilken hänsyn som krävs för att tillvarata de särskilda värdena ska framgå av översiktsplanen.

Hagfors kommun har sedan tidigare tagit ett beslut om framtagande av en kulturarvsplan som ska kartlägga och beskriva kommunens särskilda värdefulla miljöer (Dnr KS/2021:575). Kulturarvsplanen ska bli ett tematiskt tillägg till översiktsplanen Hagfors 2040. Detta för att tillgodose det allmänna intresset samt kommande krav i PBL.

Kommande kulturarvsplanen ska även uppfylla kraven som ställs för ett TÖP genom att redovisa sambanden och konsekvenser av ändringen

av översiktsplanen i sin helhet, enligt 3 kap. 27§ (PBL).

Förhållningssätt

Framtagande av ett tematiskt tillägg Kulturarvsplan till översiktsplanen Hagfors 2040.

Planeringsförutsättningar och riktlinjer

Hagfors kommun är en landsbygds-kommun som vill utvecklas som helhet – både i tätorter och på landsbygden – och strävar efter att vara en ännu bättre plats att leva och bo på. Detta handlar om att Hagfors kommun ska ha en attraktiv livsmiljö som möjliggör attraktiva möjligheter att bo och verka. Därför är det viktigt att klargöra i den fysiska planeringen vad som anses vara detaljplanerad mark, landsbygd, sammanhållen bebyggelse samt sammanhållen bebyggelse som omfattas av lov- och anmälningsskyldighet.

Landsbygdsutveckling är en av kommunens prioriteringar och den nya översiktsplanen fokuserar främst på markanvändning i landsbygdsområden. På landsbygden handlar utvecklingen om fortsatt satsning av areella näringar och landsbygdsanknutna verksamheter parallellt med en utbyggnad och utveckling av bostadsbebyggelse i glesa bebyggelsesammanhang.

Detaljplanekravet

Plan- och bygglagen (PBL) bygger på att den mark som tas i anspråk för bebyggelse ska vara lämplig för det föreslagna ändamålet. Denna lämplighet prövas genom detaljplan, bygglov eller förhandsbesked. Detaljplanekravet innebär inte att kommunen är skyldig att ta fram en detaljplan för området, men planläggning är en förutsättning för att kunna bevilja bygglov på platsen. Plankravet aktualiseras vid prövning av förhandsbesked och bygglov och genom ÖP och andra riktlinjer. Syftet

med detaljplanekravet är att kommunen ska pröva markanvändningen genom en samlad bedömning och ge berörda i närmiljön möjlighet att delta i processen.

Detaljplan krävs för en ny sammanhållen bebyggelse med bygglovspliktiga byggnadsverk, om det behövs med hänsyn till bebyggelsens karaktär, omfattning eller inverkan på omgivningen, till behovet av samordning eller till förhållandena i övrigt. Skälet till att det ställs krav på detaljplan för ny sammanhållen bebyggelse är att en sådan bebyggelse kan kräva gemensamma anordningar, till exempel gator, vägar, vatten, avlopp, anläggningar för dagvattenhantering, el och annan teknisk försörjning, eller att flera frågor behöver redas ut och lösas i ett sammanhang. Genomförandet kräver i sådana fall ofta att ansvarsfrågorna är utredda, vilket kan göras i en detaljplan. Det är alltså behovet av detaljplan som är avgörande för om detaljplan ska krävas.

Läs mer: [Detaljplanekravet](#)

Sammanhållen bebyggelse

Hagfors kommun vill se en positiv utveckling i hela kommunen och vill i översiktsplanen tydliggöra kommunens syn på byggande i sammanhållen bebyggelse.

På landsbygden och utanför detaljplanerat område är vissa åtgärder undantagna från lov- och anmälningsskyldighet. Detta gäller dock inte om fastigheten ingår inom "sammanhållen bebyggelse". Där behövs bygglov eller anmälan med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i området. För att veta om vissa åtgärder kräver bygglov eller anmälan utanför detaljplan behöver det fastställas om fastigheten är en del av en "sammanhållen bebyggelse" som kräver bygglov. I plan- och bygglagen, PBL, framgår att "sammanhållen bebyggelse" är bebyggelse på tomter som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av en väg, gata eller parkmark, plan- och bygglag (2010:900) 1 kap. 4 §.

Enligt PBL är bebyggelse en "sammanhållen bebyggelse" om samtliga nedanstående kriterier är uppfyllda:

- ◆ Bebyggelsen ska bestå av minst 3 byggnader

- ◆ Byggnaderna ska vara placerade på minst 2 tomter
- ◆ Tomterna ska gränsa till varandra eller skiljas åt endast av en väg, gata eller parkmark

Läs mer: [Sammanhållen bebyggelse](#)

En sammanhållen bebyggelse, där bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen, är om nedanstående kriterier är uppfyllda:

- ◆ En bebyggelse som består av minst 20 hus ("hus" avses vara bostadshus men också andra byggnader som inte är komplementbyggnader till bostadshus, till exempel butiker och industribyggnader).
- ◆ De bebyggda tomterna gränsar till varandra eller åtskiljs endast av väg, parkmark och dylikt.
- ◆ En tolkning av landskapsbilden ska ha betydelse för bedömningen om det handlar om sammanhållen bebyggelse.
- ◆ Avståndet mellan huvudbyggnaderna är som högst 75 m eller att avståndet bedöms på plats utifrån landskapets karaktär.

Förhållningssätt

Genomför en översyn på sammanhållen bebyggelsens utveckling i kommunen inför varje ny mandatperiod.

Dialoger

Människors engagemang och förmåga till samarbete och organisering utgör grunden för en hållbar utveckling. Delaktighet och inflytande i samhället är dessutom en av de mest grundläggande förutsättningarna för folkhälsan (Folkhälsomyndigheten 2020).

Landsbygderna anses förfoga över många av lösningarna när det gäller framtidens utmaningar, inte minst vad gäller omställningen till ett hållbart samhälle. Men det förutsätter givetvis att det är möjligt att verka och bo här.

En viktig del i processen för framtagandet av en ny översiktsplan är medborgardialoger. Dessa genomfördes år 2020 i projektet *Hela Hagfors* på initiativ av Hagfors kommun.

Syftet med projektet var att hämta in underlag till kommande arbete med översiktsplan genom att ta tillvara på lokalt engagemang, skapa delaktighet och sprida kunskap om kommunens utveckling och möjligheter. Inom projektet genomfördes fem workshop på olika platser inom kommunen.

Projektet *Hela Hagfors* ses som ett underlag som ligger till grund för översiktsplanens utvecklingsinriktning. Projektet bygger på deltagarnas önskemål och ansedda behov från fem olika

distrikt: Ekshärad, Råda, Sunnemo, Gustav Adolf och Hagfors.

Sammanfattningsvis har följande inkommit från Hela Hagfors - medborgardialogen:

- ◆ Närheten till naturen, kulturen, landsbygden och tätorterna är uppskattade. Hagfors kommun är och ska vara en attraktiv plats för sina kommuninvånare men i synnerhet för barnfamiljer. Likaså är gemenskap och engagemang från invånarna en viktig del i kommunens utveckling.
- ◆ Resultatet visar även ett rikt föreningsliv, som både ordnar aktiviteter för invånare och driver besöksmål.
- ◆ Under dialogmötena lyftes önskemål om att se över och öka förutsättningarna för en utveckling av service, infrastruktur, turism, kultur, friluftsliv, natur, näringsliv och industri.
- ◆ Nya bostäder av olika slag önskas inom de olika områdena samt landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). För att uppfylla en landsbygdsutveckling bör kommunen även få en förbättrad kollektivtrafik och gång- och cykelväg.
- ◆ Resultaten genomsyrar och visar att varje område/distrikt har unika kvaliteter och dragningskrafter som tillsammans gör att Hagfors kommun är en stark kommun med framtidstro.

Sammantaget för Hela Hagfors är att kommunen ska leva samt att kommunens utveckling kan genomföras eftersom Hagfors kommun har stora marktillgångar och ett modigt folk.

Mellankommunala frågor och intressen

Översiktsplanen ska visa vilka områden och verksamheter som berör flera kommuner eller har regional betydelse. Hur vi samverkar och säkerställer de mellankommunala frågorna är viktigt för kommunens utveckling.

Det finns ett antal frågor där det behövs ett fortsatt arbete:

Arbetsmarknad

En ökad arbetspendling sker och skapar en regionaliserad arbetsmarknad. Största pendlingen sker mellan Karlstad och Hagfors.

Natur och friluftsliv

Inom kommunen finns ett flertal riksintresseområde för natur och friluftsliv samt naturreservat som berör olika kommuner. Områden beskrivs i översiktsplanens *Del 5 Riksintressen, värden och hänsyn*.

Transport/Infrastruktur

Riksväg 62 är av regional och mellankommunal betydelse. För att verka för en hållbar utveckling och knyta ihop länet krävs det ett samarbete. Riksvägen är viktig för näringslivet, godstransporter, arbets- och studiependling. I kommunen finns en flygplats – Hagfors Airport. Hagfors, som tillsammans med Torsby flygplats, innehar statligt upphandlad linjetrafik till Arlanda. Flyget är viktigt för näringslivet. Därtill finns ett antal riksintressen inom kommunikation och försvaret som beskrivs i översiktsplanens *Del 5 Riksintressen, värden och hänsyn*.

Kommunala tjänster

Hagfors kommun har idag ett stort vattennät som försörjer stora delar av kommunen med dricksvatten. Vattenförsörjningen sträcker sig även till delar av Munkfors och Forshaga kommun.

Energi

Energiförsörjning är en regional utmaning i Värmland och prognoserna påvisar en kraftig ökning av elbehovet. Det krävs ett samarbete över kommungränserna då kommuner, regionen och elnätsägare står inför stora utmaningar och förändringar.

Klimatförändringar

Värmlands län kommer sannolikt att få ett klimat med mer skyfall, nederbörd, ökade översvämningssrisker och varmare temperatur till följd av klimatförändringar. För att möjliggöra önskad utveckling i kommunen krävs ett kortsiktigt och ett långsiktigt arbete i frågor som vattenförvaltning och reglering, vattenflöden, översvämningar, grönstruktur med mera.

LIS-områden

Att bygga på landsbygden i strandnära lägen är attraktivt och en utveckling som kan ge positiva effekter. Effekterna kan ske både lokalt i kommunen men även vid sjöar och vattendrag som delas med andra kommuner. Översiktsplanen pekar ut ett antal nya LIS-områden, där vissa områden är belägna vid sjöar som angränsar till andra kommuner. Se vidare information i översiktsplanens *Del 5 Riksintressen, värden och hänsyn*.

Regionala frågor

Svenska kraftnät - Karlstadbenet

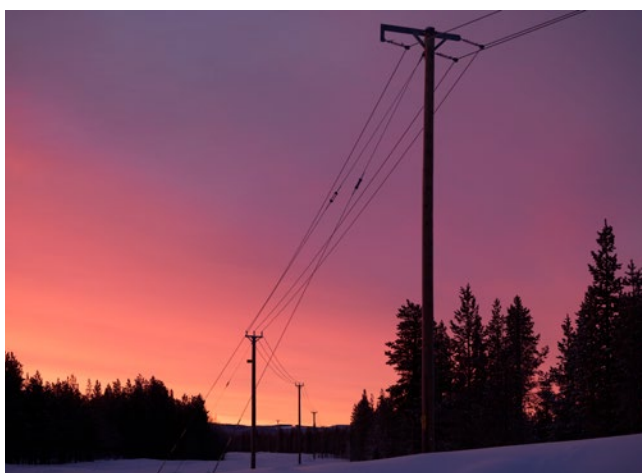
Inom Karlstadbenet bygger Svenska kraftnät drygt 46 mil ny dubbel 400 kV-ledning mellan Ragunda kommun i Jämtland och Grums kommun i Värmland. Hagfors kommun genomkorsas idag av en 400 kV ledning som ingår i transmissionsnätet. Transmissionsnätet är av stor betydelse för den nationella elförsörjningen och dess mark- och vattenanspråk. Syftet är att möjliggöra en ökad överföringskapacitet och elektrifiering i västra Sverige. Ombyggnationen omfattar dagens enkla 400 kV ledning som planeras rivas och ersättas av ny dubbel 400 kV-ledning.

Läs mer: [Karlstadbenet](#)

Förhållningssätt

Karlstadbenet är en viktig strategisk satsning som stärker landets, regionens och Hagfors kapacitet och elförsörjning. Kommunen ställer sig positiv till utvecklingen av elförsörjningen. Kommunen avser att samverka aktivt med Svenska kraftnät i pågående process som påverkar stora delar av kommunens mark- och vattenanvändning och planering.

Kommunen anser att nya stomnät bör förläggas på ett sådant sätt att inskränkningen för utveckling av ny bebyggelse minimeras samt att rekommenderade säkerhetsavstånd till befintlig bebyggelse beaktas.

Omvärldsanalys

Omvärlden förändras och översiktsplanen bör ta höjd för de mest relevanta trender och utmaningar. Inför framtagandet av översiktsplanen utvärderades och hänsyn togs till följande framtida utmaningar som påverkar kommunens egna förutsättningar.

Klimatförändringar och ökad osäkerhet

Klimatförändringar innebär långsiktiga förändringar i jordens klimat, som kan vara naturliga eller orsakas av mänsklig påverkan. Dessa förändringar, som inkluderar temperaturökning och förändrade vädermönster, påverkar både natur och samhälle.

Urbanisering och regionalisering

Storstadsregionerna och tätorterna fortsätter att växa samtidigt som avflyttningen från landsbygden planar ut. Urbaniseringsgraden, det vill säga andelen svenskar som bor i tätort, är just nu 85 procent men ökar stadigt. Det innebär att befolkningen i städerna växer proportionellt mer än den minskar på landsbygden..

Demografiska förändringar

Färre barn och fler äldre gör att en omfördelning av resurser och omställning av anställda inom kommuner och regioner blir nödvändig. Tillsammans med en kraftig minskning av personer i arbetsför ålder innebär det ännu större utmaningar för kompetensförsörjningen av välfärden.

Digitalisering

Digitaliseringen och möjligheterna att använda internet växer och utvecklas snabbt. Det innebär nya beteendemönster och ett förändrat behov av ytor för såväl inköp, arbetsliv, utbildning och offentlig service som för den sociala samvaron. Digitaliseringen kommer därmed öka möjligheterna att påverka var man väljer att bo och arbeta och var man väljer att resa.

Ökat fokus på landsbygden

Ett ökat fokus på landsbygden syftar till att skapa en hållbar utveckling över hela landet, med fokus på att stärka lokala näringar som jord- och skogsbruk, turism och tjänster, samt att säkerställa tillgången till lokal service och infrastruktur. Många människor dras till landsbygden för en lugnare livsstil, och det finns potential för att omvandla landsbygdens naturresurser till attraktiva miljöer för både boende och rekreation samt självförsörjning.

Civildförsvaret

Världshändelser har gjort att Sverige behöver fokusera på det civila försvaret. Det civila försvaret är de insatser som statliga myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv, frivilligorganisationer, trossamfund, enskilda individer samt förenings- och kulturliv gör för att förbereda samhället inför krig.

Energiplanering

Det är en process där man utreder framtida energibehov, möjligheter för energibesparing, energieffektivisering och utbyggnad av elproduktion och elnät för att möta en ökad elanvändning och uppnå klimatmål. Det är ett löpande arbete som involverar kommuner, regioner och Energimyndigheten och syftar till att stärka lokal konkurrenskraft, öka försörjningstryggheten och minska klimatpåverkan. Särskilt i samband med den pågående elektrifieringen av samhället.

Befolkningsutveckling

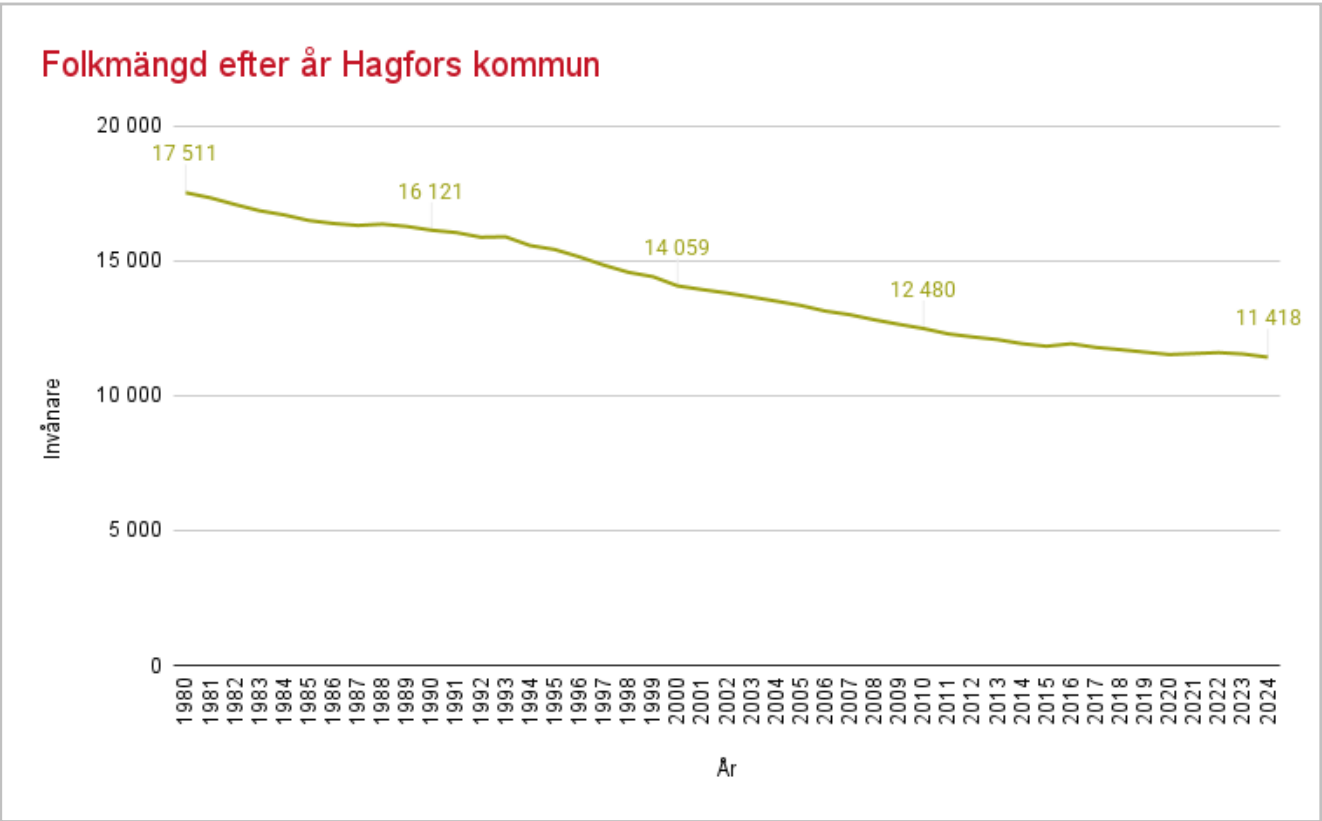
Hagfors är befolkningsmässigt sett en liten kommun i Sverige. Som utgångspunkt för översiktsplanen används en befolkningsprognos för 2023-2042. Prognosen är baserad på uppgifter från Statistiska centralbyrån (SCB).

Sedan början av 2010-talet har Hagfors kommun haft en negativ befolkningsutveckling. Under 2024 minskade folkmängden i Hagfors kommun med 118 personer, från 11 536 till 11 418 invånare (figur 1). Orsaken till minskande befolkningen var ett flyttnetto på -47 och ett födelsenetto på -70 personer.

Kommunens befolkning har en relativt hög medelålder jämfört med många andra varmländska kommuner. Medelåldern var 48,8 år 2024 och detta kan bero på kommunens åldrande befolkning och andelen in- och utflyttningar, samt minskat barnafödande i kommunen (tabell 1).

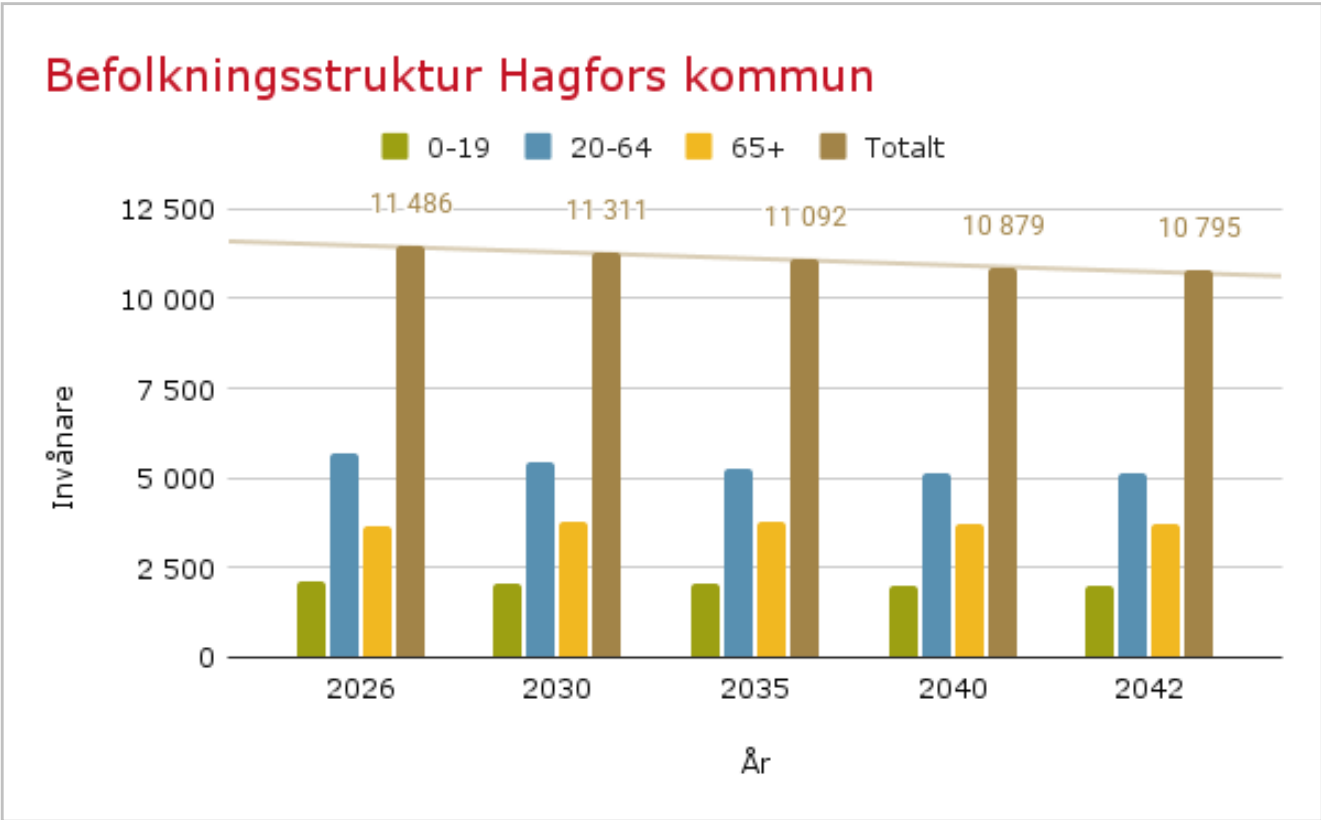
Hagfors i siffror (2024)	
Invånarantal	11 418 personer
Folkökning	-118 personer
Medelålder	48,8 år
Könsfördelning	Kvinnor: 48,3% Män: 51,7%

Tabell 1.

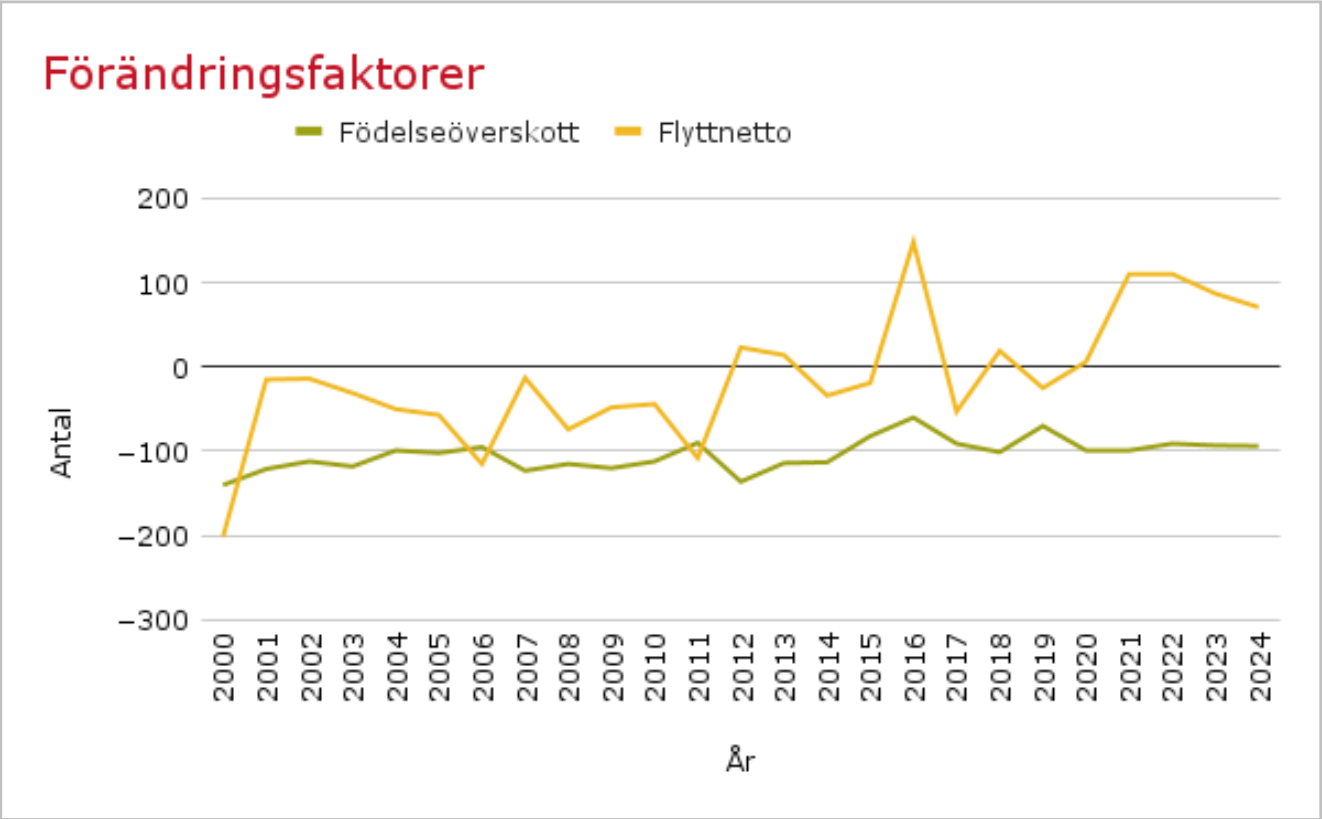
Figur 1: Historisk utveckling av folkmängd. Källa SCB

Under prognosperioden 2026-2042 kommer folkmängden i Hagfors kommun att minska med 691 invånare, från 11 486 till 10 795 personer (figur 2). Även fördelningen mellan åldersgrupper förväntas förändras där grupperna 0-19 år och 20-64 år minskar medan gruppen 65+ ökar.

Figur 2: Åldersstruktur i befolkningsprognos samt total folkmängd. Källa: SCB

De senaste årens negativa befolkningsutveckling förklaras dels av ett negativt födelsenetto, vilket betyder att det föds färre än vad som avlider i kommunen. Dels förklaras befolkningsutvecklingen av att kommunen har ett negativt flyttnetto, vilket innebär att det är färre som flyttar till kommunen än från kommunen (figur 3 och tabell 2 nedan).

Figur 3: Åldersstruktur i befolkningsprognos samt total folkmängd. Källa: SCB

Komponenter	1980	1990	2000	2022	2023	2042
Födda	139	183	82	80	85	81
Döda	262	245	222	171	178	174
Födelseöverskott	-123	-62	-140	-91	-93	-93
Inflyttade	414	593	368	593	567	510
Utflyttade	562	669	569	483	480	458
Flyttnetto	-148	-76	-201	110	87	52
Folkökning	-271	-138	-341	19	-6	-42
Folkmängd	17 511	16 121	14 059	11 589	11 583	10 795

Tabell 2: Folkmängd och förändringskomponenter. Källa SCB

Kommunens befolkning har minskat svagt sedan 1980-talet. Andelen boende i tätort har ökat medan befolkningen på glesbygden minskat. Även service och handel har centraliserats. Medelåldern i kommunen stiger, och förväntas fortsätta stiga, vilket skapar nya utmaningar för kommunen att förhålla sig till. I Hagfors kommun bor 61,5% i någon tätort och 38,5% bor utanför tätort (SCB, 2023). Befolkningsstatistiken för de senaste åren

finns bruten på delområdesnivå. Statistiken för flera delområden visar små skillnader under de senaste åren. Av statistiken över utvecklingen i tätorterna framgår det att mellan år 2020 och år 2023 har två tätorter ökat i invånarantal (tabell 3).

Delområde/ Tätort	2015	2018	2020	2023
Bergsäng	203	-	201	-
Edebäck	-	-	-	-
Ekshärad	1020	995	949	955
Geijersholm	-	208	203	213
Hagfors	4869	4848	4736	4731
Mjönäs	257	249	-	-
Råda	449	444	438	339
Sunnemo	276	288	289	288
Uddeholm	619	605	592	563

Tabell 3: Befolkningsstatistik på delområdesnivå. Källa: SCB

Prognosen för Hagfors kommun är att andelen äldre kommer öka och förväntas då medföra behov av samhällsstöd och service, vilket ökar kommunens försörjningsbörda. På längre sikt tenderar andelen åldrande som kommer behöva samhällstjänster, vård och omsorg att utgöra en större andel av det totala antalet invånare. På kort och lång sikt bör Hagfors kommun arbeta för att öka andelen unga förvärvsarbetande samt att locka barnfamiljer. En grundläggande förutsättning är att det finns en attraktiv arbets- och bostadsmarknad, bra skolor, säker och trygg sjukvård och omsorg samt fritidsaktiviteter.

Hagfors kommun ska ha en attraktiv livsmiljö med en stabil befolkningsutveckling. Vi behöver vårda, bevara, förbättra, synliggöra och tillgängliggöra de boendemiljöer, kulturlandskap, friluftsupplevelser, besöksmål och evenemang vi har. Vi behöver lyssna på omvärlden och invånarnas önskemål och intressen. Att bevara tryggheten och öka känslan av trygghet är också viktigt. Vi behöver skapa attraktiva boenden för alla

åldrar och behov, där exempelvis seniorboenden och hållbara tätortsnära boenden behöver utvecklas. Genom att marknadsföra lediga fastigheter och tomter samt planen för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) som tagits fram kan vi lyfta fram och skapa intresse kring de attraktiva boendemiljöer som finns inom kommunen. Ambitionen är att planera för befintliga kommuninvånare och för en svag ökning alternativt stagnerad demografisk utveckling.

Bostadsförsörjningsbehov

Befolkningens sammansättning och struktur, samt den demografiska utvecklingen i Hagfors kommun, har en avgörande betydelse för behovet av bostäder både på kort och lång sikt. I Hagfors kommun finns en långsiktig trend med en minskande befolkning, vilket påverkar bostadsmarknaden. Samtidigt har andelen äldre i befolkningen ökat, vilket ställer krav på anpassning av bostadsutbudet för att möta de särskilda behov som en äldre målgrupp har.

En äldre befolkning innebär ett behov av fler tillgängliga och lättillgängliga bostäder, som exempelvis seniorboenden eller bostäder med anpassade funktioner för personer med nedsatt rörlighet. Med en minskande totalbefolkning kan det uppstå en situation där efterfrågan på större familjebostäder minskar, medan det istället kan bli ett behov av fler mindre bostäder eller lägenheter för enskilda hushåll. För att säkerställa att det finns ett hållbart utbud av bostäder för alla åldersgrupper, är det viktigt att beakta denna förändring i både nybyggnation och renovering av befintliga bostäder. I dagsläget bedöms bostadsinnehavet att vara i balans.

För att möta dessa demografiska utmaningar måste Hagfors kommun fokusera på att bygga och anpassa bostäder som är lämpliga för äldre, men också se till att de yngre invånarna och deras behov av bostäder i attraktiva och tillgängliga lägen tillgodoses. Långsiktigt krävs en balans mellan att möta dagens behov och att förbereda för framtida demografiska förändringar för att skapa ett hållbart och attraktivt samhälle. En del av den här befolkningstillväxten kommer att kunna mötas av befintliga bostäder i småhus om dessa frigörs genom att den äldre befolkningen till exempel flyttar till lägenheter. Samtidigt bedöms förutsättningarna för att bo i de glesa bebyggelsestrukturerna i kommunens landsbygder som särskilt goda med hänsyn till den starka

transportinfrastrukturen och tillgången till kommunal service. Här kan en bebyggelseutveckling av småhus i glesare bebyggelsestrukturer bidra till att locka inflyttare till kommunen.

I arbetet med den nya handlingsplanen för bostadsförsörjning är det avgörande att planen samspelar med kommunens översiktsplan, för att säkerställa en långsiktig och hållbar utveckling av bostadsmarknaden. Målet är att skapa en helhetslösning där befolkningens behov, de demografiska förändringarna och framtidens krav på bostäder samverkar för att forma ett attraktivt och funktionellt samhälle. Hagfors kommun ska planera för befintliga kommuninvånare och för en svag ökning alternativt stagnerad demografisk utveckling.

Näringslivsutveckling och behov

Hagfors kommun är idag en plats där det moderna möter det traditionella, där innovation och entreprenörskap går hand i hand med kulturarv och naturupplevelser. Den levande kulturhistorien i Hagfors är tydligt närvarande och utgör tillsammans med ett rikt friluftsliv en viktig del av kommunens identitet. Klarälven, som slingrar sig genom landskapet, fungerar inte bara som en naturlig livsnerv och källa till rekreation, utan har också blivit en symbol för den kraft, rörelse och utveckling som präglar kommunen.

Kommunen kännetecknas av ett mångsidigt näringsliv, där företag inom tillverkning, teknik och tjänster har etablerat sig och skapar sysselsättning och utvecklingsmöjligheter för invånarna. Flygplatsen i Hagfors är en annan viktig resurs för näringslivet, som tillsammans med kommunens strategiska läge mellan Oslo och Stock-

holm, bidrar till goda logistik möjligheter och förutsättningar för affärsresor och transporter. Denna infrastruktur stärker Hagfors roll som en attraktiv etableringsort för både nationella och internationella aktörer. Det lokala näringslivet består av såväl små och medelstora företag som större industrier. Samarbetet mellan kommunen, näringslivet och utbildningsaktörer är en viktig drivkraft för utveckling. Flera satsningar på kompetensutveckling och innovationsstöd har genomförts för att möta framtida behov och stärka konkurrenskraften hos de lokala företagen.

Framåt ser Hagfors kommun ett ökat behov av att arbeta med hållbar näringslivsutveckling. Det handlar om att attrahera nya företag, behålla och utveckla befintliga verksamheter samt skapa fler arbetstillfällen. Särskilt viktigt är också att skapa attraktiva miljöer för unga människor och nyinflyttade familjer, genom satsningar på bostäder, utbildning och fritidsmöjligheter. För att möta dessa behov pågår flera utvecklingsprojekt där kommunen samarbetar med regionala och nationella aktörer. Fokus ligger på innovation, digitalisering, hållbarhet och ökad samverkan mellan olika sektorer. Tillsammans bygger Hagfors en framtid där tradition och förnyelse går hand i hand och där näringslivet ges goda förutsättningar att växa.

Foto: Pia & Hans Nordlander

3 UTVECKLING SINRIKTNING

I detta kapitel beskriver vi hur Hagfors kommun vill utvecklas på lång sikt. Utvecklingsinriktningen visar kommunens viljeriktning för kommunikationer, bebyggelse samt grön- och blåstruktur. Den tar upp hur vi vill förbättra vägar, kollektivtrafik, hur vi planerar för attraktiva boenden och livskraftiga orter, samt hur vi vill värna och utveckla natur- och kulturmiljöer. Tillsammans ger kapitlet en samlad bild av kommunens prioriterade utvecklingsområden och hur vi skapar en hållbar och attraktiv livsmiljö för både dagens och framtidens invånare.

UTVECKLING SINRIKTNING

Utvecklingsinriktning beskriver hur kommunen vill att den fysiska miljön i Hagfors kommun ska utvecklas på lång sikt ur ett övergripande strategiskt och geografiskt perspektiv. Den visar kommunens övergripande viljeriktning för kommunikationer, bebyggelsestruktur samt grön- och blåstruktur med grova penseldrag avseende geografi, samt strategier och ställningstaganden. Den bidrar också till att ge en överskådlig bild av kommunens prioriterade utveckling och utgör ett komplement till kommunens mark- och vattenanvändning.

Hagfors kommun är en landsbygdskommun. En prioriterad fråga för framtiden – både lokalt, regionalt och nationellt – är att förbättra kommunikationer i olika riktningar. Det handlar om att knyta ihop kommunen med resten av länet och skapa bra förbindelser med omvärlden.

När det gäller bebyggelse ska det vara möjligt att leva och verka i tätorterna och på landsbygden, i alla stadier i livet. Utvecklingen ska ske på ett hållbart sätt med ambition att stärka platsens identitet. En levande landsbygd är en av kommunens styrkor och utveckling av dessa miljöer kan stärka kommunens attraktionskraft.

I fråga om grön- och blåstruktur för kulturmiljön och natur- och friluftsliv så präglas kommunen av ett växlande landskap med olika karaktär som inhyser en mångfald av ekosystemtjänster och funktioner. Stora delar av kommunen utgörs av större sammanhängande skogslandskap. I kommunen finns en god tillgång till vattenmiljöer dels i form

av Klarälven, men även större sjöar och vattendrag. Dessa kvaliteter och funktioner har legat till grund för prioriterade utvecklingsområden.

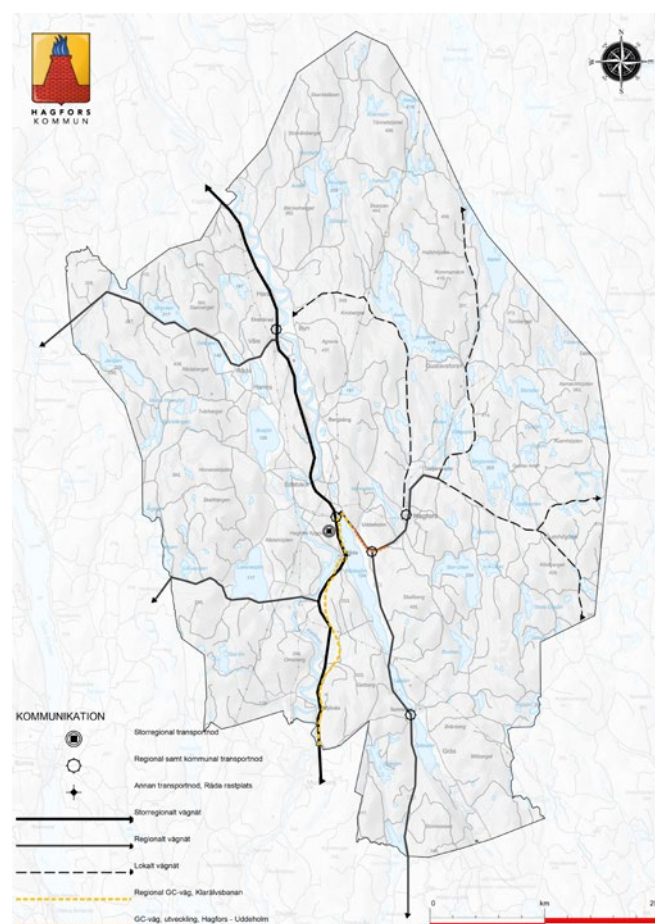
Utvecklingsinriktningen för kommunikationer, bebyggelse samt grön- och blåstruktur beskrivs mer under respektive rubrik nedan..

Kommunikationer

För Hagfors kommun är det viktigt att det finns goda och hållbara kommunikationer inom, till och från kommunen - både för invånare, företag och besökare.

En välfungerande infrastruktur är en förutsättning för ett starkt näringsliv, god livskvalitet och attraktivitet för inflyttning, turism, studie- och arbetspendling.

Hagfors geografiska läge i Värmland innebär särskilda utmaningar men också möjligheter. För att stärka kommunens konkurrenskraft och minska sårbarheten krävs ett helhetsgrepp om infrastrukt

turen. Översiktsplanen är en del av ambitionen om att skapa hållbara kommunikationer och infrastruktur.

Väg

Utvecklingsinriktningen bygger på att nyttja det infrastrukturläge som Hagfors har. Långa avstånd och resor är en naturlig del av vardagslivet i Hagfors kommun. Utvecklingen av det befintliga vägnätet är en viktig utvecklingsfråga för kommunen.

Hagfors kommun prioriterar riksväg 62, väg 239, 240, 246, 843, 907 och väg 926. Vägarna knyter ihop kommunen med länet och utgör en stark förbindelse med omvärlden. Vägarna är viktiga för kommunens näringsliv, godstransporter, arbets- och studiependling. Standarden på vägnätet i kommunen skiljer sig åt. För att främja en fortsatt utveckling i kommunen och i länet är det väsentligt att skapa förutsättningar för att bibehålla en god infrastruktur och trafiksäkerhet för dessa viktiga stråk.

Riksväg 62, som förut var ett riksintresse för kommunikationer, är en prioriterad vägsträcka för kommunen. Riksväg 62 utgör ett viktigt regionalt

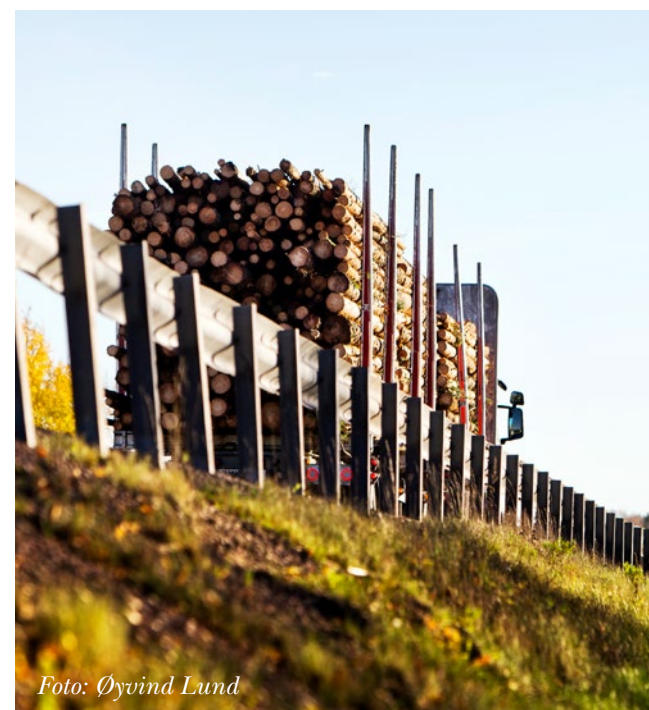

Foto: Øyvind Lund

stråk för person- och godstrafik mellan Karlstad och riksgården i norra Värmland. Regionens och Hagfors kommuns utveckling är beroende av goda förutsättningar för både arbetspendling och godstransporter längs sträckan. Det är också viktigt att underhåll och förbättringsåtgärder på det befintliga vägnätet prioriteras från kommunens sida. Kommunen ska arbeta för en god infrastruktur i flera riktningar, både de nord-sydliga stråken och öst-västliga stråken.

Råda rastplats är en viktig mötes- och viloplats längs riksväg 62. På området finns bland annat en huvudbyggnad, parkering, lekplats, toalett och grönområden som olika aktörer ansvarar för. Kommunen äger en del av marken och samarbetar med Trafikverket kring drift och skötsel. Hagfors kommun vill sträva efter att bevara och utveckla rastplatsen som en trivsam plats att stanna vid.

Kommunikationerna i Hagfors kommun utgör en grundläggande förutsättning för fortsatt utveckling. Det finns idag vägförbindelser till samtliga utvecklingsområden inom kommunen, vilket ger en god utgångspunkt för framtida expansion. Vägnätet består av statliga, kommunala samt enskilda vägar. Vissa delar kan behöva förstärkas för att möta ökade krav vid exempelvis bostadsutbyggnad eller etablering av verksamheter. Det finns god tillgång till enskilda vägar, särskilt kopplade till skogsindustrin. Dessa vägar håller generellt god standard, vilket bidrar till ett fungerande logistiksystem för näringslivet i glesbygdsområden. Kommunens inriktning är att säkerställa god tillgänglighet till och inom utvecklingsområden, där infrastrukturen planeras, förstärks och förvaltas utifrån behov, kapacitet och framtida markanvändning.

Vägtrafiken står fortfarande för stora utsläpp av växthusgaser. Utvecklingen av laddbara fordon sker mycket snabbt. Vid längre resor där elbilers räckvidd inte räcker behövs publika snabbaddare. Kommunen arbetar aktivt för att nya laddstationer ska placeras på strategiskt viktiga platser som exempelvis i eller i närheten av serviceorter. Detta för att samla flera typer av service på samma ställe och för att laddning ska vara lättillgänglig för genomfartstrafik. Hagfors kommun planerar inte själva att bygga några egna publika

snabbaddare, men anser att det är viktigt med en väl fungerande publik laddinfrastruktur för elfordon.

Flyg

I kommunen finns en flygplats – Hagfors Airport. Hagfors, som tillsammans med Torsby flygplats, innehar statligt upphandlad linjetrafik till Arlanda.

Flyget är viktigt för näringslivet och för allmänheten då det erbjuder både dagsturer till Stockholm och underlättar vid långväga besök. Hagfors Airport trafikeras också av så kallat samhällsnyttigt flyg. Det kan exempelvis vara ambulansflyg, brandspaning, polishelikoptrar och övningsflyg. Dessa typer av flygningar är avgörande för att upprätthålla beredskap, räddningstjänst och samhällsservice, särskilt i glesbefolkade områden. Kommunen ska arbeta för att Hagfors Airport ska finnas kvar och utvecklas. Flygplatsen och dess möjligheter är en av kommunens styrkor. Det finns potential att utöka med internationell trafik och hela området kring flygplatsen är ett expansivt industriområde med bra utvecklingsmöjligheter.

Hållbara resor

Hållbart resande handlar i första hand om resandet med hållbara färdmedel som gång, cykel och kollektivtrafik och i andra hand om effektivare bilanvändning.

Hagfors kommun har bra möjligheter att bidra till bättre tillgång till infrastruktur. Genom översiktsplaneringen vill kommunen ta vara på sitt läge, där det är lätt att byta mellan olika sätt att resa eller transportera gods, för att göra trafiken både effektiv och hållbar.

Att leva på landsbygden innebär idag ofta ett större bilberoende på grund av avstånd och färre möjligheter till att resa kollektivt. Hagfors kommun vill arbeta för att fler invånare kan nyttja kollektivtrafiken på ett mer tidseffektivt sätt och skapa god tillgänglighet över större områden. I områden där bilen länge varit det enda sättet att resa i vardagen pågår nu ett arbete med att hitta alternativa färdssätt. Det behöver också läggas

stort fokus på människors resvanor och deras attityder till olika sätt att resa under hela processen. För att människor ska vilja ändra sina resvanor behövs kortare restider, bättre och snabbare vägar, smarta systemlösningar och teknik som är enkel att använda, så att det är lätt att anpassa sitt resande och sina val av resesätt. Kollektivtrafiken är en viktig del i resandet där avstånden är långa och alternativ som att gå eller cykla inte är ett rimligt alternativ.

Det är också angeläget att utveckla gång- och cykelinfrastrukturen. Utöver Klarälvbanan och Klarälvleden är gång- och cykelvägar i Hagfors kommun centrerade till tätorterna. Kommunen arbetar för att länka samman kommunens tätorter genom cykelnätet. Cykelnätet fyller en funktion för såväl vardagstransporter som cykelturism och rekreation.

Det ska vara möjligt att göra hållbara val även utanför de större stråken, både genom kollektivtrafik och gång- och cykelvägar. Kommunen ska arbeta för att främja kollektivtrafikresor och utveckling av nya och befintliga cykelstråk.

Ställningstaganden

- ◆ Verka för att skapa förutsättningar för att bibehålla en god infrastruktur i befintligt vägnät
- ◆ Verka för goda förbindelser mellan Hagfors och Karlstad genom god vägstandard och dynamisk kollektivtrafik hela året
- ◆ Verka för att riksväg 62 ska erhålla hög status och om möjligt på nytt kunna klassas som rikssintresse för att säkerställa att sträckan kan bibehållas med långsiktig utveckling och erforderligt underhåll
- ◆ Skapa tydligare koppling mellan Hagfors tätort och riksväg 62 för att leda in fler resenärer mot tätorten
- ◆ Säkerställande av goda förbindelser till angränsande kommuner i öst-västlig riktning genom god vägstandard och dynamisk kollektivtrafik hela året
- ◆ Verka för att skapa hållbara och tillgängliga lösningar för kollektivtrafik inom kommunen, även i glesbygdsområden
- ◆ Gång- och cykelväg mellan Hagfors tätort och Uddeholm är prioriterad
- ◆ Verka för att skapa bättre förutsättningar för hållbart resande med gång och cykel
- ◆ Verka för att Hagfors Airport ska finnas kvar och utvecklas.

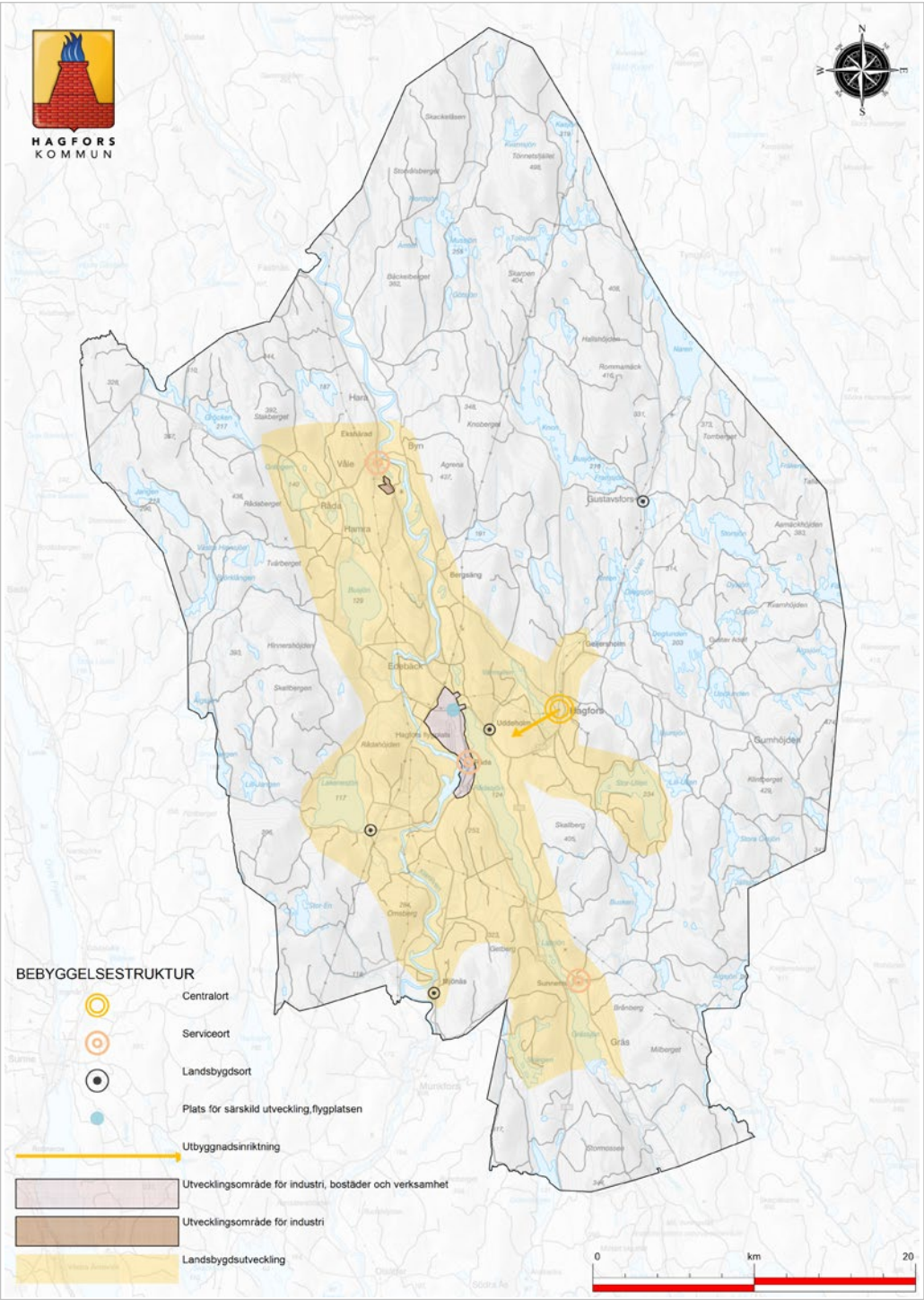

Bebyggelse

Hagfors kommun är i hög grad en landsbygdskommun med en varierad bebyggelsestruktur. Där naturen, skogen, kulturmiljön och det öppna landskapet utgör en central del av kommunens identitet och attraktionskraft.

Klarälven, kommunens sjöar och övriga vattendrag har varit avgörande för hur bebyggelsestrukturen kring orter och byar har växt fram. Dessutom har järnhanteringen spelat en central roll för Hagfors identitet och utveckling.

Bebyggelsestrukturen i Hagfors med centralort, serviceorter samt en stark landsbygd möjliggör ett friare sätt att leva och verka inom kommunen. Detta är en styrka i Hagfors kommun som i den

framtida planeringen av bebyggelse - befintlig och ny, ska tillvaratas och integreras på ett hållbart sätt.

Hagfors kommun står inför en del trender och utmaningar som behöver hanteras för att hitta en balans, där kommunen kan fortsätta bibehålla och tillhandahålla en god välfärd. Den strategiska fysiska planeringen påverkas av flera viktiga faktorer. En av dem är den demografiska utvecklingen, där befolkningen blir både mindre och äldre. Andra faktorer är att många flyttar till större städer, klimatförändringarna, behovet av att planera energianvändningen, stärka självförsörjningen och att öka beredskapen inom civilförsvaret.

Dessa faktorer tillsammans skapar ett behov av prioriteringar och ställningstagande för hur kommunen bör se på bebyggelseutvecklingen i framtiden. Hagfors kommun kan inte ändra de globala trenderna men kan hitta vägar att hantera dem på bästa möjliga sätt. Detta för att bromsa och vända den negativa demografiska utvecklingen.

Hagfors har en stark attraktionskraft och värdefulla resurser. Skog, natur och landsbygd ger goda förutsättningar för en hållbar landsbygdsutveckling – vilket är en viktig del av kommunens utvecklingsinriktning. Den politiska viljan och ambitionen är att utveckla bebyggelsen på ett sätt som håller landsbygden levande samt att stärka förutsättningarna för att bibehålla och eventuellt utveckla den nuvarande kommersiella och offentliga servicen i kommunen. En del i förverkligandet av den ambitionen är att se både nya bostäder och återbruk av befintlig bebyggelse i tätort likväl som på landsbygderna och serviceorterna. På så sätt kan man möta behovet av bostäder för människor i alla livsskeden. Ett välplanerat samspel mellan bebyggelse och omgivande natur bidrar till både livskvalitet för invånarna och till att stärka kommunens profil som en plats nära naturen.

Enligt statistik av bygglovsärenden har den stora majoriteten av nybyggnation av fritidshus och enbostadshus skett i västra sidan av kommunen. Samtidigt som statistik över bygglov togs fram gjordes även en översyn och kartläggning av kommunens detaljplaner inför den nya översiktsplanen. Detta för att få en bild över kommunens detaljplanerade mark och möjligheter för placeringen av kommande byggnationer.

Övergripande ställningstaganden

- ◆ Planera för att begränsa befolkningsminskning genom en svag ökning eller stagnerad demografisk utveckling
- ◆ Planera för de befintliga kommuninvånarna och möjliggör utveckling
- ◆ Planera för attraktiva boenden i tätorter samt i strandnära lägen i hela kommunen
- ◆ Hagfors kommun ser positivt på möjligheten till återbruk och cirkulär användning av bebyggelse. Denna utveckling skapar en möjlighet till renovering, energieffektivisering samt anpassning efter samhällets behov
- ◆ Verka för en utveckling av verksamheter i närheten till större infrastruktur
- ◆ Verka för verksamheter som stärker kommunens profil inom natur- och friluftsliv.

Centralorten - Hagfors stad

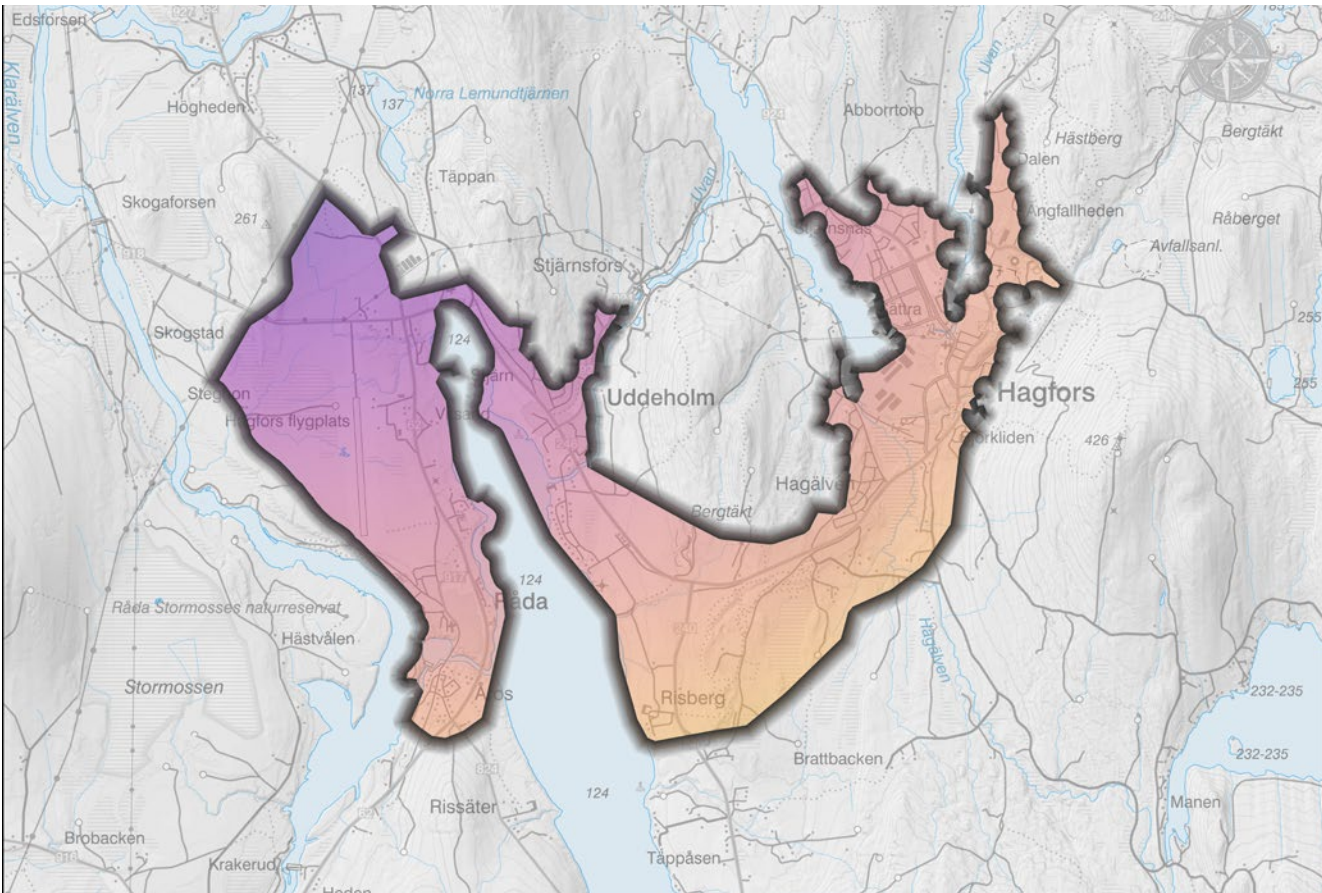
Utvecklingsinriktningen för bebyggelse i centralorten Hagfors stad utgår från att ta vara på och utveckla stadens samtliga egenskaper.

Utvecklingsinriktningen föreslår en visionär bebyggelseinriktning från Hagfors stad mot Råda serviceort. Visionen handlar inte om aktiva och starka markanspråk utan en långsiktig känsla om identiteten att Hagfors stad, Uddeholm och Råda hör ihop. Där Råda serviceort står för en starkare del av utvecklingen. Detta på grund av Rådas strategiska läge längs med riksväg 62, Klarälvbanan och Hagfors flygplats. Detta kan på sikt skapa ett gemensamt nav mellan Hagfors stad och serviceorten Råda. Dessutom har Råda goda förutsättningar för nyetableringar inom en

rad olika markanvändningar genom planprogrammet "Ny industri- och verksamhetsmark i Råda". Hagfors bebyggelse och utveckling inom bostäder, verksamheter, industrier samt övriga markanvändningar bör ske genom ledig detaljplanerad mark, befintliga strukturer samt utpekade utvecklingsområden. Det bör dock alltid finnas ett planberedskap, vilket kan uppfyllas genom en kontinuerlig fysisk planering.

Hagfors utvecklingsområden

Strandnära utvecklingsområden för bostäder samt förslag till industriområden finns utpekade för Hagfors stad i den gamla översiktsplanen. Områdena redovisas i mark- och vattenanvändningskarta.

Idéskiss Hagfors stad - Uddeholm - Råda, blandad markanvändning.

Ställningstaganden

- ◆ Hagfors stad utvecklas utifrån behov och planeringsförutsättningar genom ledig detaljplanerad mark, utvecklingsområden och förtätning
- ◆ Framtagande av en ny fördjupad översiktsplan för Hagfors stad för en översyn och lokalisering av nya och befintliga utvecklingsområden samt principer för utvecklingen
- ◆ Positiv till expansion av verksamheter och industrier utifrån en hållbar utveckling
- ◆ Ett Hagfors som planerar för långsiktighet och bärkraft. Stadsnära lantliga områden för boende och fritid
- ◆ Arbeta för en trevligare utformning av gator och torg
- ◆ I centralorten möjliggörs boendeformer för livets alla skeden
- ◆ Planera för ett nytt särskilt boende
- ◆ Vård och utveckling av den kulturhistoriskt intressanta bebyggelsen.

Det så kallade teknikhuset tar form på Gärdet i centrala Hagfors. Den nya byggnaden inom skolområdet ska samla teknik-, bygg-, och fordonsprogrammen.

Serviceorterna

Ekshärad och Sunnemo

Ekshärad och Sunnemo är levande och attraktiva serviceorter som har goda förutsättningar för en växande befolkning och näringsliv med närhet till större kommunikationsstråk, riksväg 62 och väg 240 som sammankopplar Hagfors kommun med resten av regionen. Detta förenklar och ger goda förutsättningar för arbetspendling men även besöksnäringen. Dessutom har Ekshärad och Sunnemo starka identiteter med ett starkt föreningsliv och inom serviceorterna finns ett starkt näringsliv med bland annat industrier, verksamheter och jordbruk.

Bebyggelsen i dessa serviceorter är mer koncentrerad än på landsbygderna och inrymmer både offentlig och kommersiell service.

Hagfors kommun har identifierat ett behov av mer industrimark i anslutning till det befintliga industriområdet i södra delen av Ekshärad längs med riksväg 62. Det utpekade områdets placering

Ekshärad från ovan Foto: Pär Thörne, Greengate

och lämplighet bedöms som god utifrån närheten till det befintliga industriområdet samt en låg risk för ras, skred och översvämningar. Detta bedöms vara ett samhällsintresse för en vidareutveckling av industrier i Ekshärad. Dessutom bör bebyggelseutvecklingen i serviceorterna ske genom en förtätning utifrån ledig detaljplanerad mark, befintliga strukturer samt utvecklingsområdena.

Råda och Hagfors flygplats

Råda och Hagfors flygplats anses vara ett nav för kommunens utveckling. Den strategiska placeringen med stark transportinfrastruktur intill riksväg 62, Klarälvbanan samt flygplatsen gör att Råda med omnejd ses som ett utvecklingsområde. Detta förenklar och skapar goda förutsättningar för arbetspendling, besöksnäring och enklare godstransport inom industri och verksamheter.

Flygplatsens utveckling hanteras i planprogrammet "Ny industri- och verksamhetsmark i Råda". I planprogrammet har Hagfors kommun identifierat ett behov av att tillskapa ytterligare de-

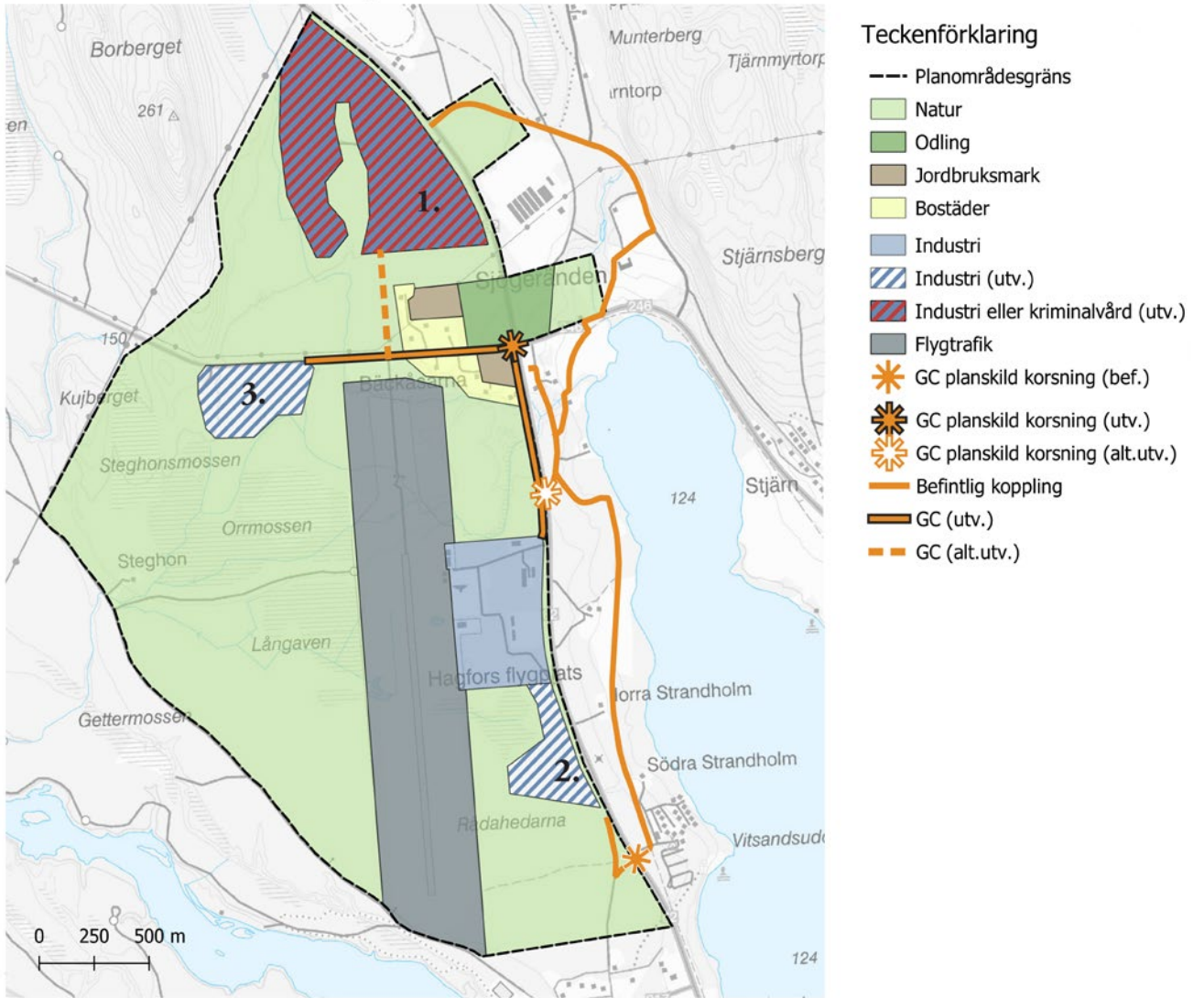
taljplanelagd mark i anslutning till flygplatsen för industrier och verksamheter. Planprogrammet omfattar även förslag för jordbruksmark, odling, natur och bostäder. Dessutom är Råda en levande och attraktiv serviceort med en stark identitet och föreningsliv som har goda förutsättningar för en växande befolkning och näringsliv. Bebyggelsen i serviceorten Råda är mer koncentrerad än på landsbygden och inrymmer både offentlig och kommersiell service.

Bebyggelseutvecklingen i Råda bör ske genom en förtätning utifrån ledig detaljplanerad mark, befintliga strukturer samt utvecklingsområdena.

Hagfors Airport

Markanvändning- förslag

1. Risvålsheden 2. Södra Rådahedarna 3. Bäckåsarna

Kartbild från planprogram för industri- och verksamhetsmark i Råda

Råda, Ekshärad och Sunnemos utvecklingsområde

I kartan över mark- och vattenanvändning visas utvecklingsområdena för Råda, Ekshärad och Sunnemo från den gamla översiktsplanen, Råda områdesplan samt flygplatsens planprogram.

Ställningstaganden

- ◆ Verka för en fortsatt utveckling av samtliga serviceorter
- ◆ Bebyggelseutveckling genom ledig detaljplanerad mark, utvecklingsområden och förtätning
- ◆ Verka för att knyta ihop Hagfors stad och Råda serviceort som centrum i kommunen
- ◆ Bevara samtliga serviceorters tillgång av samhällsservice
- ◆ Lokalisering av offentlig service ska i första hand ske i centralorten och serviceorterna.
- ◆ Verka för genomförande av planprogrammet i Råda
- ◆ Verka för ytterligare industrimark i anslutning till riksväg 62 i södra delen av Ekshärad med riktningen söderut
- ◆ Främja näringslivet
- ◆ Stärka orternas identiteter
- ◆ I serviceorterna möjliggörs boendeformer för livets alla skeden.

Kulturella Uddeholm

Uddeholm är en mindre ort belägen mellan centralorten Hagfors och serviceorten Råda, där delar av bebyggelsemiljön ingår i den kulturhistoriska inventeringen "Ditt Värmland". Detta på grund av att området består av en särskild och historisk bebyggelsestruktur från tidigare bruks- och industrisamhälle.

Områdets gestaltning och struktur styrs av en plan med områdesbestämmelser.

Uddeholms utvecklingsområde

Ett utvecklingsområde för bostäder finns utpekad för Uddeholm i den gamla översiktsplanen. Området redovisas i mark- och vattenanvändningskarta..

Gamla Stjärnfors kvarn

Ställningstaganden

- ◆ Bebyggelseutvecklingen i Uddeholm bör ske genom en förtätning utifrån ledig detaljplanerad mark, befintliga strukturer samt utvecklingsområden
- ◆ Kommunen ska främja och stödja initiativ som stärker turism och näringsliv
- ◆ Bevara och vårda kulturmiljöer i Uddeholm.

Landsbygd

Hagfors kommuns landsbygd rymmer värden och kvaliteter som många människor idag både uppskattar och efterfrågar. Landsbygdens sammankoppling med naturen ger ett rikt friluftsliv och är ett viktigt komplement till staden och serviceorterna. Därför är landsbygdsutveckling en av översiktsplanens utvecklingsriktningar. Landsbygdsutvecklingen leder till att jord- och skogsbruksverksamhet fortsätter samt att besöksnäringen kopplad till natur- och friluftsliv bevaras och utvecklas. Detta har en direkt koppling till de nationella försvarsintressen och behov avseende livsmedelsproduktion och energiproduktion i landsbygden. Vidare bedöms förutsättningarna för att bo i de glesa bebyggelsestrukturer i kommunens landsbygder som särskilt goda med hänsyn till den starka transportinfrastrukturen

och tillgången till kommunal service. Här kan en bebyggelseutveckling av småhus i glesare bebyggelsestrukturer bidra till att locka inflyttare till kommunen.

Hagfors kommun vill vara en möjliggörare för en levande landsbygd och se även en strandnära utveckling. Inom kommunen finns det ett stort antal sjöar och vid ett flertal av dem har en bebyggelseutveckling redan skett tack vare sjöarnas kvaliteter. För att stimulera tillväxten på landsbygden har Hagfors kommun pekat ut ytterligare nya områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) i syfte att möjliggöra attraktiva boendelägen i hela kommunen. Huvudinriktningen för dessa LIS-områden varierar och det ska vara möjligt att påbörja utveckling inom dessa med förhandsbesked, strandskyddsdispens och bygglov eller detaljplanering vid större etableringar.

Ställningstaganden

- ◆ Kommunen är positiv och vill främja en levande landsbygdsutveckling
- ◆ Kommunen pekar ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge
- ◆ Positiv och verka för etablering av företag och verksamheter som stärker landsbygden
- ◆ Etablering av anläggningar som gynnar besöksnäring, friluftsliv, service, jordbruks- och skogsbruksmark eller annan typ av landsbygdsutveckling bör prioriteras. Avståndet samt placeringen bör ses över i närheten av värdefulla natur- och kulturområden som är känsliga för störningar
- ◆ Utveckling istället för avveckling och att kommunen måste värna attraktiva boendemiljöer för att få människor att stanna och locka nya att bosätta sig här.

Jordbruksmark

Jordbruksmark har en viktig betydelse nationellt och är en viktig naturresurs för självförsörjning inom lokalproduktionen av mat och foder, samt till en viss del regionalt.

Även mark som inte aktivt brukas kan betraktas som jordbruksmark om den tidigare har brukats och ingår i ett sammanhängande jordbrukslandskap.

Jordbruksmark ska enligt de rekommendationer som finns bara användas för bebyggelse eller anläggningar om det verkligen behövs för viktiga samhällsintressen, om det inte finns någon annan plats som fungerar lika bra ur allmänhetens synvinkel.

Planläggning av bostäder ska i första hand inte lokaliseras på jordbruksmark. Detta för att skydda stora ytor av bördig jordbruksmark och därmed undvika konflikter och störningar i självförsörjningen. Hagfors kommun är positiv till att tidigare brukad jordbruksmark kan hållas öppen, till exempel genom verksamheter som energiproduktion som kan kombineras med djurhållning. På så vis kan andra viktiga funktioner och behov tillgodoses samtidigt som jordbruksmarken hålls öppen och kan lättare användas för jordbruksändamål i framtiden eller i händelse av kris om behoven ändras.

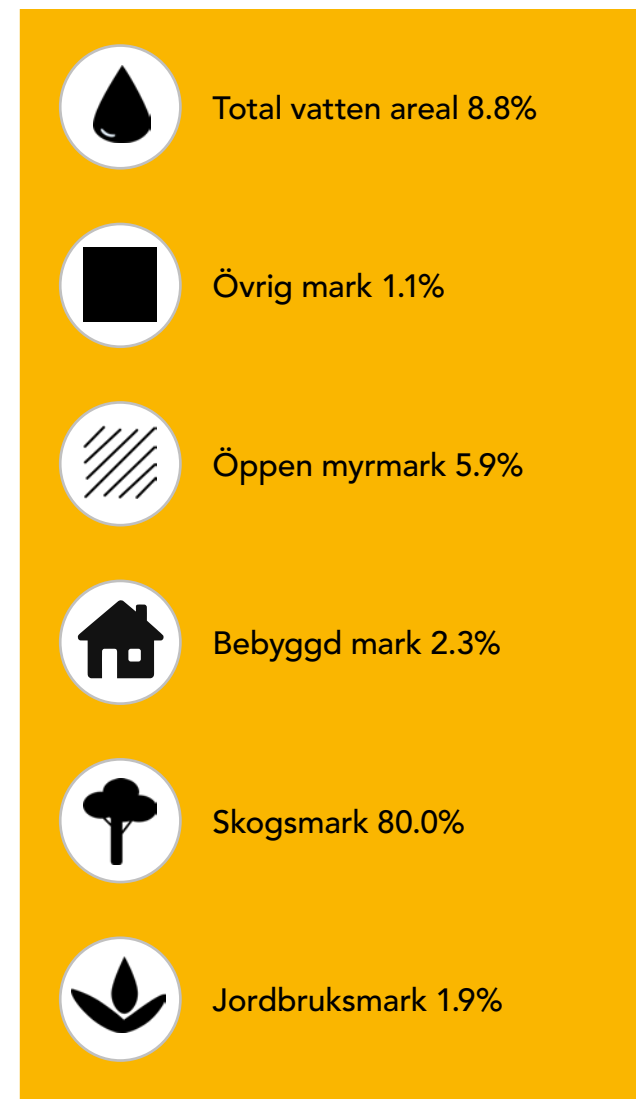
Hagfors kommun ser positivt på bevarande och nyttjande av stora ytor med sammanhängande jordbruksmark men även småskalig jordbruk. Däremot ser Hagfors kommun att ett visst ian-

språktagande av jordbruksmark, företrädesvis lågproduktiv sådan i vissa sammanhang borde kunna bebyggas med nya bostadshus eller användas för annan verksamhet. Exempelvis om bygglov eller förhandsbesked söks för enskilda bostäder i en landsbygdscontext och/eller i strandnära lägen, kan dessa i regel vara lämpliga på mindre brukningsvärd jordbruksmark. Det är viktigt att beakta att detta bör ske i lägen som inte försämrar arrondering av kvarvarande jordbruksmark, i redan etablerade strukturer mellan eller i direkt anslutning till befintliga bostäder och väginfrastruktur. Detta tar mindre jordbruksmark i anspråk och minimerar fragmentering av återstående mark vilket minskar påverkan på brukande av kvarvarande jordbruksmark. Knyts nya bostäder inom jordbruksmark till möjliggörande av småbruk – småskaligt jordbruk med odling eller djurhållning – bör detta ytterligare främjas. Detta stöds av mark- och miljööverdomstolen som i dom (MÖD 2017-P 4520). Där konstaterades att brukningsvärd jordbruksmark bedömts lämplig för komplettering av befintlig bebyggelse med två enbostadshus, med hänsyn till att placering och utformning av bebyggelsen anpassas till landskapsbild samt natur- och kulturvärden på platsen.

Sammanfattningsvis framgår en utvecklingsinriktning för en levande landsbygd som prioriterar byggande på landsbygden, vilket är och bedöms vara ett samhällsintresse. Detta innebär att kommunen finner det lämpligt med begränsad bebyggelse på jordbruksmark, där bostäder på landsbygd både inom och utanför strandskyddat område ses som en viktig del av kommunens bostadsförsörjning.

Ställningstaganden

- ♦ Kommunen ser positivt på småskaligt jordbruk eftersom boende i en viss omfattning inom jordbruksmark kan bidra till ökat brukande av densamma. Detta kan leda till småskaliga jordbruk som i sin tur bidrar till självförsörjning
- ♦ Nya stora planområden för bostäder ska i första hand inte lokaliseras på jordbruksmark
- ♦ Kommunen ser positivt på möjligheten att genom ianspråktagande av ej nyttjad jordbruksmark tillgodose andra behov såsom energiproduktion
- ♦ Jordbruksmark kan bebyggas om det görs på ett ändamålsenligt sätt med hänsyn till läge, beskaffenhet och behov
- ♦ Främja lokala producenter av närproducerade livsmedel.

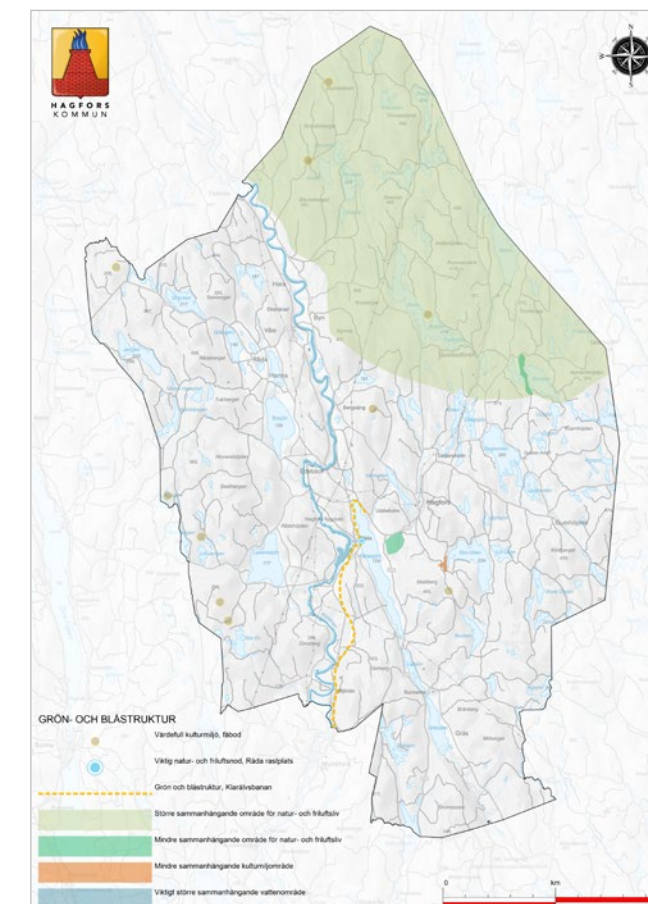
Källa: Statistikdatabasen, SCB

Grön- och blåstruktur

Hagfors kommun strävar efter att skapa en hållbar och trivsamt miljö för alla. Naturupplevelser har stor betydelse för människors hälsa och välbefinnande. Rekreation och friluftsliv innebär såväl fysisk aktivitet som upplevelser och återhämtning vilket bidrar till kommunens attraktivitet och gynnar besöksnäringen. Att förvalta vatten- och naturvärden hållbart skapar attraktivitet.

Genom att prioritera en stark och välfungerande grön- och blåstruktur kan kommunen bevara den biologiska mångfalden, förbättra luft- och vattenkvaliteten och främja invånarnas boendemiljöer.

Hagfors är en landsbygdskommun där naturen, skogen, kulturen och det öppna landskapet utgör en central och viktig del av kommunens identitet och attraktionskraft. Ambitionen är att skapa en harmonisk balans mellan natur och samhälle, vilket kan bidra till en mer hållbar och attraktiv livsmiljö för nuvarande och framtida generationer. En mångfald av boendeformer med närhet till skog, natur och vatten skapar förutsättningar för tillväxt i befolkning och näringsliv. Natur-, friluftsliv- och vattenlandskapet bidrar med en mångfald av ekosystemtjänster som klimatreglering, livsmedelsproduktion, pollinering, naturupplevelser, rekreation, energiproduktion med mera. Ett brukat landskap ger förutsättningar för levande landsbygder. Landskapet är det som skapar förutsättningar för en aktiv fritid, besöksnäring och attraktiva boendemiljöer.

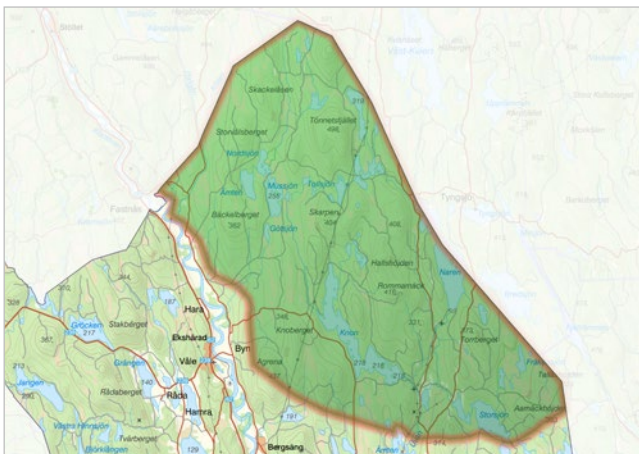

Natur

Hagfors kommun ska värna om de kvalitéer som finns men också att utveckla både natur-, kultur- och friluftsvärden där det bedöms finnas en större potential för att bidra till attraktiva miljöer. Tiomilaskogen är ett stort regionalt och mellan-kommunalt gränsöverskridande skogsområde med höga natur-, kultur- och friluftsvärden som innefattar bland annat mindre orter, riksintresse, sjöar, skyddsområde, skogsbruk, vattendrag, vandringsleder, turism- och utflyktsmål. Vidare inom Tiomilaskogens område mellan sjöarna Stor-Laggen och Storsjön i närheten av fritidshusområdet Fridhem, finns ett gammalt skogsområde med höga natur- och friluftsvärden som kommunen ser som ett vackert naturområde för turism och friluftsliv.

Fridhemsområdet intill mellan sjöarna Stor-Laggen och Storsjön.

Tiomilaskogen i norra Hagfors kommun.

Kultur

Fäbodarna är ett världsarv i Hagfors kommun som syftar till en samling av traditionella byggnader som användes för sommarbetet med boskap på avlägsna betesmarker. Fäbodarna, eller sätrarna som finns i Värmland är ett kulturarv som har och bidrar till höga kultur- och naturvärden, både i markerna och när det gäller traditionellt hantverk och kunnande.

Vidare i Manheden vid sjön Stor-Ullen finns ett kulturområde med fornlämningar i form av fångstgropar, flottningsanläggningar samt stridsvärn. Kommunen anser att dessa kulturområden är betydelsefulla och har höga kulturvärden.

Manheden vid Stor-Ullen

Friluftsliv

Vågbacken är ett friluftsområde i Hagfors centrum som är välbesökt och uppskattat av kommunens invånare. Området har olika motionsspår samt ett utegym. Dessutom är de övriga olika cykellederna, badplatserna, motionsspåren och utegymmen både i serviceorterna och landsbygden exempel på anläggningar som möjliggör friluftsliv både för boende i kommunen samt besökare. Detta utgör en mycket viktig del av invånarnas tillgång till rekreation och folkhälsa. Ett annat exempel på en anläggning som möjliggör friluftslivsaktiviteter både för boende i kommunen samt besökare är den vackra Råda rastplatsen som är belägen intill Rådasjön. Hagfors kommun anser att rastplatsen ska vara en fin naturplats, samlingsplats och en trevlig plats att stanna på.

Råda rastplats vid riksväg 62

Riksintresse

Klarälvsvanans är ett exempel på ett viktigt stråk för friluftsliv, rekreation och naturupplevelser i kommunen. Genom Klarälvsvanans unika miljö och vackra omgivningar upplever besökarna ett öppet jordbrukslandskap i söder till den djupa äventyrliga och fantastiska skogen i norr. Klarälvsvanan används idag delvis som ett pendlingsstråk men framförallt utnyttjas den som ett turiständamål samt som en anläggning för olika evenemang kopplad till friluftsliv, mer information och förhållningssätt för Klarälvsvanan som ett riksintresse finns i *Del 5 Riksintressen, värden och hänsyn*.

Vatten

Kommunen fokuserar också på strandnära utveckling. Detta för att möjliggöra besöksnäringen inom turism och friluftsliv genom ett antal strategiskt utpekade LIS-områden som redovisas i *Del 5 Riksintressen, värden och hänsyn*.

Ett viktigt vattendrag för Hagfors kommuns utveckling är livskällan Klarälven som förenar vår kommun samt kopplar ihop oss med andra sedan generationer tillbaka. Än idag besöks Klarälven för både lugnet och livskvaliteten genom att bada, fiska, åka båt och andra hälsosamma aktiviteter. Utöver detta är Klarälven en källa för lokal förnybar energiproduktion genom en vattenreglering och en besöksnäring som idag erbjuder bland annat fiske, bad, simning, flottfärd samt kajakpaddling. Klarälven är en levande älv som både förändrar landskapet och själv förändras över tid. Klimatförändringar påverkar älven, vilket kan öka risken för ras och skred. Dessa risker måste tas på allvar och hanteras i planeringen.

Genom långsiktig planering säkrar kommunen tillgång, tillgänglighet och kvalitet i natur- och kulturlandskapet för människors utevistelse. Översiktsplanen är en del i att nå planeringsambitionen om att nyttja de gröna och blå kvalitéerna i landskapet.

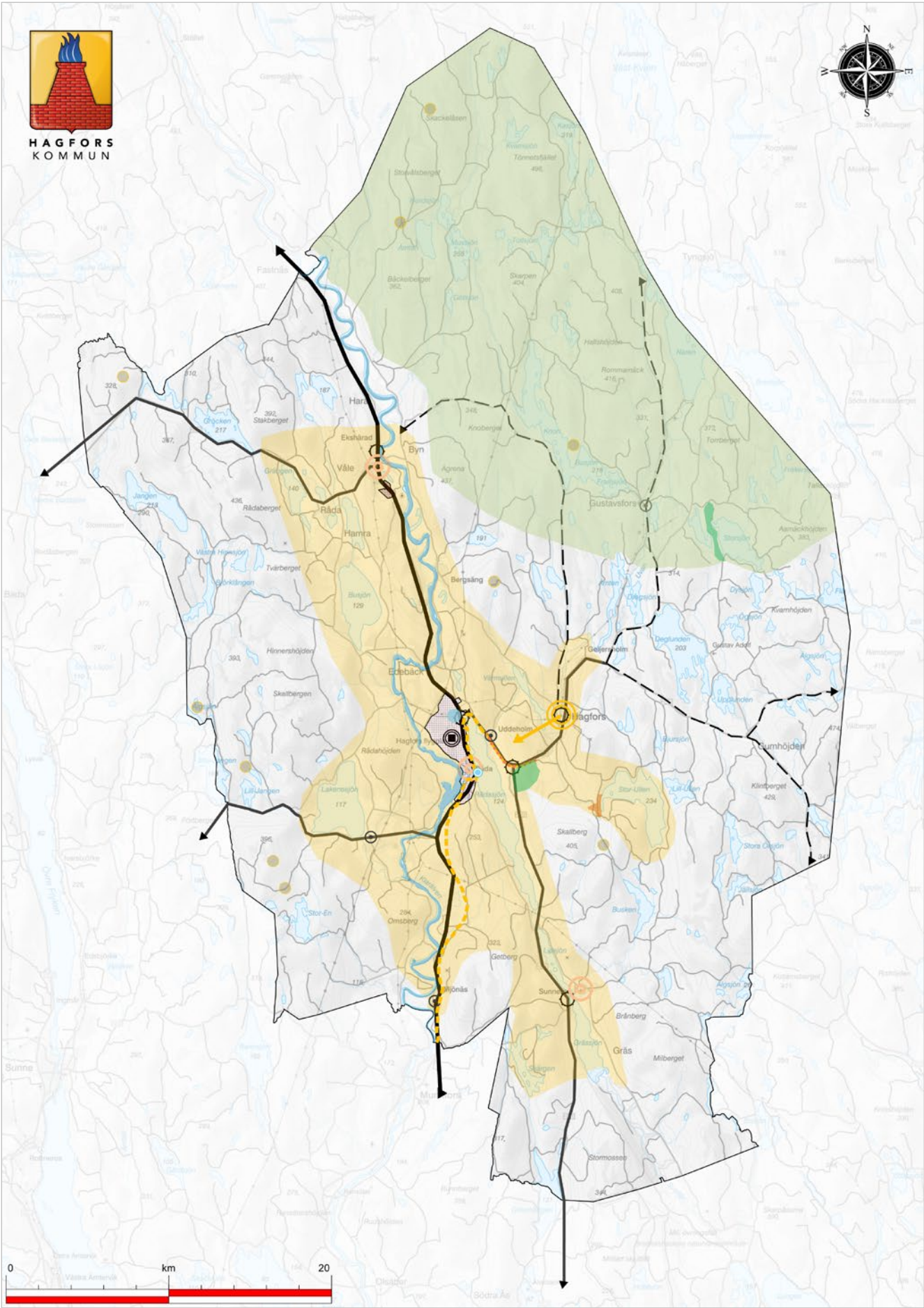

Kajak på Klarälven. Foto: Per Eriksson

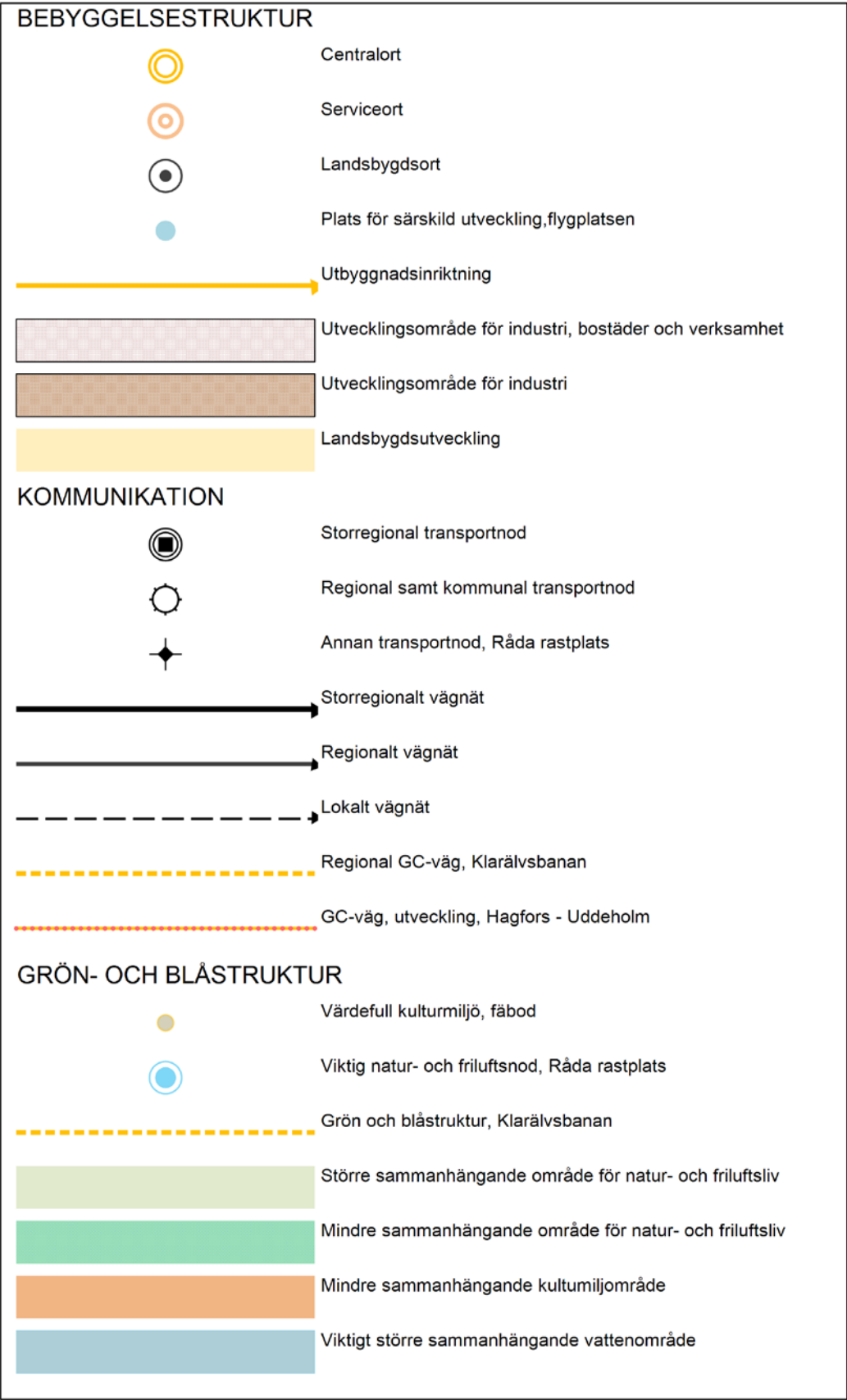
Ställningstaganden

- ◆ Bevara, utveckla och stärka den regionala och kommunala grön- och blåstrukturen
- ◆ Vid planering av utvecklingsområden och förtätning, ska infrastrukturen för natur, vatten och friluftsliv analyseras och vid behov tillvaratas och där det är möjligt stärkas
- ◆ Kommunen ska, där så behövs för att skydda viktiga allmänna intressen eller miljöer som kommunen bedömer särskilt värdefulla, verka för att dessa områden skyddas genom avtal eller föreskrifter
- ◆ Verka positiv för lokala initiativ till utveckling inom friluftsliv och rekreation
- ◆ Verka positiv till initiativ som främjar, bevarar och utvecklar natur-, kultur- och friluftsvärden i kommunen med hänsyn och i samspel med andra typer av markanvändningar.

Strategikarta

Teckenförklaring

4 MARK OCH VATTENANVÄNDNING

Detta kapitel beskriver kommunens långsiktiga strategi för hur mark och vatten ska användas. Här redovisas olika användningskategorier såsom bostäder, verksamheter, friluftsområden och teknisk infrastruktur, samt kommunens ställningstaganden och hänsyn som ska tas vid planering. Kapitlet innehåller även en översikt över utvecklingsområden för framtida bostäder och verksamheter i olika delar av kommunen. Den tillhörande mark- och vattenanvändningskartan fungerar som vägledning för framtida beslut.

MARK OCH VATTENANVÄNDNING

I översiktsplanen beskrivs kommunens långsiktiga syn på hur mark och vatten ska användas för att främja en hållbar utveckling och en god livsmiljö. Planen beskriver den övergripande inriktningen för hur mark och vatten ska användas i kommunen. Detta utgör grunden för kommunens prioriteringar och avvägningar mellan allmänna intressen samt ställningstagande för hur mark- och vattenområden ska användas.

I följande avsnitt kommer kommunens mark- och vattenanvändning redovisas på ett övergripande sätt.

Mark och vattenanvändningen - kategorier

Det finns ett antal kategorier i nuvarande översiktsplanekatalog för hur en kommun kan kategorisera markanvändningen. Katalogen utgår från Boverkets gällande föreskrifter om översiktsplan. Mark- och vattenanvändningar kan överlappa varandra om mark- eller vattenområdet är lämpligt för flera ändamål.

Gemensamt för samtliga markanvändningar är att deras gränser inte är satta och bör därför ses som en vägledning. Markens lämplighet kommer att provas i senare plan- och lovärenden.

Beskrivning

Här redovisas samtliga markanvändningsområden i form av kategorier med respektive definitioner som förekommer i mark- och vattenanvändningskarta.

Förklaring – Kategorier för mark- och vattenanvändning

Landbygd 1

SYMBOL

BESKRIVNING

Område med mindre samhällen och/eller spridd bebyggelse där landskapet präglas av till exempel jordbruk, skogsbruk, renskötsel och/eller fiske.

AVSIKT

Områden av landsbygdskaraktär där flera markanvändningar är möjliga. Landsbygd 1 ligger i nära anslutning till en serviceort och i nära anslutning till befintlig eller planerad infrastruktur. Användningen är belägen i områden med högre bebyggelsetryck. Landsbygd 1 avser att komplettera befintlig bebyggelse. Vissa, icke störande, verksamheter kan tillåtas inom användningen. Landsbygd 1 avser fortsatt utveckling av landsbygdsanknutna verksamheter.

I landsbygd 1 kan hela eller delar av området ligga inom eller i nära anslutning till kommunens verksamhetsområde för VA, fiber och fjärrvärme mm.

Lämpligheten för bebyggelseutveckling inom landsbygd 1 kommer företrädesvis prövas med förhandsbesked och bygglov så länge inte detaljplanekravet i PBL inträder. Delar av landsbygd 1 omfattas av gällande detaljplaner och områdesbestämmelser.

STÄLLNINGSTAGANDE

Landsbygdsutveckling är en prioriterad del av kommunens utveckling.

Förutsättningarna för bebyggelseutveckling inom landsbygd 1 är god då den kompletterar redan befintlig bebyggelse.

Bebyggelseutveckling inom landsbygd 1 ska i huvudsak etableras i anslutning till befintlig infrastruktur.

Byggnation ska ske i enlighet med kommunens ställningstagande för byggande på landsbygd.

HÄNSYN

Hänsyn till natur-, landskaps- och kulturmiljövärden ska tas i enlighet med översiktsplanens inriktning och riktlinjer i ÖP.

Hänsyn till miljöbalkens hushållningsbestämmelser enligt förhållningssätt som redovisas i kapitlet ”Del 5 Rikshintressen, värden och hänsyn” samt översvämningsrisk, skyfall samt ras-, skred-, och erosionsrisker i tillämpliga fall.

Landsbygd 2

SYMBOL

BESKRIVNING

Område med mindre samhällen och/eller spridd bebyggelse där landskapet präglas av till exempel jordbruk, skogsbruk, renskötsel och/eller fiske.

AVSIKT

Inom landsbygd 2 sker bebyggelseutveckling i begränsad omfattning och med glesare bebyggelsestruktur. Skog- och jordbrukets intressen och fortsatta utveckling är en viktig del av markanvändningen. Inom användningen finns natur- och kulturvärden och miljöer som är viktiga att beakta.

Inom landsbygd 2 avses fortsatt utveckling av areella näringar och landsbygdsanknutna verksamheter parallellt med en utbyggnad och utveckling av bostadsbebyggelse i företrädesvis glesa strukturer.

Lämpligheten för bebyggelseutveckling inom landsbygd 2 kommer företrädesvis prövas med förhandsbesked och bygglov så länge inte detaljplanekravet i PBL inträder.

STÄLLNINGSTAGANDEN

Landsbygdsutveckling är en prioriterad del av kommunens utveckling.

Byggnation får ske i begränsad omfattning och i enlighet med kommunens ställningstagande för byggande på landsbygd.

Jordbruksmark kan bebyggas om det görs på ett ändamålsenligt sätt med hänsyn till bebyggelsestruktur, landskap och platsens förutsättningar i enlighet med ställningstaganden i ÖP.

HÄNSYN

Jord- och skogsbruk är en viktig del i livskraftiga landsbygder. Hänsyn till fortsatt möjlighet att bedriva jord- och skogsbruk ska tas.

Hänsyn till natur-, landskaps- och kulturmiljövärden ska tas i enlighet med kapitel 3 Utvecklingsinriktning och kapitel 5 Rikshintressen, värden och hänsyn. Hänsynstagande och försiktighet ska stå i relation till områdets värden.

Hänsyn till miljöbalkens hushållningsbestämmelser enligt förhållningssätt som redovisas i kapitlet ”Del 5 Rikshintressen, värden och hänsyn” samt översvämningsrisk, skyfall samt ras-, skred-, och erosionsrisker i tillämpliga fall.

Vatten

SYMBOL

BESKRIVNING

Öppet vatten och vattenområde. Inslag av verksamheter och anläggningar kan förekomma.

AVSIKT

Inom markanvändningen vatten avses kommunens större sjöar och vattendrag.

Ställningstagande Öppet vatten som ska vara tillgängligt för friluftsliv och rekreation.

HÄNSYN

Hänsyn ska tas till vattenmiljöerna för att tillvarata de värden vattnet skapar samt säkerställa en god kvalitet på vattnet. Inom områden kan utveckling kräva dispens från eller upphävande av strandskyddet

Funktionsblandad bebyggelse

SYMBOL

BESKRIVNING

Område för en blandning av exempelvis bostäder, service, grönområden och verksamheter.

AVSIKT

Inom område för funktionsblandad bebyggelse avses utveckling av bostäder genom såväl förtätning som omvandling av befintlig bebyggelse. Inom funktionsblandad bebyggelse avses även utveckling av verksamheter med begränsad omgivningspåverkan och i vissa mer utpräglade industriområden även industri med större omgivningspåverkan. Inom funktionsblandad bebyggelse avses möjlighet för utveckling av offentlig service, handel och andra centrumfunktioner samt god tillgänglighet till tätortsnära natur och park. Infrastruktur för väg, gång och cykel samt tekniska system avses utvecklas för att stärka kommunens central- och serviceorter.

Bebyggelseutvecklingen kommer att ske inom befintliga detaljplaner, genom revidering av äldre planer eller framtagande av nya.

STÄLLNINGSTAGANDE

Kommunen ser positivt på omvandling och utveckling av befintlig bebyggelse.

Områden inom markanvändningen ska omfatta mångfunktionella platser med tillgänglighet till service och kommunikationer samt utvecklade natur-, kultur-och friluftslivsvärden.

Bebyggelseutveckling ska i första hand etableras i anslutning till befintlig infrastruktur och service.

HÄNSYN

Hänsyn till miljöbalkens hushållningsbestämmelser enligt förhållningssätt som redovisas i kapitlet ”Del 5 Rikshintressen, värden och hänsyn” samt översvämningsrisk, skyfall samt ras-, skred-, och erosionsrisker i tillämpliga fall.

Ny bostadsbebyggelse

SYMBOL

BESKRIVNING

Utvecklingsområde för bostäder.

AVSIKT

Inom ny bostadsbebyggelse avses utveckling av nya bostäder.

STÄLLNINGSTAGANDE

Bebyggelseutveckling inom ny bostadsbebyggelse ska i huvudsak etableras i anslutning till befintlig infrastruktur samt inom eller i närheten av kommunens verksamhetsområde för VA.

Vid bebyggelseutveckling inom ny bostadsbebyggelse ska möjligheterna till tillskapandet av en blandad bebyggelse prioriteras.

Inom bostadsbebyggelse ska möjligheter för sociala mötesplatser, tillgång till tätortsnära natur samt viktiga stråk för gång och cykel utvecklas.

Ny bebyggelse inom markanvändningen ska företrädas av detaljaneläggning.

HÄNSYN

Nyetableringar ska ta hänsyn till miljöbalkens hushållningsbestämmelser enligt förhållningssätt som redovisas i kapitlet ”Del 5 Rikshintressen, värden och hänsyn” samt översvämningsrisk, skyfall samt ras-, skred-, och erosionsrisker i tillämpliga fall.

Verksamheter

SYMBOL

BESKRIVNING

Område för verksamheter och/eller industrier.

AVSIKT

Inom markanvändningen för verksamheter och industri avses utveckling av befintliga verksamheter.

Bebyggelseutvecklingen kommer att ske inom befintliga detaljplaner, genom revidering av äldre planer eller framttagande av nya.

STÄLLNINGSTAGANDE

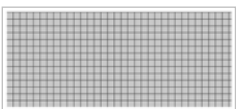
Utveckling av områden för verksamheter och industri är ett väsentligt samhällsintresse.

HÄNSYN

Verksamheter och industrier som finns inom markanvändningen kan innebära ökad risk för buller och trafikflöden med tunga fordon. Avstånd till annan bebyggelse och andra viktiga funktioner ska särskilt beaktas i den fortsatta planeringen.

Ny verksamhetsmark

SYMBOL

BESKRIVNING

Område för nya verksamheter och/eller industrier.

AVSIKT

Inom markanvändningen för verksamheter och industri avses att möjliggöra för utveckling och etablering av verksamheter med stora transportbehov, icke störande verksamheter, störande verksamheter och tillståndspliktig verksamhet. Inom användningen ingår även service.

STÄLLNINGSTAGANDE

Bebyggelseutveckling inom verksamhet och industri ska i huvudsak etableras i anslutning till befintlig infrastruktur samt inom eller i närheten till kommunens verksamhetsområde för VA.

Ny bebyggelse inom markanvändningen ska företrädas av detaljpaneläggning.

HÄNSYN

Den befintliga transportinfrastrukturens funktion och läge ska tas hänsyn till och nyttjas i planeringen och utvecklingen av nya områden för verksamheter och industri.

Verksamheter och industrier som etableras inom markanvändningen kan innebära ökad risk för buller och trafikflöden med tunga fordon. Avstånd till annan bebyggelse och andra viktiga funktioner ska särskilt beaktas i den fortsatta planeringen.

Utveckling av ny verksamhetsmark är ett väsentligt samhällsintresse.

Nyetableringar ska ta hänsyn till miljöbalkens hushållningsbestämmelser enligt förhållningssätt som redovisas i kapitlet ”*Del 5 Riksentressen, värden och hänsyn*” samt över- och underlägsningsrisk, skyfall samt ras-, skred-, och erosionsrisker i tillämpliga fall.

Friluftsliv och rekreation

SYMBOL

BESKRIVNING

Större sammanhängande områden med värden för friluftsliv och rekreation med tillhörande anläggningar.

AVSIKT

Inom områden för friluftsliv och rekreation avses utveckling och bevarande av friluftsvärden samt tillgänglighet och tillgång till områden där friluftslivets intressen har företräde.

Inom markanvändningen för friluftsliv och rekreation finns även natur- och kulturmiljövärden som kompletterar och är av betydelse för friluftslivets värden.

STÄLLNINGSTAGANDE

Bebyggelseutveckling i och i anslutning till friluftsliv- och rekreationsområden kan prövas med hänsyn till förutsättningarna att stärka och utveckla friluftslivets intressen.

Betydelsen av Klarälvsbanan mellan Karlstad och Hagfors samt dressinbanan mellan Uddeholm och Hagfors inom friluftsliv och rekreation ska stärkas i samspel med banans betydelse för utveckling inom kommunikation.

Bebyggelseutveckling i och i anslutning till friluftsliv och rekreation kan komma att prövas i enstaka fall.

HÄNSYN

Utveckling av friluftslivsvärdena ska ske med hänsyn till natur- och kulturmiljövärden som omfattas av områdesskydd enligt miljöbalken. Hänsyn ska tas enligt de föreskrifter som finns.

Teknisk infrastruktur

SYMBOL

BESKRIVNING

Område för teknisk infrastruktur som försörjer samhället med exempelvis energi, vatten, elektronisk kommunikation samt skyddsåtgärder.

AVSIKT

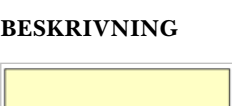
Inom markanvändningen teknisk infrastruktur avses områden som bekräftar och möjliggör utveckling för teknisk infrastruktur.

STÄLLNINGSTAGANDE

Tekniska system utgör en viktig del för kommunens långsiktiga beredskap och resiliens.

Teknisk infrastruktur – luftledning

SYMBOL

BESKRIVNING

Område för teknisk infrastruktur som försörjer samhället med energi.

AVSIKT

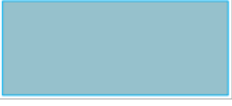
Inom markanvändningen teknisk infrastruktur avses områden som bekräftar och möjliggör utveckling för teknisk infrastruktur.

STÄLLNINGSTAGANDE

Tekniska system utgör en viktig del för kommunens långsiktiga beredskap och resiliens.

Vattenbruk

SYMBOL

BESKRIVNING

Område för odling av djur och/eller växter i vatten.

AVSIKT

Inom vattenbruk avses utveckling av verksamheter för att stärka förutsättningarna för fortsatt företagande och utveckling av befintlig etablering/verksamhet.

STÄLLNINGSTAGANDE

Kommunen ser positivt på utveckling i området. Området är en viktig del för verksamhetsutveckling.

Inom området kan utveckling kräva dispens från eller upphävande av strandskyddet, samt anmälan eller tillstånd enligt miljöbalken avseende vattenverksamhet.

HÄNSYN

Hänsyn ska tas till vattenmiljöerna för att tillvarata de värden vattnet skapar samt säkerställa en god kvalitet på vattnet.

Natur– och kulturlandskap

SYMBOL

BESKRIVNING

Större sammanhängande områden med värden för natur- och/eller kulturmiljövärden.

AVSIKT

Inom områden för natur- och kulturlandskap avses utveckling och bevarande av natur- och kulturvärden samt tillgänglighet och tillgång till naturområden där dennes intressen har företräde.

Inom markanvändningen för natur- och kulturlandskap finns även friluftslivsvärden som kompletterar och är av betydelse för friluftslivets värden.

STÄLLNINGSTAGANDE

Bebyggelseutveckling i och i anslutning till natur- och kulturlandskapsområden kan prövas med hänsyn till förutsättningarna att stärka och utveckla naturvärden och kulturlandskapets intressen.

Bebyggelseutveckling i och i anslutning till natur- och kulturlandskap kan komma att prövas i enstaka fall.

HÄNSYN

Utvecklingen ska ske med hänsyn till natur- och kulturmiljövärden som omfattas av områdesskydd enligt miljöbalken. Hänsyn ska tas enligt de föreskrifter som finns.

Luftfart

SYMBOL

BESKRIVNING

Område för utfart med tillhörande anläggningar.

AVSIKT

Inom område för luftfart avses funktioner för det övergripande flygnätet som har betydelse för trafikförsörjningen inom, till och från kommunen.

STÄLLNINGSTAGANDE

Flygplatsen är av funktionell och avgörande betydelse för kommunen.

HÄNSYN

Hänsyn måste tas till flygplatsens inflygningszon.

Väg

SYMBOL

BESKRIVNING

Område för person- och godstrafik på väg med tillhörande anläggningar samt vägreservat. Vägnät av lokal eller regional betydelse. Områden som har eller planeras för person- och/eller godstrafik på väg. Med vägtrafik avses exempelvis bil, moped, cykel och gång, men också vägreservat.

AVSIKT

Inom område för väg avses funktionen för det övergripande vägnätet som har betydelse för trafikförsörjning inom, och till och från kommunen.

STÄLLNINGSTAGANDE

Uttekade vägnätet har en särskild trafikförsörjande funktion. Bebyggelseutveckling inom landsbygd ska kunna dra nytta av befintlig trafikinfrastruktur.

Gång– och cykelväg

SYMBOL

BESKRIVNING

Cykelväg/gång- och cykelväg av lokal eller regional betydelse.

AVSIKT

Inom område för cykelväg avses funktionen möjlighet att gå och cykla på ett trafiksäkert sätt på utpekade sträckor.

STÄLLNINGSTAGANDE

Uttekade cykelvägar har en särskild trafikförsörjande funktion mellan tätorter och målpunkter inom tätort.

Dressin

SYMBOL

BESKRIVNING

Dressinbana mellan Uddeholm och Hagfors av lokal betydelse.

AVSIKT

Inom området för dressinbanan avses funktionen möjlighet att cykla på en dressin på ett trafiksäkert sätt.

STÄLLNINGSTAGANDE

Uttekade dressinbana har en särskild funktion inom friluftslivet och rekreation mellan Uddeholm och Hagfors.

Snabbguide – Symboler kategorier mark och vattenanvändning

Landsbygd 1

Landsbygd 2

Vatten

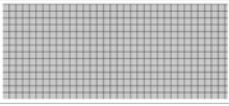
Funktionsblandad bebyggelse

Ny bostadsbebyggelse

Verksamheter

Ny verksamhetsmark

Friluftsliv och rekreation

Teknisk infrastruktur

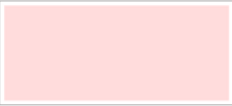
Teknisk infrastruktur - luftledning

Vattenbruk

Natur- och kulturlandskap

Luftfart

Väg

Gång- och cykelväg

Dressin Uddeholm-Hagfors

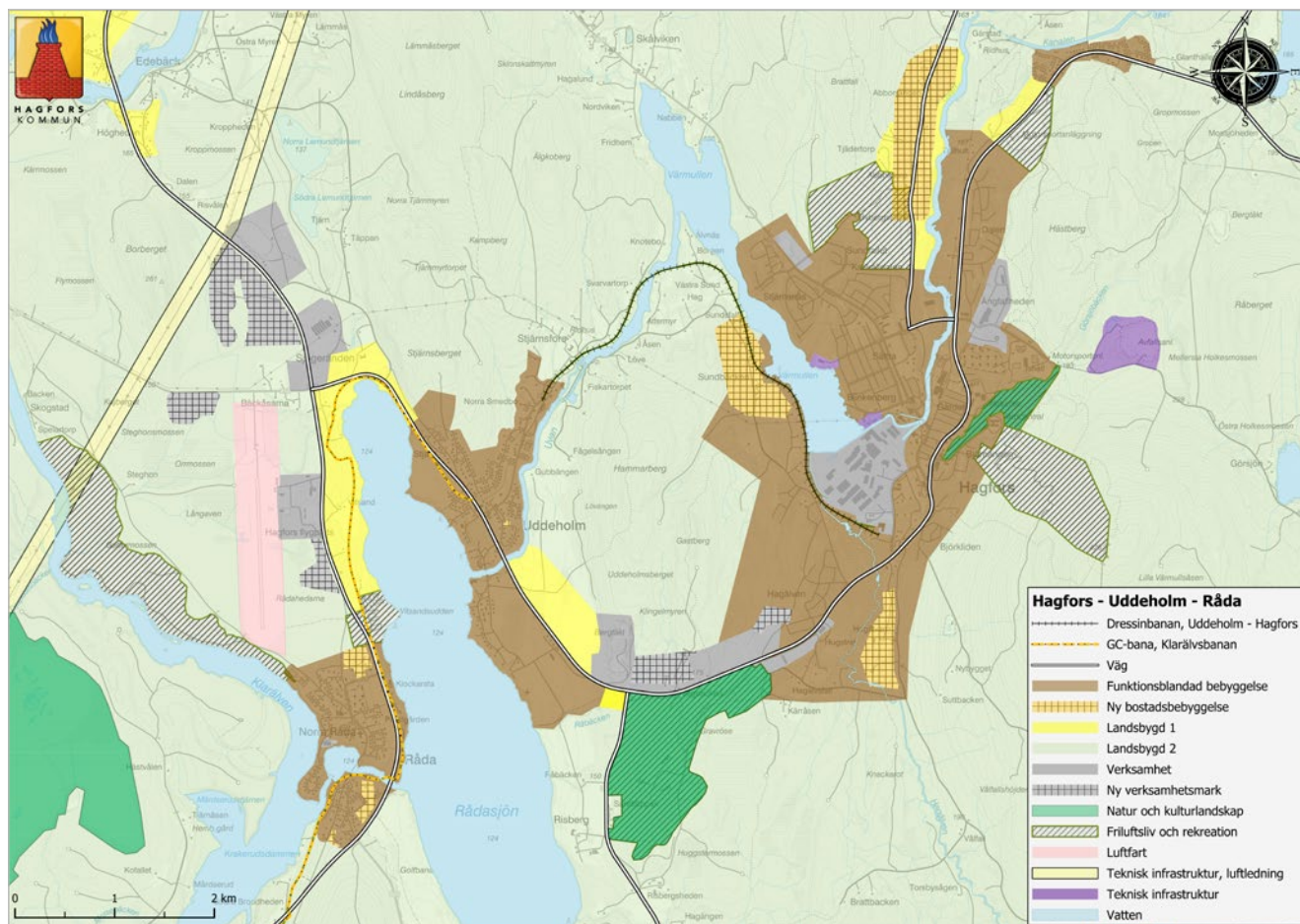
Mark- och vattenanvändningskarta

Kartan redovisar de övergripande grunddragen för hur mark- och vatten ska användas och hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras för hela kommunen, och den fungerar som vägledning för beslutsfattande inom samhällsplanering.

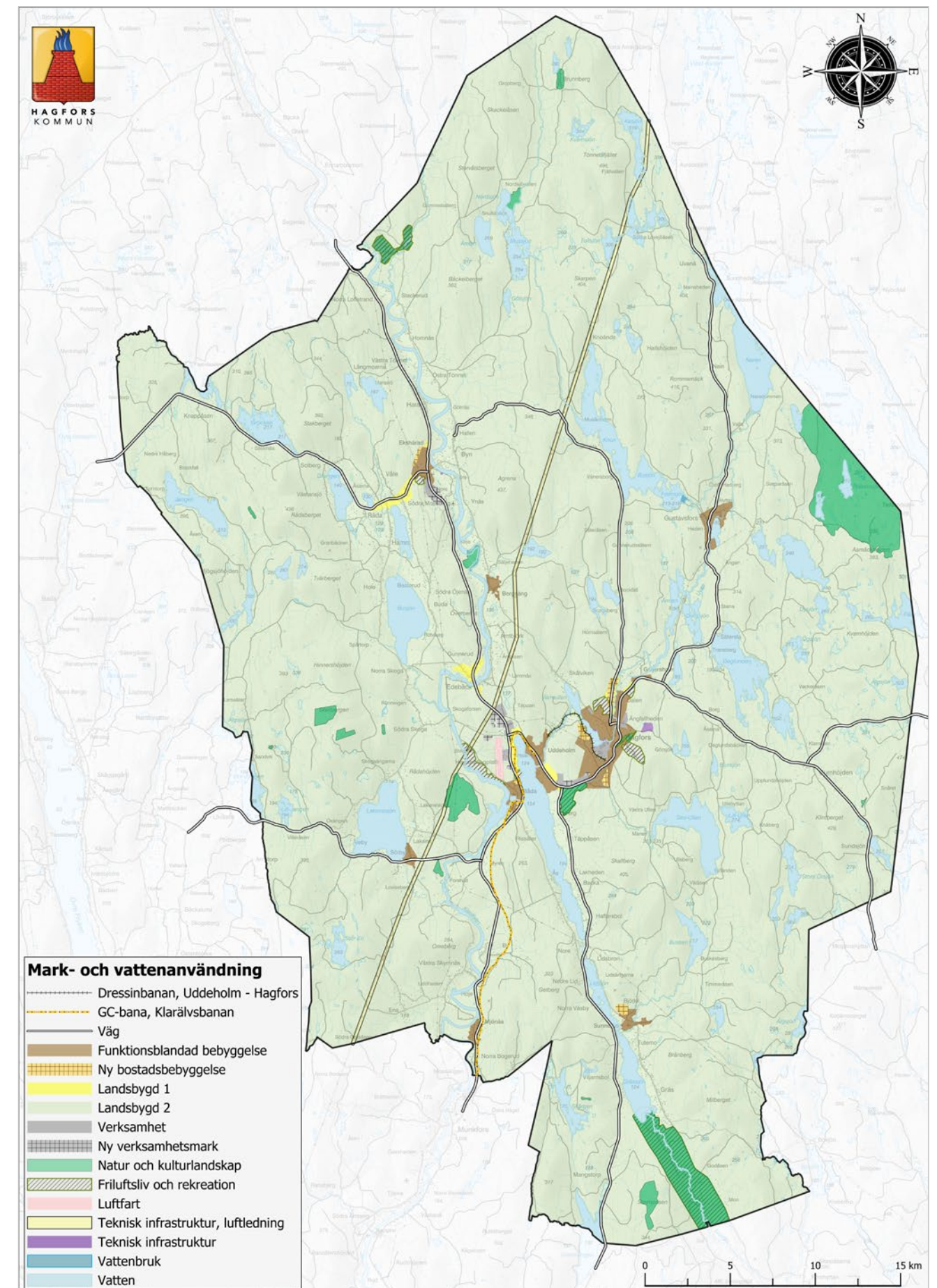
Kartan tillsammans med kommunens avvägningar och ställningstagande mellan de allmänna intressen ska ge en strategisk inriktning för hur kommande planeringsprocessen ska genomföras och prioriteras. Lämplighetsprövning och detaljerade studier av platsens förutsättningar görs senare i planering- och prövningskedjan.

Gränserna för mark- och vattenanvändningskarta är ungefärliga och ska därmed inte tolkas som exakta eller fastställda. I kartan anges en huvudsaklig användning för områdena men ett område kan ha flera andra användningar.

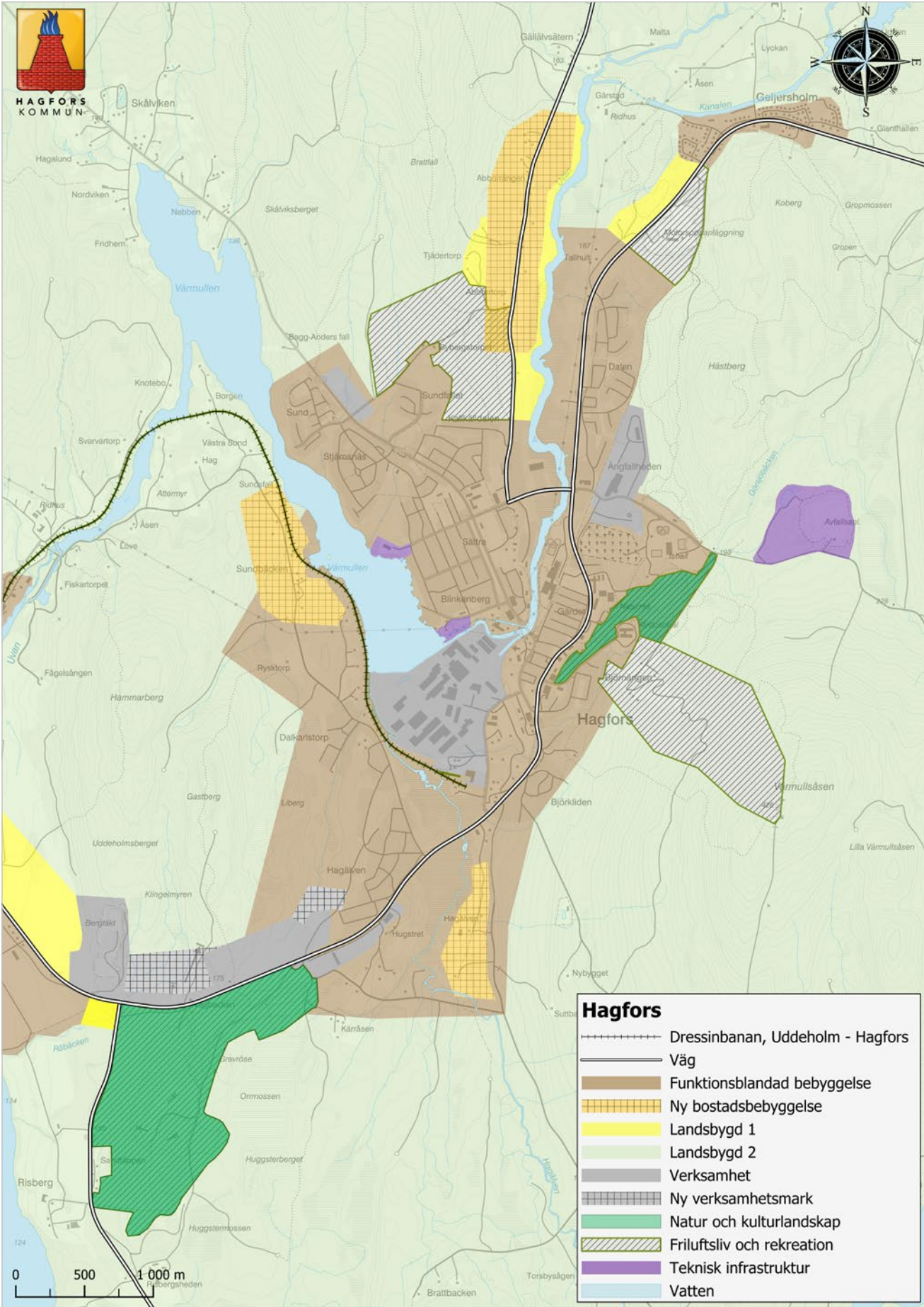
Mark- och vattenanvändning Hagfors-Uddeholm-Råda

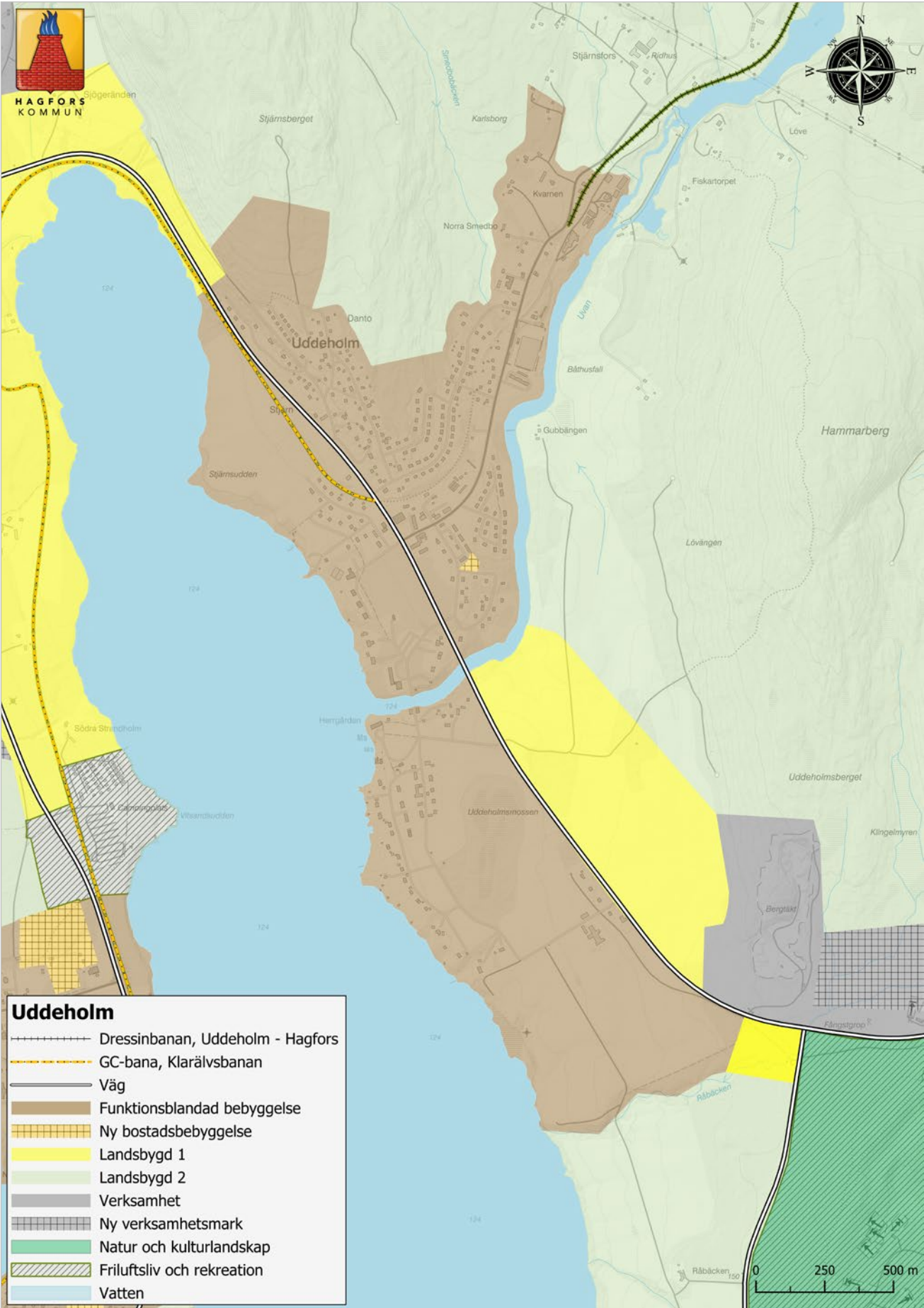
Mark- och vattenanvändning Hagfors kommun

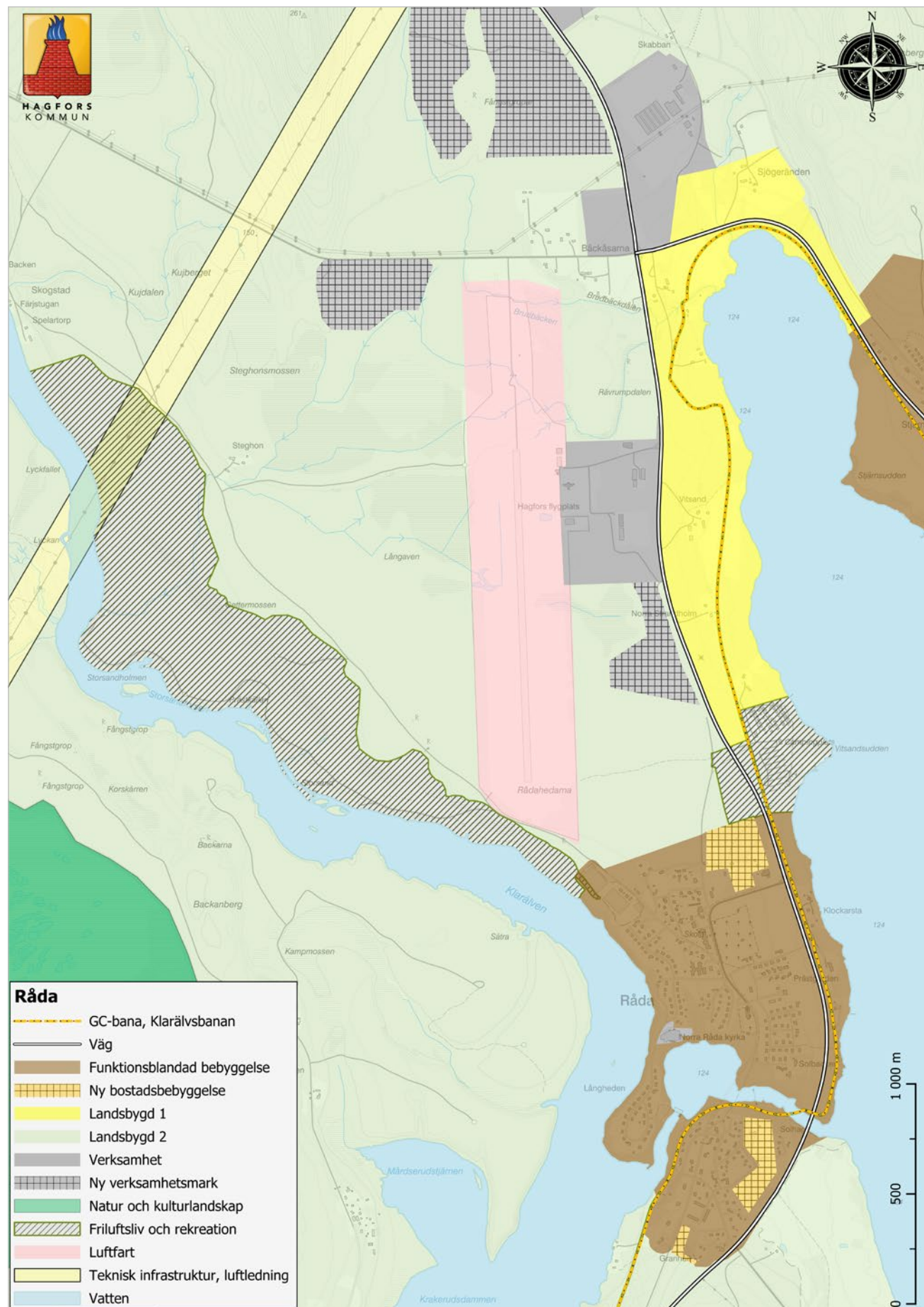
Mark- och vattenanvändning Hagfors tätort

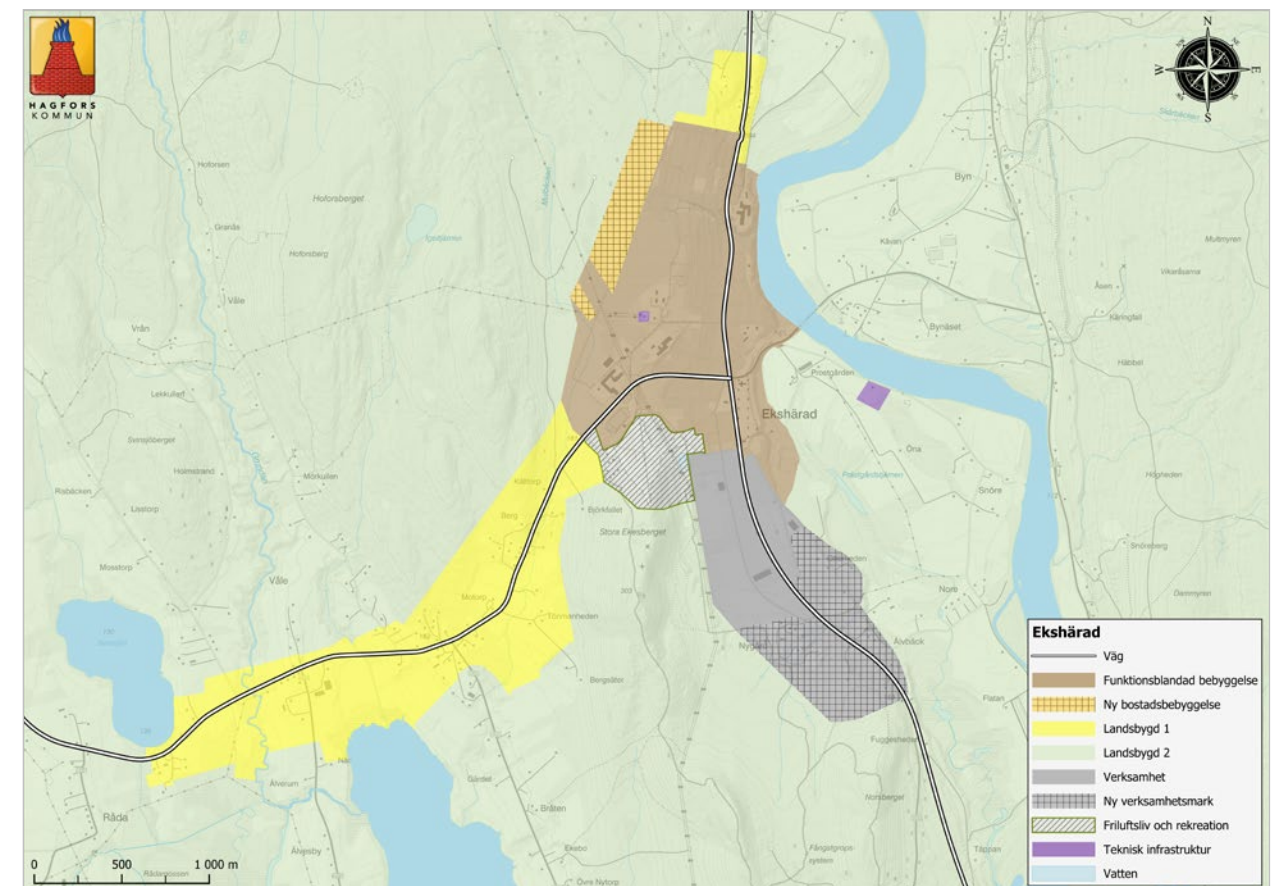
Mark- och vattenanvändning Uddeholm

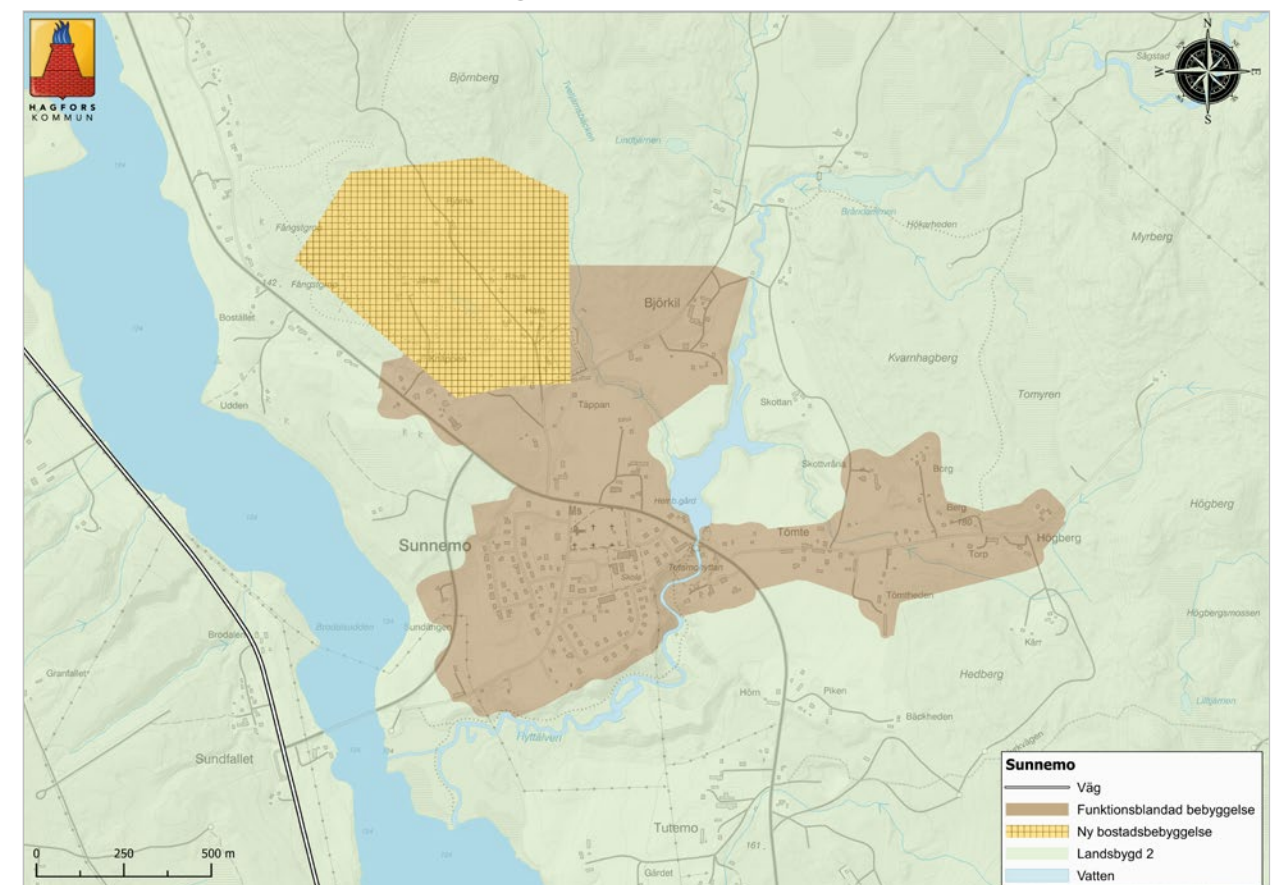
Mark- och vattenanvändning Råda

Mark- och vattenanvändning Ekshärad

Mark- och vattenanvändning Sunnemo

Utvecklingsområden

Utvecklingsområden är ett geografiskt område utanför detaljplanerad mark som har identifierats för att utvecklas eller förnyas. Fokus ligger på att anpassa befintlig markanvändning eller införa ny sådan utifrån platsens förutsättningar och framtida behov i kommunen.

Syftet med utpekande av utvecklingsområden är att möta framtida samhällsbehov som exempelvis nya bostadsområden, service och samhällsfunktioner, infrastruktur, ny verksamhetsmark eller ny industrimark.

Kommunen ska utreda och planera för att utveckla dessa områden. Detta kan handla om att ta fram detaljplaner och avtal för markanvändning för att säkerställa att utvecklingen sker på ett strategiskt och genomtänkt sätt. Utvecklingsområden som redovisas i detta kapitel kommer från "Planprogram, Ny industri- och verksamhetsmark i Råda", tidigare utpekade områden från Hagfors översiktsplan 2000, områdesplan för Råda 1980 samt nytt industriområde i södra Ekshärad.

Gemensamt för samtliga områden är att deras gränser inte är satta och därför bör ses som en fingervisning för kommande utredningar vid ett utvecklingsskede. Nyetableringar i utvecklingsområdena och dess utveckling samt omfattning av markanspråk ska ta hänsyn till översiktsplanens vägledning och förhållningssätt enligt *Del 5 Rikshintressen, värden och hänsyn*.

Markanvändningskartan

I markanvändningskartan redovisas utvecklingsområden för *ny bostadsbebyggelse* och *ny verksamhetsmark*. I detta avsnitt presenteras områdena Hagfors, Ekshärad, Råda, Uddeholm och Sunnemo närmare.

Centralorten, Hagfors

Ny bostadsbebyggelse

BESKRIVNING

I Hagfors tätort finns tre utvecklingsområden för stadsnära bostäder. Dessa är lokaliserade vid Rysktorp-Sundbäcken, Abborrtorp och Kärråsen-Hagälvfall, enligt Hagfors översiktsplan 2000.

Rysktorp-Sundbäcken

Området består av cirka 42 hektar och till stor del av odlings- och ängsmark, i olika stadier av förbuskning. Det finns även partier med lövskog och blandskog. Landskapet är öppet och kännetecknas av de stadsnära odlingsmarkerna. Här finns små lantbruk och rester av gårdar som inte längre brukas. Odling och bete har gett området de öppna vyerna som idag är glest bebyggt och ligger intill sjön Värmullen. Området delas av järnvägen. Driften är nedlagd men järnvägen är kvar för att kunna användas som dressinbana.

Abborrtorp

Abborrtorp består av cirka 74 hektar kännetecknas av det småskaliga odlingslandskapet. Här finns små lantbruk och rester av gårdar som inte längre brukas. Odling och bete har gett de öppna vyerna och gör det möjligt att uppleva den vackra miljön utmed Uvån i områdets östra kant. Det ger särskilda kvalitéer, som dock lätt kan gå förlorade. Idag brukas bara en liten del av jorden, och landskapet håller på att växa igen.

Kärråsen-Hagälvfall

Kärråsen-Hagälvfall består av cirka 23 hektar kännetecknas av det småskaliga odlingslandskapet. Här finns små lantbruk och rester av gårdar som inte längre brukas. Odling och bete har gett de öppna vyerna. Hagälven rinner igenom området och bildar små sjöar här och där. Det öppna landskapet är en kvalitet som kan gå förlorad genom igenväxning. Idag brukas bara en del av jorden, och landskapet håller på att växa igen.

AVSIKT

För samtliga områden är avsikten stadsnära bostäder med inslag av odlingslandskap, där det är möjligt.

STÄLLNINGSTAGANDE

Detaljplan krävs vid större exploatering av samlad bebyggelse. Enstaka tillägg i form av spridd bebyggelse kan hanteras genom förhandsbesked/bygglov.

Områdena har värden för friluftsliv. Vid avvägning mellan friluftsliv och exploatering av bostäder ska bostadsutveckling ges företräde vid Abborrtorp. Vid Rysktorp-Sundbäcken har friluftslivet företräde på östra sidan av dressinbanan, vilket hänger samman med att marken där är mindre lämplig för bebyggelse. Detta på grund av sankmark. På den västra sidan bedöms däremot marken vara lämplig och bostadsutveckling ges företräde.

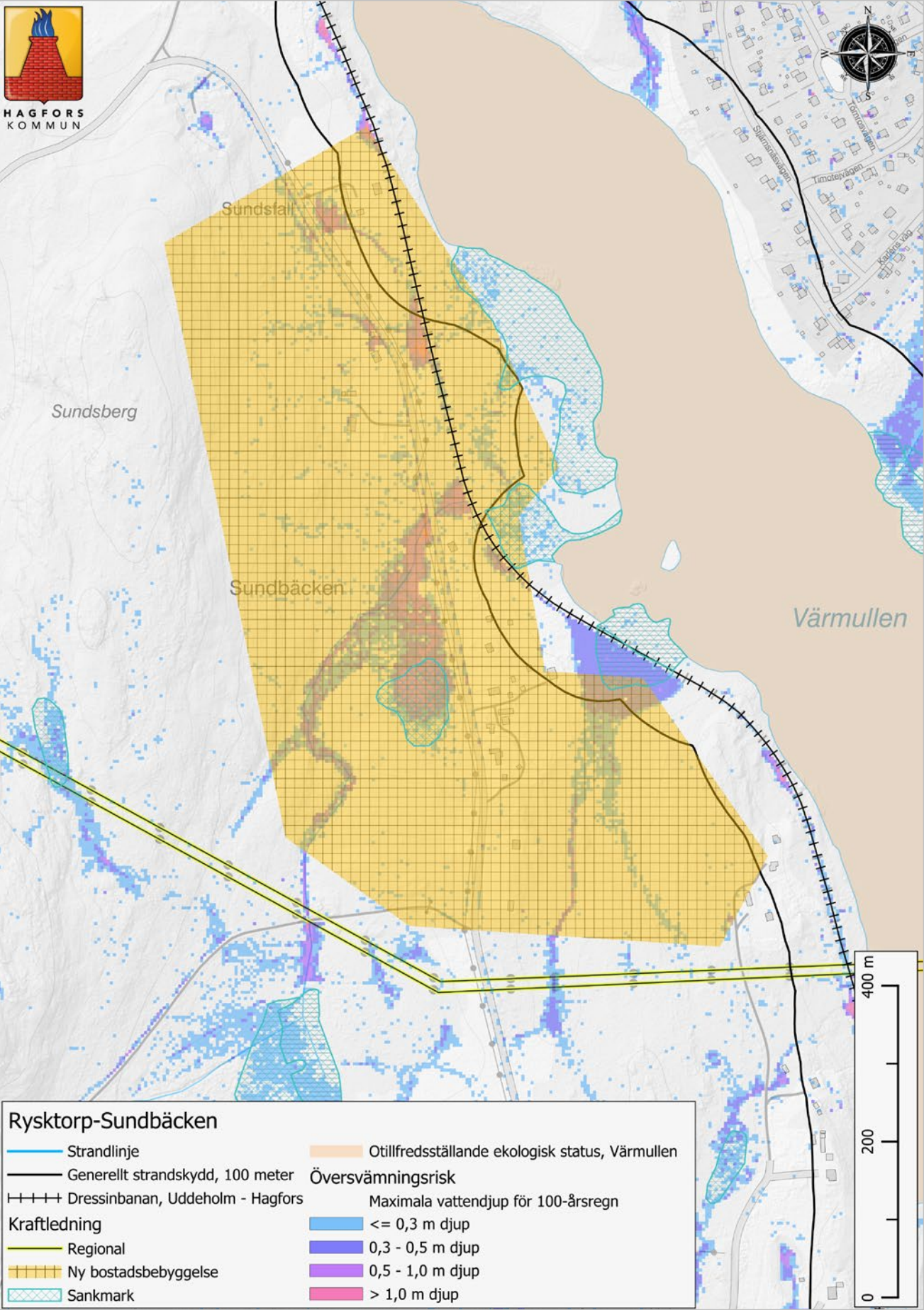
Dricks- och spillvattenförsörjning ordnas via kommunal VA-anslutning vid större exploatering av samlad bebyggelse.

HÄNSYN

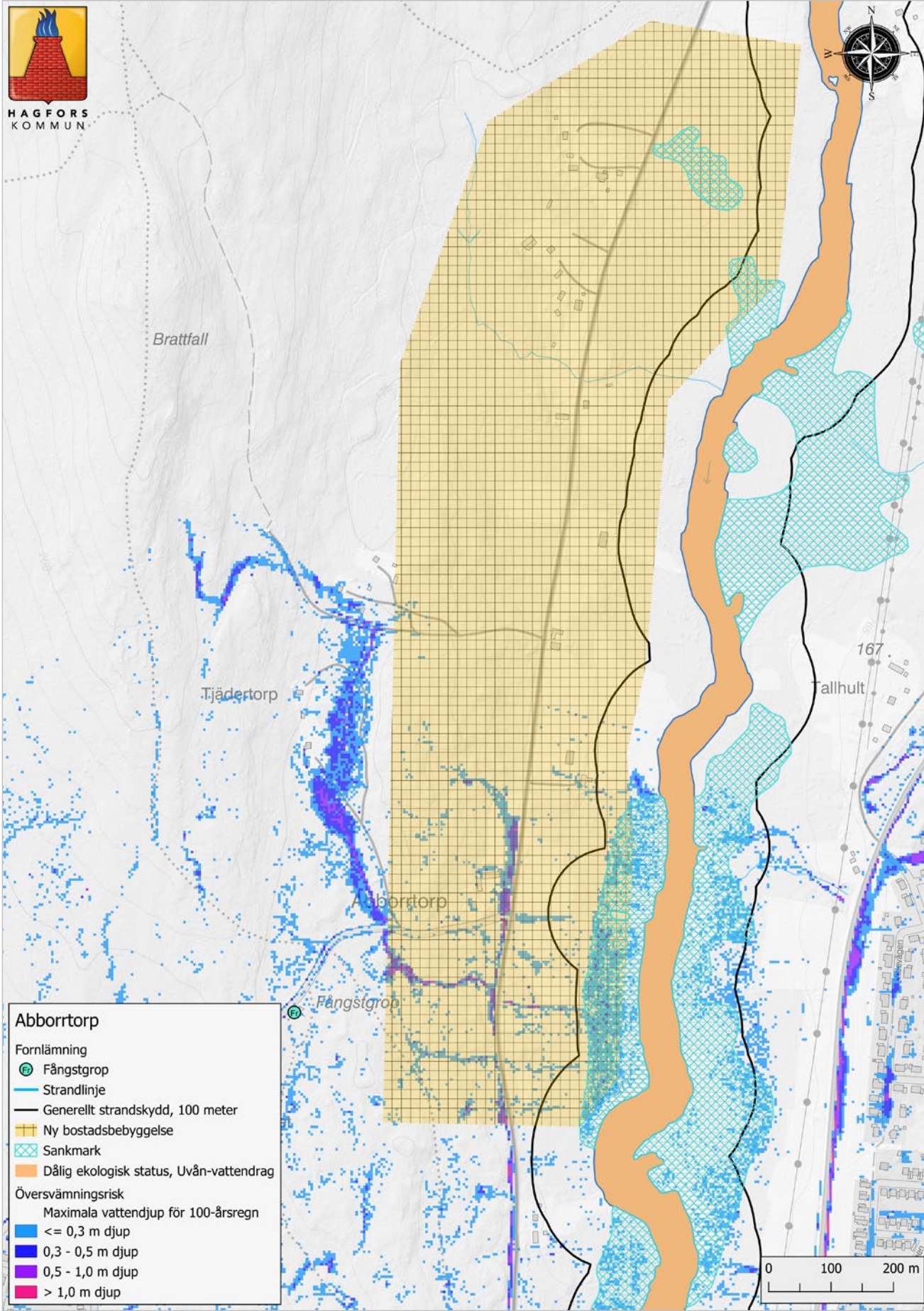
Landskapsbilden ska beaktas vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning.

Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning ska eventuella värden, normer och risker kartläggas.

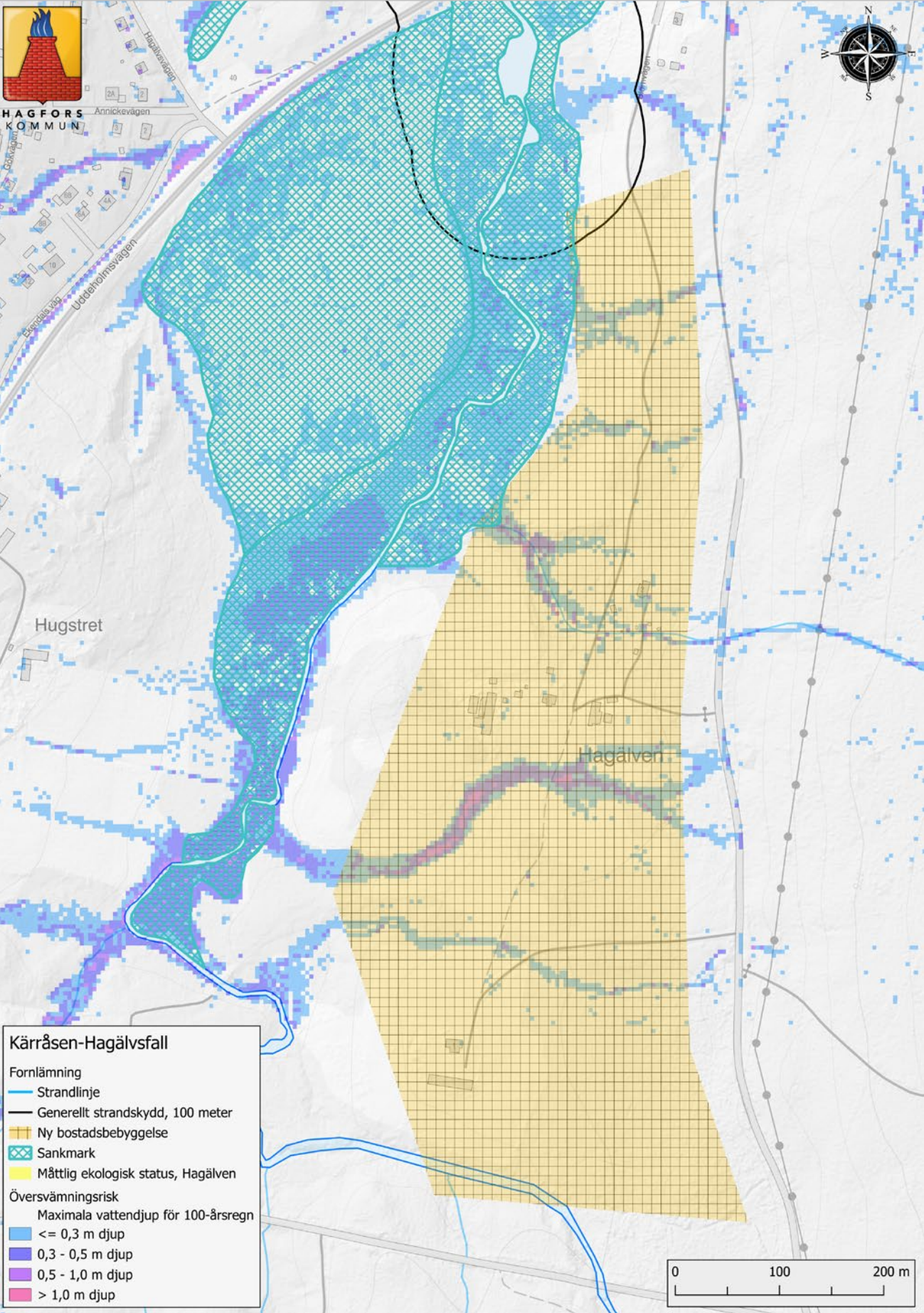
Markanvändning ny bostadsbebyggelse Rysktorp - Sundbäcken

Markanvändning ny bostadsbebyggelse Abborrtorp

Markanvändning ny bostadsbebyggelse Kärråsen - Hagälvfall

Ny verksamhetsmark

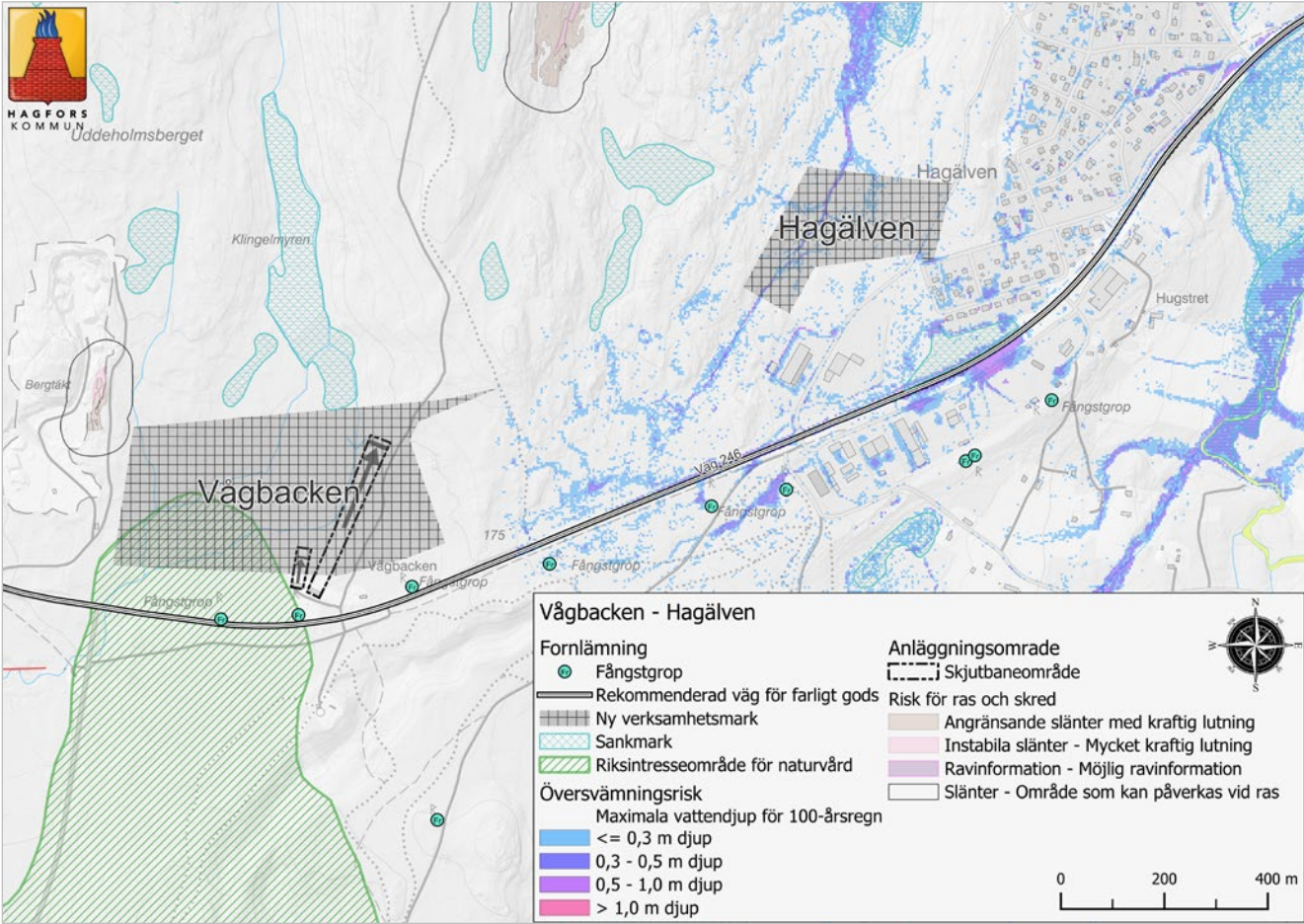
BESKRIVNING

Vågbacken och Hagälven är två utvecklingsområden för industriändamål placerade i västra delen av Hagfors centralort, enligt Hagfors översiktsplan 2000.

Vågbackens område består av cirka 17 hektar och gränsar intill väg 246 som är ett rekommenderat farligt godsstråk, i närheten av skjutbanor och en bergtäkt. Området består även av skog och vattendrag.

Hagälven är ett mindre område på cirka 6 hektar som är placerat intill småindustri, skog, vattendrag och väg 246. I närheten ligger även villaområdet Hagälven samt friluftsområdet Vågbacken.

Markanvändning ny verksamhetsmark Vågbacken - Hagälven

Ekshärad

Ny bostadsbebyggelse

BESKRIVNING
Utvecklingsmöjligheter för bostadsändamål finns i nordvästra delen i Ekshärad. Förslaget är ett bostadsområde med cirka 200 lägenheter, enligt Hagfors översiktsplan 2000. Området är cirka 19 hektar.

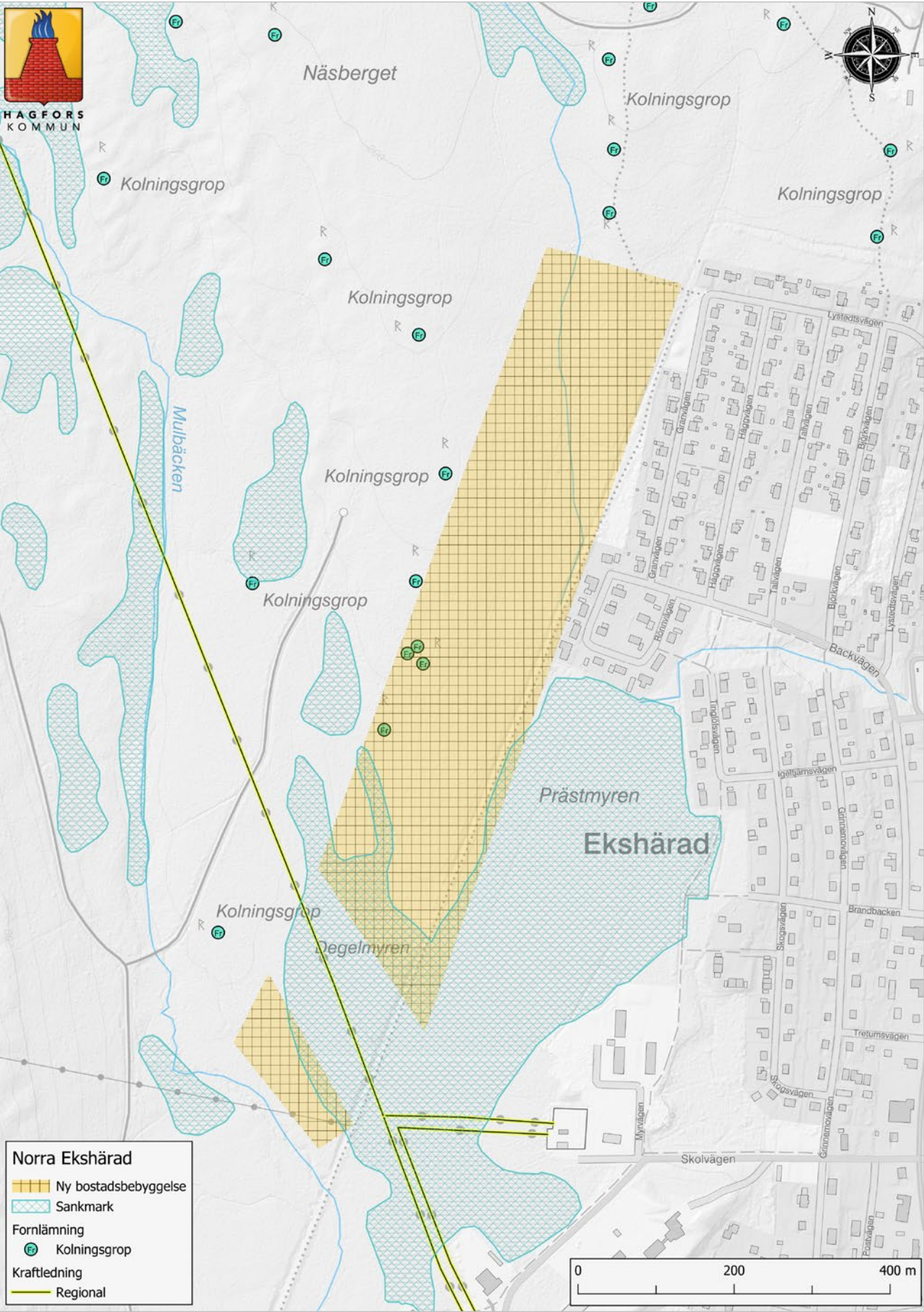
AVSIKT
Etableringen av nya bostäder.

STÄLLNINGSTAGANDE
Förutsättningarna för förändrad markanvändning utreds inom ramen för detaljplanläggning samt erforderliga utredningar.

HÄNSYN
Vid planläggning ska eventuella värden, normer och risker kartläggas och utvärderas.

Landskapsbilden ska beaktas vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning.

Markanvändning ny bostadsbebyggelse Norra Ekshärad

Ny verksamhetsmark

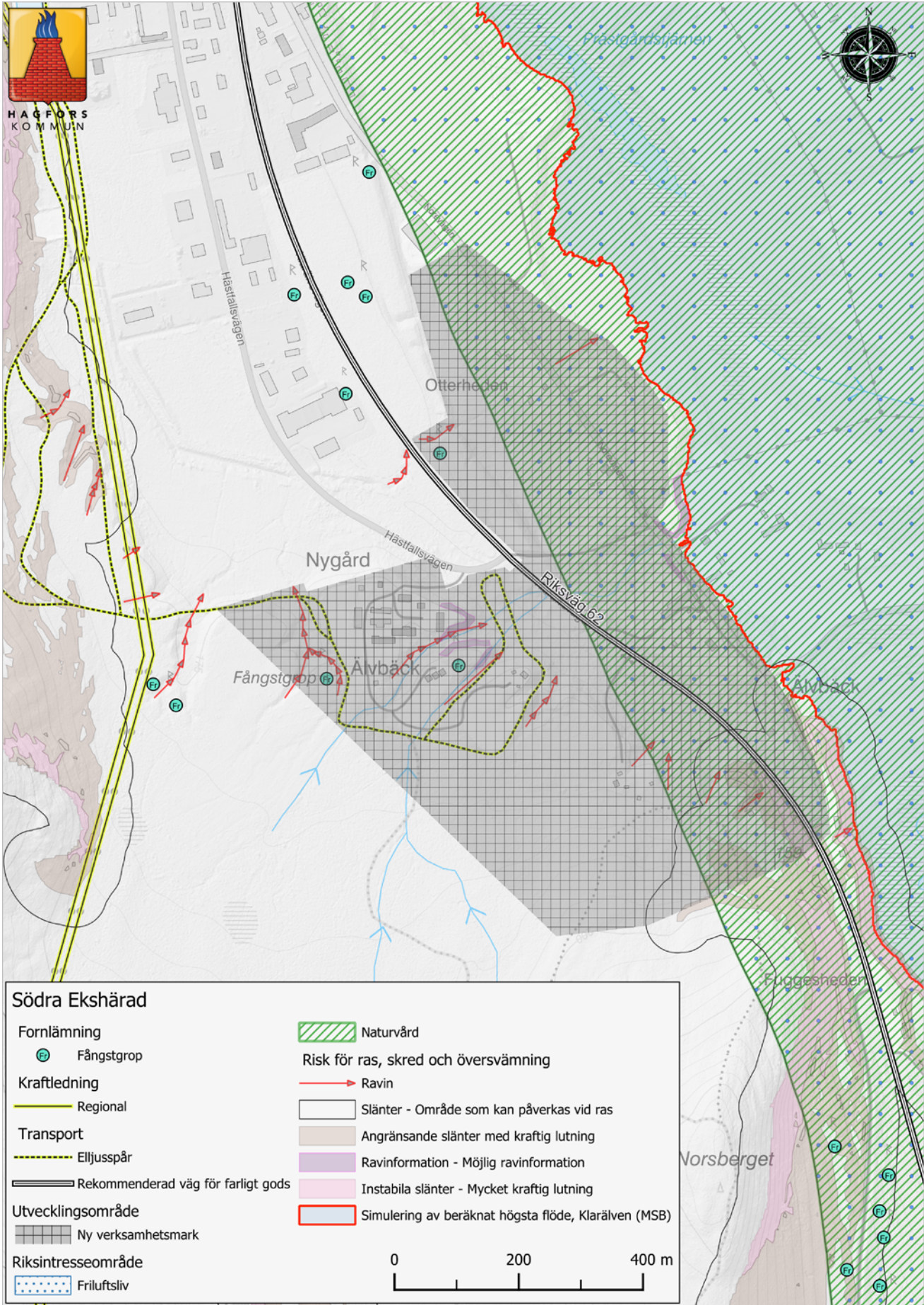
BESKRIVNING
Utvecklingsmöjligheterna för industri- och verksamhetsändamål finns i Ekshärad. Ett större industri- och verksamhetsområde har pekats ut och ligger i södra delen av Ekshärad utefter riksväg 62. Utvecklingsområdet är cirka 52 hektar. Området är ett iddeförslag och ger en övergripande fingervisning för kommunens viljeinriktning för området.

AVSIKT
Industri eller småindustri.

STÄLLNINGSTAGANDE
Förutsättningarna för förändrad markanvändning utreds inom ramen för detaljplaneläggning samt erforderliga utredningar.

HÄNSYN
Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning ska eventuella värden, normer och risker kartläggas och utvärderas.

Markanvändning ny verksamhetsmark Södra Ekshärad

Råda

Ny bostadsbebyggelse

BESKRIVNING

I Rådas områdesplan från 1980 lyfts tre utvecklingsområden utspridda över olika delar av Råda. Dessa områden är Granhult cirka 2.5 hektar, Åros cirka 4 hektar och Vitsand cirka 6 hektar.

AVSIKT

Etableringen av nya bostäder.

STÄLLNINGSTAGANDE

Detaljplan krävs vid större exploatering av samlad bebyggelse. Enstaka tillägg i form av spridd bebyggelse kan hanteras genom förhandsbesked/bygglov.

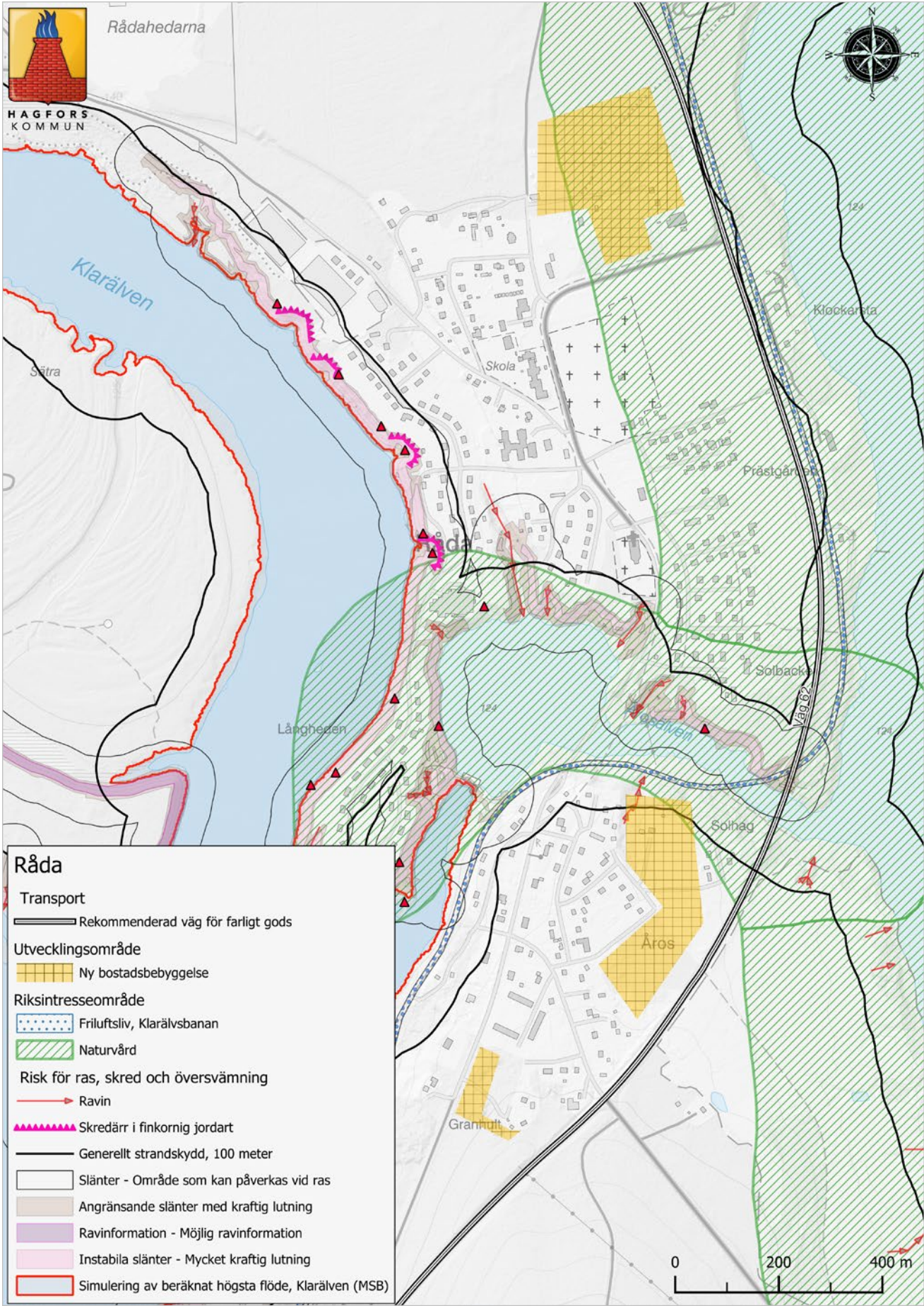
Dricks- och spillvattenförsörjning ordnas via kommunal VA-anslutning.

HÄNSYN

Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning ska eventuella värden, normer och risker kartläggas.

Landskapsbilden ska beaktas vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning.

Markanvändning ny bostadsbebyggelse Råda

Hagfors flygplats

Ny verksamhetsmark

BESKRIVNING

Området består mestadels av brukad skogsmark, fröodling men omfattar även Hagfors flygplats med intilliggande industri- och verksamhetsområde, samt mindre ytor jordbruksmark och ett antal bostäder. Idag finns det två gällande detaljplaner i området. Ett planprogram för området har tagits fram och i programmet delas planområdet upp i tre nya övergripande markanvändningsförslag.

Områdena är ideförslag och ger en övergripande fingervisning för kommunens viljeinriktning för området.

- ◆ Risvålsheden - 53 hektar för kriminalvård eller industri
- ◆ Bäckåsen - 14 hektar för ny industri
- ◆ Södra Rådahedarna - 11 hektar för ny industri

AVSIKT

Hagfors kommun har identifierat ett behov av att tillskapa ytterligare detaljplanelagd mark för industrier och verksamheter i anslutning till Hagfors flygplats i Råda.

STÄLLNINGSTAGANDE

Förutsättningarna för förändrad markanvändning utreds inom ramen för detaljplan samt erforderliga utredningar.

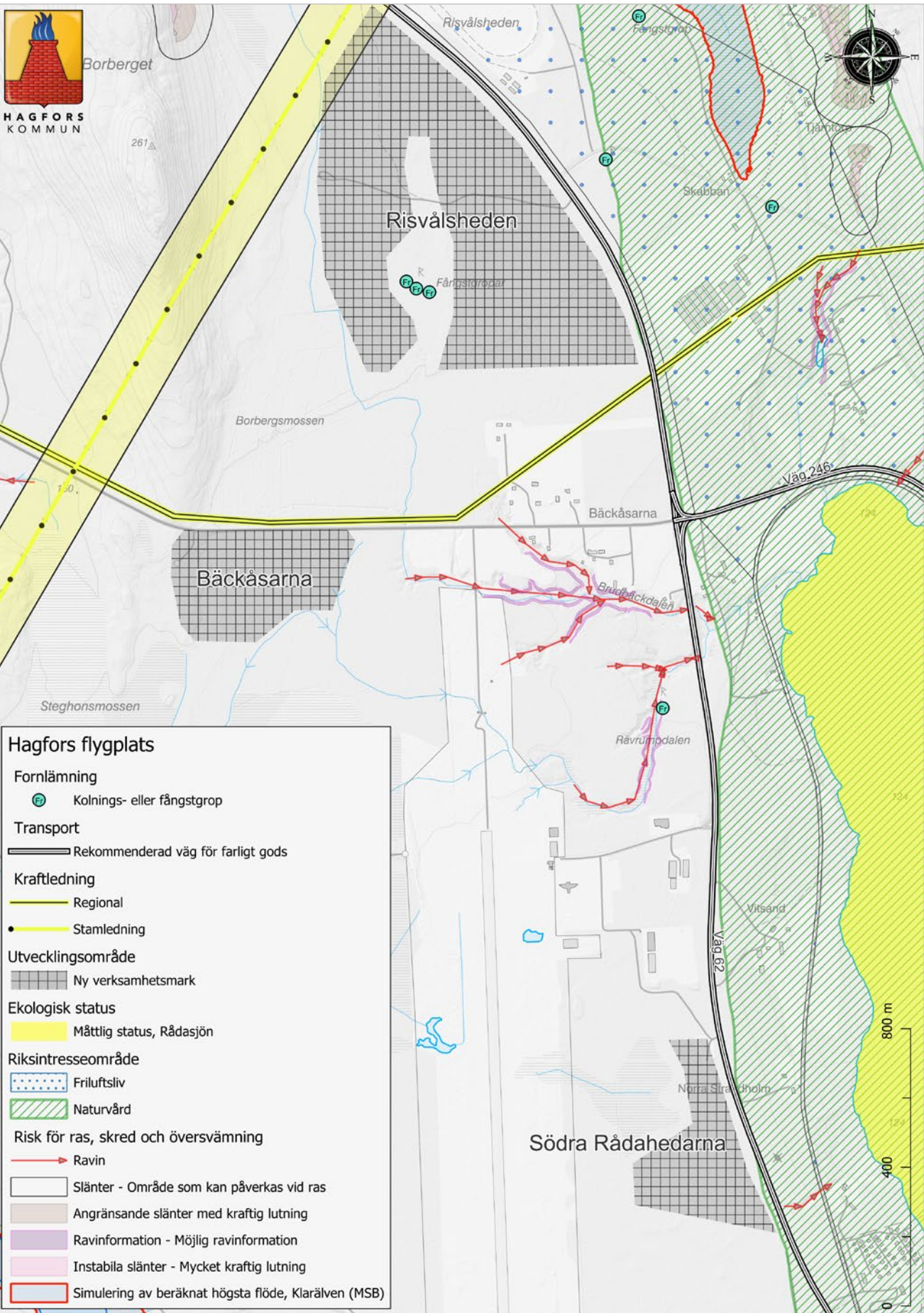
Följ rekommendationerna som framgår i planprogrammet för Hagfors flygplats.

HÄNSYN

Följ rekommendationerna kring hänsyn som framgår i planprogrammet Hagfors flygplats.

Hänsyn ska tas till befintliga bostäder då lokaliseringen bedöms som olämplig. Frågan ska prövas vidare i samband med framtida bygglov eller detaljplan.

Markanvändning ny verksamhetsmark Hagfors flygplats

Uddeholm

Ny bostadsbebyggelse

BESKRIVNING

Utvecklingsmöjligheter för bostadsändamål finns i Uddeholm. Förslaget är ett bostadsområde med exempelvis parhus, enligt översiktsplan 2000. Området är cirka 3000 m2.

AVSIKT

Etableringen av nya bostäder.

STÄLLNINGSTAGANDE

Detaljplan krävs vid större exploatering av samlad bebyggelse. Enstaka tillägg i form av spridd bebyggelse kan hanteras genom förhandsbesked/bygglov.

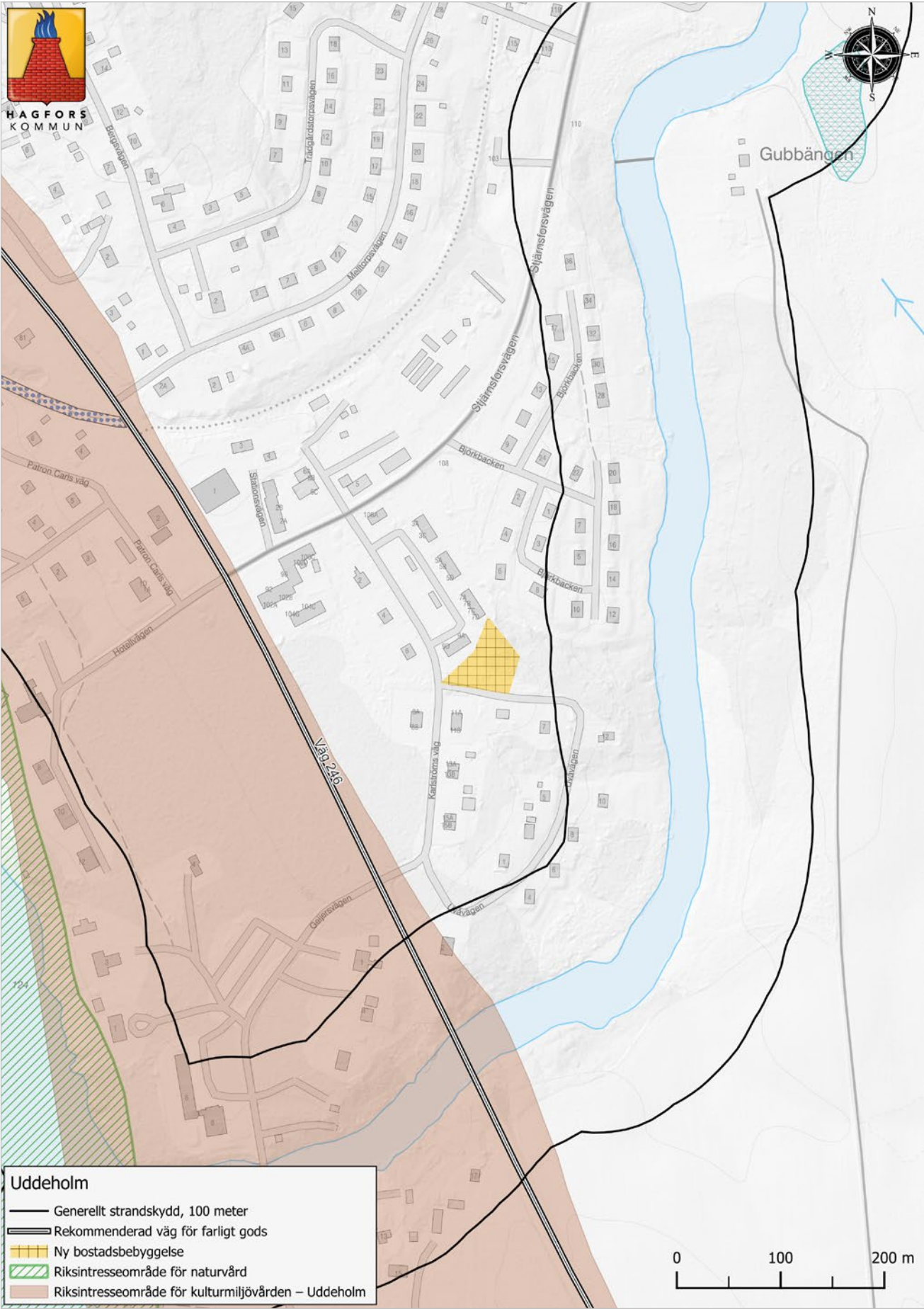
Dricks- och spillvattenförsörjning ordnas via kommunal VA-anslutning.

HÄNSYN

Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning ska eventuella värden, normer och risker kartläggas.

Landskapsbilden ska beaktas vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning.

Markanvändning ny bostadsbebyggelse Uddeholm

Sunnemo

Ny bostadsbebyggelse

BESKRIVNING

Ett utvecklingsområde i Sunnemo på cirka 40 hektar finns utpekad i norra västra delen, enligt Hagfors översiktsplan 2000. Området ligger i närheten av fotbollsplanen och elljusspåret beläget mellan områdena Järva och Råva. Området är glest bebyggt med en del skog.

AVSIKT

Bostäder

STÄLLNINGSTAGANDE

Detaljplan krävs vid större exploatering av samlad bebyggelse. Enstaka tillägg i form av spridd bebyggelse kan hanteras genom förhandsbesked/bygglov.

Området har värden för friluftsliv. Vid avvägning mellan friluftsliv och exploatering av bostäder ska bostadsutveckling ges företräde.

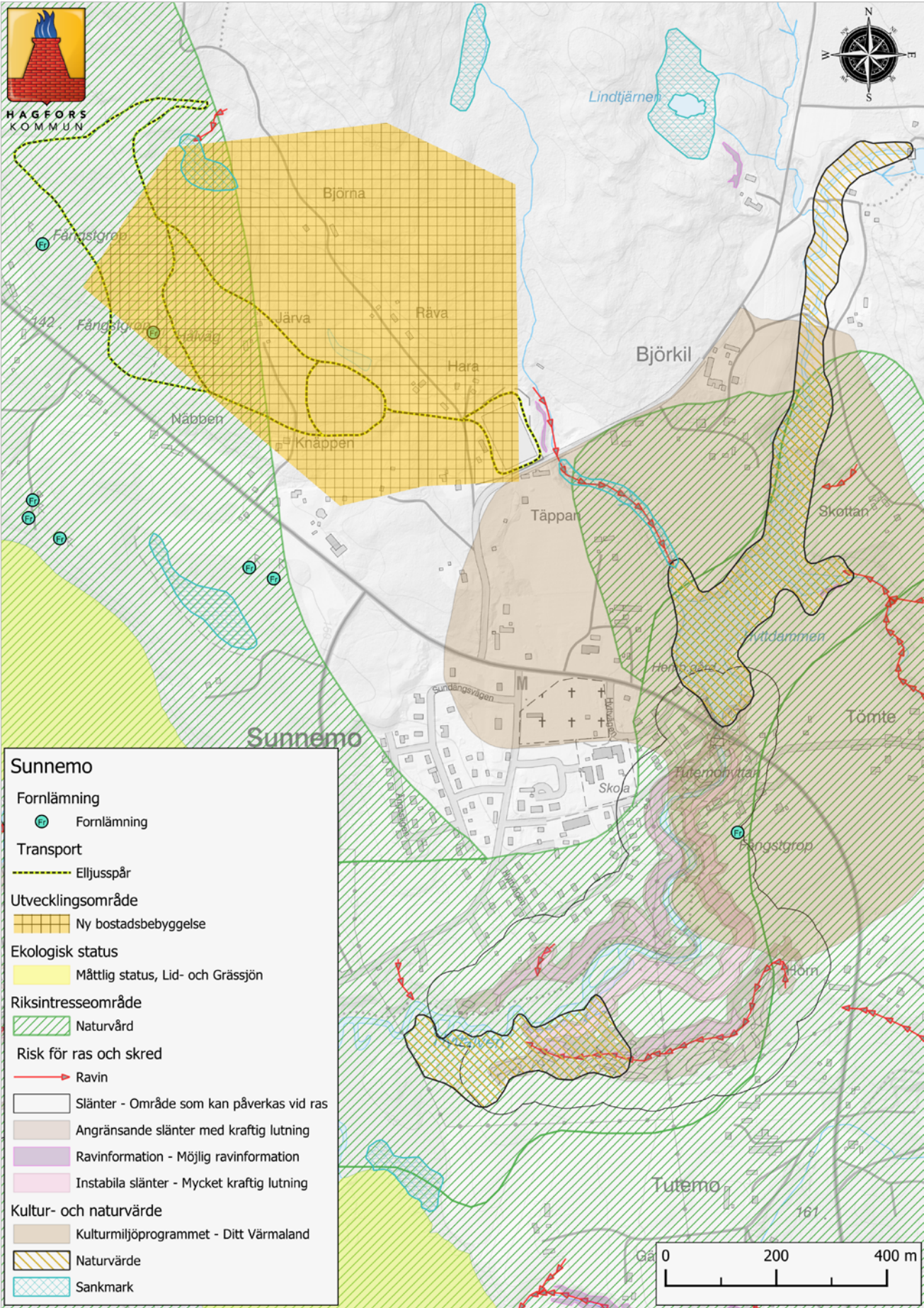
Dricks- och spillvattenförsörjning ordnas via kommunal VA-anslutning vid större exploatering av samlad bebyggelse.

HÄNSYN

Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning ska eventuella värden, normer och risker kartläggas.

Landskapsbilden ska beaktas vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning.

Markanvändning ny bostadsbebyggelse Sunnemo

5 RIKSINTRESSEN, VÄRDEN OCH HÄNSYN

Kapitlet beskriver de nationella och lokala värden som är viktiga att ta hänsyn till i kommunens planering. Här redovisas områden av riksintresse för naturvård, kulturmiljö, friluftsliv, kommunikationer och totalförsvaret, samt kommunens förhållningssätt till hur dessa ska bevaras och utvecklas. Kapitlet tar också upp natur- och kulturmiljövärden, naturreservat, strandskydd och biotopskydd samt frågor om miljö, hälsa, säkerhet och klimatanpassning.

RIKSINTRESSEN, VÄRDEN OCH HÄNSYN

Riksintressen

Mark- och vattenområden av nationell betydelse som har pekats ut på grund av viktiga värden och kvaliteter kallas riksintressen. Det finns två olika typer av riksintressen som regleras enligt miljöbalken (MB) kapitel 3 och 4. Riksintressen enligt kap. 3 MB är områden, där en nationell myndighet har angett anspråk och därmed har ett ansvar för området. Riksintressen enligt kap. 4 MB är större områden som riksdagen har beslutat om. Nedan redovisas hur kommunen planerar att tillgodose riksintressen som finns inom kommunen samt beskrivningar för respektive område.

Friluftsliv

De områden som pekas ut som riksintresse för friluftsliv enligt kap. 3 MB, har särskilt goda förutsättningar för att människor ska kunna vistas där och uppleva natur- och kulturlandskapet.

Brattforsheden

Brattforsheden bildades 1984 och är belägen i ett israndsdelta och formades av mäktiga isälvar under inlandsisens avsmältning för cirka 10 000 år sedan. Heden är uppbyggd av isälvsgrus och isälvsstrand i olika formationer. Vanligt förekommande är dödisgropar, rullstensåsar och fält med sanddyner. Mitt på Brattforsheden ligger den långsträckta djupa sjön Alstern. Vidare förekommer ett flertal myrar och källor i området. Området ger plats åt ovanliga djur, lämningar från förr, ett flertal vandringsleder med en total längd av 75 kilometer, flera naturreservat samt ett krigsflygfält.

Brattforsheden sträcker sig över delar av kommunerna Filipstad, Karlstad och Hagfors och omfattar 11 200 hektar. Heden utnyttjas för friluftsförbrukningsaktiviteter: Vandring, strövande, promenader, längdåkning, skridskoåkning, terrängcykling, bad, kanot/kajak, naturupplevelser, kulturupplevelser, fritidsfiske, bär- och svampplockning, löpning och fågelskådning. Hela området är ett naturvårdsområde som innehåller fyra naturreservat med högre naturvärden och ett kulturreseervat inom en mindre del av området. Delar av området skyddas dessutom av naturvårdsavtal och biotopskydd.

Brattforsheden är även riksintresse för naturvård och Natura 2000.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunen bedömer att nuvarande områdesskydd i form av riksintresse, naturreservat, kulturreseervat samt Natura 2000-område, är tillfredsställande
- ◆ Vid åtgärder i närheten av riksintresset som berör planläggning, lovgivning samt tillståndsprövning ska kommunen beakta områdets olika höga värde
- ◆ Kommunen anser att det är viktigt att bibehålla områdets olika värden genom olika underhållsåtgärder som ska ge goda förutsättningar för friluftslivet i området
- ◆ Kommunen ska medverka aktivt i planeringen för utveckling och tillgängliggörande av området i samarbete med länsstyrelsen Värmland och berörda kommuner samt markägarna (hänvisning till *Hagfors kommuns naturvårds- och friluftplan, 2023*).

Svartån inom Brattforshedens naturreservat.

Klarälven vid Ekshärad. Foto: Pär Thörne, Greengate.

Klarälvdalen

Den 19 januari 2017 tog Naturvårdsverket beslut om att Klarälven är riksintresse för friluftsliv. Det finns en värdebeskrivning för riksintresset från den 8 juni 2016.

Området berör kommunerna Hagfors och Torsby och omfattar 24 000 hektar varav 2 200 hektar vatten.

Klarälven är Sveriges längsta älv, ungefär 460 km lång, och den rinner genom hela Värmland, från Höljes i norr till Karlstad i söder, där den mynnar i Väneren. Riksintresseområdet omfattar Klarälven och de närmaste omgivningarna från Höljes i norr till Edebäck i söder. Sammanfaller i stort med riksintresse för naturvård (N8), sträckan Höljes-Edebäck. Avgränsningen motiveras främst av de höga friluftsvärdena kopplade till vattnet, såsom fiske, paddling och turer på timmerflotte, samt det omgivande och inramande kuperade landskapsrummet med vandringsleder och utsiktspunkter. På grund av goda möjligheter till kultur- och naturupplevelser har avgränsningen dessutom anpassats till riksintresset för kulturmiljövård och riksintresse för naturvård.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunen bedömer att nuvarande områdesskydd i form av riksintressen, och Natura 2000-område, är tillfredsställande
- ◆ Kommunen anser att det är relevant att bevaka områdets höga värden för natur och friluftsliv. Vid åtgärder i närheten av riksintresset som berör planläggning, lovgivning samt tillståndsprövning ska kommunen beakta områdets olika höga värde
- ◆ Kommunen ska medverka aktivt i planeringen för utveckling och tillgängliggörande av området i samarbete med länsstyrelsen Värmland och berörda kommuner samt markägarna (hänvisning till *Hagfors kommuns naturvårds- och friluftspan, 2023*)
- ◆ Kommunen anser att det är viktigt att den intressekonflikt som finns mellan riksväg 62 och Klarälven uppmärksammas och hanteras på ett för norra Värmland tillfredsställande sätt för att säkerställa att området bevaras samtidigt som god infrastruktur och tillgänglighet bibehålls för regionen och för området som helhet.

Klarälvsvan

Den 19 januari 2017 tog Naturvårdsverket beslut om att Klarälven är riksintresse för friluftsliv, Klarälvsvan omfattas av detta beslut. Det finns en värdebeskrivning för riksintresset från den 8 juni 2016. Området är en mellankommunal och regional fråga då den berör kommunerna Karlstad, Forshaga, Munkfors och Hagfors. Klarälvsvan är en 90 kilometer asfalterad och bilfri cykelled som löper längs en gammal banvall och sträcker sig från Karlstad till Uddeholm. Här reser du från ett öppet jordbrukslandskap i söder till den djupa och vänliga skogen i norr. Vid Klarälvsvans start/slut, i norr och söder, ansluter Klarälvsvanden som erbjuder dig ytterligare äventyr i fantastisk natur.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunen bedömer att nuvarande områdesskydd, i form av riksintressen, är tillfredsställande
- ◆ Vid åtgärder i närheten av riksintresset som berör planläggning, lovgivning samt tillståndsprövning ska kommunen beakta områdets olika höga värde
- ◆ Kommunen anser att det är viktigt att bibehålla områdets olika värde genom olika underhållsåtgärder som ska ge goda förutsättningar för friluftslivet i området
- ◆ Underhållsåtgärder för att bibehålla områdets olika värden kan drivas och komma från näringslivet, föreningar samt mellankommunal samverkan och satsningar med stöd av Region Värmland.

Klarälvsvan vid Sjögränd. Foto: Roger Borgelid.

Kommunikationer

Riksintresse för kommunikationer enligt kap. 3 MB, innebär att ett geografiskt område har bedömts ha så stora nationella värden kopplade till infrastruktur att det ska skyddas och prioriteras i samhällsplaneringen. Riksintresset omfattar områden som är viktiga för de fyra trafikslagen väg, järnväg, flyg och sjöfart samt för elektronisk kommunikation.

Karlstad flygplats

Karlstad flygplats är utpekad av Trafikverket som riksintresse. Flygplatsen är också beredskapsflygplats. Runt flygplatsen finns också en så kallad MSA-yta (Minimum Sector Altitude) som utgörs av en radie om cirka 55 kilometer räknat från flygplatsens landningshjälpmedel. Inom dessa ytor kan nya hinder ha inverkan på flygtrafiken. Därutöver behöver hänsyn tas till flygbuller och elektromagnetisk störning vid planering av bebyggelse och nya anläggningar i närheten av flygplatser.

Flygplatsens MSA-yta berör södra delen av Hagfors kommun.

Förhållningssätt

- ◆ Samråd med Luftfartsverket, Trafikverket samt Försvarsmakten sker vid plan- och lovgivning som bedöms påverka flygplatsens hinderfrihet eller utgöra en elektromagnetisk störning.

Kulturmiljövård

Ett riksintresse för kulturmiljö enligt kap. 3 MB, är ett område med höga kulturhistoriska värden som är av nationellt intresse och ska skyddas mot påtaglig skada. Dessa områden väljs ut av Riksantikvarieämbetet för att de på ett unikt sätt speglar Sveriges historia och kulturarv, till exempel genom att visa samhällets utveckling eller olika estetiska ideal.

Uddeholm

Uddeholm har rötter i en av länets många små bruks- och hyttenheter, representerar den under 1800-talets senare del framväxande industrialismens samhällsbildningar. Tjänstemannabostäder och kontorsbyggnader, alla från 1890- 1920-talen, tillsammans med den äldre bruksherrgården visar hur bebyggelsen i lokalsamhället har varit socialt uppdelad. Området visar också en medveten arkitektonisk utformning, som har påverkats av den nationalromantiska egnahemsrörelsen och den efterföljande 20-talsklassicismen. Dessa stilideal har bidragit till den enhetliga miljökaraktär som ofta präglar orter som vuxit fram kring en större industri. Uddeholm har en bruksmiljö som tydligt speglar industrialismens samhällsomvandling under 1800-talets senare del.

För att skydda riksintresset mot åtgärder som kan påtagligt skada kulturmiljön ska ny bebyggelse och förändringar av befintliga byggnader inom området anpassas till och ta hänsyn till områdets kulturvärden. Inga åtgärder får vidtas inom området som kan påverka kulturvärdena negativt. Riksintresset skyddas genom områdesbestämmelser, och herrgården med tillhörande markområde är dessutom ett byggnadsminne enligt Kulturminneslagen (KML).

Riksintresset Uddeholm överensstämmer i stort med kulturmiljön Uddeholm (210) enligt kulturmiljöprogrammet för Värmlands län.

Förhållningssätt

- ◆ Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning i närheten av riksintresset ska kulturmiljövärdena särskilt beaktas. Gällande områdesbestämmelser reglerar de värden som ligger till grund för riksintressena. Ny bebyggelse utanför gällande områdesbestämmelser ska prövas restriktivt utifrån riksintressets värden.

Naturvård

Ett riksintresse för naturvård enligt kap. 3 MB, innebär ett geografiskt område som har pekats ut för dess nationella betydelsefulla natur- och kulturvärden och biologiska mångfald, såsom stora sammanhängande naturområden eller unika livsmiljöer. Sådana områden måste skyddas från åtgärder som kan skada deras värden och måste beaktas i all fysisk planering och vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Klarälvdalen-Sunnemodalen

Klarälvdalen-Sunnemodalen är en lång och smal sprickdal i nordväst-sydostlig riktning som sträcker sig genom nästan hela Värmland från Höljans inlopp i Sverige längst i norr till Brattforshedens väldiga delta i söder. Det långsträckta området kan uppdelas i två större delar, dels själva Klarälvdalen med Klarälvens forsande och meandrande flodfåra, dels Sunnemodalen, som utgör sprickdalens förlängning söderut och som tidigare rymde Klarälvens lopp, innan älven länkades av vid Edebäck. Klarälvdalen och Sunnemodalen hör således generiskt samman genom den gemensamma sprickdalen och historiskt även genom Klarälvens tidigare fåra och anslutningen till Brattforshedens delta.

För att skydda riksintresset från åtgärder som kan påtagligt skada naturmiljövärdena ska ny bebyggelse inom området anpassas till naturvärdena. Inga åtgärder får vidtas inom området som kan påverka naturvärdena negativt.

Förhållningssätt

- ♦ Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning i närheten av riksintresset ska naturvärdena särskilt beaktas. Gällande områdesbestämmelser reglerar de värden som ligger till grund för riksintressen
- ♦ Ny bebyggelse utanför gällande områdesbestämmelser ska provas restriktivt utifrån både jordbruksmark och riksintressets värden.

Brattforsheden

Brattforsheden är belägen i ett israndsdelta. Heden är uppbyggd av isälvsgrus och isälvsstrand i olika formationer. Mitt på Brattforsheden ligger den långsträckta djupa sjön Alstern. Vidare förekommer ett flertal myrar och källor i området. På hedens sandiga marker växer torr mager tallskog av varierande ålder. Heden hyser flera naturvärden att värna om, bland annat förekomst av den fridlysta mosippan och den hotade sandödlan. Det finns även ett rikt insektsliv och ett flertal fåglar som är anpassade till tallhedarna. I kontrast till hedens magra jordar finns frodig och artrik vegetation i områdets raviner och längs älvstränderna. Även myrmarkerna hyser en varierande vegetation.

Torr dödisgröp, Kittelfältet, Brattforsheden. Foto: Audrey Lebioda. Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0

För att skydda riksintresset mot åtgärder som kan påtagligt skada naturmiljövärdena ska ny bebyggelse inom området anpassas till och ta hänsyn till områdets naturvärden. Inga åtgärder får vidtas inom området som kan påverka naturvärdena negativt.

Förhållningssätt

- ♦ Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning i närheten av riksintresset ska naturvärdena särskilt beaktas. Inriktningen bedöms bekräfta och tillgodose riksintresset och de naturvärden som finns inom området.

Fräkensjömyrarna

Fräkensjömyrarna består av nära 30 kvadratkilometer myrmark på gränsen mellan Värmland och Dalarna. Sedan 2001 är nästan två tredjedelar av denna yta skyddad som naturreservat och området är ett Natura 2000-område. Reservatet bildades för att bevara områdets värdefulla myrkomplex, skogsvegetation, hydrologi, biologiska mångfald och vildmarkskaraktär.

Förhållningssätt

- ♦ Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning i närheten av riksintresset ska naturvärdena särskilt beaktas. Inriktningen bedöms bekräfta och tillgodose riksintresset och de naturvärden som finns inom området.

Malmbackarna-Snåret

I skogslandskapet sydost om Gumhöjden ligger Malmbackarna som är mycket fina, gamla kulturmarker med slätterängar och betesmarker. Området hyser även en unik ängssvampflora med bland annat den rödlistade sumpjordtunga (*Geoglossum ulinosum*) som är akut hotad. Området ingår i länsstyrelsens program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden, och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet.

Förhållningssätt

- ♦ Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning i närheten av riksintresset ska naturvärdena särskilt beaktas. Inriktningen bedöms bekräfta och tillgodose riksintresset och de naturvärden som finns inom området.

Skymnäs

Området utgör en sträcka längs Klarälven sydväst om den berggrundsspricka där norra delen av älven går fram. Klarälvens sträckning söder om Edebäck karakteriseras av en följd av genomskurna deltaplan på allt lägre nivåer ned mot nuvarande vänervattenyta. På ett flackt äldre sandigt deltaplan har ett meanderlopp med vida och välutvecklade meanderbågar bildats. Skymnäs utgör exempel på ett obundet meanderlopp.

Förhållningssätt

- ♦ Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning i närheten av riksintresset ska naturvärdena särskilt beaktas. Inriktningen bedöms bekräfta och tillgodose riksintresset och de naturvärden som finns inom området.

Råda stormosse

Råda stormosse är en välutvecklad gölmosse med nästan 200 gölar där flera av gölarna nästan når ner till myrens botten på fem meters djup. Området har ett rikt fågelliv och är viktigt för många fåglar, bl.a. för trana, ljungpipare, smålom, grönbena, orre och storspov. Området är naturreservat.

Förhållningssätt

- ♦ Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning i närheten av riksintresset ska naturvärdena särskilt beaktas. Inriktningen bedöms bekräfta och tillgodose riksintresset och de naturvärden som finns inom området.

Brunnberg

På en höjdrygg omgiven stora skogsområden i östra delen av Ekshärad socken ligger Brunnbergs by. Brunnberg är från början en finnbosättning som tillkom under 1600-talets början. Under flera år har inte marken tagits om hand, endast ett par hästar har betat den senaste tiden. Representativt odlingslandskap av typ finnbosättning vid Brunnberget i skogsbygd som präglas av enstaka små odlingsmarker. Områdesbestämmelser gäller för Brunnberg.

Förhållningssätt

- ♦ Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning i närheten av riksintresset ska naturvärdena särskilt beaktas. Inriktningen bedöms bekräfta och tillgodose riksintresset och de naturvärden som finns inom området.

Klarälvdalen, från utsikten Halgåleden.

Totalförsvaret militära del

Rikssintressen för totalförsvarets militära del (3 kap 9 § andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte då viss information är sekretessbelagd. I Hagfors finns ett utpekade riksintresse. Hagfors kommun berörs av följande utpekade riksintressen, påverkansområden och områden av betydelse för totalförsvarets militära del: Rikssintresset Horssjöns skjutfält med tillhörande påverkansområden för buller eller annan risk och påverkansområde med särskilt behov av hinderfrihet och lågflygningsområde.

Lågflygningsområde

Hagfors kommun ligger i ett område som Försvarsmakten har pekat ut som viktigt att hålla fritt från hinder, ett lågflygningsområde tillhörande riksintresset Värmland upp till Älvdalen. Lågflygningsområdet är av riksintresse för Försvarsmakten och innebär att planerad verksamhet måste beakta detta behov av hinderfrihet. Detta är särskilt viktigt för att säkerställa att flygverksamheten kan bedrivas effektivt och säkert.

Förhållningssätt

- ♦ För att bedöma eventuell påverkan på lågflygningsområdet behöver ansökningar om att uppföra objekt högre än 20 meter utanför tätort/sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom tätort/sammanhållen bebyggelse remitteras till Försvarsmakten. Planens inriktning bedöms tillgodose riksintresset.

Horssjöns skjutfält

Skjutfältet är beläget inom Karlstad kommun och gränsar till Hagfors kommun. Skjutfältet berörs av två typer av påverkansområden, en typ med särskilt avseende för behov av hinderfrihet och en annan för buller eller annan risk. Fältet ska skyddas mot åtgärder som skadar eller försvårar användningen av anläggningen. Detta innebär att kommunen ska undvika höga objekt inom det angivna området för hinderfrihet samt att samtliga ärenden som kan tillföra någon typ av störningar, buller eller annan risk ska samrådas med Försvarsmakten.

Förhållningssätt

- ♦ Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning i närheten av riksintresset ska inom påverkansområdena för buller eller annan risk eller med särskilt behov av hinderfrihet remitteras till Försvarsmakten
- ♦ Plan- och lovärenden avseende höga objekt inom påverkansområde med särskilt behov av hinderfrihet ska remitteras till Försvarsmakten.

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av skyddade områden i hela EU och regleras i kap. 4 MB. Målet med nätverket är att minska utrotningen av arter och deras livsmiljöer. I Sverige finns ungefär 4000 Natura-2000 områden. Många av dessa är även långsiktigt skyddade som naturreservat eller nationalpark. Inom och i närheten av ett Natura-2000 område får man inte göra någonting som kan skada de naturtyper och arter som ska bevaras i området.

I Hagfors kommun finns det flera områden som är utpekade som Natura 2000 enligt Fågeldirektivet och Habitatdirektivet.

Natura 2000 - Fågeldirektivet

- ♦ Fräkensjömyrarna
- ♦ Råda stormosse.

Natura 2000 - Habitatdirektivet

- ♦ Fräkensjömyrarna
- ♦ Råda stormosse
- ♦ Klarälven, övre delen
- ♦ Nordsjöskogen
- ♦ Tippetjärnarna
- ♦ Grundan
- ♦ Ginbergsängen
- ♦ Dusten
- ♦ Råbergstjärnarna
- ♦ Noret
- ♦ Jordbacktjärnarna
- ♦ Brattforsheden.

Fågeldirektivet

Fräkensjömyrarna

Natura 2000-områdena består av nära 30 kvadratkilometer myrmark på gränsen mellan Värmland och Dalarna. Sedan 2001 är nästan två tredjedelar av denna yta skyddad som naturreservat och området är ett Natura 2000-område. Reservatet bildades för att bevara områdets värdefulla myrkomplex, skogsvegetation, hydrologi, biologiska mångfald och vildmarkskaraktär.

Fräkensjömyrarna är även Natura 2000-område enligt Habitatdirektivet.

Råda stormosse

Natura 2000-området är en välutvecklad gölmosse med nästan 200 gölar där flera av gölarna nästan når ner till myrens botten på fem meters djup. Området har ett rikt fågelliv och är viktigt för många fåglar, bland annat för trana, ljungpipare, smålom, grönbena, orre och storspov.

Råda stormosse är även Natura 2000-område enligt Habitatdirektivet.

Habitatdirektivet

Klarälven, övre delen

Klarälven är ett skyddat vattendrag. Klarälven rinner genom hela Värmland. Från källsjön Rogen i Härjedalen flyter älven in i Norge, till sjön Femunden, därifrån rinner älven som Trysilälven. Vid Långflon och svenska gränsen byter den namn till Klarälven. Avrinningsområdet är 11 820 km², varav 6 520 km² i Sverige, och har en medelvattenföring på 165 m³/s. Hagfors kommun hyser 7,5 mil av Klarälven. Klarälvens sträckning norr om Edsforsen skyddas genom särskilda geografiska bestämmelser i 4 kap. miljöbalken 6 § mot ytterligare utbyggnad av vattenkraft.

Nordsjöskogen

Natura 2000-området är en av Värmlands finare gransumpskogar beläget i sluttning ner mot Nordsjöns norra del. Området hyser även inslag av asp, sälg, gråal, klibbal och stora grova björkar. Skogen är tät och självgallring sker, vilket bidrar till stor mängd död ved i olika former.

Tippatjärnarna

Natura 2000-områdena syftar till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för naturtyperna dystrofa sjöar och vattendrag samt för den rödlistade arten större vattensalamander. Den norra tjärnen är en mycket bra plats, för större vattensalamander, med gungflymattor och omgivande tallsumpskog.

Grundan

Natura 2000-området går mellan källsjöarna i Torsby kommun till utloppet i Föskeforsälven. Grundan når Klarälven genom att passera sjösystemet Mossbergssjön, Busjön och Noret, vilket gör att det här sjösystemet har stor potential vid eventuell utsättning av öring i Klarälven.

Ginbergsängen

Natura 2000-området är ett näs i Klarälvens dalgång cirka 5 kilometer söder om Ekshärad. Området domineras av lövskogar och är en viktig biotop för insekter, fåglar och växter som hör naturtypen till. Ginbergsängens grund är uppbyggd av älsand och näset förändras ständigt i takt med Klarälvens strömmande vatten. Näsets norra del utsätts hela tiden för erosion medan den södra delen ständigt byggs på.

Dusten

Natura 2000-området är en liten, fin dystrof tjärn med en sumpskog i norra delen. Området är klassat för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för både naturtypen och den rödlistade arten större vattensalamander. Runt omkring tjärnen finns bland annat gungflymattor som är viktiga för att den större vattensalamandern ska trivas.

Råbergstjärnarna

Natura 2000-områdena syftar till att bevara status för naturtypen dystrofa sjöar och småvatten samt för den rödlistade arten större vattensalamander. För att de dystrofa sjöarna och småvatten inte ska påverkas negativt ska omgivande strandvåtmarker och strandskogar bevaras, hydrologin får inte förändras och kalkning får inte förekomma. För att den större vattensalamandern inte ska påverkas negativt ska det vara fiskfria, solexponerade vatten och landmiljön ska vara rik på håligheter.

Noret

Natura 2000-området utgörs av sjösystemet Gröcken-Grängen-Mossbergssjön-Busjön och har sitt utlopp i Klarälven. Från Noret kan fisken vandra ända upp till källsjöarna i Torsby kommun via Grundan. Det blir över fyra mil oreglerade vattensystem.

Jordbacktjärnarna

Natura 2000-områdena är två små fisklösa tjärnar som är belägna i sänkor omgivet av kuperad skogsmark. Skogsmarken är basisk då den påverkas genom vittring av bergarten gabbro. Syftet med områdena är att bidra till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för naturtypen (dystrof sjö och vattendrag) samt för den rödlistade arten större vattensalamander på biogeografisk nivå.

Brattforsheden

Natura 2000-området inom Hagfors kommun ligger norr om det egentliga israndsdeltat och består av Svartåns dalgång. Två speciellt fina ravin-områden är utpekade, Högåsen och Sätterbergets ravin väster om Svartån. Området är skyddat enligt Habitatdirektivet och är naturvårdsområde. Området närmast Svartån är även naturreservat.

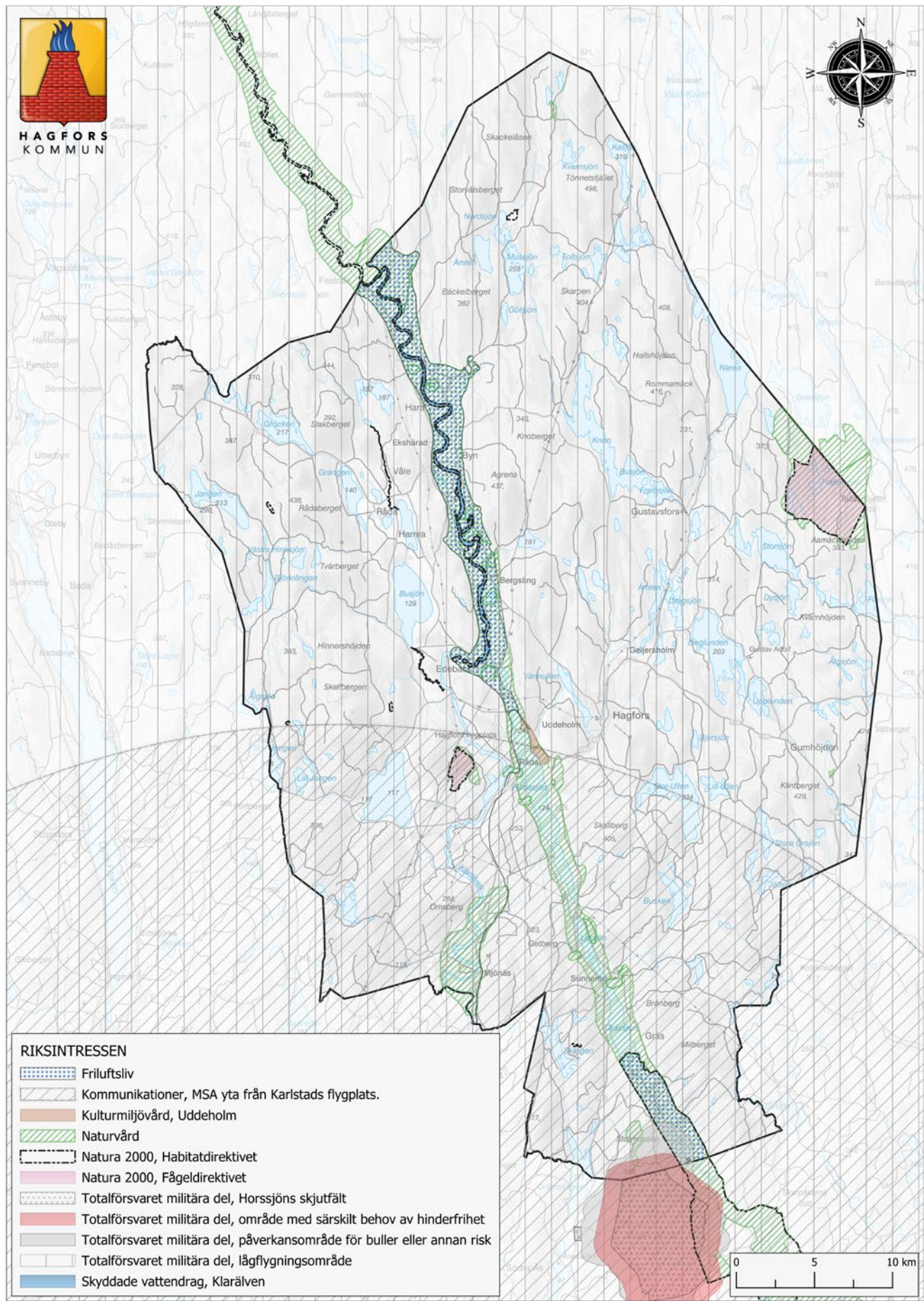
Förhållningssätt

- ♦ Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning i närheten av Natura 2000-områden ska naturvärdena särskilt beaktas. Bedömningar för hur en markanvändning, inom och utanför ett Natura 2000-område, kan komma att påverka miljön i området ska göras tidigt i planeringsprocessen. Inför en ansökan ska ett samråd hållas med länsstyrelsen angående utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning.

Ginbergsängen, Klarälven.

Karta rikssintressen

Landskap-, Natur- och Kulturmiljövärden

Landskapsvärden syftar på de samlade kvaliteterna i ett område, som exempelvis öppna jordbruksmarker, skogar, vatten, bebyggelsemönster och vyer. De ger platsen dess karaktär och identitet. Vidare handlar naturvärden om den biologiska mångfalden och ekosystemens funktion. Det kan vara skyddsvärda arter, särskilda livsmiljöer, gammal skog, våtmarker eller andra naturtyper som har betydelse för djur, växter och ekologiska processer. Slutligen avser kulturmiljövärden spår av människans historia och samhällsutveckling i landskapet. Det kan vara byggnader, fornlämningar, jordbruksmarker, vägnät eller andra kulturhistoriska element som berättar om hur människor levt och använt platsen över tid.

Naturmiljövärden

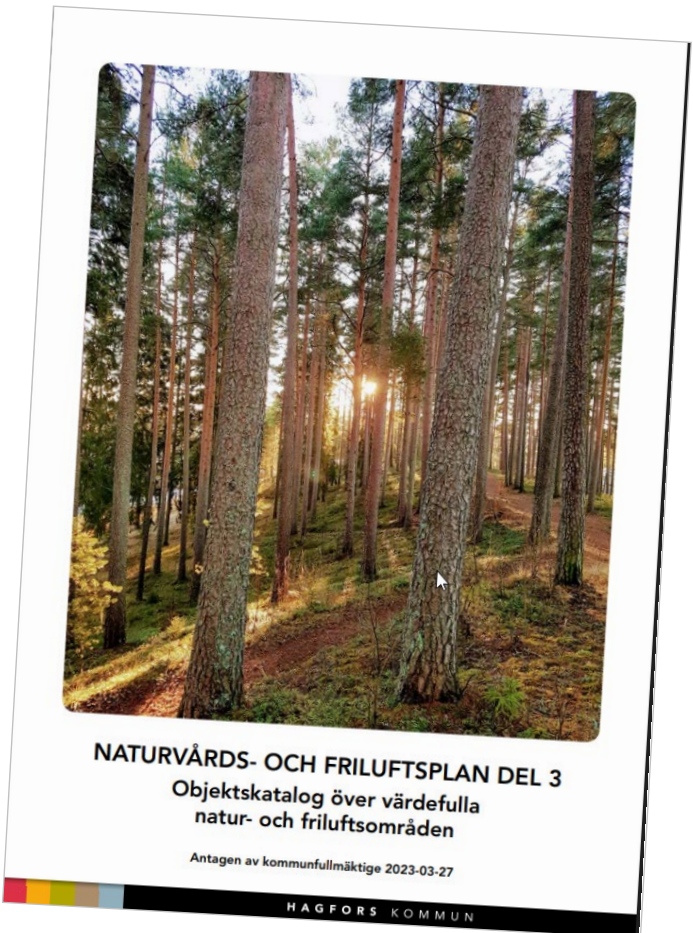
Hagfors är en landsbygdskommun där det öppna landskapet utgör en central och viktig del av kommunens identitet och attraktionskraft. Hagfors kommun ligger inom den del av Sverige som brukar betecknas som norrlandsterräng. Största delen av kommunen består av skogsmark.

Hagfors kommun anser att exploatering vid områden med höga naturvärden i första hand ska undvikas eller minimeras och sist kompenseras. Höga naturvärden är särskilt viktiga utifrån ett allmänt intressen samt komplicerade och kan ta lång tid att utveckla eller ersätta.

I kommunens *Naturvårds- och friluftsplan* finns samlad kunskap om värdefull natur. Stora sammanhängande områden med höga naturvärden ges användningen Friluftsliv och rekreation eller Natur och kulturlandskap i markanvändningskartan.

Förhållningssätt

- Naturvärden är en resurs som bidrar med attraktivitet till kommunen
- Sammanhängande gröna stråk och spridningskorridorer, mellan olika naturområden, ska så långt som möjligt bevaras och vid behov skapas så att växter och djur ges möjlighet att utveckla livskraftiga bestånd
- I syfte att höja kunskapen om miljö och natur ska flera sedan tidigare utpekade naturmiljöer tillgängliggöras för invånare och besökare i enlighet med utvecklingsinriktningen
- Kommunen bedömer att *Naturvårds- och friluftsplanen* är ett aktuellt kunskapsunderlag och att de riktigt höga naturmiljövärdena omfattas av erforderligt områdesskydd enligt miljöbalken
- Vid exploatering av grönområden ska områdets ekosystemtjänster identifieras, värderas och ersättas eller kompenseras
- Värna om kommunens våtmarker.

Naturreservat

Naturreservat kan bildas med syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftsliv, skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer samt skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter. Varje naturreservat har särskilda föreskrifter som kan variera mellan olika naturreservat, beroende på vilka naturvärden som ska skyddas.

I Hagfors kommun finns ett naturvårdsområde samt nio naturreservat, varav ett, Mana-Örbäcken, bildats av kommunen. Resterande 8 reservat har bildats av länsstyrelsen i Värmland och ett ligger inom naturvårdsområdet.

Förhållningssätt

- ♦ I mark- och vattenanvändningskartan ligger områden för naturreservat inom större markområden med markanvändningen Natur- och kulturlandskap
- ♦ Vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning i närheten av naturreservat ska naturvärdena och friluftslivets värden särskilt beaktas.

Mana-Örbäcken naturreservat i centrala Hagfors.

Strandskydd

Runt alla sjöar och vattendrag gäller särskilda strandskyddsbestämmelser.Dessa regleras i miljöbalken. Syftet med strandskyddet är att ge människor tillgång till strandområden genom allemansrätten. Dessutom syftar bestämmelserna till att skydda djur och växter. Strandskyddet varierar mellan 100-200 meter från strandlinjen både inåt land och ut i vattnet. Den som planerar att bygga inom det området måste söka strandskyddsdispens. Kommunen och länsstyrelsen är tillsynsmyndigheter vars uppgift är att besluta om dispens från strandskyddet i samband med en ansökan om ett förhandsbesked eller ett bygglov. Kommunen hanterar de flesta dispensansökningarna. Ansvaret kan dock variera beroende på om området är statligt skyddat och hanteras av länsstyrelsen, som exempelvis ett naturreservat. För att få en dispens krävs att det finns särskilda skäl enligt miljöbalken 7 kap 18 §.

I Hagfors kommun finns en antagen LIS-plan (Landsbygdsutveckling i strandnära lägen) från år 2014 som är ett tillägg till översiktsplanen.

Förhållningssätt

- ♦ Lagstiftningen för strandskyddet är under förändring och Hagfors kommun ser positivt på lättnader i lagstiftningen och följer processen.

Biotopskydd

Biotopskyddsområde är en skyddsform som kan användas för små mark- och vattenområden, så kallade biotoper. Det handlar om områden som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter.

Biotopskyddsområden omfattas av två olika former av skydd, ett generellt skydd för sju biotopstyper som gäller i hela landet och ett enskilt skydd. De sju generellt skyddade biotoperna är:

- ♦ allé
- ♦ källa med omgivande våtmark i jordbruksmark
- ♦ odlingsröse i jordbruksmark
- ♦ pilevall
- ♦ småvatten och våtmark i jordbruksmark
- ♦ stenmur i jordbruksmark
- ♦ åkerholme.

Den andra formen, enskilt skydd, utgörs av biotoper som länsstyrelsen, Skogsstyrelsen eller en kommun får besluta ska utgöra ett biotopskyddsområde.

Förhållningssätt

- ♦ De skyddade biotoperna ska i möjligaste mån skyddas och dispens sökas hos den beslutande myndigheten innan åtgärder utförs som kan påverka dem
- ♦ Värna mindre våtmarker och småvatten.

Nyckelbiotoper

En nyckelbiotop är ett skogsområde med mycket höga naturvärden som har en nyckelroll för bevarandet av skogens hotade växter och djur. I nyckelbiotoper kan det finnas rödlistade och sällsynta arter som behöver området för sin överlevnad.

Förhållningssätt

- ♦ Lämpligheten av en åtgärd i en nyckelbiotop bedöms efter anmälan och samråd med Skogsstyrelsen. Åtgärder som inte är en skogsbruksåtgärd i nyckelbiotoper, ska samrådas med länsstyrelsen.

Artskydd

Artskyddet syftar till att skydda arter och deras livsmiljöer så att förutsättningar skapas för att arterna ska uppnå eller bibehålla gynnsam bevarandestatus i sina naturliga utbredningsområden. Det svenska artskyddet baseras på internationella avtal, EU-direktiv och svensk lagstiftning, främst miljöbalken och artskyddsförordningen. I Hagfors kommun finns det 293 arter som på olika sätt är hotade. Mer information om kommunens ansvarsarter finns att se på i bilaga A Hotade arter, Naturvårds- och friluftsplan 2023.

Läs mer: Naturvårds- och friluftsplan 2023..

Förhållningssätt

- ♦ Hänsyn ska tas till skyddade arter och deras livsmiljöer vid planering och prövning av mark- och vattenanvändning. Artskyddsfrågor ska hanteras enligt gällande lagstiftning och praxis.

Kulturmiljövärden

Hagfors kommun innehåller många skyddsvärda kulturmiljöer. Byggnadsminnen, kyrkor, kulturhistoriska broar, fornlämningar av olika slag samt begravningsplatser är en stor del av kommunens historia. Områden med höga kulturhistoriska värden är en stor tillgång till kommunen som bidrar till landskapsbilden och till turismen. I kommunen finns ett område som klassas som riksintresse för kulturmiljövård, denna beskrivs ovan under Riksintressen.

I kulturmiljöprogrammet för Värmland ”Ditt Värmland” från 1989 listas flera områden och objekt som särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Det kulturhistoriska värdet utgörs i huvudsak av helheten och samspelet mellan olika kulturelement, dels i befintlig bebyggelses utformning, utförande, materialval och färgsättning.

Förhållningssätt

- ◆ Kulturhistoriskt värdefulla områden och byggnader är en tillgång för kommunen. Dessa bör bevaras samt beaktas utifrån områdets olika värde vid åtgärder i närheten som berör planläggning, lovgivning samt tillståndsprövning
- ◆ Hagfors kommun arbetar med framtagande av ett tematiskt tillägg i form av en kulturarvsplan för att stärka skyddet och öka medvetenheten om kommunens kulturarv. Arbetet med kulturarvsplanen kommer att påbörjas under hösten 2025 och kommer att följa de nya kraven i plan- och bygglagen 3 kap. 5§, där särskilt värdefulla miljöer ska pekas ut i en översiktsplan.

Areella näringar

De areella näringarna, som till exempel jordbruk, vattenbruk och skogsbruk, är viktiga basnäringar. De står för en betydande del av markanvändningen på landsbygden och har en unik roll som förvaltare av landskapets natur- och kulturvärden.

Jordbruksmark

Jordbruksmarken i Hagfors utgör nästan 2% av kommunens yta. Stora delar av jordbruksmarken finns framförallt i västra delen av kommunen samt längs med delar av Klarälven samt vid Råda-, Lid- och Grässjö.

Med jordbruksmark menas områden som används, eller nyligen har använts för åkerbruk, bete- eller ängsbruk. I den fysiska planeringen görs ständigt avvägningar mellan olika intressen. För att säkerställa att inte kortsiktiga motiv ges företräde framför den långsiktiga hushållningen med jordbruksmarken så ska 3 kapitlet 4 § miljöbalken tillämpas i den fysiska planeringen. Där framgår att jordbruk är av nationell betydelse och att jordbruksmark som är lämplig att använda för jordbruk (brukningsvärd) bara får användas för bebyggelse eller anläggningar om det är nödvändigt för att tillgodose viktiga samhällsintressen, och om det inte är möjligt att använda annan mark. Bedömning av om jordbruksmarken är brukningsvärd görs med hänsyn till markens läge, dess beskaffenhet samt andra omständigheter.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunens förhållningssätt kan ses i översiktsplanens *Del 3 Utvecklingsinriktning, Jordbruksmark*.

Skogsbruk

Hagfors kommuns markyta består idag av ungefär 88% skog. Skogen är en viktig resurs och ett samhällsintresse som är en viktig del av Hagfors kommuns identitet. Dessutom är skogen en källa av stor vikt för ekosystemet, klimatförändringar, natur- och friluftsliv samt skogsnäringen.

Skogsbruk är en verksamhet där skog utnyttjas för att producera virke, samtidigt som man tar hänsyn till miljön och andra värden. Det omfattar åtgärder som skogsskötsel, avverkning och virkestransporter, plantering, gallring med mera.

I miljöbalkens hushållningsbestämmelser för skogsbruk framgår att värdefulla skogsområden ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. Detta gäller framför allt områden av riksintresse, men det finns även en bestämmelse som skyddar skogsmark med betydelse för skogsnäringen mot åtgärder som kan försvåra rationellt skogsbruk. Reglerna är främst till för att styra samhällsplaneringen och prövningar av olika verksamheter. Detta innebär ett restriktivt förhållningssätt för skogsbruket utifrån ett nationellt perspektiv.

I Hagfors kommun finns däremot ett behov av en landsbygdsutveckling som kan leda till att avvägningar görs för att främja en viss bostadsutveckling. Detta är en av översiktsplanens utvecklingsriktningar som anses vara ett samhällsintresse.

Förhållningssätt

- ◆ Vid avverkning av skogsmark ska skogens värden tas hänsyn till
- ◆ Skogspartier med höga naturvärden ska i möjligaste mån undantas från exploateringen
- ◆ Skogsmark kan bebyggas om det görs på ett ändamålsenligt sätt med hänsyn till läge, beskaffenhet och behov.

Total vatten areal 8.8%

Övrig mark 1.1%

Öppen myrmark 5.9%

Bebyggd mark 2.3%

Skogsmark 80.0%

Jordbruksmark 1.9%

Källa: Statistikdatabasen, SCB

Vattenbruk

Vattenbruk innebär odling av vattenlevande organismer som fiskar, skaldjur, musslor och alger i vattenmiljöer som sjöar, hav eller landbaserade anläggningar.

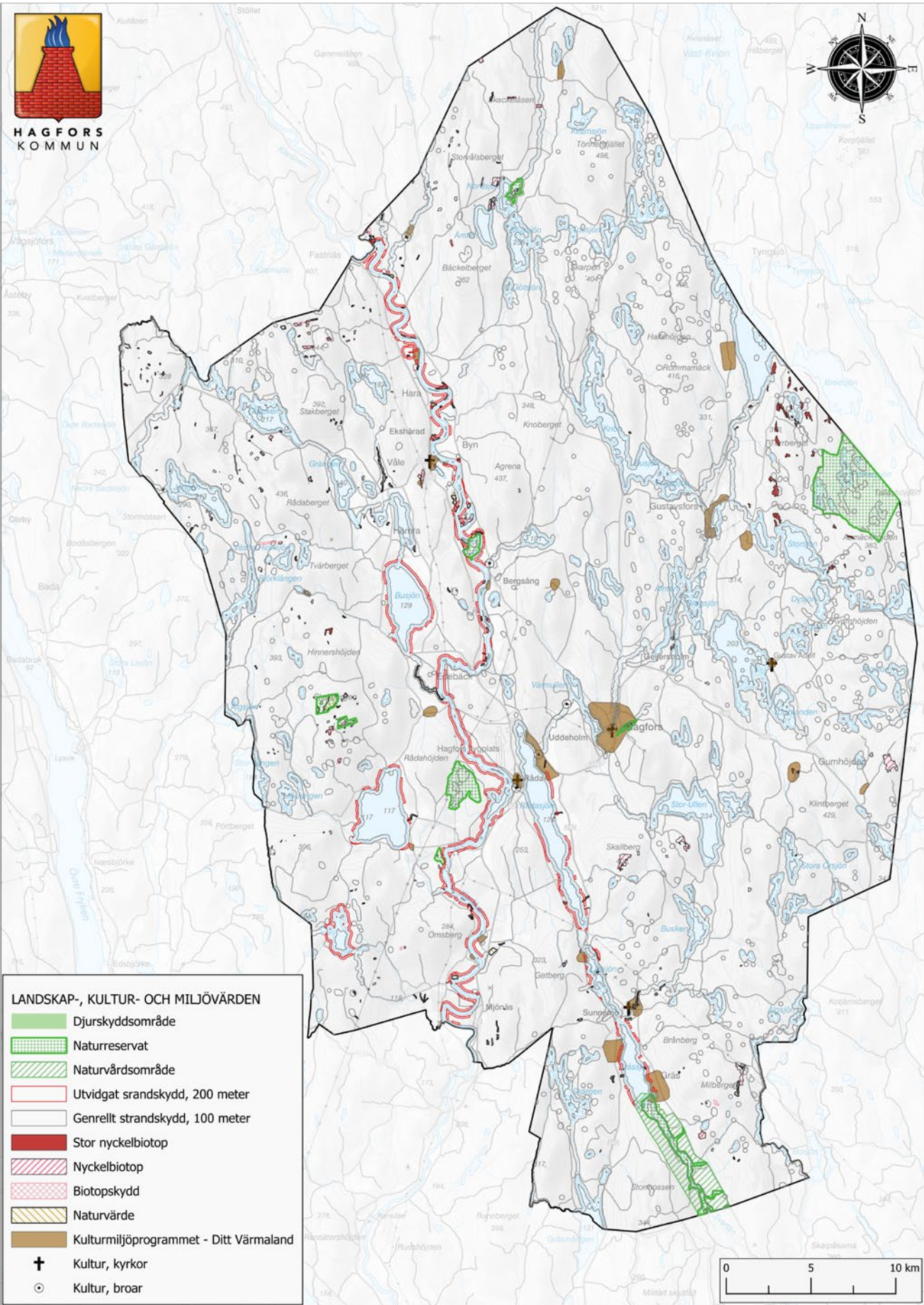
Syftet med vattenbruket är att förse världens livsmedelskedja med fisk och skaldjur när det vilda beståndet minskar. Detta ger arbetstillfällen och viss utveckling särskilt i kust- och landsbygdsområden.

Ett hållbart vattenbruk kan även bidra med att minska trycket på överfiske och fiske av vildfångade fiskar.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunens förhållningssätt för området som anses vara vattenbruk redovisas i översiktsplanens *Del 4 Mark och vattenanvändning, vattenbruk*.

Karta landskap-, kultur-, och miljövärden

Miljö, hälsa och säkerhet

Kommunen ska genom sin översiktsplan ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Kommunen redovisar även andra riskfaktorer, exempelvis störande och farliga verksamheter, buller, luftföroreningar, markradon, förorenad mark, transporter av farligt gods samt säkerhetsaspekter.

Risk- och sårbarhetsanalys (RSA)

Enligt lag ska Sveriges samtliga kommuner analysera och undersöka vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa, identifiera samhällsviktiga verksamheter och beroenden, analysera risker och sårbarheter samt identifiera behov av åtgärder. Resultatet ska sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys (RSA).

I Hagfors kommun bedrivs ett kontinuerligt arbete med att informera, utbilda och öva anställd personal för att de ska kunna lösa sina uppgifter även vid extraordinära händelser. Löpande genomförs riskanalyser, uppföljning av inträffade händelser, samverkansövningar med mera. Rutiner, checklistor, beredskapsplaner med mera revideras kontinuerligt och nya tas fram vid behov. Arbetet samordnas och leds av personal på Hagfors räddningstjänst och genomförs i nära samarbete med chefer och medarbetare i kommunen.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har påbörjat ett arbete för att ersätta nuvarande RSA med nya föreskrifter. Detta väntas träda i kraft den 1 januari 2027. Arbetet föreslår att den nuvarande lagen (LEH, åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap) som innehåller skrivningar om kommuners och regioners risk- och sårbarhetsanalyser, ersätts av LKRB (Lagen om kommuners

och regioners beredskap). LKRB syftar till att reglera kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap. Dessutom vill kommande föreskrifter få in perspektiven från samhällsplanering och fysisk planering.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunen bevakar processen med framtagande av nya föreskrifter.

Totalförsvaret

Totalförsvaret är all verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig och utgörs av både det militära försvaret och det civila försvaret. Dess mål är att försvara Sverige, skydda våra värden, och värna landets säkerhet och självständighet. Det innebär att samhället och alla individer har en skyldighet att bidra, vilket kan inkludera att göra sin totalförsvarsplikt, som innefattar värnplikt, civilplikt och allmän tjänsteplikt.

Det militära försvaret ansvarar för att möta ett väpnat angrepp med det civila försvaret innefattar alla andra samhälleliga resurser och förberedelser som behövs för att skydda befolkningen och upprätthålla viktiga samhällsfunktioner under en kris eller krig.

Krisberedskap

Kommunens ansvar för krisberedskap och civilt försvar regleras i Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, (LEH). Lagen syftar till att kommunerna ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred samt att kommuner därigenom också ska uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Det säkerhetspolitiska läget i världen har förändrats i världen de senaste åren och frågor om totalförsvaret har blivit högst aktuellt. Kommuner har en viktig roll i det civila försvaret och ansvarar för samhällsviktiga funktioner som till exempel räddningstjänst, upprätthålla viktiga samhällstjänster

som vård, skola och omsorg, samt att informera och stödja invånarna i kris- och beredskapssituationer. Översiktsplanering är ett hjälpmedel och hanterar flera viktiga faktorer. Det kan exempelvis handla om att säkerställa skydd av samhällsviktig infrastruktur, skyddsbehov och placering av verksamheter.

Civilt försvar

Civilt försvar och arbetet med detta, tar sin utgångspunkt i samhällets krisberedskap och syftar till att inför och under höjd beredskap samt under krig värna befolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna samt bidra till Försvarsmaktens förmåga att möta ett väpnat angrepp.

Civilt försvar är den verksamhet som upprätthåller samhällets grundläggande funktioner och som utförs av både offentliga och privata aktörer. Enligt den så kallade ansvarsprincipen ska den aktör som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden också göra det vid höjd beredskap. Samhällets ordinarie förmågor utgör därmed grunden för det civila försvaret.

Enligt lagen har kommunen ansvar att, utifrån sitt geografiska område, jobba med frågor om fysisk planering och civilt försvar:

I den fysiska planeringens processer ska kommunen ta hänsyn till mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret och så långt som möjligt skydda dessa mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. (2 kap. 2 § PBL och 3 kap. 9 § MB).

Vid planläggning (med mera) utforma och planera bebyggelse och byggnadsverk på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till

- ◆ människors hälsa och säkerhet (2 kap. 5 § PBL)
- ◆ åtgärder för att skydda befolkningen mot och begränsa verkningarna av stridshandlingar (2 kap. 6 § PBL).

Ta hänsyn till och samordna översiktsplan och planeringsstrategi med målet för totalförsvaret respektive målet för det civila försvaret samt övriga relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling (3 kap. 5 och 23 §§ PBL).

Förhållningssätt

- ◆ Kommunen jobbar med framtagande av ett program för krisberedskap och civilt försvar
- ◆ Översiktsplanens ställningstagande planerar för ett mer hållbart och ansvarstagande landsbygdsutveckling och jordbruk som kan förstärka kommunen. Detta kan leda till att behålla och utveckla kommunens samhällsviktiga verksamheter som i sin tur bidrar till utvecklingen av det civila försvaret. Detta ligger i linje med lagen, där kommunen har geografiskt områdesansvar på lokal nivå inom fysisk planering och civilt försvar
- ◆ I sitt fortsatta arbete kring RSA och krisberedskap ska kommunen integrera samhällsplanering och den fysiska planeringen.

Trygghet och brottsförebyggande i RSA

För att säkerställa att kommunerna arbetar med brottsförebyggande frågor på ett effektivt och kunskapsbaserat sätt har riksdagen beslutat att kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete regleras i lag, Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Enligt den nya lagen ska kommunerna ta fram en lägesbild över brottsligheten och utifrån denna ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunerna ska också ta ett visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och inrätta en samordningsfunktion.

Ett av målen i Hagforsstrategin är att öka och förbättra tryggheten bland Hagfors kommuns medborgare. Därför jobbar Hagfors kommun bland annat internt med brottsförebyggande insatser via olika kommunala funktioner men även i samarbete med andra aktörer och kommuner. Samordningsfunktionen för det brottsförebyggande arbetet inom Hagfors kommun är organiserad inom Individ- och omsorgsavdelningen. Samordningsfunktionen innebär att bland annat rollen som kontaktpunkt gentemot andra myndigheter och kommunala verksamheter för frågor som rör brottsförebyggande arbete. Trygghet och brottsförebyggande arbete utförs i samarbete med ett trygghetsråd mellan kommunen och polisen, där strategiska brottsförebyggande frågor hanteras. Dessutom finns en samverkan med polisen och medborgarlöften som innebär ett närmare samarbete mellan Torsby, Sunne, Munkfors och de lokala poliserna. Detta innebär att poliser som genom olika insatser och aktiviteter tillsammans med kommunen.

Ytterligare samarbete finns i form av samverkan mellan Sunne, Torsby, Hagfors och Munkfors (*SuToHaMu*) samt skola/socialtjänst/polis (SSP). Syftet med SuToHaMu samarbete är att finna gemensamma lägesbilder över brottsligheten samt att finna gemensamma arbetssätt i det förebyggande arbetet mot brottsligheten. Polisen, länsstyrelsen i Värmland och Agera Värmland ingår som samarbetspartner i denna kommunala samverkan. SSP är ett samverkansforum för gemensamma åtgärdsplaner.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunen arbetar aktivt med att förebygga risker genom att utbilda, öva och ta fram handlingsplaner för att minska konsekvens- och skadeverkan. RSA uppdateras och revideras varje ny mandatperiod
- ◆ Översiktsplaneringen ska ta hänsyn till totalförsvarets aspekter och intressen.
- ◆ Fortsatt arbete med förnyelse av en ny strategisk lägesbild och uppföljning av den beslutade åtgärdsplanen för brottsförebyggande frågor
- ◆ Fortsatt samverkan och samarbete internt och externt mellan olika aktörer, polisen och kommuner i brottsförebyggande frågor.

Hälsofrämjande planering i fysiska miljöer

Den fysiska miljöns tillgång och utformning har stor betydelse för samtliga invånarnas folkhälsa - inte minst för barn och ungas välbefinnande, utveckling och lärande. Därför bör den fysiska planeringen främja utemiljöer och offentliga rum som uppmuntrar lek och rörelse som skapar förutsättningar för jämlikare hälsa och bättre livskvalitet.

Genom fysisk aktivitet i vardagliga utemiljöer främjas både fysisk och psykisk god folkhälsa och kan öka livskvalitet och livslängd. Detta i sin tur kan leda till minskat stillasittande som minskar risken för vissa sjukdomar.

Förhållningssätt

- ◆ Verka för en fysisk planering av offentliga miljöer som är inkluderande och utformade för att främja folkhälsa samt erbjuda jämlika möjligheter till rörelse för olika grupper
- ◆ Verka för att barn och ungas perspektiv tillvaratas vid fysisk planering
- ◆ Planera och gestalta för varierande och kreativa offentliga lekplatser och mötesplatser som tillvaratar omgivningen och samspelar med de värden som platsen erbjuder
- ◆ Framtagande av en ny plan för god psykisk hälsa i samarbete med samhällsbyggnadsavdelningen för införande av den fysiska planeringens perspektiv.

Klimat

Klimatförändringen är ett faktum. Den för med sig nya utmaningar i form av stigande hav, högre flöden i sjöar och vattendrag, fler värmeböljor, ökad nederbörd samt ökad risk för ras, skred och erosion. Ett förändrat klimat innebär att förutsättningarna för hur samhället ska se ut och fungera förändras.

Klimatanpassning

Klimatanpassning innebär att vidta åtgärder för att minska sårbarheten och hantera de konsekvenser som klimatförändringarna förväntas medföra för samhället, miljön och ekonomin. Det handlar om att anpassa samhällen, infrastruktur och ekosystem till ett förändrat klimat, både genom fysiska åtgärder och genom förändrade beteenden och rutiner.

Dessutom är klimatanpassningen viktig för att rusta samhällen för de nya utmaningar som en ökad uppvärmning ger. Det finns en tydlig koppling mellan global uppvärmning och behovet av att anpassa våra samhällen till ett förändrat klimat. Arbetet med klimatanpassning syftar till att skydda miljön och människors liv, hälsa och egendom genom att samhället anpassas till de konsekvenser som ett förändrat klimat medför för mark, vatten och bebyggelse. Med väl genomtänkt anpassningsarbete skapas motståndskraft, ur ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv. Kommunen ska i sin planering redovisa sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade och hur sådana risker kan minska eller upphöra.

I Hagfors kommun förväntas klimatrelaterade förändringar och klimatrelaterade händelserna öka under de kommande åren. I Klimat- och sårbarhetsanalysen, Värmland i ett förändrat klimat (länsstyrelsen, Värmland) redovisas troliga klimatscenarier. Temperaturen och nederbörden förväntas öka, för hela Värmland och Hagfors kommun. I analysen framgår en förväntad ökning av årsmedelnederbörden i Hagfors kommun med cirka 20 % samt att nederbörden ökar mest vintertid i form av regn, enligt klimatscenariot RCP 8.5. Däremot visar analysen att sommarhal-

våret troligen kommer att bli torrare med kraftiga korttidsnederbörder.

Arbetet med klimatanpassning fokuserar på vad som kan anpassas idag, som ger säkrare drift imorgon och hur anpassningar kan ske utan att bidra till ett försämrat klimat.

Följande fysiska objekt kan påverkas vid exempelvis en händelse av en 100-årsregn som ger ett högt vattenstånd och som statistiskt inträffar en gång på hundra år:

- ◆ Bebyggelse längs med Klarälven
- ◆ Sevesoanläggningar, verksamhetsmark och viss transportinfrastruktur kan påverkas
- ◆ Viss jordbruksmark kan översvämmas
- ◆ Risk för försämrad funktion på dagvatten-systemet samt påverkan på hanteringen av spillvattennätet

Klimatanpassningen är ett gemensamt ansvar som kräver samarbete och samordnade insatser mellan kommunen, fastighetsägaren och företagen. Kommunens planering ska säkra ny bebyggelse för framtida risker, där risken inte kan elimineras helt måste fokus ligga på skadebegränsning genom fysiska åtgärder samt exempelvis analyser som kommunens RSA (risk- och sårbarhetsanalys). För befintlig bebyggelse ligger däremot ansvaret för skadeåtgärder och riskreduktion på fastighetsägaren.

Förhållningssätt

- ◆ Beakta ny forskning och uppdatera kommunens kunskapsunderlag för planering kontinuerligt
- ◆ Inför exploatering, utreda och kartlägga möjligheterna till klimatanpassningsåtgärder som kan genomföras där det är samhällsekonomiskt lönsamt
- ◆ Verka för att söka statlig bidrag till kartlagda klimatanpassningsåtgärder
- ◆ Bebyggelseutveckling ska följa översiktsplanens rekommendationer kring värmebölja, torka, ras, skred, erosion, översvämning och skyfall
- ◆ Ge stöd och information till fastighetsägare så att de har kännedom om sina risker, eventuella skyldigheter och kunskap om riskreducerande åtgärder
- ◆ Utred samhällsviktig infrastruktur och bebyggelse av kommunal eller regional betydelse för att säkra dessa mot framtida klimatförändringar
- ◆ Undersöka om lågpunktsområden kan fungera för till exempel dagvattenfördröjning och tillåtas bli översvämmade. Men även arbeta utifrån grön-blå och mångfunktionella lösningar för skyfalls- och dagvattenhantering.

Ras, skred och erosion

Både ras och skred är exempel på snabba massrörelser i jord eller i berg. I ett ras rör sig enskilda delar i form av jord och sten fritt i förhållande till varandra. Däremot är ett skred en vattenmättad sammanhängande jordmassa och block eller delar av en bergslänt som flyttar på sig i en sammanhängande rörelse. Gemensamt för ras och skred är att de kan inträffa utan förvarning. Erosion beskrivs som en nedbrytande process av markförhållanden som kan orsakas av bl.a. strömmande vatten. Erosion kan leda till ras och skred. Ras och skred kan innebära fara för människors hälsa och säkerhet samt skador på mark och byggnader. Ras, skred och erosion förväntas öka på grund av klimatförändringar, detta till följd av ökad temperatur och ökad nederbörd.

Ras-, skred- och erosionsriskerna i Hagfors kommun kopplas framförallt till Klarälven som har en kraftig eroderande effekt. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), genomförde 2013 en förstudie och en översiktlig stabilitetskartering över Hagfors kommun. I rapporten och förstudien framgår att stabilitetsförhållandena inom utredningsområdena varierar. Därmed rekommenderas ytterligare stabilitetsundersökningar och kontroller för vissa delar av utredningsområdena vid fysisk planering samt lagstiftning. Karteringen består av 14 stycken delområden, utredningsområdena ansluter i huvudsak mot Klarälven men även mot Hyttälven, Rådasjön och Värnullen.

- ◆ Norra och Södra Loffstrand
- ◆ Ynäs
- ◆ Ås
- ◆ Haftersbol
- ◆ Östra Tönnet
- ◆ Ekshärad
- ◆ Bergsäng
- ◆ Hagfors, Stjärnsnäs och Blinkenberg
- ◆ Uddeholm
- ◆ Norra Råda
- ◆ Mjönäs
- ◆ Sunnemo.

För översiktlig redovisning av ras, skred och erosion finns samordnat kartunderlag samt vägledning framtaget av statliga myndigheter.

I rapporten och förstudien för *Översiktlig stabilitetskartering* föreslås följande som ett fortsatt arbete:

- ◆ Upprättande av en inbördes prioriteringslista/prioriteringsordning av områden att använda som beslutsunderlag för hur man bör gå vidare med dem
- ◆ Utförande av ytterligare utredningar/undersökningar
- ◆ Projektering av eventuella stabilitetsförbättrande åtgärder
- ◆ Eventuell ansökan om statsbidrag för utförande av stabilitetsåtgärder
- ◆ Tillhörande karta bör kontinuerligt uppdateras med nya och pågående uppdrag som medför att klassificeringen förändras. Kartan bör även uppdateras med uppdrag som är utförda och ej kommit till kännedom inom denna utredning.

Förhållningssätt

- ◆ Geoteknisk bedömning eller utredning kan komma att krävas vid risk för ras, skred eller erosion. Behovet prövas i samband med detaljplan, bygglov eller förhandsbesked
- ◆ Kommunen fortsätter planera för att hantera risk för skador på den redan bebyggda miljön till följd av ras, skred eller erosion som kan tänkas öka till följd av klimatförändringar. Även risker för nytillkommande bebyggelse ska beaktas i framtida detaljplanläggning.

Skyfall

Klimat- och sårbarhetsanalysen, Värmland i ett förändrat klimat (länsstyrelsen, Värmland) redovisar troliga klimatscenarier, där temperaturen och nederbörden förväntas öka, för hela Värmland och Hagfors kommun. I analysen framgår en förväntad ökning av årsmedelnederbörden i Hagfors kommun med cirka 20 % samt att nederbörden ökar mest vintertid i form av regn, enligt klimatscenario RCP 8.5. Däremot visar analysen att sommarhalvåret troligen kommer bli torrare med kraftiga korttidsnederbörd.

Övergripande skyfallskarteringar i form av lågpunktskarteringar (Se kartöversikter nästa sida) har tagits fram för ett urval av områden inom Hagfors kommun i samförstånd med räddningstjänsten. Urvalet består av fritidshusområdet Edet samt Gustavsfors. Lågpunktskarteringarna visar troliga platser med sänkor där vatten kan ansamlas vid kraftigt nederbörd. För Edet kan det innebära att fritidshusområdet avskärmas då vägen till och från översvämmas. Gustavsfors drabbas söder om Knäppan, tillrinningarna till Uppämten vid Koludden samt reningsverket och bron intill.

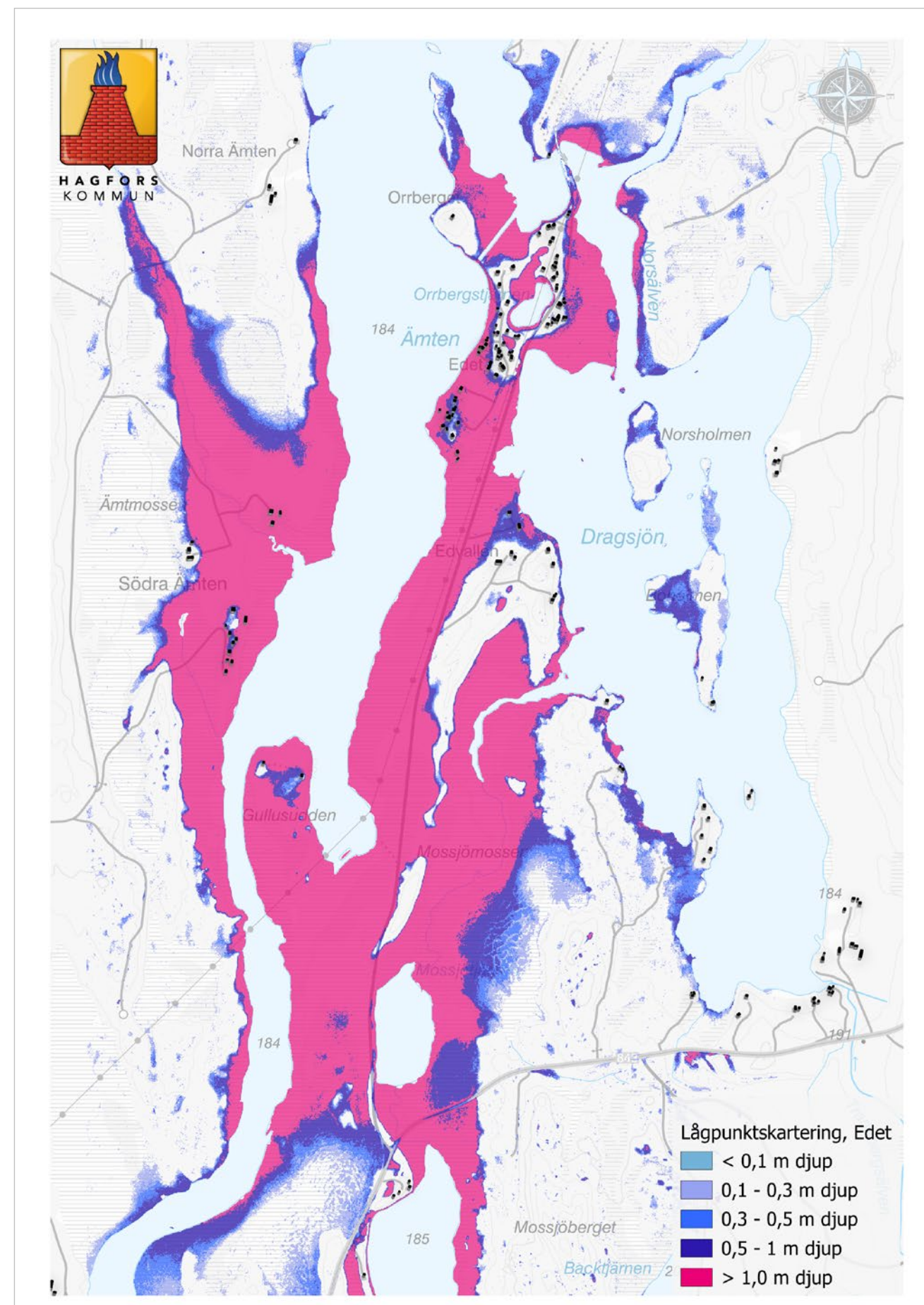
Dessutom visar lågpunktskarteringen för Hagfors (länsstyrelsen Värmland, 2017, Bild X) ett antal antagande för vissa områden vid 100-årsregn eller ett Köpenhamnsregn (värsta scenariot). Dessa områden visar höga vattendjup och lokaliseras vid Värmullsvägen, Stjärnsnäs, Hantverkarsvägen – industriområde, Källsåsvägen, Ängfallshedsvägen samt Görsjövägen.

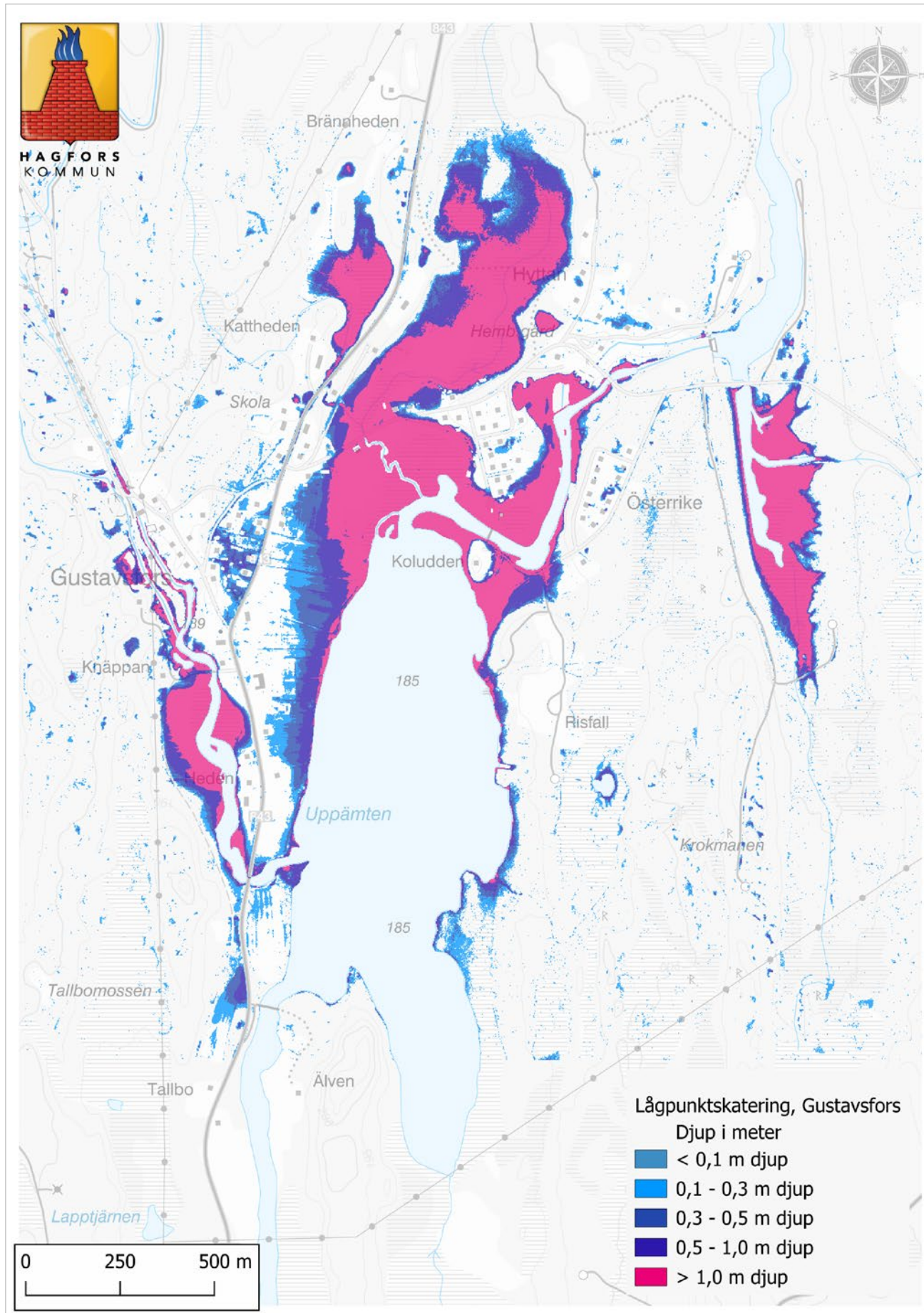
Förhållningssätt

- ◆ Kommunens ordinarie riskarbete enligt LEH 2006:544 och efterföljande beredskapsplanering ska ta hänsyn till att sannolikheten för att risken för skador på den bebyggda miljön ökar till följd av klimatförändringarna
- ◆ Vid fysisk planering och laggivning ska kommunen säkerställa att ingen tillkommande bebyggelse och samhällsviktiga funktioner tar skada vid 100-årsregn
- ◆ Vid fysisk planering av ny- till- eller ombyggnation, undersöka om översvämningssreducerande åtgärder på grund av skyfall kan genomföras där det är samhällsekonomiskt lönsamt
- ◆ Ta hänsyn till befintlig bebyggelse, topografi och markförhållanden för att inte orsaka risk för översvämning när ny bebyggelse planeras och anläggs
- ◆ Arbeta för att andelen dagvatten som hanteras i öppna dagvattenlösningar ökar och integreras i olika mångfunktionella lösningar
- ◆ Reservera lågt belägna ytor så att de kan användas som översvämningssytor
- ◆ Använd de översiktliga lågpunktskarteringarna som ett analysstöd för kommande fysisk planering.

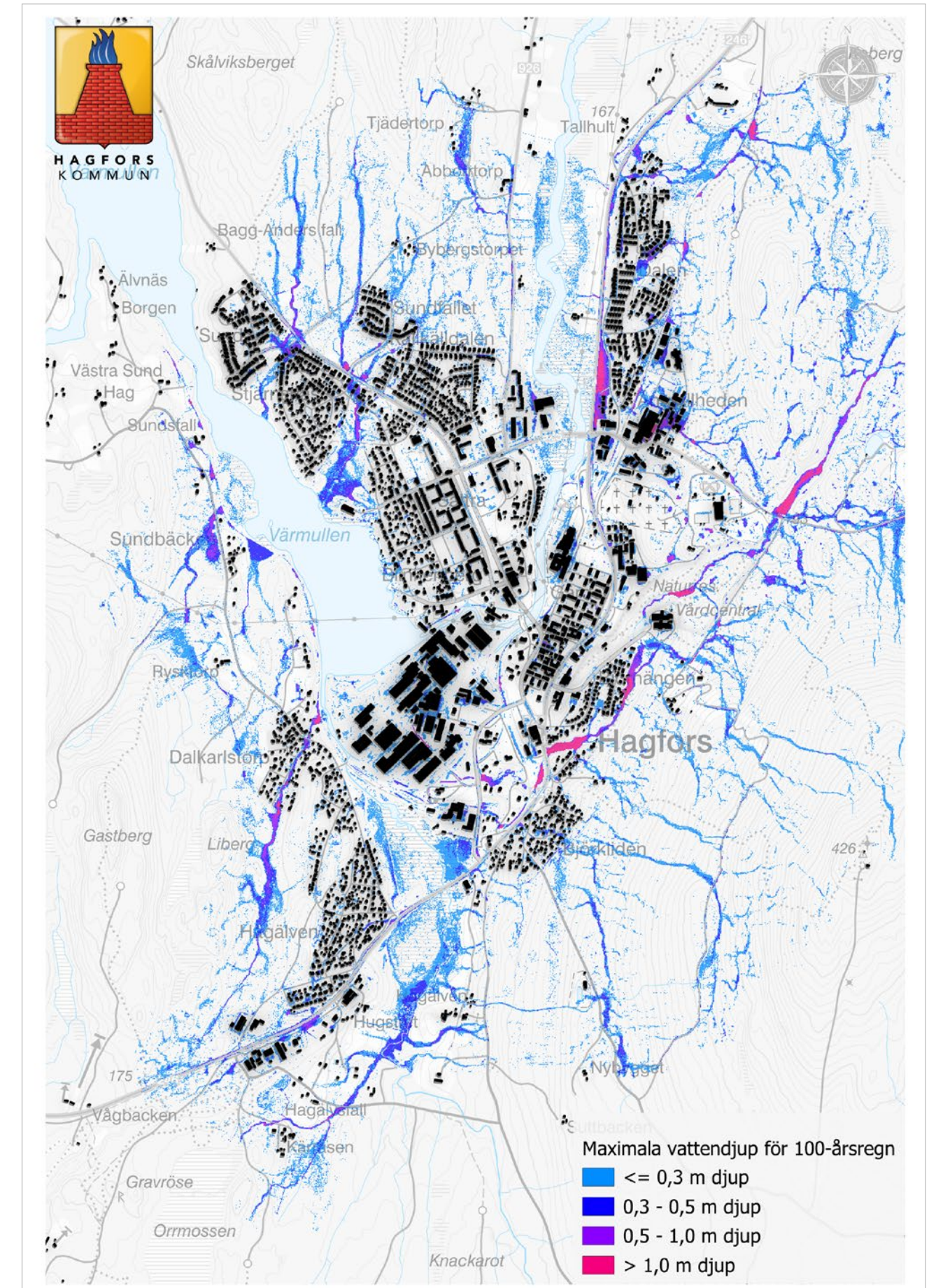
Karta lågpunktskartering, Edet

Karta lågpunktskartering, Gustavsfors

Karta skyfallskartering över Hagfors tätort (Länsstyrelsen Värmland, 2017)

Värmeböljor och torka

En värmebölja definieras som en period med ovanligt höga temperaturer som varar i flera dagar eller längre och som avviker markant från det normala klimatet i ett område. Det finns ingen universell gräns för när en värmebölja uppstår, eftersom det beror på regionens normala klimatförhållanden. I Sverige talar man ofta om en värmebölja när temperaturen överstiger 25 grader tre dagar i följd, medan tröskeln är betydligt högre i länder med varmare klimat. Värmeböljor förvärras av klimatförändringar, där ökade globala temperaturer gör dem både vanligare och mer extrema.

Vid långvarigt varmt väder, särskilt under sommaren, finns ökad risk för torka. Detta kan bland annat leda till vattenbrist, vilket påverkar dricksvattenförsörjningen negativt. Jord- och skogsbruket kan också drabbas, med minskade skördar och begränsade möjligheter att genomföra olika åtgärder. Dessutom ökar risken för skogsbränder under perioden.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunen ska främja anpassade byggnader och platser för att mildra värmeeffekter i urban miljö
- ◆ Verka för att främja grönstruktur i planeringen för att minska värmeböljors effekt.

Förorenad mark

Ett förorenat område är ett område, byggnad eller anläggning som är så förorenat att halterna är påtagligt högre än de naturliga bakgrundshalterna. Gamla industriområden eller bensinstationer är exempel på områden som kan vara förorenade. Föroreningar som hamnat i mark, grundvatten eller i sediment blir ofta kvar under lång tid om vi inte gör någonting åt det. Föroreningarna sprids ofta vidare till vattendrag och grundvatten. Många föroreningar påverkar människan eller miljön på lång sikt, men även akuta effekter kan förekomma. Vi människor utsätts för föroreningar på många olika sätt exempelvis genom damning, direkt intag av jord, hudkontakt, inandning av ångor, intag av mat och dricksvatten med mera. Spridningen är ofta långsam och påverkas av nederbörd, grundvattenrörelser och biologiska processer. Även föroreningar som legat relativt stilla kan påverkas och spridas av mänskliga aktiviteter, som till exempel vid mark- och grävarbeten.

Länsstyrelsen presenterar varje år en lista över de mest prioriterade områdena i länet. För en del av områden på listan har föroreningar redan hittats medan för de andra områdena finns bara en misstanke om att verksamheter har skapat föroreningar. Två områden i Hagfors kommun är högprioriterade i listan, Stjärnsfors industriområde och Landstingets tvätteri. I dagsläget finns ytterligare två områden med på listan för Hagfors kommun, Uddeholm AB samt industriområdet för gamla Primus-fabriken vid Görsjövägen.

Saneringsarbetet och ansvaret regleras via Naturvårdsverkets tillsynsvägledning. Detta innebär att Naturvårdsverket ansvarar för att samordna, prioritera och följa upp arbetet med förorenade områden på nationell nivå samt vägleda tillsynsmyndigheterna i deras arbete med tillsyn. I tillsynen regleras vem som bär ansvaret för undersökningar och saneringar, vilket leder till att den som har orsakat föroreningen bär ansvaret för dessa delar. Staten kan ta huvudmannaskapet om ansvaret för föroreningen är otydligt. Detta gäller för både Stjärnsfors industriområde och Landstingets tvätteri.

Gamla Landstinget tvätteri

Saneringsarbetet pågår för det gamla Landstinget tvätteriet i Hagfors centralort genomförs av staten som bär huvudmannaskapet via Sveriges Geologiska Undersökning (SGU).

Mer information: [Hagforstvätten, SGU](#).

Stjärnsfors industriområde

Detta är ett gammalt industriområde beläget i Uddeholm. Området har höga historiska och kulturella värden. Området är dock förorenat och av de objekt som länsstyrelsen identifierat och prioriterat är Stjärnsfors industriområde ett av de tio mest prioriterade områdena att arbeta vidare med. Området undersöks just nu i syfte att färdigställa den så kallade huvudstudien som syftar till att identifiera föroreningsproblematiken i sin helhet samt ta fram rekommendationer för användning och eventuell sanering. Vidare har områdets status gjort att kommunens bedömningar förutsätter ett utlåtande från länsstyrelsen inför bygglovsansökningar och förhandsbesked.

Förhållningssätt

- ◆ I samband med detaljplanering och lovgivning (bygglov och förhandsbesked) ska frågan kring markförorening bevakas och om det föreligger misstanke ska markundersökning genomföras för att säkerställa markens lämplighet för ändamålet
- ◆ Nya verksamheter som kan riskera att förorena mark, yt- eller grundvatten ska inte förläggas där det inte är lämpligt utifrån platsens förutsättningar
- ◆ Verka och samarbeta med staten och de statliga myndigheterna för en fortsatt sanering av Stjärnsfors industriområde och Gamla Landstingets tvätteri.
- ◆ Efter långsiktiga saneringsåtgärder vill Hagfors kommun på lång sikt bevara och utveckla Stjärnsfors industriområdets attraktionskraft för turism och friluftsliv samt områdets karaktär.

Sevesoanläggning

En sevesoanläggning är en verksamhet som hanterar sådana farliga ämnen att de omfattas av lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, Sevesoförordningen. Beroende på vilka volymer av det farliga ämnet som hanteras så finns det två kravnivåer för verksamheten i fråga: en lägre respektive en högre kravnivå.

Förhållningssätt

- ◆ För planering i anslutning till Sevesoanläggning ska MSBs vägledning ”*Samhällsplanering och riskhantering i anslutning till storskalig kemikaliehantering*” användas.

Farligt gods

Farligt gods är ämnen som kan innebära risk för hälsa, säkerhet, egendom eller miljön då det transporteras eller används. Alla dessa ämnen är indelade i olika klasser beroende på deras specifika kännetecken och därmed farlighet.

I Hagfors kommun finns två vägar som är rekommenderade färdvägar för farligt gods, riksväg 62 och väg 246.

Förhållningssätt

- ◆ För planering intill transportleder för farligt gods ska länsstyrelsen Dalarnas vägledning ”*Farligt godsriskhantering i fysisk planering*” användas. Vägledningen redovisar markanvändningar som normalt kan placeras inom vissa avståndszoner från riskkällan utan särskild riskhantering.

Elektromagnetiska fält

Elektromagnetiska fält finns omkring oss i exempelvis kraftledningar. Fälten är starkast närmast källan och ju mer ström som används, desto starkare magnetfält. Magnetfälten är svåra att skärma av och går obehindrat igenom väggar och tak. Dessutom är skyddsavståndet centralt för att förebygga olyckor, minska risken för brand eller elskador och för att begränsa negativ påverkan från elektromagnetiska fält (EMF) och buller. Vidare kan buller från elnätsanläggningar uppstå i form av brummande ljud från elnätstationer eller sprakande ljud från ledningar vid fuktigt väder. Långvarig exponering för buller kan påverka människors hälsa, till exempel genom stress och sömnstörningar. Därför bör dessa faktorer och risker beaktas i den fysiska planeringen av ny bebyggelse och infrastruktur i närheten av elnätsanläggningar.

Magnetfält och hälsopåverkan, Folkhälsomyndigheten

Enligt Folkhälsomyndigheten finns det inte tillräckligt med vetenskapligt underlag för att sätta ett tröskel-, gräns- eller riktvärde när det gäller exponering för lågfrekventa magnetfält. Det saknas belägg för när exponering för lågfrekventa magnetfält är att betrakta som säker.

Förhållningssätt

- ◆ Elsäkerhetsverket har föreskrifter kring hur nära luftburna elledningar som ny bebyggelse eller platser där människor vistas får vara ledningarna. Dessa ska följas vid bebyggelseutveckling i anslutning till luftledningar i kommunen
- ◆ Vid planering av ny bebyggelse intill elektromagnetiska fält ska Folkhälsomyndighetens vägledning *“Vägledning för bedömning av olägenheter för människors hälsa till följd av långvarig exponering för lågfrekventa magnetfält”* användas.

Miljökvalitetsnormer (MKN)

Miljökvalitetsnormer (MKN) är rättsligt bindande riktlinjer på kvaliteten av mark, vatten, luft och miljön i övrigt som avser den lägsta godtagbara kvaliteten. MKN används för att varaktigt skydda människors hälsa och miljön eller för att avhjälpa skador på eller olägenheter för människors hälsa eller miljön. MKN fastställs och regleras med stöd av miljöbalken och baseras utifrån EU-direktiv, som till exempel vatten- och luftdirektivet.

Ett av Hagfors kommuns prioriterade områden är livskvalitet för alla medborgare, enligt Hagforsstrategin. Därför är miljökvalitetsnormer (MKN) ett viktigt verktyg för att säkerställa en hållbar utveckling i kommunen.

Miljökvalitetsnormer för vatten (vattenförvaltningsförordning (2004:660))

MKN för vatten i Sverige fastställs av vattenmyndigheter och är individuellt satta för vattendrag, sjöar, kust- och grundvatten, samtliga kallas vattenförekomster. MKN för ytvatten är indelat i två normer, ekologisk och kemisk status. Grundvatten är indelat i normer för kemisk och kvantitativ status. MKN innefattar även krav på att inte försämra vattenförekomsternas miljötillstånd till en lägre status. Ekologisk status är ett mått på kvaliteten hos sjöar och vattendrag och bedöms utifrån biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska faktorer, inklusive artrikedom av växter och djur, vattenkemi och vattnets utformning. Statusen klassificeras med skala från som *“god”*, *”måttlig”* och *”otillfredsställande”*. Vidare är kemisk status för sjöar och vattendrag en bedömning av halterna av prioriterade ämnen och föroreningar i vattnet, som fastställs genom att jämföra mäta nivåer med fastställda miljökvalitetsnormer. Vattenkvaliteten klassificeras i två steg: *”god status”* eller *”otillfredsställande status”*. I Sverige når dock inga ytvatten god kemisk status på grund av att halterna av kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) överstiger gränsvärdet i alla vattenförekomster, trots att andra ämnen kan uppfylla normerna. Mer information om vilka kvalitetsnormer som gäller för Hagfors kommun finns på Vatteninformationssystem Sverige (VISS) webbplats samt Hagfors kommuns strategiska *Naturvårds- och friluftsplan* (2023).

Vattenförvaltning

År 2000 trädde EU:s ramdirektiv för vatten i kraft. Vattendirektivet är förenat i svensk lagstiftning. Direktivets mål är att arbeta för att samtliga vattenförekomster ska uppnå en god vattenstatus. Arbetet bedrivs i förvaltningsperioder om sex år, där nuvarande förvaltningsperiod gäller för 2022-2027. Under perioden framställs ett åtgärdsprogram som redovisar åtgärder som behöver genomföras av myndigheter, länsstyrelser och kommuner för att uppnå miljökvalitetsnormen.

Vattendirektivet syftar till ett långsiktigt och hållbart nyttjande av våra vattenresurser så att kommande generationer ska få tillgång till god och tillräckligt dricksvatten.

En stor del av vattenförekomster inom Hagfors kommun har en klassning och finns med i nuvarande förvaltningsperioden. Dessutom finns det miljökvalitetsnormer som anger tidpunkten när statusklassningen för god kvalitet bör uppnås för vattenförekomsterna.

Vattendistrikt

På nationell nivå har Sverige delats in i fem vattendistrikt: Bottenviken, Bottenhavet, Norra Östersjön, Södra Östersjön och Västerhavet. Hagfors kommun ligger i Västerhavets vattendistrikt, där länsstyrelsen i Västra Götalands län är vattenmyndighet med särskilt ansvar för vattenmiljöarbetet.

Vattenråd

Ett avrinningsområde följer sina egna gränser och vattnets flöde korsar olika landgränser oberoende av till exempel kommungränser. Därför är det viktigt med samarbete mellan olika aktörer för att uppnå miljökvalitetsnormens mål. Hagfors kommun är en del av Klarälvens vattenråd som är en förening som består av kommuner, vattenrättsinnehavare, vattenkraftsägare, företag som påverkar vattenkvaliteten, markägare, bygdeföreningar samt fiskevårdsföreningar.

Grundvatten

Kvalitetskraven för grundvattenförekomster syftar till att samtliga grundvatten ska uppnå god kvantitativ status och god kemisk status. Samtli-

ga grundvattenförekomster i kommunen som är inlagda i VISS har redan uppnått en god kemisk och kvantitativ status förutom vattenförekomsten mellan Geijersholm-Hagfors-Risberg, f.d Hagforstvätten. Bedömningen baseras delvis på grund av förorenad mark från gamla Hagforstvätten som trots sanering fortfarande påverkar grundvattnet. Även ett förorenat område med ytbehandling av metaller med risk för förorening med klorerade lösningsmedel och metaller finns inom denna grundvattenförekomst (gamla Primusfabriken i Hagfors centralort).

Hagforstvätten, gamla Landstingets tvätteri

I Hagfors har staten i form av Förenade fabriksverken (FFV) bedrivit kemtvätt mellan 1970 och 1979. Därefter har Värmlands Tvätteri Industri AB bedrivit kemtvätt mellan 1979 och 1989. Slutligen hade Landstinget i Värmland kemtvätten mellan 1989 och 1993 då det lades ner.

Verksamheten har förorenat både mark och grundvattnet i området med tetrakloreten. Ansvarsutredningen ledde till att ansvaret för hanteringen av föroreningen görs av Sveriges Geologiska Undersökning (SGU). Saneringsarbete kommer att ta lång tid och är idag inte tekniskt möjligt att sanera området till nivåer motsvarande MKN, enligt SGU. Detta leder till att SGU bedömer att dispens för delar av området kan komma att krävas.

Sjöar och vattendrag

I kommunen har majoriteten av sjöar och vattendrag en måttlig ekologisk status medan andelen med god, otillfredsställande och dålig status är låg. Vattenmyndigheterna har identifierat flera orsaker till den stora andelen måttliga statusen i kommunens sjöar och vattendrag, de huvudsakliga orsakerna är pågående vattenreglering, bristande konnektivitet (vandringshinder) och försurning. Dessutom uppnås inte den kemiska statusen för samtliga sjöar och vattendrag i kommunen. Detta på grund av att kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) överskrider gränsvärdena i alla Sveriges ytvattenförekomster på grund av atmosfärisk deposition. Dessa ämnen är undantagna i form av mindre stränga krav eftersom det inte är tekniskt möjligt att sänka

halterna till nivåer som motsvarar en god kemisk status.

Värmullen är den enda sjön i kommunen som har en otillfredsställande ekologisk status och som har en åtgärdsplan för att på sikt förbättra sjöns ekologiska status. Denna plan är i samverkan med Klarälvens vattenråd och andra berörda aktörer.

Vattendraget "Uvån nedströms Ämten", är det vattendraget i kommunen som har en otillfredsställande ekologisk status idag. Statusen har klassats ned sedan tidigare bedömning och bedöms som dålig på grund av reglering och bristande förbindelser till andra vattensystem.

I Hagfors kommun finns det även ett kraftigt modifierat vattendrag "Kanalen från Naren till Gustavfors". Kraftigt modifierade vatten är undantagna från en del krav enligt miljökvalitetsnormerna. Dammar för vattenkraftproduktion utgör barriärer i vattendragen och försämrar förbindelserna till andra vattensystem, det vill säga hindrar vattenlevande organismer från att vandra fritt eller sprida sig.

VA-anläggningar

Den kommunala dricksvattenproduktionen har vattenuttag från både ytvatten- och grundvattentäkter. Spill- och dagvatten påverkar miljön i vattendrag och sjöar i olika grad. Den negativa effekten kan minska genom god planering av VA-tjänster och med väl fungerande VA-anläggningar.

Förhållningssätt

- ◆ Verka för samverkan för att förbättra den ekologiska och kemiska statusen i kommunens sjöar och vattendrag
- ◆ Arbeta strategisk med vattentjänstplanen samt vattentjänstplanens ställningstagande för att uppnå en bättre vattenkvalitet
- ◆ Kommunen ska arbeta för att säkerställa tillgången till dricksvatten genom att skydda nuvarande och framtida yt- och grundvattentäkter
- ◆ Kommunen ska vid prövning av förhandsbesked, bygglov och i samband med nya detaljplaner verka för en hållbar dagvattenhantering och minskande av hårdgjorda ytor. Vidare ska fördröjnings- och reningsåtgärder föreskrivas vid större exploateringsföretag
- ◆ I samband med planläggning ska erforderliga markytor reserveras i detaljplan för att säkerställa en hållbar vattenförvaltning utifrån exploateringsföreslagna markanvändning och recipientens statusklassning
- ◆ Kommunen ska genom tillsyn ställa krav på begränsade utsläpp från enskilda avlopp som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår miljökvalitetsnormerna för vatten.

Miljökvalitetsnormer luftkvalitet

Miljökvalitetsnormerna för utomhusluft gäller i hela landet. Med utomhusluft avses enligt förordningen utomhusluften med undantag för arbetsplatser samt vägtunnlar och tunnlar för spårbunden trafik. Det finns miljökvalitetsnormer för kvävedioxid/kväveoxider, svaveldioxid, bly, partiklar (PM10/PM2,5), marknära ozon, bensen, kolmonoxid, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren. De flesta normerna är så kallade gränsvärdesnormer som ska följas, medan några är så kallade målsättningsnormer som ska eftersträvas. Normerna baseras på krav i EU-direktiv.

Biltrafiken är den enskilt största källan till luftföroreningar. Främst partiklar som kommer från slitage av vägbanan, däck och bromsbelägg. Även vintersandningen bidrar med partiklar, framförallt på våren när den torra sanden virvlas upp av trafiken och i samband med att den sopas bort från gatorna. Luftföroreningar kan orsaka flera hälsorelaterade problem. Kommunerna ansvarar för att kontrollera luftkvaliteten för de flesta miljökvalitetsnormerna, i samverkan med andra kommuner eller på egen hand, och att tillhandahålla aktuell information om föroreningsnivåerna. Kontrollen ska ske i form av mätning, modellering eller objektiv skattning beroende på luftkvalitetssituationen.

Förhållningssätt

- ◆ Vid planering av nya bostäder och verksamheter ska aspekterna för bra luftkvalitet vägas in och inte försämras vid miljöer där människor vistas långvarigt
- ◆ Viktiga verksamheter och funktioner bör inte lokaliseras intill högtrafikerade vägar. Detta för att inte utsätta barn för luftföroreningar
- ◆ Vid kontroll av luftkvalitet ska Naturvårdsverkets föreskrifter användas.

Miljökvalitetsnormer buller

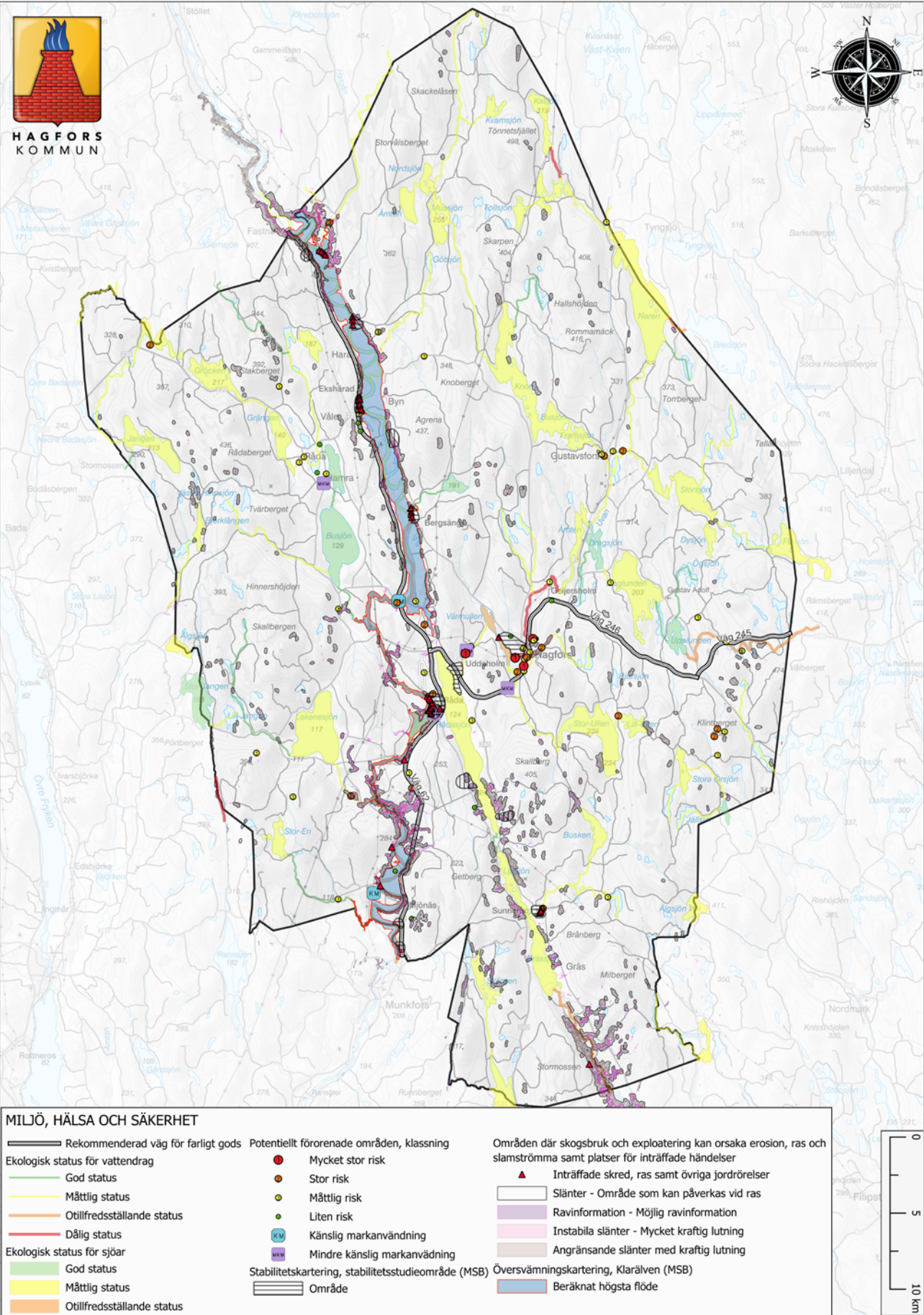
Med buller menas oönskat ljud som är störande och i vissa fall skadligt för hälsan. Buller kan komma från biltrafik, järnväg, flyg, industrier och andra verksamheter. Buller påverkar människors hälsa, välbefinnande och livskvalitet. Regler om buller finns i plan- och bygglagen, miljöbalken och i förordningar. För olika kategorier av buller finns också riktvärden för bullernivåer vid bostadsbyggnader. Riktvärden för bullernivåer vid bostadsbebyggelse ska följas.

Miljökvalitetsnormen för buller är en målsättningsnorm som infördes 2004 genom EU:s bullerdirektiv, med syftet att man ska eftersträva att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. Kommuner med över 100 000 invånare och Trafikverket är skyldiga att vart femte år kartlägga bullersituationen och upprätta åtgärdsprogram för att begränsa buller från vägar, järnvägar, flygplatser, hamnar och viss industri. Även mindre kommuner måste hantera bullerproblematik genom sina planeringsprocesser.

Förhållningssätt

- ◆ Förutsättningarna för att klara gällande bullerkrav ska klargöras vid framtagande av detaljplaner eller vid bygglovsprövning utanför detaljplanlagda områden.

Karta miljö, hälsa och säkerhet

Teknisk försörjning

Alla kommuner förlitar sig på teknisk infrastruktur och system som tillhandahåller nödvändiga tjänster. Ett tekniskt försörjningssystem som säkerställer bland annat tillgången till rent vatten, avlopp och avfallshantering samt energi som är nödvändigt för att kommunen ska fungera. Det är också betydande för människors hälsa och livskvalitet samt för en miljömässigt hållbar utveckling.

Vatten och avloppsförsörjning

En trygg och hållbar vatten- och avloppsförsörjning är en grundläggande förutsättning för kommunens utveckling. Vatten är vårt viktigaste livsmedel och tillgången på vatten av god kvalitet är en viktig resurs i samhället. För att skydda ditt dricksvatten från föroreningar, såsom kemikalier, bakterier och virus är det viktigt att ha en väl fungerande avloppsanläggning.

Kommunen ansvarar för försörjning av dricksvatten, att ta hand om och rena avloppsvatten och leda bort dagvatten inom fastställt VA-verksamhetsområde. Det innebär att ledningsnät, vattenverk och reningsanläggningar behöver underhållas och anpassas till dagens och framtida behov. Vatten- och reningsverken har idag kapacitet för att kunna ansluta flera abonnenter. Utanför verksamhetsområdet är det enskilda fastighetsägarnas ansvar att ordna med vatten- och avloppsförsörjningen, via anläggningar på den egna fastigheten eller gemensamt med grannar och närboende.

I kommunen ska samtliga icke godkända enskilda avlopp åtgärdas, enligt kommunens riktlinjer. Detta för att avlopp som ligger inom avrinningsområden till vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten.

VA-försörjningen omfattar försörjningen av dricksvatten, spillvatten och dagvatten.

Vattenskyddsområden

Syftet med vattenskyddsområden är att skydda vårt dricksvatten mot föroreningar. Det innebär att området skyddas för en grund- eller ytvattentillgång som för närvarande används. De kan skydda både ytvatten och grundvatten och är ett viktigt verktyg för att bevara dricksvatten med bra kvalitet till framtiden. Varje vattenskyddsområde har sina egna skyddsföreskrifter som reglerar vad du får och inte får göra inom områdets gränser.

I Hagfors kommun finns tre vattenskyddsområden, Stor-Ullen, Gustavsfors och Sunnemo.

Vattentjänstplan

Enligt ändringar i vattentjänstlagen, som beslutades av riksdagen under 2022, ska varje kommun tillämpa en vattentjänstplan sedan den 31 december 2023. Vattentjänstplanen ska innehålla kommunens långsiktiga planering för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster. Den ska även ange vilka åtgärder som ska vidtas för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera vid skyfall.

Hagfors kommun har påbörjat arbetet med att ta fram en vattentjänstplan.

Dagvattenhantering

Hagfors kommun ska verka för att minska risken för översvämningar genom att avlasta och separera det kombinerade avloppssystemet, utöka kapaciteten på dagvattensystem och verka för att avlasta ledningsnät genom anläggande av öppna dagvattenlösningar. Genom att skapa öppna dagvattenlösningar och mångfunktionella ytor kan en tillfälligt ökad vattenmängd från extrema regn hanteras i den befintliga miljön. När den byggda miljön kan hantera tillfälligt höjda vattennivåer minskar risken att byggnader översvämmas. Öppna dagvattenlösningar och mångfunktionella ytor bidrar även till en nedkylande effekt och möjliggör rening av dagvattnet.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunen arbetar systematiskt med analyser och vattenprover av dricksvatten samt har aktuella skyddsföreskrifter för samtliga allmänna vattentäkter
- ◆ Hänsyn till vattenskyddsområden och grundvattenskydd ska tas i samband med planering och utbyggnad av bland annat infrastruktur och verksamhetsområden
- ◆ Enskilda vatten- och avloppsanläggningar är en förutsättning för bebyggelseutveckling inom stora delar av landsbygden
- ◆ Kommunen ska genom tillsyn ställa krav på begränsade utsläpp från enskilda avlopp som hindrar att en vattenförekomst uppnår miljökvalitetsnormerna för vatten
- ◆ Kommande vattentjänstplan ska ge vägledning kring det strategiska arbetet och planeringen av vattenfrågor för att uppnå en bättre vattenkvalitet
- ◆ Inom ramen för detaljplan ska eventuell dagvattenutredning innefatta relevanta åtgärdsförslag för att uppfylla bestämmelser om miljökvalitetsnormer
- ◆ Kommunen ska arbeta systematiskt med utvecklad dagvattenhantering inom tätorterna i syfte med att verka för att kapacitet på dagens system ökar och att kombinerat system i första hand separeras
- ◆ En ny dagvattenhanteringsplan ska tas fram.

Avfall

Avfallshantering handlar om hur vi tar hand om det avfall som uppstår i samhället – från att det samlas in tills det behandlas eller återvinns. Detta innefattar flera steg i processen från insamling, transport, sortering, behandling samt eventuell återvinning eller förbränning.

Syftet med avfallshanteringen är att minska mängden avfall, skydda människors hälsa och miljön samt att ta vara på jordens resurser genom återvinning och cirkulär ekonomi.

Hagfors kommun hanterar och ansvarar för att samla in mat- och restavfall i sopkärl som placeras vid fastigheterna. Dessutom finns det i kommunen tio mindre återvinningsstationer för självsortering samt två större återvinningscentraler, Holkesmossen i Hagfors och Ekshärads återvinningscentral. Återvinningscentralerna tar emot grovsopor som inte kan slängas i hushållssoporna eller sorteras på en återvinningsstation.

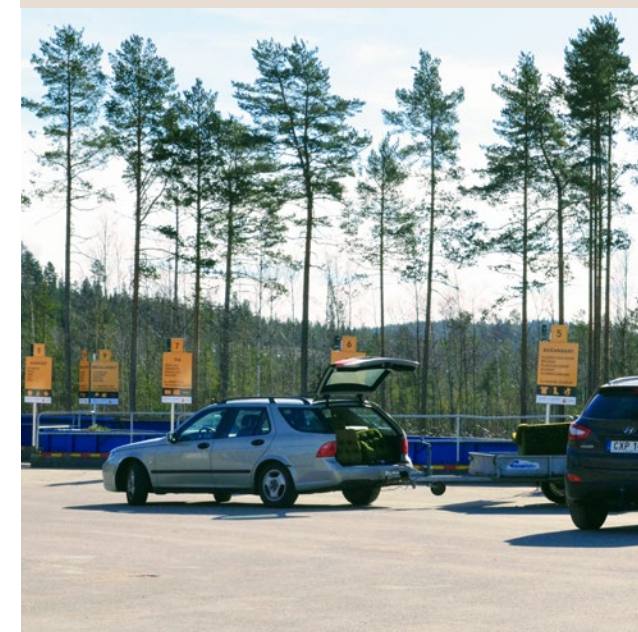
Hagfors kommun ingår i ett samarbete mellan de fyra kommunerna Sunne, Torsby, Hagfors och Munkfors som jobbar gemensamt med avfallsfrågor under namnet SuToHaMu. Detta samarbete har pågått under flera år. De har sedan tidigare gjort två avfallsplaner varav den senaste gällde för perioden 2011–2016. Denna avfallsplan ska gälla för perioden 2022–2030 och kommer enligt SFS 2020:614 kap 9 § 8 att ses över minst var 4:e år och uppdateras vid behov. Eftersom det kommer att ske stora förändringar inom avfallsområdet och inom den cirkulära ekonomin är det viktigt att kommunerna följer med i denna utveckling. Det har exempelvis kommit nya föreskrifter gällande producentansvaret. Denna avfallsplan innehåller mål och åtgärder inom avfallsområdet som ska genomföras under en period på 9 år. Ett exempel på mål är att minska mängden avfall genom ökad källsortering av matavfall, tidningar och förpackningar. Kommunerna ska också jobba med att få till en mer cirkulär ekonomi genom bland annat återbruk från inlämnade artiklar från ÅVC.

Från 2024 gäller nya regler som innebär att insamlingsplatser för avfall måste vara lätta att nå. Kommunen ska därför planera för sådana platser på allmän mark i samband med nya detaljpla-

ner och byggprojekt. När nya insamlingsplatser skapas ska man ta hänsyn till områdets utseende och karaktär. Vid nybyggnation ska det också finnas en infart där sopbilar kan köra in och vända.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunens avfallsplan ska följas i väsentliga skeden i planeringen
- ◆ Avfallsinsamling bör ske med god tillgänglighet för invånare och framkomlighet för insamlingsfordon. Platsens förutsättningar för avfallsinsamling avgör om god tillgänglighet är möjligt
- ◆ Vid planering av nya stadsdelar, i fördjupade översiktsplaner, program, detaljplaner och bygglov ska hänsyn tas till fastighetsnära insamling av avfall samt mark för återvinningsstationer.

Eldistribution

Det svenska energidistributionssystemet står inför stora förändringar fram mot år 2040. Den totala elförbrukningen förväntas öka i Sverige till följd av en ökad elektrifiering av samhället i syfte att nå uppsatta mål om minskad klimatpåverkan. Det kan bland annat innebär nya eller kapacitetsförstärkta elledningar.

Elförsörjningen i Hagfors kommun distribueras i dag av ett bolag, Ellevio AB. Svenska kraftnät har en 400 kV-ledningar tillhörande transmissionsnätet för el. Det pågår en process som omfattar ombyggnation av dagens enkla 400 kV ledning som planeras rivas och ersättas av ny dubbel 400 kV-ledning. Svenska kraftnäts ledningsnät har betydelse för elförsörjningen nationellt, regionalt och lokalt.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunen ska samråda med Svenska kraftnät vid planering av kommande transmissionsnätsledningar och stationer
- ◆ Verka för en tillväxt och utveckling av regionalt och lokalt elnät. Detta för att stärka kommunens förutsättningar och utvecklingsmöjligheter i utpekade utvecklingsområdena
- ◆ Följa översiktsplanens förhållningssätt kring elektromagnetiska fält.

Elproduktion

Elproduktion är processen där elektricitet framställs från olika energikällor, till exempel förnybara källor som vattenkraft, solenergi, vindkraft eller andra källor som förbränning av biobränsle.

Elproduktionen sker vanligtvis i kraftverk eller anläggningar, där den producerade elektriciteten sedan transporteras via elnätet till hushåll, företag och industrier.

Syftet är att täcka samhällets behov av energi för allt från belysning och uppvärmning till transporter och industriella processer.

Hagfors kommun är idag en av de värmländska kommunerna som har en positiv elbalans. Detta innebär att kommunen producerar mer el än det som förbrukas idag. Elbalansen förväntas skifta och bli ett underskott i framtiden.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunen är positiv till möjligheter för el- och energiproduktion av olika slag.

Vattenkraft

Vattenkraft är en förnybar energikälla med låga utsläpp av växthusgaser. Den är planerbar, reglerbar och kan parera för svängningar i såväl annan kraftproduktion. Vattenkraften använder vatten för att producera el. Vatten från regn och snö kan lagras i magasin och produktionen kan ske när efterfrågan på el är störst. Under vintern, när elanvändningen är hög, används vattnet och magasinen töms. När snön smälter på våren fylls magasinen igen. El produceras i vattenkraften under hela året.

Hagfors kommun har en betydande produktion av vattenkraft. Det finns flera vattenkraftverk runt om i kommunen.

Förhållningssätt

- ◆ Vattenkraften är en viktig del i kommunens energiförsörjning. Hagfors kommun ställer sig positiv till vattenkraft. Den ger möjlighet att snabbt anpassa produktionen efter behov under året och stärker kommunens robusthet, beredskap och självförsörjning. Vattenkraften påverkar landskapsbilden, ekosystem och vattenflöden, vilket kan skapa intressekonflikter mellan energiproduktion, naturvård och friluftsliv
- ◆ Vid investeringar eller förändringar inom vattenkraften ska långsiktiga miljö-, natur- och samhällsintressen vägas in och tas hänsyn till.

Solenergi

Solenergi är den energi som strålar från solen i form av ljus och värme. Den kan tas tillvara på olika sätt, till exempel genom solceller.

I solcellerna omvandlas ljusenergi direkt till el. Solenergi är viktigt i ett hållbart och fossilfritt energisystem där panelerna omvandlar solens strålar till elektricitet eller värme. Eftersom solen är en outtömlig energikälla har solenergi stor potential att bidra till ett mer hållbart energisystem.

I Hagfors kommun finns för närvarande inga större solcellsparker.

Kommunens förhållningssätt till nya solcellsparker är i grunden positivt. Dock är det enligt gällande lagstiftning inte en kommunal plan- och bygglagsprövad markanvändning. Kommunen anser att det är viktigt att nya solcellsparker anpassas till aktuell landskapsbild och övrig pågående markanvändning. Nya ledningar som behövs för solcellspark bör markförläggas. Föreslås solcellsparker på jordbruksmark är det positivt att fortsatt jordbruk genom bete eller odling kan fortgå parallellt. Vidare bedömer kommunen att våtmarker och låglänta impedimentsmarker (mark som är svår att odla, till exempel på grund av vatten eller sten) kan vara intressanta för solcellsparker.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunen ska samråda med Svenska kraftnät vid planering av kommande transmissionsnätsledningar och stationer
- ◆ Verka för en tillväxt och utveckling av regionalt och lokalt elnät. Detta för att stärka kommunens förutsättningar och utvecklingsmöjligheter i utpekade utvecklingsområdena
- ◆ Följa översiktsplanens förhållningssätt kring elektromagnetiska fält.

Vindkraft

Vindkraften är en förnybar kraftkälla. Vinden är varierande i styrka och vindkraften producerar el när det blåser. Vindkraften behöver därför backas upp av ett annat, planerbart, produktionsslag, till exempel vattenkraft eller biokraft, som kan komplettera produktionen för att möta efterfrågan. Lagring av el eller andra flexibla lösningar som styr elanvändningen kan också hjälpa till att matcha utbud mot efterfrågan på el.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunen har tidigare haft en vindkraftplan med utpekade potentiella områden för vindkraft. Planen är inaktuell och kommunen kommer att upphäva den i samband med att den nya översiktsplanen antas. Detta på grund av att kommunen är inom Försvarsmaktens riksintresse för lågflygningsområde samt att kraven på områden och anläggningar varierar och utredningsbehovet kan ibland vara stort.

Biobränslen

Bioenergi är energi som utvinns av biobränslen, alltså förnybara och koldioxidneutrala bränslen som hämtas från växtriket. Att biobränslen är koldioxidneutrala innebär att koldioxidutsläppen som bildas vid förbränningen kompenseras ut från tillväxten i naturen.Genom att utvinna bioenergi tas restprodukter från skogsindustrin hand om som annars skulle gått till spillo, som till exempel grenar, kvistar, bark och spån. Biobränsle finns i en stor mängd olika varianter och de finns i fast form, flytande form och gasform.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunen är positiv till förnybara energikällor. Vid en eventuell etablering är det viktigt med en medveten lokalisering som minimerar risken för konflikter med berörda aktörer och boende.

Värme

Fjärrvärme

Fjärrvärme är ett system för uppvärmning där varmt vatten produceras centralt i ett värmeverk eller kraftvärmeverk och leds sedan ut via isolerade rör i marken till bostäder, fastigheter och industrier. Förnybara bränslen, restvärme från industrier, avfallsförbränning eller biobränslen används för att värma upp vattnet som kommer från fjärrvärmeverken.

Förhållningssätt

- ◆ Kommunen är positiv till förnybara energikällor. Vid en eventuell etablering är det viktigt med en medveten lokalisering som minimerar risken för konflikter med berörda aktörer och boende.

Materialförsörjning och masshantering

I den fysiska planeringen kan kommunen avsätta ytor för att möjliggöra en resurseffektiv masshantering. Massor uppkommer vid anläggning av byggnader, VA-schakt, sprängning, vägprojekt med mera. Det är angeläget att ta tillvara och återvinna schaktmassor på ett miljömässigt sätt.

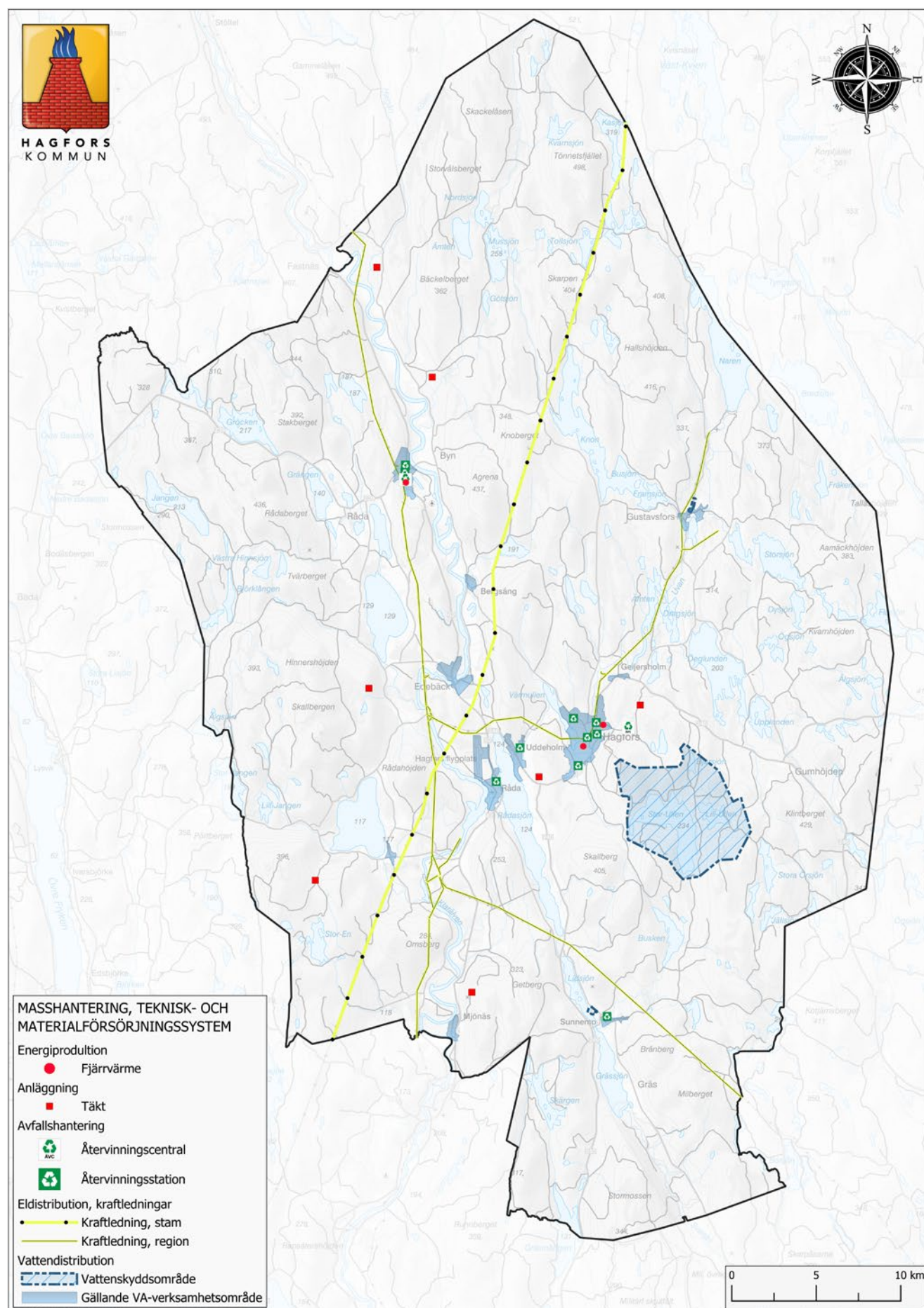
Beroende på kvalitet kan massorna användas för landskapsmodellering, bullervallar, återfyllning, hårdgjorda ytor, klimatanpassning, återanvändning vid anläggning av ledningar med mera. Återanvändning av massor bidrar till en mer resurseffektiv masshantering. Sorteringen, mellanlagring och slutförvar av massor sker på utvalda platser för ändamålen.

Förhållningssätt

- ◆ Hagfors kommun är positiva till materialförsörjning och effektiv masshantering. Mark- och resursanvändning ska planeras utifrån behov.

Karta masshantering, teknisk- och materialförsörjningssystem

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Kommunen kan i översiktsplanen ange områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge, så kallade LIS-områden. LIS-områden syftar till att långsiktigt främja den lokala och regionala utvecklingen på landsbygden genom att tillvarata strandnära lagens attraktionskraft. Inom ett LIS-område kan det särskilda skälet att åtgärden bidrar till landsbygdsutveckling användas vid prövning av dispens från strandskyddet.

Strandskydd gäller generellt vid alla kuster, sjöar och vattendrag i Sverige med syftet att säkra tillgången till strandområden samt bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv. Det skyddade området är normalt 100 meter från strandkanten, både på land och i vattenområdet. Länsstyrelsen kan utöka strandskyddet upp till 300 meter om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften.

Inom strandskyddet är förbjudet att:

- uppföra nya byggnader
- ändringar av byggnader eller sätta upp andra anläggningar eller anordningar som avhåller allmänheten från att röra sig där
- gräva, spränga eller på annat sätt förbereda för sådana åtgärder
- utföra andra åtgärder som kan skada växt- och djurliv.

Om det finns ett särskilt skäl enligt miljöbalken 7 kap. 18 c-d §§ är det möjligt att få dispens från strandskyddet eller upphäva strandskyddet i en detaljplan och andra beslut såsom vid bygglov. Exempel på när en dispens kan ges är en turistanläggning, där det vattennära läget utgör en god förutsättning för verksamheten, fiskodling, turism, fritidshus och bostäder som bidrar till landsbygdsutvecklingen. Utpekade LIS-områden

kommer att vara vägledande vid prövning av dispens från och upphävande av strandskyddet.

Hagfors kommun har en stor tillgång till vattendrag och sjöar. Detta innebär en hög grad av strandlinjer per invånare som i sin tur ger en naturkraft som tilltalar människor att flytta hit. En kommuntäckande LIS-plan togs fram år 2014 (*Landsbygdsutveckling i strandnära läge, tematiskt tillägg till Hagfors översiktsplan 2002*) och anses vara aktuell. Ytterligare LIS-områden har bearbetats fram under processen för Hagfors översiktsplan 2040. I framtagna av de nya LIS-områdena utgår kommunen från att peka ut strategiska och populära sjöar.

Hagfors kommun anser att landsbygdsutveckling i kommun är kopplad till:

- Nya bostäder som kan främja och ge en positiv befolkningsutveckling och ett stabilt invånarantal. Detta kan i sin tur skapa förutsättningar för att bevara den lokala servicen i form av kommunal service, regionala vårdcentraler, affärer, kollektivtrafik osv
- Utveckling av de befintliga verksamheterna samt skapa och ge förutsättningar för nya etableringar som kan ge positiva effekter
- Utveckling av turism och friluftsliv.

Urvalet av områden har genomförts utifrån ett antal kriterier:

Vid utpekandet av områden har möjligheterna och tillgängligheten till el och vägar liksom avstånd till tätort, skola och service varit viktiga aspekter. Områdena ska även vara av sådan art där förtätning kan vara lämplig och ha sådan begränsad omfattning att strandskyddets syften kan tillgodoses långsiktigt. Ett perspektiv man tar hänsyn till är att det finns en efterfrågan på lantliga boenden året runt, de fritidshus som byggs kan komma att bli permanentbostäder och därmed också kräva en annan service.

Kommunens ställningstagande inför urvalet

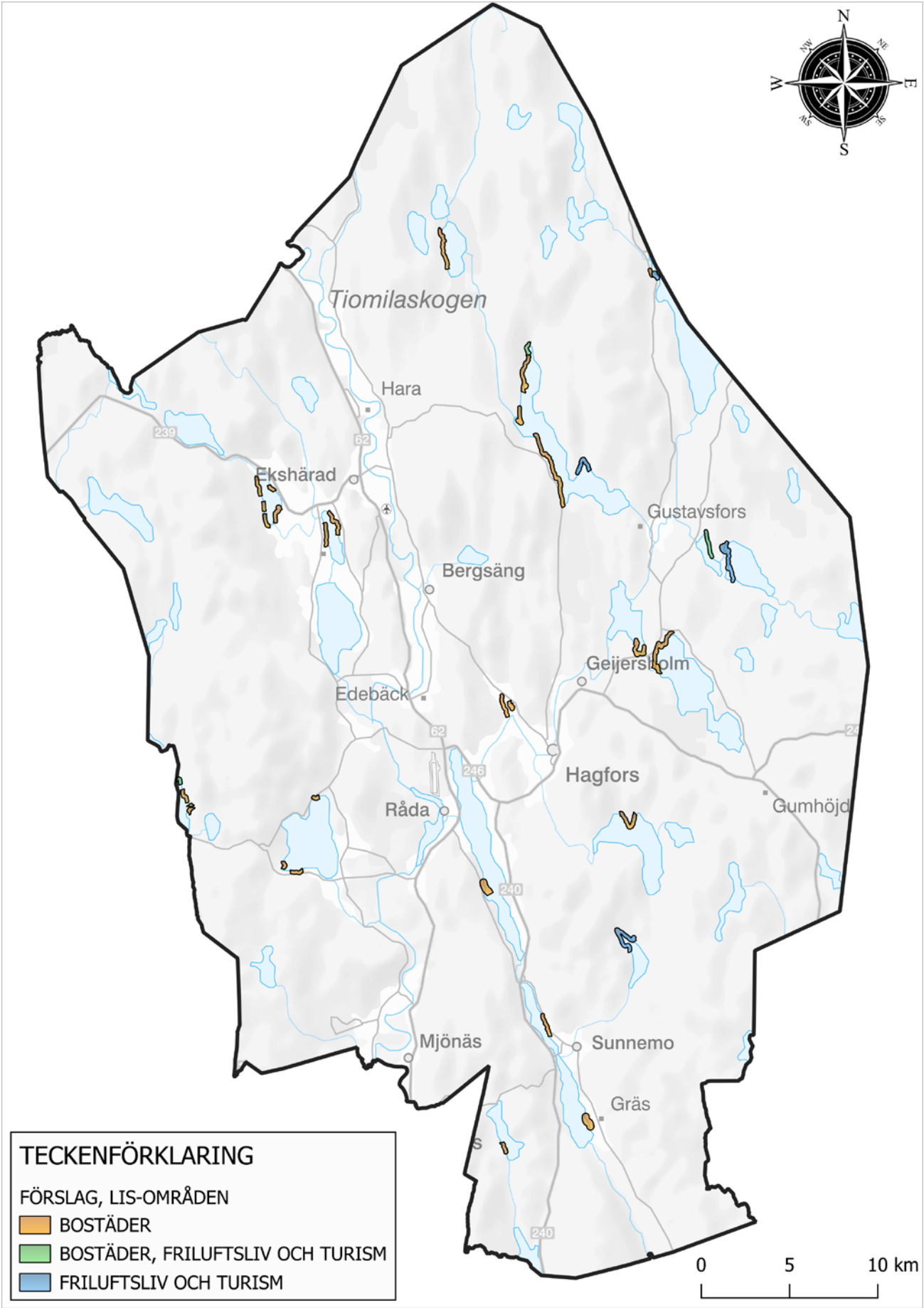
- ◆ Områden där det är känt att det finns stor risk för översvämningar eller andra olägenheter för människors liv och hälsa, bör inte pekas ut
- ◆ Områden som helt eller i stor utsträckning är oexploaterade bör bevaras eller undantas från LIS-inriktningen för enbart bostäder. Detta till förmån för förtätning inom redan exploaterade vatten
- ◆ Vid utpekande av LIS-områden har rasrisken varit en begränsande faktor i och med att Klarälven undantagits med hänsyn till det.

Ett LIS-utpekande i översiktsplanen är i sig inte någon garanti för att ett enskilt projekt inom ett utpekat område kommer att kunna genomföras. Utpekandet av ett LIS-område ska ses som ett kommunalt ställningstagande att vara positiv till utveckling inom dem men innebär inte att kommunen kommer att vara huvudinitiativtagare till att utveckla områdena.

Tabell 4. Redovisar förslag till LIS-områden

Sjö	Syfte med områden	Antal LIS-områden
Mussjön	Bostäder	1
Uvanå/Naren	Bostäder, Friluftsliv/Turism	2
Knön/Busjön	Bostäder, Friluftsliv/Turism och Bostäder/Friluftsliv/Turism	5
Stor-Laggen	Bostäder/Friluftsliv/Turism	1
Storsjön	Friluftsliv/Turism	1
Dragsjön	Bostäder	1
Deglunden	Bostäder	1
Värmullen	Bostäder	2
Stor-Ullen	Bostäder	1
Busken	Friluftsliv/Turism	1
Grässjön	Bostäder	1
Lidsjön	Bostäder	1
Skärgen	Bostäder	1
Rådasjön	Bostäder	1
Grängen	Bostäder	5
Mossbergssjön	Bostäder	2
Stor-Jangen	Bostäder, Bostäder/Friluftsliv/Turism	4
Lakenesjön	Bostäder	3

Karta Översikt nya LIS-områden

LIS-områdets betydelse och möjligheter för en levande landsbygd i Hagfors kommun

Hagfors kommun kännetecknas av en rik tillgång på sjöar, vattendrag och natur, vilket skapar unika möjligheter för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Genom att peka ut LIS-områden ges förutsättningar att ta tillvara på dessa naturresurser och samtidigt bidra till att stärka kommunens attraktivitet som boende- och besöksort. Vattennära miljöer är särskilt efterfrågade för såväl permanent- som fritidsboende, och genom att möjliggöra etableringar i dessa lägen kan kommunen möta behovet av attraktiva boendebad som lockar både nuvarande och nya invånare. Samtidigt skapas förutsättningar för näringslivsutveckling, till exempel inom turism och rekreation, där tillgången till vatten, stränder och naturupplevelser är betydande och avgörande. Utpekade LIS-områden är därför en viktig del i att främja en levande landsbygd, där naturens kvaliteter tas tillvara på ett hållbart sätt och bidrar till kommunens långsiktiga tillväxt och utveckling.

Ny bebyggelse bedöms kunna placeras lämpligt in i landskapet på så sätt att en naturlig fri passage kan skapas mellan bebyggelse och strandlinjen.

Grängen

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	8 499 m	4 575 m	5 för bostäder

Allmän beskrivning/Markanvändning

Grängen har 5 nya LIS-områden med inriktning "Bostäder". Marken är privatägd samt 100 meter generellt strandskydd gäller. Idag nås stranden från landsidan via tillfartsvägen till enskilda hus. Genom att bygga fler hus kan dessa vägar göras mer tillgängliga för allmänheten. Etableringarna kan ge ett ökat underlag för service i Ekshärad. I Grängen finns ett befintligt LIS-område på sjöns östra sida från gällande LIS-plan 2014.

Grängens stränder är låglänta och består av lera men på västra sidan finns inslag av betydligt brantare skogklädda stränder. En del av stränderna består av jordbruksmark. Gårdarna är mestadels bebodda året runt men många fastigheter på västra sidan (Västansjö) har omvandlats till fritidshus. Runt sjön finns inget bebyggelsetryck. Sjöns yta hålls av dammen i Föskefors, som idag saknar betydelse för reglering.

Natur, växt- och djurliv

Vid Grängens utlopp i Föskeforsälven finns strandängar och naturliga översvämningssområden med höga naturvärden. Grängen ligger uppströms Natura 2000-området Noret som utgörs av en lugnytande å som förbinder Busjön med Klarälven. Målet med området är att bibehålla ett större oreglerat vattendrag med meandrande förlopp. Med hänsyn till detta behöver bebyggelse lokaliseras till nivåer som klarar översvämning.

Sjön hyser små kräftdjur, relikter från tiden då havet gick upp i Västanbergsbygden: Mysis relicta och Pontoporeia affinis. Ål har satts i av Fortum, dämningens rätten ligger på kraftbolaget. Ålkistan sköts av fiskevårdsförening.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Badplats finns vid södra stranden. Grenudden på östra sidan hyser en klippstrand som bevaras för badmöjlighet och platsen har historiskt fungerat som samlingsplats. Vid norra stranden finns båti-

sättningsplats och i den södra änden finns kanot- och båtuthyrning.

Kulturvärden och fornlämningar

Vid de utpekade LIS-områdena vid Grängens västra sida finns två fornlämningar i form av en brukslämning (kolningsgropar) från 1700-tal. En fornlämning finns även på sjöns östra sida. De bedöms inte påverkas av utpekade LIS-områden.

Vattenkvalitet

Grängen är en sjö i jordbruksmark med högt pH. I Grängens utlopp finns ett fint våtmarksområde. Översilning på våren och strandbete med kreatur har gjort att fågellivet gynnas och att en ovanligt fin flora finns bevarad. Sjöns status borde kunna förbättras med en bättre genomströmning sommartid. Önskemål att sjöns nivå hålls konstant under sommaren kan motverka sjöns behov av genomströmning vid perioder då Gröckesdammen stängs, då vattenomsättningen blir låg. Det finns fina betesängar vid både uppströms och nedströms älven även vid Föskeforsdammen.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): Måttlig

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): Uppnår ej god

Infrastruktur och service

Sjön ligger vid väg 239 som går mellan Torsby och Ekshärad. Bussar mellan Hagfors - Torsby passerar den vägen, Västanberg är närmaste busshållplats. Det är omkring 6 km till en livsmedelsbutik och skola i Ekshärad.

Den närmaste kommunala vattenledningen sträcker sig från Ekshärad, längs väg 239, till Svinsjön, där den förser abonnenter längs sjöns östra sida med vatten. Fastigheterna i området har enskilda avloppslösningar. Utpekade LIS-områden är inte aktuellt som kommunalt verksam-

hetsområde. Området kan anslutas till det kommunala vattennätet med avtal. Spillvatten renas med infiltrationsanläggning.

Risk och hälsa

Marken runt de större sjöarna i Västanberg (Grängen, Svinsjön, Mossbergssjön och Busjön) blir i undantagsfall översvämmad. Det ställer dock sällan till problem eftersom bebyggelsen ligger på nivåer som inte under historisk tid har drabbats.

Förslag LIS-område Grängen

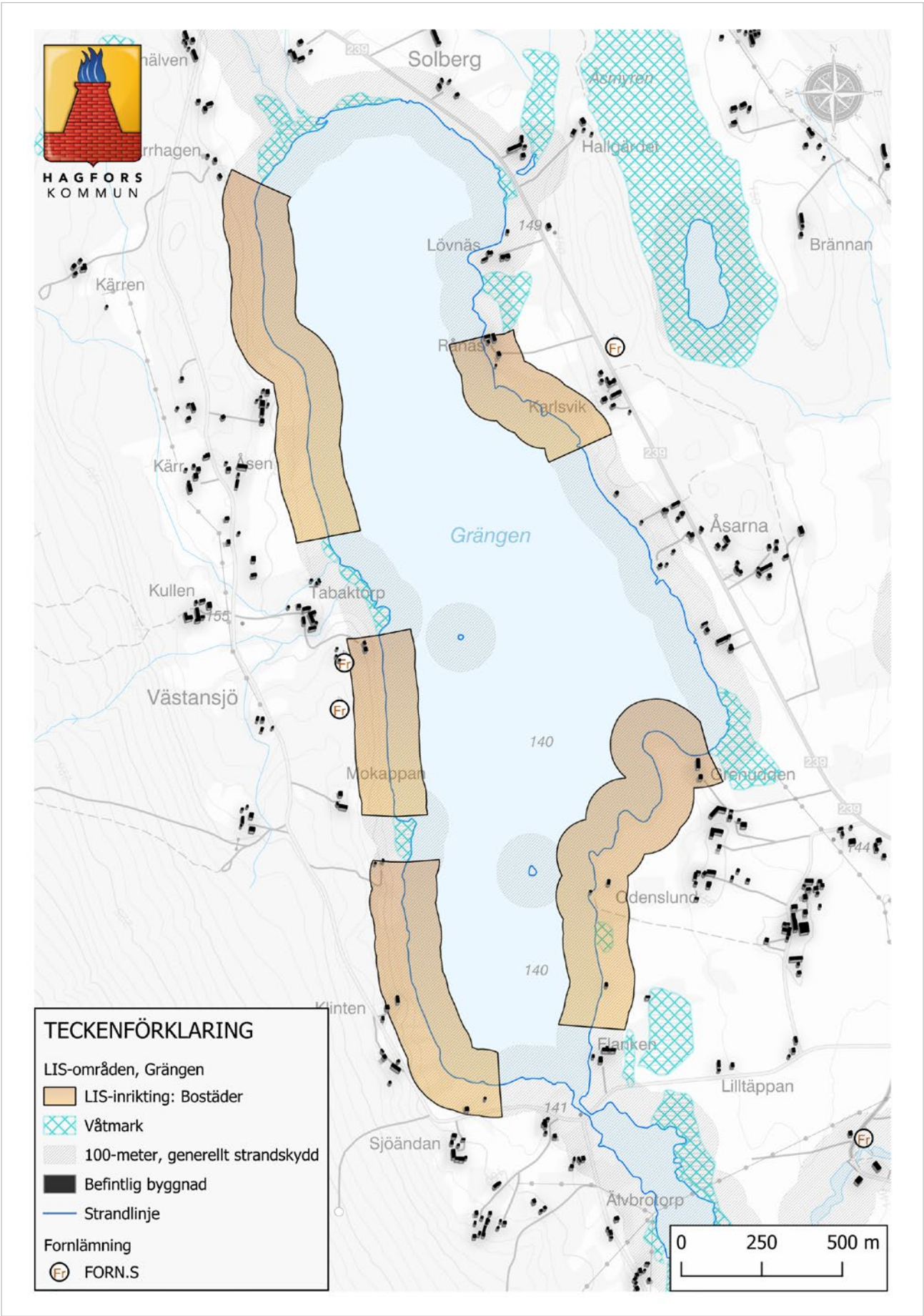
Motiv

LIS-utpekandena motiveras av syftet att förtäta och utveckla attraktiva bostäder i området samt landsbygdsutveckling. Utvecklingen bedöms kunna stärka Ekshärad som besöksmål samt ge underlag för service. Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse och landskapsbild.

Riktlinjer Grängen

- ◆ Utvecklingen av LIS-området bör kunna ske genom bygglov
- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via avtal om anslutning till kommunalt nät, vattenförening eller med egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och bygghuset utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden.

Karta LIS-område Grängen

Mossbergssjön

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	8 610 m	3 400 m	2 för bostäder

Allmän beskrivning/Markanvändning

Mossbergssjön har 2 nya LIS-områden med inriktning “Bostäder”, ett område på den västra sidan och ett område på den östra sidan sjön. Marken är privatägd samt 100 meter generellt strandskydd gäller. Områdena kan bidra till landsbygdsutveckling genom att ge kundunderlag för kollektivtrafiken och befintlig service i Ekshärad. I Mossbergssjön finns 2 befintliga LIS-områden på sjöns östra sida från gällande LIS-plan 2014.

Mossbergssjön är en sjö i jordbrukslandskapet under högsta kustlinjen. Stränderna är låglänta och består av lera. Runt sjön är mestadels öppet odlingslandskap undantaget några vikar i södra änden där lövskogsravin och våtmark finns. Mossbergssjön är en oreglerad slättsjö med öppen förbindelse med Hamratjärnen och Busjön. Längs sjöns västra sida ligger gårdarna på rad strax utanför strandskyddet med fin utsikt över sjön. På östra sidan ligger några gårdar närmare stranden. Gårdarna är mestadels bebodda året runt.

Natur, växt- och djurliv

Mossbergssjön ligger uppströms Natura 2000-området Noret som utgörs av en lugnytande å som förbinder Busjön med Klarälven. Målet med området är att bibehålla ett större oreglerat vattendrag med meandrande förlopp. Med hänsyn till detta behöver bebyggelse lokaliseras till nivåer som klarar översvämning. Länsstyrelsen kommer under 2014 att fastställa en bevarandeplan för Noret.

Den södra änden av sjön är en fin fågellokal och hyser även gös och björkna.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Allmänheten har idag svårt att nå sjön från land men det finns möjlighet till båtisättning. Sjön används för fiske. På östra sidan av sjön ligger Ekesberget, ett område av lokalt intresse för friluftsliv, som är en stor tillgång för utpekade LIS-områden.

Kulturvärden och fornlämningar

Inga kända kulturhistoriska bevarandevärden eller fornlämningar finns vid utpekade LIS-områden.

Vattenkvalitet

Mossbergssjön är en oreglerad slättsjö med öppen förbindelse genom sundet Holenoret ”Kajutan” mot Busjön. Kajutan är en fin fågellokal. Stränderna är helt uppodlade och på vissa ställen förekommer strandbete.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): God

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): Uppnår ej god

Infrastruktur och service

Det finns vägar runt hela sjön och i norra delen passerar väg 239 som leder till Torsby och Ekshärad. Längs östra sidan av sjön ligger busshållplatser relativt tätt men de trafikeras endast en gång i veckan av en cirkellinje via Ekshärad som är anropsstyrd. Det är ca 5 km till en livsmedelsbutik och skola i Ekshärad.

LIS-områdena ingår inte i kommunalt verksamhetsområde.

Risk och hälsa

Marken runt de större sjöarna i Västanberg (Grängen, Svinsjön, Mossbergssjön och Busjön) blir i undantagsfall översvämmad. Det ställer dock sällan till problem eftersom bebyggelsen ligger på nivåer som under historisk tid inte har drabbats.

Förslag LIS-område Mossbergssjön

Motiv

LIS-utpekandena motiveras av syftet att förtäta och utveckla attraktiva bostäder i området samt landsbygdsutveckling. Utvecklingen bedöms kunna stärka Ekshärad som besöksmål samt ge underlag för service. Ny- och ombyggnations utformning ska harmoniera med omgivande bebyggelse och landskapsbild.

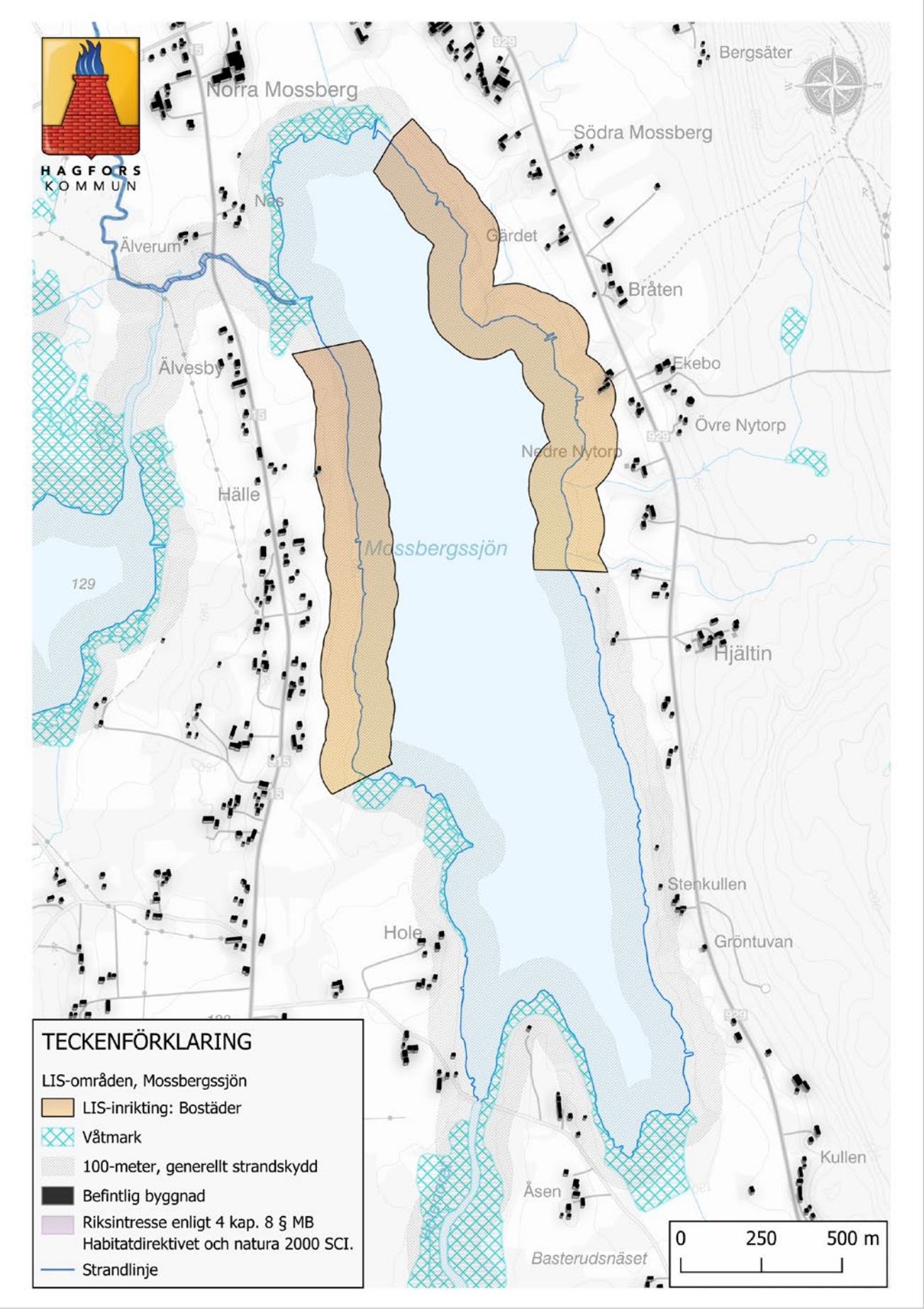

Vårdag vid Mossbergssjön

Riktlinjer Mossbergssjön

- ◆ Detaljplan krävs vid större exploatering av samlad bebyggelse. Enstaka tillägg i form av spridd bebyggelse kan hanteras genom förhandsbesked/bygglov samt strandskyddsdispens
- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via avtal om anslutning till kommunalt nät, vattenförening eller med egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och bygghkontoret utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden.

Karta LIS-område Mossbergssjön

Lakenesjön

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
200 m	15 375 m	2 000 m	3 för bostäder

Allmän beskrivning/Markanvändning

Lakenesjön har 3 nya LIS-områden med inriktning “Bostäder”. Marken är privatägd samt innehar 100 meter generellt strandskydd och 200 meter utökat strandskydd. LIS-områdena runt sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom att tillsammans med övrig fritidshusbebyggelse ge säsongsbetonat underlag till service i Hagfors i stort och Råda i synnerhet. Permanent bebyggelse stärker underlaget för service i Råda. Områdets attraktion ligger i utsikten över sjön. I Lakenesjön finns 9 befintliga LIS-områden runt om sjön från gällande LIS-plan 2014.

Lakenesjön är en av de största sjöarna i Hagfors kommun. Strandzonen runt sjön sluttar ner mot vattnet och varierar mellan att bestå av sankmark, sand, grus och sten. Sjön omges av flera höjder där marken sluttar brant ner mot sjön, bl.a. på den södra och den östra sidan.

Det lilla samhället Sörby består av några gårdar och bostäder. I Sörby finns även fotbollsplaner och Lakene gård som utvecklats till en besöksgård som erbjuder boende och aktiviteter för både företag och privatpersoner. På sjöns södra strand finns en badplats. I nordost ligger fritidshus och några gårdar. I nordväst ligger den lilla byn Åleby. Runt Lakenesjön finns många större gårdar och många fritidshusområden. Landsbygden har under senare år utvecklats mycket positivt i denna del av kommunen.

Natur, växt- och djurliv

I norra änden av Lakenesjön ligger en ö som är skyddad som djur- och växtskyddsområde med en totalarea på 5,4 ha (inkl. vatten och land) som fågelskyddsområde. I norr finns även Skallberget, där två naturreservat bildades 2010 med syfte att skydda gammal tallskogsnatur. På grund av höjdläget har skogen fått förbli opåverkad av skogsbruk.

Lakenesjön har ett gott fiske med bl.a. ett gott bestånd av sik. Sjön har en stor öringstam, och fiskevårdsföreningen har planterat in Gullspångsöring. Berggrunden innehåller hyperit vid Krakåsudden och vid NV Åleby, vilket gett upphov till en lokal mer näringskrävande flora. Sjön hyser storlom och ishavsrelikterna Mysis relicta och Palasea Q. Vid några ställen återskapas strandbete som medför en rik flora.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Sjön har en badplats och är populär för fritidsfiske som till största del sker från båt. Delar av den södra och östra stranden är branta, skogsbeklädda och förhållandevis otillgängliga.

Kulturvärden och fornlämningar

Sörby utgör en bebyggelsemiljö med tidstypisk och välbevarad bebyggelse från 1800- och 1900-talen i ett öppet och hävdad odlingslandskap. Det kulturhistoriska värdet ligger främst i den sammanhållna miljöbild och i befintlig bebyggelses utformning, utförande, materialval och färgsättning. Bebyggelsen stammar från olika tider och gårdarna är välbevarade exponenter för den värmländska landsbygds äldre byggnadsbestånd. LIS-områdena påverkar inte Sörbys utpekade kulturvärden.

Kända fornlämningar finns vid sjöns sydöstra och sydvästra sida utanför utpekade LIS-områden, varav en lämning är fast. Det finns även en fast fornlämning på sjöns östra sida utanför utpekade LIS-områden. Kända fynd är främst från järnålder och medeltid.

Vattenkvalitet

I Lakenesjöns södra sida ligger Sörby i väster och Skogaängarna i öster. I norr ligger Åleby. Landsbygden har under senare år utvecklats positivt i denna del av kommunen, med flera gårdar som bedriver besöksnäring. Det finns även många sommarstugor runt sjön. Dammen vid utloppet av

Lakenesjön uppfördes i sitt nuvarande skick 1925 för flottning i Lovisebergsälven. Sjön hölls då så hög som möjligt på våren, för att sedan tappas ut. Gäddleken kunde hamna på land, och gäddbeståndet minskade. Här finns antecknat att Uddeholmsbolaget hade satt ut kräftor i Lakenesjön 1947. Vattnet får ej höjas efter det sjön är isbelagd enl. villkor i domen från 1950, till gagn för timmerforor som lämnade virke på den isbelagda sjön. Det fanns även ett ålvillkor i domen som upphävdes 1974. Idag planterar fiskevårdsföreningen själva in ål. Regleringsamplituden är endast 1,3 m, men problem uppstår om sjön töms ner till sin lägsta nivå på sommaren, då utloppet är väldigt långgrunt. Båtarna kan då ligga 30 m ut i sjön, vilket naturligtvis ställer till problem. Ekologisk status är förbättrad jämfört med föregående förvaltningscykel.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021):
Måttlig

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021):
Uppnår ej god

Infrastruktur och service

Det finns god tillgång till vägar runt om sjön. LIS-områdena runt sjön ingår inte i det kommunala verksamhetsområdet för VA. Närmaste livsmedelsbutik och skola ligger i Råda, på cirka 10 kilometers avstånd.

Risk och hälsa

Radon förekommer i området och bör därför undersökas.

Förslag LIS-område Lakenesjön

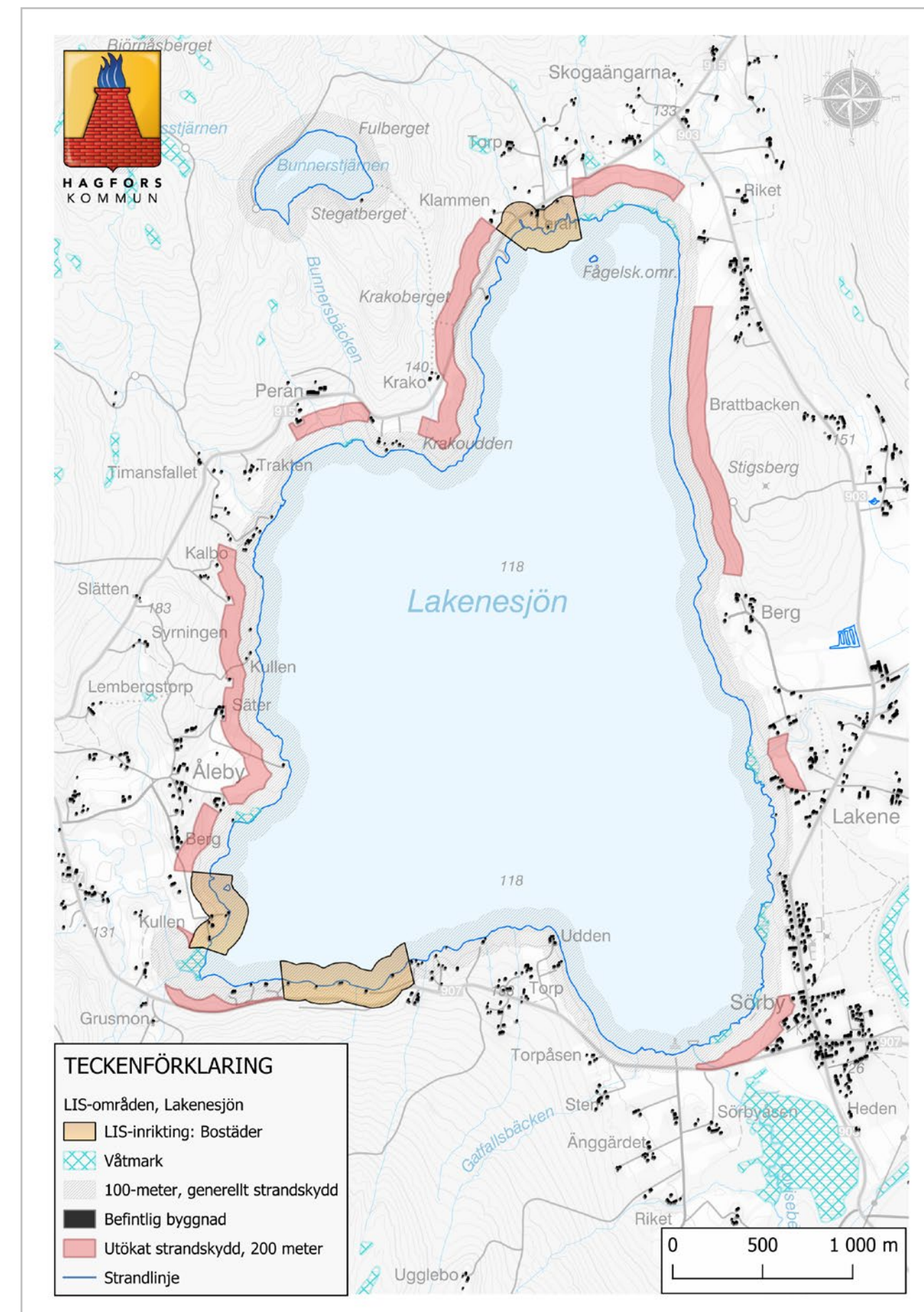
Motiv

Syftet med LIS-områdena är att förtäta och utveckla attraktiva bostäder i området. Områdena runt sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom att tillsammans med övrig fritidshusbebyggelse ge säsongsbetonat underlag till service i Hagfors kommun i stort och Råda i synnerhet. Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse och landskapsbild.

Riktlinjer Lakenesjön

- ◆ Detaljplan krävs vid större exploatering av samlad bebyggelse. Enstaka tillägg i form av spridd bebyggelse kan hanteras genom förhandsbesked/bygglov samt strandskyddsdispens
- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via avtal om anslutning till kommunalt nät, vattenförening eller med egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och bygghuset utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Översiktsplanens ställningstagande kring byggnation i områden med förhöjda radonhalter ska beaktas.

Karta LIS-område Lakenesjön

Grässjön

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
200 m	13 911 m	1 100 m	1 för bostäder

Allmän beskrivning/Markanvändning

Grässjön har ett nytt LIS-område med inriktning “Bostäder”. Marken är privatägd samt innehar 100 meter generellt strandskydd och 200 meter utökat strandskydd. LIS-området i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom att tillsammans med övrig bebyggelse ge underlag till service i Hagfors i stort och Sunnemo i synnerhet. I Grässjön finns 3 befintliga LIS-områden runt om sjön från gällande LIS-plan 2014. Öppen och brukbar jordbruksmark har undvikits att ta i anspråk då jordbruken runt sjön är stora och det har prioriterats att behålla stora sammanhängande bruksenheter.

Grässjöns stränder är ganska branta och större delen av dem är uppodlade. Strandbete förekommer på sjöns östra sida. Stränderna består av finsand-mo. Grässjön kantas liksom Lidsjön av äldre jordbrukshemman. Dessa ligger på västra sidan av sjön i små klungbyar nära stranden. På östra sidan av sjön ligger fastigheter högre upp på stranden, med undantag av bebyggelsen i den sydöstra änden av sjön. Vid den södra delen av Grässjön ligger ett mindre fritidshusområde.

Natur, växt- och djurliv

Kommunen har pekat ut några områden som är av särskild vikt för odlingslandskapet runt sjön då de fortfarande hävdas med slätter och bete. De stora öppna hagarna och strandbetet nedom Skomakaregården och vid Duvenäs har höga landskapsestetiska värden och hyser en speciell fauna knuten till denna typ av större sammanhängande brukat jordbrukslandskap.

Grässjön och dess stränder ingår i riksintresse för naturvård avseende Klarälvdalen-Sunnemodalen. I Grässjöns södra del anses Brattforshedens naturreservat som är ett av Sveriges mest välbevarade isälvsdeltan med geologiskt intressanta områden.

Grässjön har flera stora grunder som är bra lekplatser för fisk. Det finns grov gädda, upp till cirka 15 kg, stor abborre (2 kg). År 2005 satte FVO in 5000 en-somrig gös. Sjön hyser även ål, siklöja, storsik m.fl. arter och är en god fiskesjö. Ålyngel har satts ut i sjön.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Sunnemo-Rådadalen, som omfattar dalgången kring Rådasjön, Lidsjön och Grässjön, är utpekat länsintresse för friluftsliv. De viktigaste intresseaspekterna är naturstudier, flottfärder, kanotning, sportfiske, vandring, cykling, bad samt bär- och svampplockning.

Grässjön har flera stora grunder som är bra lekplatser för fisk. Fiskestammen erbjuder ett fint fiske av exempelvis gädda och gös.

Kulturvärden och fornlämningar

I länsstyrelsens kulturprogram för Värmland är de kulturhistoriska värdena.

beskrivna. Duvenäs utgör en bebyggelsemiljö med tidstypisk och välbevarad agrar bebyggelse från 1800- och 1900-talen i ett öppet och hävdad odlingslandskap. Området är ett av de tydligaste exemplen på uppodlingen utmed Grässjöns västra sida. Bosättningarna här kan ledas tillbaka tillsenmedeltidens och 1500-talets expansiva nyodlingar.

Många kända fornlämningar finns på bägge sidor av sjön, ingen fornlämning finns inom eller i närheten av LIS-området.

Vattenkvalitet

Grässjön är hela 5 kvadratkilometer stor med ett djup på 65 m. I södra änden finns Träjmossen med en offerkälla. Där Svartån mynnar i sjön finns vindskydd med grillplats. Större delen av

Grässjöns stränder är uppodlade. Strandbete förekommer på sjöns östra sida. Stränderna består av finsand-mo.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): Måttlig

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017 - 2021): Uppnår ej god

Landskapsbild

Landskapsbilden i Grässjön är präglad av det kulturhistoriska värdet. Gårdarna ligger enstaka eller parvis utan att någon egentlig bybildning uppstått. De agrara näringarna med åkerbruk och kreaturskötsel har format bebyggelse och landskap. Utan att vara påtagligt gammal har dagens byggnader en traditionell utformning och färgsättning som är betydelsefull för helhetsintrycket av miljön. Det är i första hand i samverkan mellan det ålderdomliga, kontinuerligt hävdade odlingslandskapet och jordbruksenheter i drift som områdets kulturhistoriska värde ligger. Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse och landskapsbild.

Infrastruktur och service

Närhet finns till väg på båda sidor om sjön. På västra sidan finns väl utbyggd kollektivtrafik. Närmaste serviceort är Sunnemo med skola, handel och äldreboende.

Genom Gräs går en kommunal vattenledning från Sunnemo vattenverk. Många fastigheter har anslutits till ledningen själva eller via en vattenförening. Avståndet från vattenledningen till sjön varierar.

Risk och hälsa

I Sunnemodalen med de tre sjöarna Rådasjön, Lidsjön och Grässjön hittar man samma typ av erosionskänsliga avsättningar som i Klarälvdalen varför dessa sjöar fått speciella rekommendationer. Sunnemodalen utgör en sprickdal med risk för ravinbildning och skred.

Förslag LIS-område Grässjön

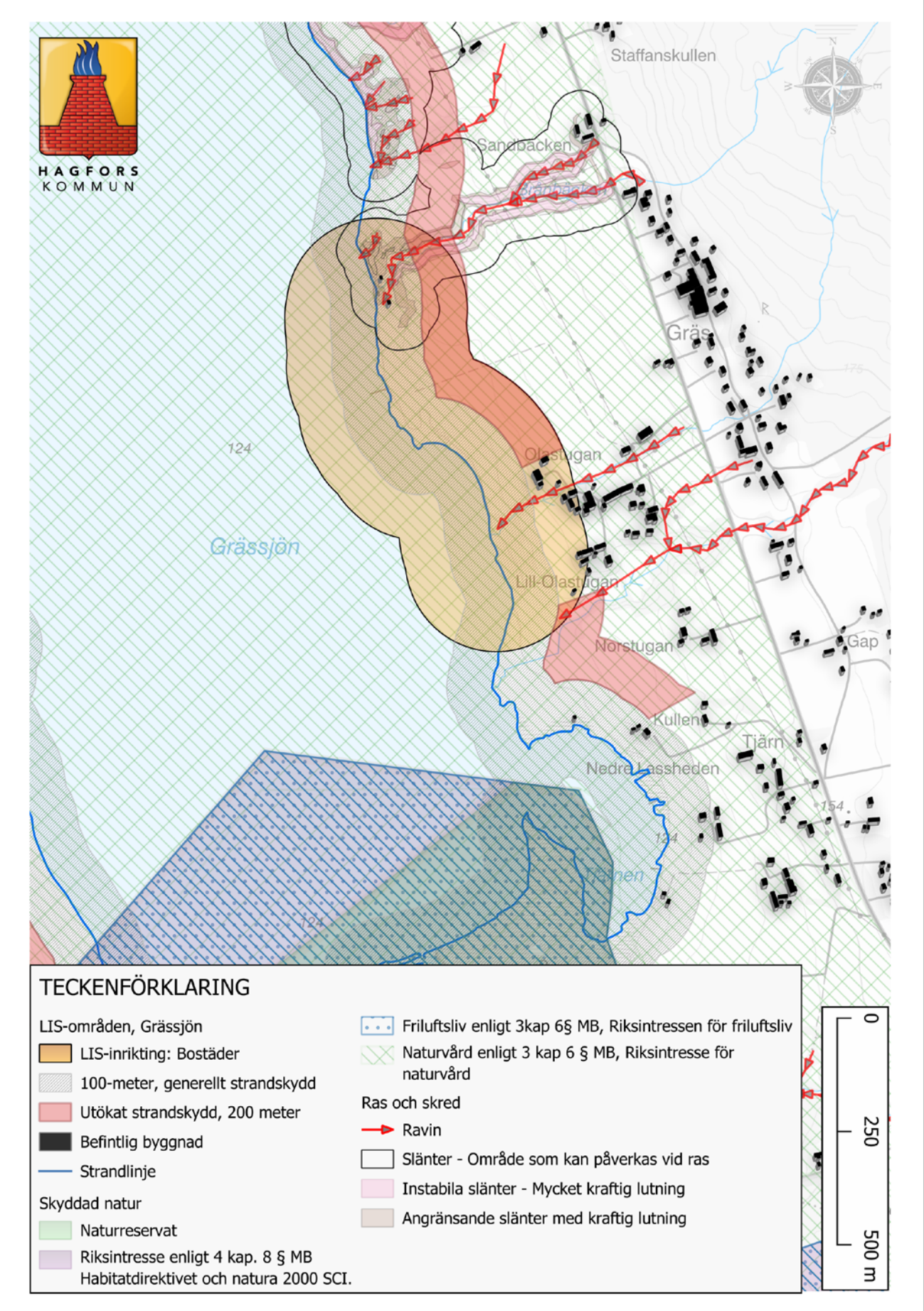
Motiv

LIS-området föreslås i anslutning till befintlig bebyggelse vid Gräs. LIS-området erbjuder möjlighet till attraktiva bostäder nära Grässjön i ett bebyggelsesammanhang. Området innebär landsbygdsutveckling som bidrar till underlag till service.

Riktlinjer Grässjön

- ◆ Sunnemodalen utgör en sprickdal med risk för ravinbildning och skred. Stabilitetsutredningar bör därför genomföras i samband med detaljplaneläggning och/eller bygglovgivning
- ◆ Byggnation inom LIS-området som ligger inom riksintresse naturvård Råda-Sunnemodalen ska utföras med hänsyn taget till påverkan på landskapets utseende
- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via avtal om anslutning till vattenförening eller med egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och byggkontoret utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse, kulturmiljö och landskapsbild.

Karta LIS-område Grässjön

Lidsjön

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
200 m	11 289 m	1 487 m	1 för bostäder

Allmän beskrivning/Markanvändning

Lidsjön har ett nytt LIS-område med inriktning “Bostäder”. Marken är privatägd samt innehar 100 meter generellt strandskydd. LIS-området i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom att tillsammans med övrig bebyggelse ge underlag till service i Sunnemo. Rikssintresset för naturvård, Sunnemodalen, har beaktats vid utpekande av LIS-områden. Det sammanfaller med intresset att bevara jordbruksmark. I Lidsjön finns 2 befintliga LIS-områden runt om sjön från gällande LIS-plan 2014.

Lidsjön kantas på båda sidor av branta stränder med en strandzon av aktivt jordbrukslandskap. Sjön är dock ganska grund, med ett djup på cirka 30 meter. På västra sidan finns landsbygd med små byar bildade runt ursprungligt hemman. Stränderna är till stora delar uppodlade. Öppna vyer över sjön finns från landsvägen.

Natur, växt- och djurliv

Lidsjön och deras stränder ingår i rikssintresse för naturvård Klarälvdalen-Sunnemodalen. Hyttadalen i Sunnemo utgör rikssintresse för naturvård och utgörs av vattendrag i djupt nedskuren ravin med lövskogklädda sidor innehållande rik flora och fauna. Som en långt uppskjutande utlöpare av slättlandet i söder har dalgången på olika sätt stor betydelse för utbredningen av olika växt- och djurarter. Dalgångens vegetation uppvisar flera särpräglade vegetationstyper, där sumplövskogarna på älvnäsen är av särskilt intresse. Dalgångens attraktiva landskapsbilder har stort socialt värde. I Hagfors naturvårdsplan är sjön klassad att ha högt naturvärde.

Både växt- och djurliv bär sydlig prägel och är rikt med förekomst av flera ovanliga arter. Klarälvens lax- och öringstammar är av särskilt vetenskapligt intresse och av mycket stort värde. Förekomsten av strömgående harr är också av stort värde.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Fiskestammen erbjuder ett fint fiske av exempelvis gädda och gös, sjön har flera badplatser.

Kulturvärden och fornlämningar

Vid Lidsjöns östra sida ligger en bebyggelsemiljö med kyrka och kyrkogård från 1600-talet, hytttruin och övriga kulturhistoriskt värdefulla byggnader från 1800- och 1900-talet. Hytttruinen, kyrkan och kyrkogården är skyddat enligt kulturminneslagen. Det kulturhistoriska värdet ligger främst i helheten och samspelet mellan olika kulturelement och i befintlig bebyggelses utformning, utförande, materialval och färgsättning.

Inom LIS-området finns en utpekad fornlämning för boplatslämning. Utpekandet bedöms inte påverka fornlämningarna negativt.

Vattenkvalitet

Lidsjön har namn från gårdarna Övre och Nedre Lid. Lid betyder backslutning vilket är passande för sjön. Stränderna hålls öppna av betesdjur. Sjön är sannolikt positivt påverkad av generationers jordbruk och är förhållandevis näringsrik, den kalkas inte. Sjön har förbindelse med Grässjön, och hyser samma fiskarter. Fiskgjuse finns i båda sjöarna. Även här har 5000 gösungar satts ut 2005. Vid Sunnemobron finns en ramp för isättning av båtar, grillplats, mulltoa och soptunnor. I sjön sker utsläpp från reningsverket i Sunnemo, som har byggts om 2005 för att förbättra renings-effekten. Fiskbeståndet är gott. Länsstyrelsen gjorde i augusti 2010 ett större provfiske i sjön. Storlom finns i sjön. Lidsjön rinner in i Rådasjön genom Noret. Här finns ett väldigt gott norsfiske, slommen fiskas under maj månad nattetid. Den västra bifåran är dock numera igentäppt på grund av ras under de häftiga skyfallen år 2004.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021):
Måttlig

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021):
Uppnår ej god

Landskapsbild

Landskapsbilden för Lidsjön är präglad av det kulturhistoriska värdet och det öppna jordbrukslandskapet. Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse och landskapsbild.

Infrastruktur och service

Sjön omges av vägar, på västra sidan går väg 240 som trafikeras av bussar flera gånger per dag på vardagar. På östra sidan av sjön trafikeras vägen av bussar cirka 2 ggr om dagen på vardagar.

Sunnemo är en viktig tätort med bra pendelavstånd till Hagfors och Karlstad som har bra kollektivtrafik. Genom den infrastruktur som finns – förskola, skola, livsmedelsaffär, idrottsanläggning, utbyggd kommunalt VA, återvinningsstation och en livaktig bygdeförening finns stor potential för bygden att leva upp.

LIS-området vid Lidsjön ligger utanför skyddsområdet för Sunnemo vattenverk. Fastigheter har fått ansluta sig till det kommunala vattnet med egna ledningar, dock egna avloppslösningar. Eftersom området ligger så nära vattenverket är det viktigt att vara noggrann med hur fastigheternas spill- och dagvatten kan påverka verket.

Risk och hälsa

I Sunnemodalen med de tre sjöarna Rådasjön, Lidsjön och Grässjön hittar man samma typ av erosionskänsliga avsättningar som i Klarälvdalen varför dessa sjöar fått speciella rekommendationer. Sunnemodalen utgör en sprickdal med risk för ravinbildning och skred.

Förslag LIS-område Lidsjön

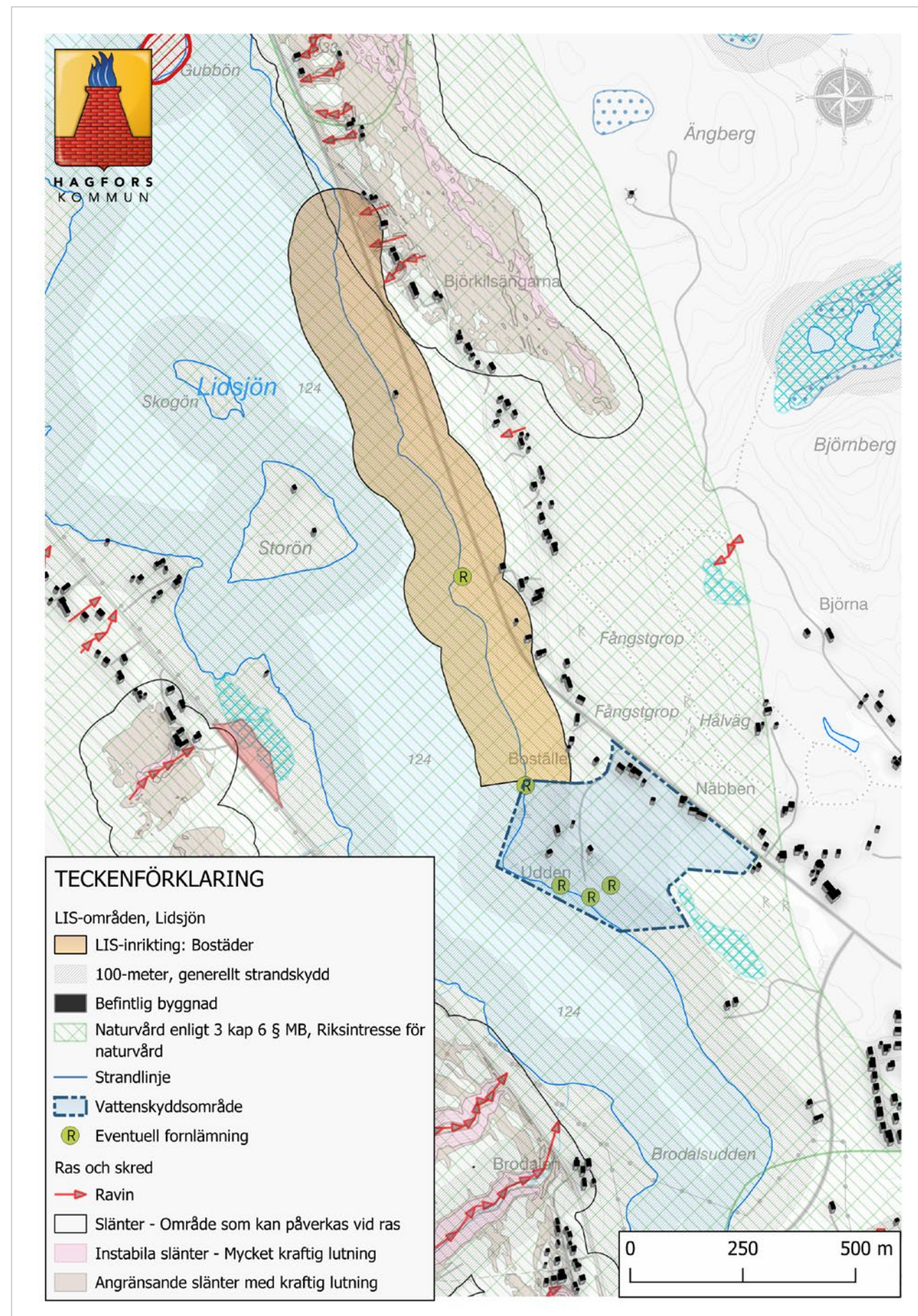
Motiv

LIS-utpekandena motiveras av syftet att förtäta och utveckla attraktiva bostäder i området samt landsbygdsutveckling.

Riktlinjer Lidsjön

- ◆ Sunnemodalen utgör en sprickdal med risk för ravinbildning och skred. Stabilitetsutredningar bör därför genomföras i samband med detaljplaneläggning och/eller bygglovgivning
- ◆ Byggnation inom LIS-området som ligger inom riksintresse naturvård Råda-Sunnemodalen ska utföras med hänsyn taget till påverkan på landskapets utseende
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via avtal om anslutning till kommunalt nät eller med egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och bygghuset utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse, kulturmiljö och landskapsbild.

Karta LIS-område Lidsjön

Rådasjön

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
200 m	29 125 m	1 020 m	1 för bostäder

Allmän beskrivning/Markanvändning

Rådasjön har ett nytt LIS-område med inriktning “Bostäder”. Marken är privatägd samt innehar 100 meter generellt strandskydd och 200 meter utökat strandskydd. I Rådasjön finns 11 befintliga LIS-områden runt om sjön från gällande LIS-plan 2014.

Rådasjön, tillsammans med Lidsjön och Grässjön, ligger i den sprickdal som går genom hela Värmland. De skogsklädda bergen som utgör sprickdalens sidor sluttar brant ner mot sjön, vilket gör att ravinbildningar finns på många ställen. Stränderna varierar från öppet jordbrukslandskap till skog och kan på vissa ställen vara låglänta men oftast sluttar de ganska kraftigt ner mot sjön. De utgörs oftast av finkornigt material, och fin sandstrand finns på flera ställen. Strandvegetationen består av en bård av al eller annat löv. Sjösystemet är påverkat av reglering genom dammen vid Åros.

För att värna om riksintresset Rådasjön bör jordbrukslandskapet mellan Uddeholms Gård och Risberg inte bebyggas. Större delen av västra stranden bör lämnas orörd. Delar av marken runt Rådasjön har i översiktliga inventeringar bedömts ha låg stabilitet. En följd av etablering inom området där stabiliteten behöver bedömas med hjälp av undersökningar och beräkningar kan vara att förstärkningsåtgärder och speciell grundläggning kan krävas eller att restriktioner för vilken typ av byggnad som kan uppföras föranleds. Motivet till utpekandet är att läget är så pass attraktivt på andra sätt att det är värt att i ett senare skede undersöka frågan mer noggrant.

För Råda samhälle finns detaljplaner. Strandskyddet är dock inte upphävt annat än i senaste gjorda detaljplanen över Björnbyn och Råda camping. För Ås fritidsområde (ligger vid sjöns västra strand) och för del av Uddeholm finns områdesbestämmelser. Områdesbestämmelserna för Uddeholm från 1994 omfattar den del av Uddeholm som ligger mellan Rådasjön och väg 246. År 1997 gjordes FÖP Uddeholm där en utvidgning av bostadsområdet

på Norra fältet, en badplats norr om hotellet och en gångväg längs stranden visades.

Natur, växt- och djurliv

Rådasjön och deras stränder ingår i riksintresse för naturvård avseende Klarälven-Sunnemodalens. Områdena Årås och Rissäter har undvikits vid utpekande av LIS. Norra änden av sjön är viloplats för sträckande sjöfågel.

Tidigare fanns flodkräfta i sjön. Ishavsrelikter som Mysis relicta, pallasea q. monomporeia finns kvar sedan istiden. En svag stam av vandringsöring kan finnas i sjön. FVO planterar in gös regelbundet (5-6 gånger på 10 år), som växer till sig till uppemot 3 kg. Man planterar även in röding från Hornäs fiskodling. Ålutsättning av kraftbolaget har skett tre gånger efter uppgörelsen med bolaget i början av 2000-talet.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Rådasjön har en mycket stor betydelse som rekreationssjö för Hagfors, Uddeholm och Råda. Sjön nås lätt från de badplatser som finns runt sjön, där även möjlighet till båtisättning finns. Det är dock brist på småbåtshamnar. De branta stränderna på västra sidan av Rådasjön utgör en stor tillgång för det rörliga friluftslivet, då man här kan finna en alldeles egen sandstrand. Dessa stränder nås företrädesvis med båt.

Kulturvärden och fornlämningar

Vid Uddeholm finns ett riksintresse för kulturmiljövård som utgörs av äldre bruks- och industrisamhälle med kyrka, bruksherrgård, arbetarbebyggelse och tjänstemannabostäder. Värde ligger i att Uddeholm, med rötter i en av länets

många små bruks- och hyttenheter, är en representant för de samhällsbildningar som växte fram under industrialismen på senare delen av 1800-talet. Tjänstemannabostäder och kontorsbyggnader (från 1890- 1920-talen) åskådliggör tillsammans med den äldre bruksherrgården en socialt skiktad

bebyggelsestruktur. I området avspeglas även en arkitektonisk medvetenhet som medverkade till den enhetliga miljökaraktär som ofta finns i orter som vuxit fram runt en stor industri. Riksintresset omfattas sedan 1994 av områdesbestämmelser där lovplikt införts för åtgärder som normalt inte är lovpliktiga och regler om bevarande, utformning och utförande av såväl nya som befintliga byggnader.

Vattenkvalitet

Rådasjön är mycket djup, 86 meter. Stränderna runt sjön är varierande med jordbruk växlande med skog. Djupa raviner går ner mot sjön genom det fjordsediment som Rådafjärden avsatte efter istiden. Norra änden är viloplats för sträckande sjöfågel. Sjösystemet är svagt påverkad av reglering genom dammen vid Åros. Endast vid perioder av torrväder, då Uvåsystemet genom Stjärnsforsdammen stängs kan Rådasjön ha lågt vatten. Detta sker sällan. Ekologisk status är förbättrad jämfört med föregående förvaltningscykel.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): Måttlig

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): Uppnår ej god

Landskapsbild

Landskapet runt Rådasjön varierar mellan öppna jordbrukslandskap, skog och branta slänter. Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse och landskapsbild.

Infrastruktur och service

Längs Rådasjöns nordvästra strand går riksväg 62 söderut mot Karlstad och längs den östra sidan går väg 240 mot Kristinehamn och väg 246 mot Filipstad. Östra sidan av sjön och den nordvästra sidan är relativt välförsedda med både hållplatser och busslinjer. Klarälvsbanan, en gång- och cykelväg som går mellan Hagfors och Karlstad passerar längs Rådasjöns västra sida.

LIS-området ligger utanför verksamhetsområde för VA.

Risk och hälsa

I Sunnemodalens med de tre sjöarna Rådasjön, Lidsjön och Grässjön hittar man samma typ av erosionskänsliga avsättningar som i Klarälvdalen varför dessa sjöar fått speciella rekommendationer. Ravinbildningar finns på många ställen runt sjön.

Riksväg 62 är rekommenderad led för transporter av farligt gods. En utveckling av LIS-områden precis invid riksväg 62 kan därför kräva hänsyn till risker från transporter av farligt gods samt gällande riktvärden för trafikbuller.

Förslag LIS-område Rådasjön

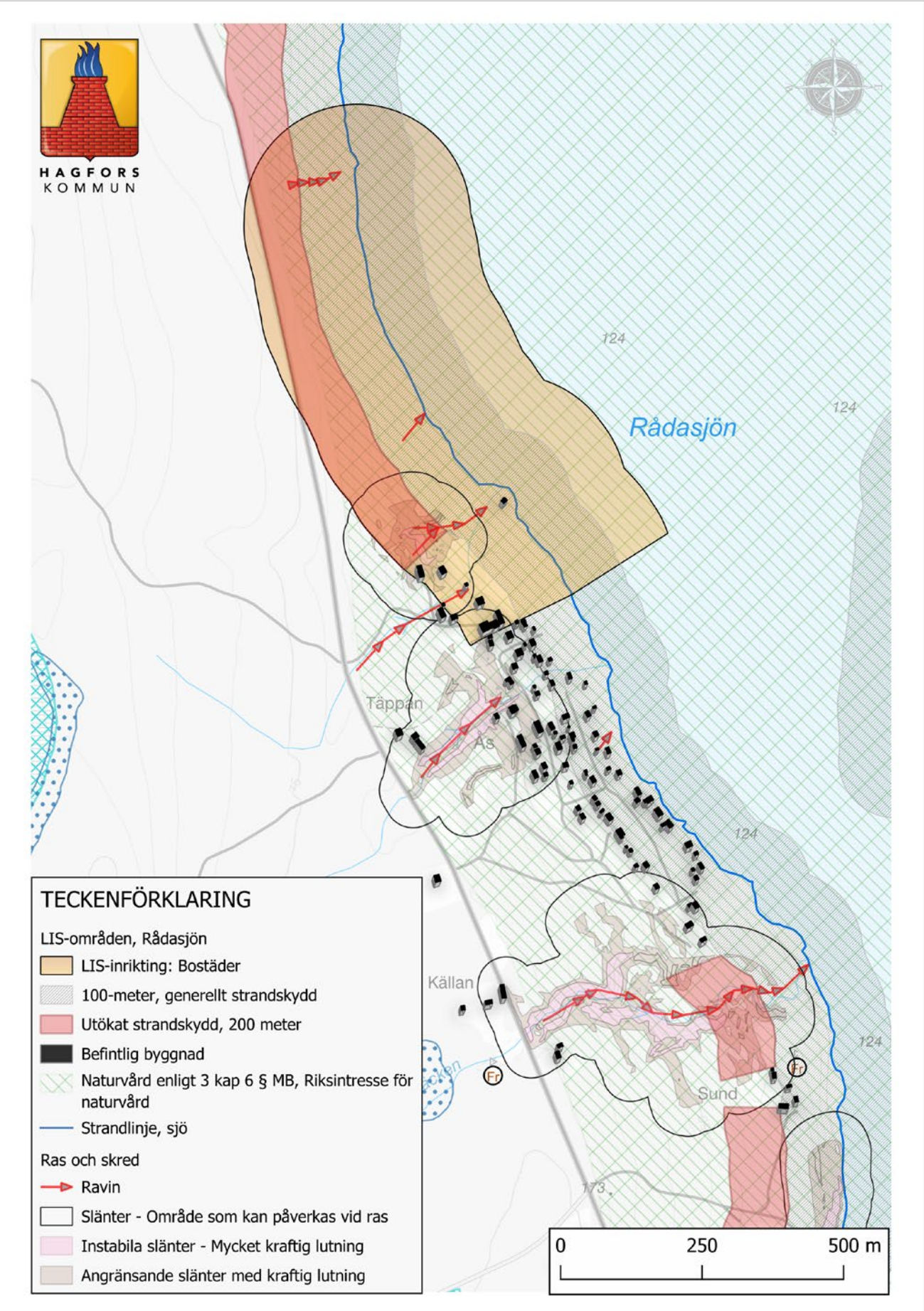
Motiv

LIS-området föreslås i anslutning till befintlig bebyggelse vid Rådasjön. LIS-området erbjuder möjlighet till attraktiva bostäder nära sjön i ett bebyggelsesammanhang. Området innebär landsbygdsutveckling som bidrar till underlag till service.

Riktlinjer Rådasjön

- ◆ Byggnation inom LIS-området som ligger inom riksintresse naturvård Råda-Sunnemodalens ska utföras med hänsyn till påverkan på landskapets utseende
- ◆ Sunnemodalens utgör en sprickdal med risk för ravinbildning och skred. Stabilitetsutredningar bör därför genomföras i samband med detaljplaneläggning och/eller bygglovgivning
- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via avtal om anslutning till kommunal ledning eller med egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och byggkontoret utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse, kulturmiljö och landskapsbild.

Karta LIS-område Rådasjön

Rådasjön - Fritidsområdet Rådastrand

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	29 125 m	850 m	Friluftsliv och turism

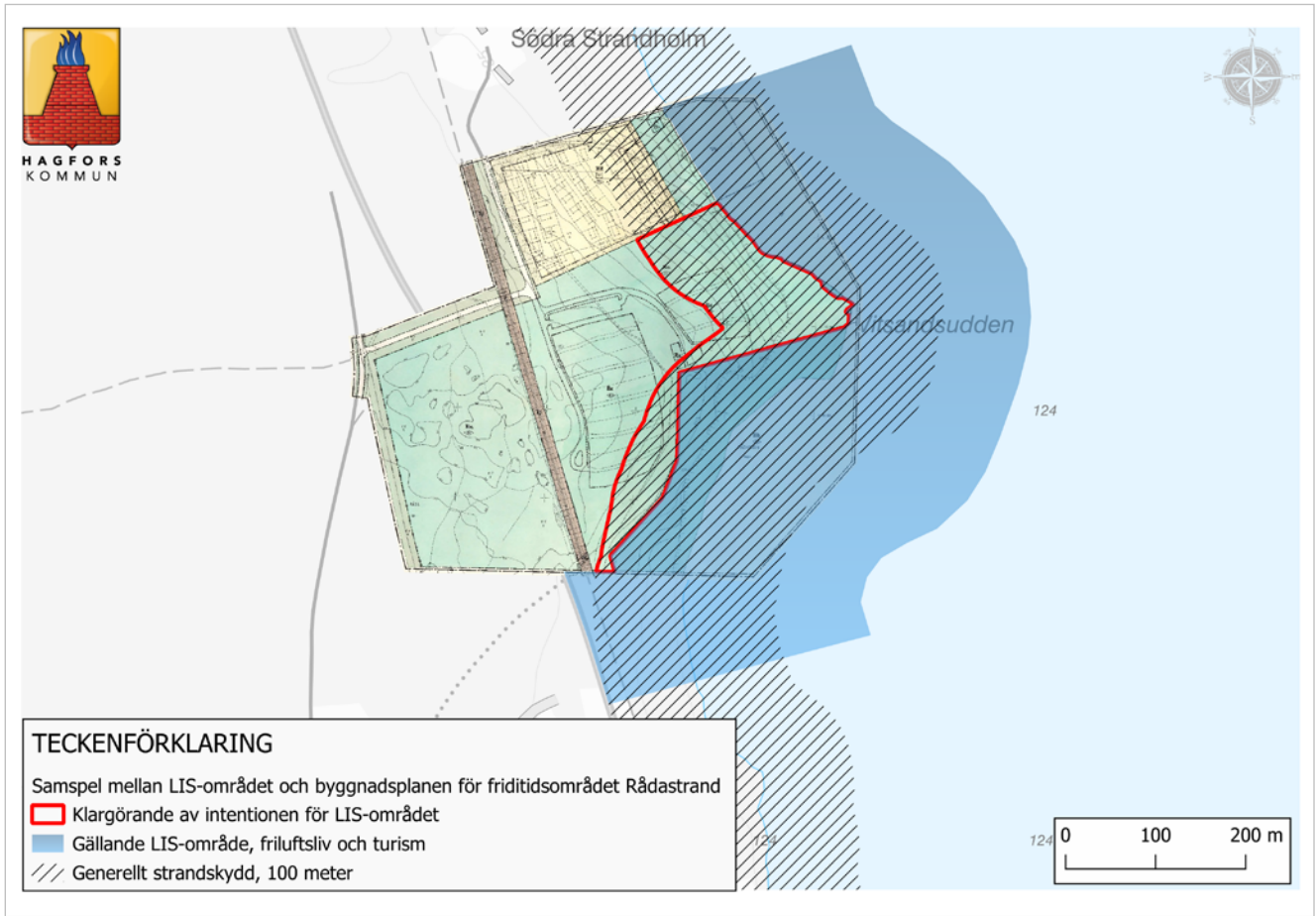
Allmän beskrivning/Markanvändning

I gällande LIS-plan från 2014 framgår att "Fritidsområdet Rådastrand (område E1, enligt planen) innehåller två campingplatser och en badplats och består till stor del av skog. Campingplatserna kan utvecklas genom att exempelvis stugor, bryggor och kioskbyggnader tillkommer. Markanvändningen avser idag friluftsliv och turism.

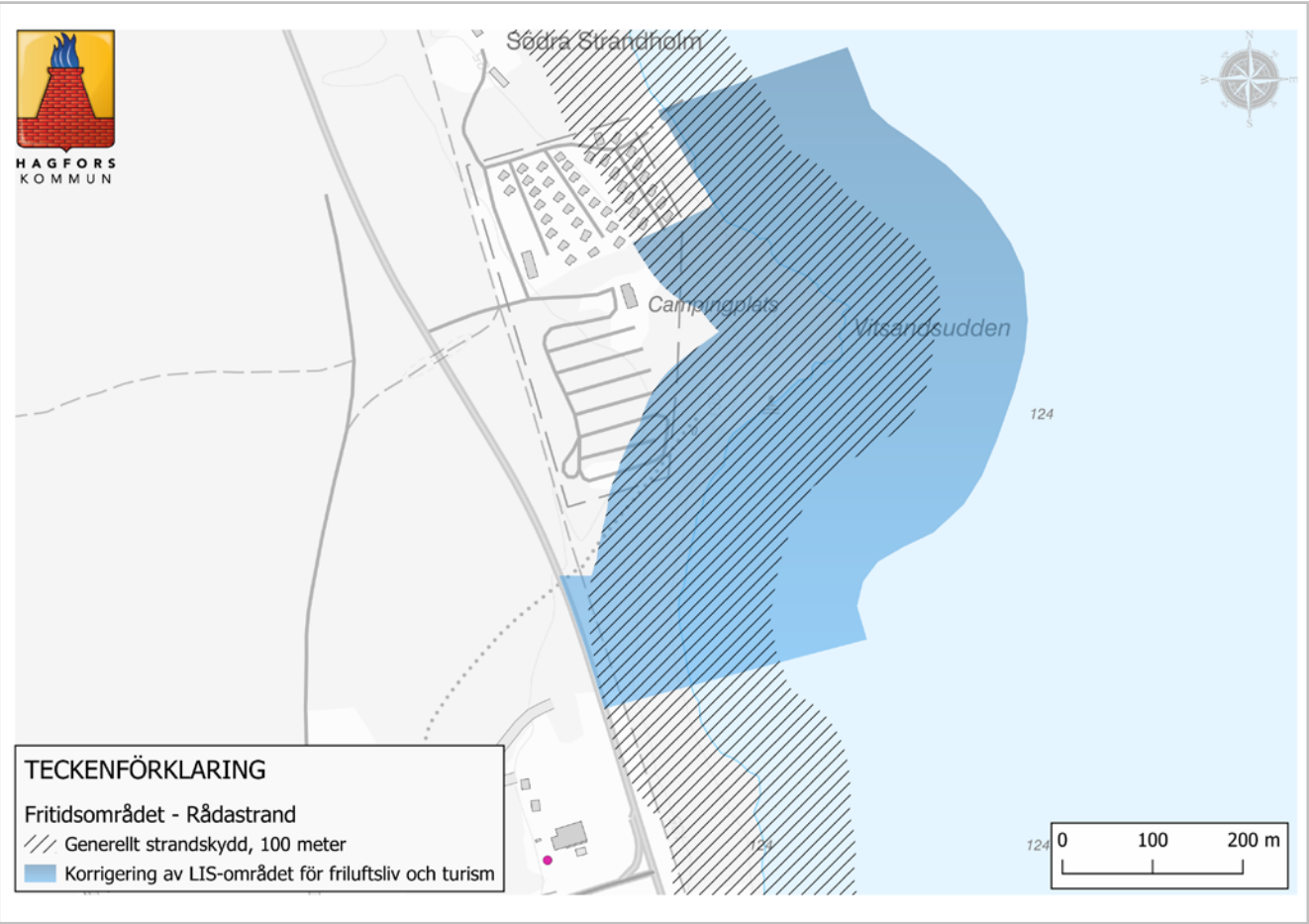
Klargörande

Befintligt LIS-områdesgräns har justerats för att omfatta ett mindre område som tidigare felaktigt antagits vara undantaget från strandskydd enligt äldre detaljplan (byggnadsplan 17-Z-259). Justeringen syftar till att korrigera gränsdragningen och säkerställa en enhetlig hantering av strandskyddsfrågor inom området samt att följa syftet i LIS-plan från 2014 och detaljplan.

Karta klargörande för intentionen och samspel för gällande LIS-området i blått samt gällande stadsplan.

Karta redovisar korrigeringen av LIS-området för Fritidsområdet Rådastrand.

Dragsjön

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	9 000 m	2 700 m	1 för bostäder

Allmän beskrivning/Markanvändning

Dragsjön har ett nytt LIS-område med inriktning “Bostäder”. Marken är privatägd samt innehar 100 meter generellt strandskydd. LIS-området i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom att tillsammans med övrig bebyggelse ge underlag till service i Hagfors.

Dragsjön är en naturskön insjö belägen cirka 9 km från Hagfors tätort och omgiven av skog och sankmarker. Det finns fritidshus och permanentboende vid sjön, vilket gör det till en attraktiv plats året runt.

Natur, växt- och djurliv

Omkring Dragsjön finns stora barrskogar, främst gran och tall men även med inslag av björk vid våtare partier. Området är småkuperat med varierande höjdskillnader och sjöns stränder är både steniga och vassbevuxna.

Djur- och växtlivet kring sjö är varierat. Området är en typisk del av det svenska skogslandskapet, vilket innebär att både flora och fauna är anpassade med tydliga årstidsväxlingar. Naturmiljön består främst av blandskog, vattendrag och myrmarker.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Sjön är känd för sitt rika fiskbestånd, arter som abborre, gers, gädda och löja finns. Området kring Dragsjön har fina miljöer för vandring och naturupplevelser.

Kulturvärden och fornlämningar

Inom eller i områdets närhet finns inga identifierade rikssintressen för kultur och inte heller några registrerade fornlämningar.

Vattenkvalitet

Dragsjön/Ämten har efter regleringen nere vid Starrkärr (vid Geijersholm längre ner i Uvåns sys-

tem) samma nivå och är förbundna genom sund. Mellan sjöarna finns rullstensåsen efter isälven Uvån. Sjöarna hyser nors, sik, sarv, ål, siklöja och sutare. Här finns många kulturminnen, bland annat en stenåldersboplatz och rester efter kanalen där malmpråmar drogs. Sjöarna har fina badstränder men även skogklädda stränder omväxlande med våtmark. Ett större sommarstugeområde finns vid Edet (Ämten). I sjönamnet Dragsjön kan man göra tolkningen att det skulle syfta på den pråmdragning som skett här, men namnet är äldre än så och syftar möjligen på strömdraget genom sjön. Åskagen innehåller ett ord ”skagi” som har betydelsen utskjutande och ämten är ett gammalt ord för svan. Dragsjön bedöms med god status men saknar dataunderlag. Ämten bedöms som måttlig baserat på bedömning av fisk, bristande konnektivitet och reglering.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021): God

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021): Uppnår ej god

Landskapsbild

I syfte att behålla karaktären av området ska hänsyn tas till placering av bebyggelse och anläggningar utifrån befintlig topografi och vattendrag. Vidare ska naturlig undervegetation och skog bibehållas i så hög utsträckning som möjligt.

Infrastruktur och service

I närheten vid Dragsjöns södra ände går väg 843, vägen ingår i ett större vägnät. Ingen kollektivtrafik finns runt sjön. Det är cirka 9,5 km till Hagfors tätort där service, livsmedelsbutiker, skolor med mera finns.

Fastigheterna runt sjön Dragsjön är inte anslutna till kommunalt VA, varken vatten eller avlopp.

Risk och hälsa

Området är beläget för översvämningsrisk.

Bebyggelsen bedöms kunna förläggas utan risk för översvämning med hänsyn till topografi och vattendrag. Ny bebyggelse bedöms även kunna undvika och placeras lämpligt i förhållande till sankmark.

Förslag LIS-område Dragsjön

Motiv

Syftet med LIS-området är att förtäta och utveckla attraktiva bostäder i området. Områdena runt sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom att permanentboende tillsammans med övrig fritidshusbebyggelse ge säsongsbetonat underlag till service i Hagfors.

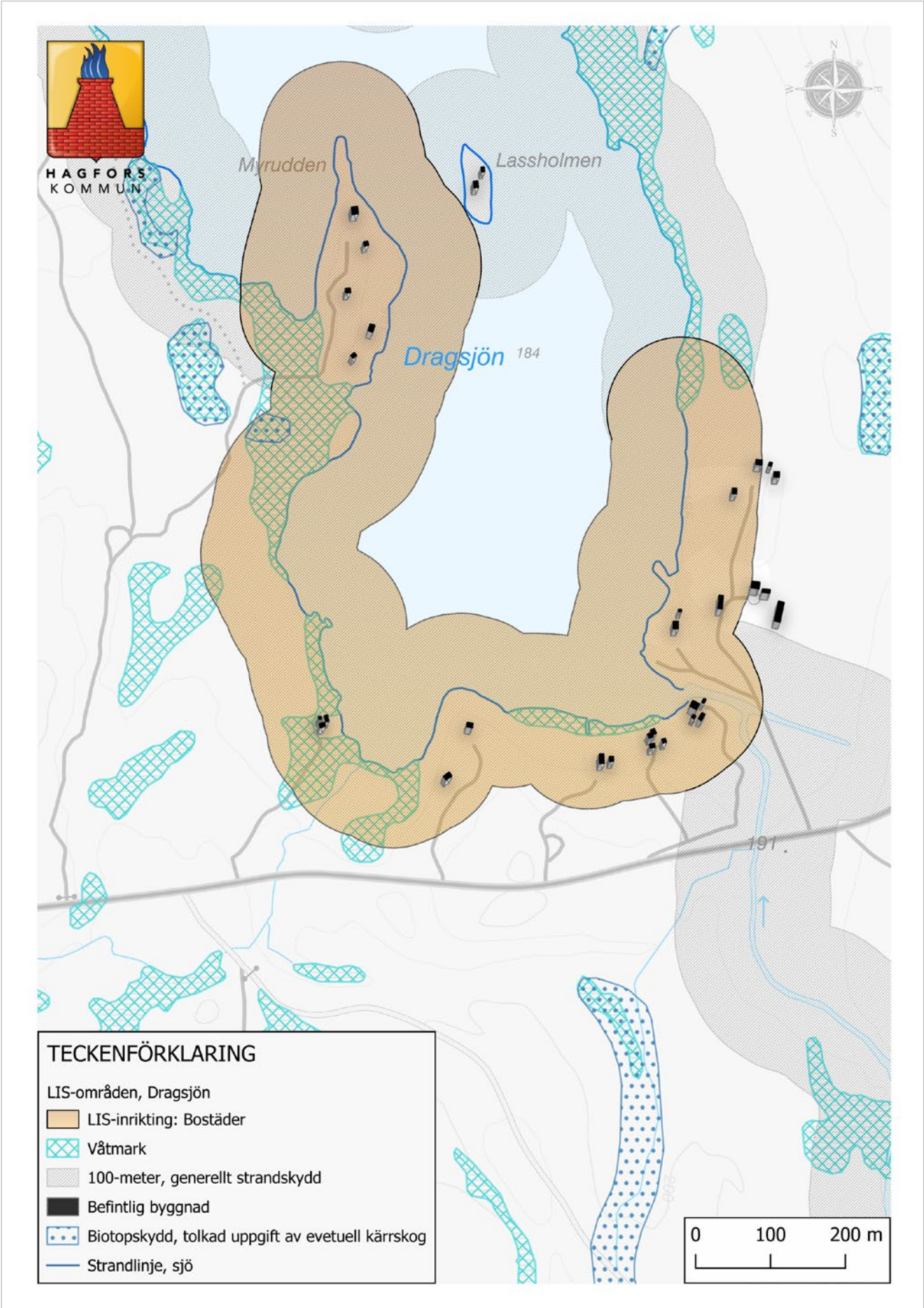
Riktlinjer Dragsjön

- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och bygghkontoret utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden.

Dragsjön

Karta LIS-område Dragsjön

Knon/Busjön

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	42 000 m	10 700m för bostäder,	3 för bostäder
		2 120 m för turism och friluftsliv	1 för turism och friluftsliv
		500m för bostäder, turism och friluftsliv	1 för bostäder, tursim och friluftsliv

Allmän beskrivning/Markanvändning

Knon/Busjön har 5 nya LIS-områden, 3 stycken med inriktning “Bostäder”, 1 område för “bo-städer, turism och friluftsliv” och 1 område för “turism och friluftsliv”. Marken är privatägd samt innehar 100 meter generellt strandskydd. LIS-områdena i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling för boende men även för turism- och friluftslivet. Runt sjöarna finns ett befintligt LIS-område från gällande LIS-plan 2014.

Knon ligger i skogslandskapet över högsta kustlinjen. Stränderna är på flera ställen branta och ibland med mycket storblockig sten. Skogsbilvägar runt Knon gör dock delar av stranden lättillgänglig för det rörliga friluftslivet. Vid Knons stränder finns flera äldre torpställen, som har utgjort vackra oaser av ängsmark i skogslandskapetända till sent på 1900-talet. Ingen av dem är hävdade i dag med slätter och bete. Många nya sommarstugor har tillkommit, främst i sjöns södra ände. I norra änden ligger Knoände, här finns en gammal skogsstation som har använts tillägersverksamhet men håller på att utvecklas till turistanläggning med fokus på kanotuthyrning och sportfiske.

Ett visst bebyggelsetryck finns genom främst omdaning av sommarstugorna och turistanläggning-en. Inga planbestämmelser eller andra bestämmelser finns. Sjön är reglerad.

Natur, växt- och djurliv

Inom eller i områdets omedelbara närhet finns inga identifierade riksintressen för natur. Sjön är i Hagfors naturvårdsprogram klassad att ha högt naturvärde.

Knon blev efter vattendom 1935 reglerad med en amplitud totalt 4,5 meter. Bönder begärde och

fick igenom vissa villkor i domen från 1935 – till exempel under tiden 15 maj till 30 september får vattenståndet ej sänkas lägre än 3,5 meter under maxnivå. Under våren då flottning pågick ansvarade flottningsföreningen för reglering av älvdammen, och fick då inte tappa ur sjön lägre än 1,5 meter under maxnivån för att spara vat-ten till den viktiga flottningen. I domen står att bolaget ska sätta ut 20 kg ålyngel i Knon varje år. Kraftbolaget begärde omprövning av ålvillkoret 1998, vilket Hagfors fiskekrets motsade sig. Idag planteras glasål ut, i mån av tillgång. Glasålen är 5 cm stor när den släppt ut och simmar rask mot botten av sjön. Ålen kan som lekmogen inte vandra ut i havet, då kraftverken nerströms är för många. Den får därför fiskas. Knoälven var tidigt fragmenterad genom de vattenverk som från 1700-talet. funnits till gagn för verksamheterna i Gustavsfors bruk, men man kan läsa i protokoll från 1914 att ål vandrade i älven. Fisket i Knon är gott, med abborre, gädda, sik och siklöja.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Knon nyttjas för bland annat fiske och kanottu-rer.

Kulturvärden och fornlämningar

Inom alla utpekade områden finns det fornlämningar i form av boplatslämningar. Eventuell påverkan på kulturlämningar behöver i detta fall utredas. På grund av närområdets fornlämnings-bild kan det inom ramen för vidare prövning bli aktuellt med en arkeologisk utredning.

Vattenkvalitet

Knon är en lång sjö och mäter hela 10 kvadratkilo-meter. Knon delas i tre sjöar från norr, Knon, Busjön och Framsjön, som alla tre var egna sjöar före regleringarna. Framsjön är än idag tämligen isolerad från vattenströmmar i Knons övriga de-lar, och har en något annorlunda vattenkemi än övriga Knon. Här finns Gustavalax fiskodling.

Fisket i Knon är gott, med abborre, gädda, sik och siklöja. Måttlig ekologisk status, då reglering-en och fiskodlingen påverkar sjön.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021):Måttlig

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021): Uppnår ej god

Landskapsbild

Skogsbilvägar runt Knon/Busjön gör delar av stranden lättillgänglig för det rörliga friluftslivet. Vid Knons stränder finns flera äldre torpställen, som har utgjort vackra oaser av ängsmark i skogs-landskapet ända till sent på 1900-talet. Tyvärr är ingen av dem hävdade i dag med slätter och bete.

Många nya sommarstugor har tillkommit, främst i sjöns södra ände. I norra änden ligger Knoände, här finns turistverksamhet. På sjöns östra sida finns ett antal utspridda sommarstugor, vid det utpekade LIS-området finns en befintlig camping med ställplatser.

Fria stränder och tillgänglighet

Möjligheten att ordna fri passage längs stranden vid norra delen och östra delen av sjön är god, då marken vid vattnet inte privatiseras på samma sätt som vid bostadsetableringar. Åtkomsten från vatt-net bedöms som god även i fortsättningen. För LIS-områden men inriktning bostäder bedöms ny bebyggelse kunna placeras lämpligt i landskapet på så sätt att en naturlig fri passage kan skapas mellan bebyggelse och strandlinjen.

Infrastruktur och service

Knon ligger inte i anslutning till några större väg-ar men mindre vägar passerar nära västra sidan av sjön och är i övrigt omgiven av skogsbilvägar.

Området har enskilda avloppslösningar och vid utbyggnad är det viktigt att undersöka statusen på reningsanläggningar för spillvatten så inte etable-ringen bidrar till övergödning. Området ligger långt ifrån kommunal service, och någon utbygg-nad av ledningsnäten är inte aktuell i området. Avståndet till service i Hagfors är 1,5 mil och 1,6 mil till Ekshärad från Knoände.

Risk och hälsa

Radon förekommer i området och bör därför undersökas.

Förslag LIS-område Knon-Busjön

Motiv

Det utpekade området för LIS ligger vid sjöns norra ände och syftar till en förlängning av befintligt LIS-område. Det utpekade området på sjöns östra sida syftar till att möjliggöra ut-veckling för befintlig camping. Tillkommande byggnader och anläggningar i dessa LIS-områ-den skulle kunna vara i form av iläggingsplats för små båtar, uthus för förvaring av exempelvis kanoter, brygganläggning, bastu och stugor för övernattning. Även utbyggnad av anläggningens huvudbyggnader kan bli aktuellt.

De utpekade områdena för bostäder syftar främst till fritidshusbebyggelse. En etablering bidrar till landsbygdsutveckling i ett attraktivt läge genom ett säsongsbetonat stöd för servicen i Hagfors och Ekshärad i stort.

Riktlinjer Knon, nordvästra del

- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och bygghuset utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens ställningstagande kring nybyggnation i områden med förhöjda radonhalter ska beaktas
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Turism och friluftsliv ska ha en platsutveckling som sker på ett varsamt sätt med hänsyn till natur- och kulturvärden.

Riktlinjer Knon södra och Busjön norr

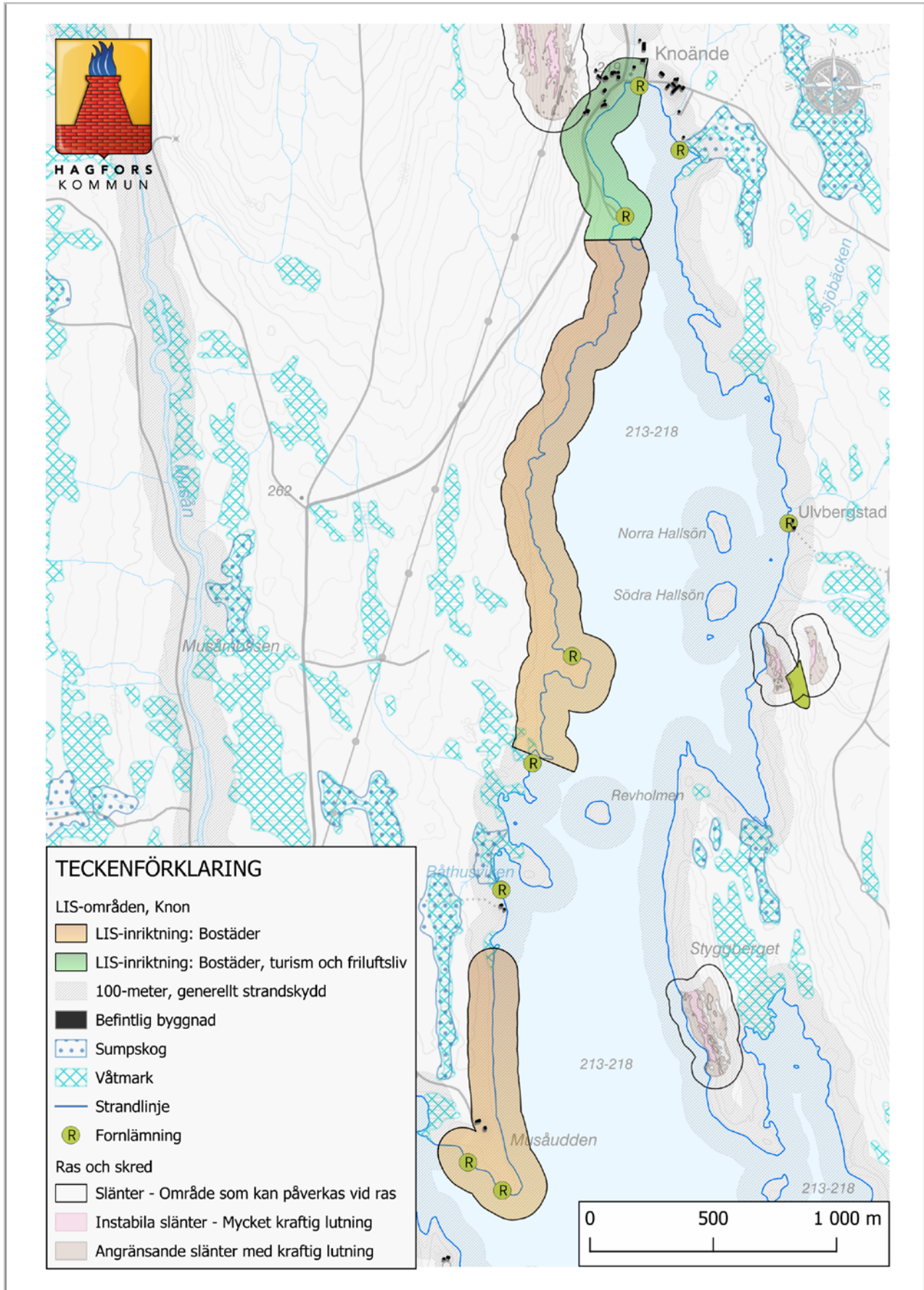
- ◆ Detaljplan, alternativt planutredning, bör tas fram som visar LIS-områdets disposition
- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och bygghuset utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens ställningstagande kring byggnation i områden med förhöjda radonhalter ska beaktas
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas
- ◆ Förekomst av natur- och friluftsvärden ska utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Särskild utredning och bedömning av kulturvärden kan behöva göras i område.

Solig dag vid Knon

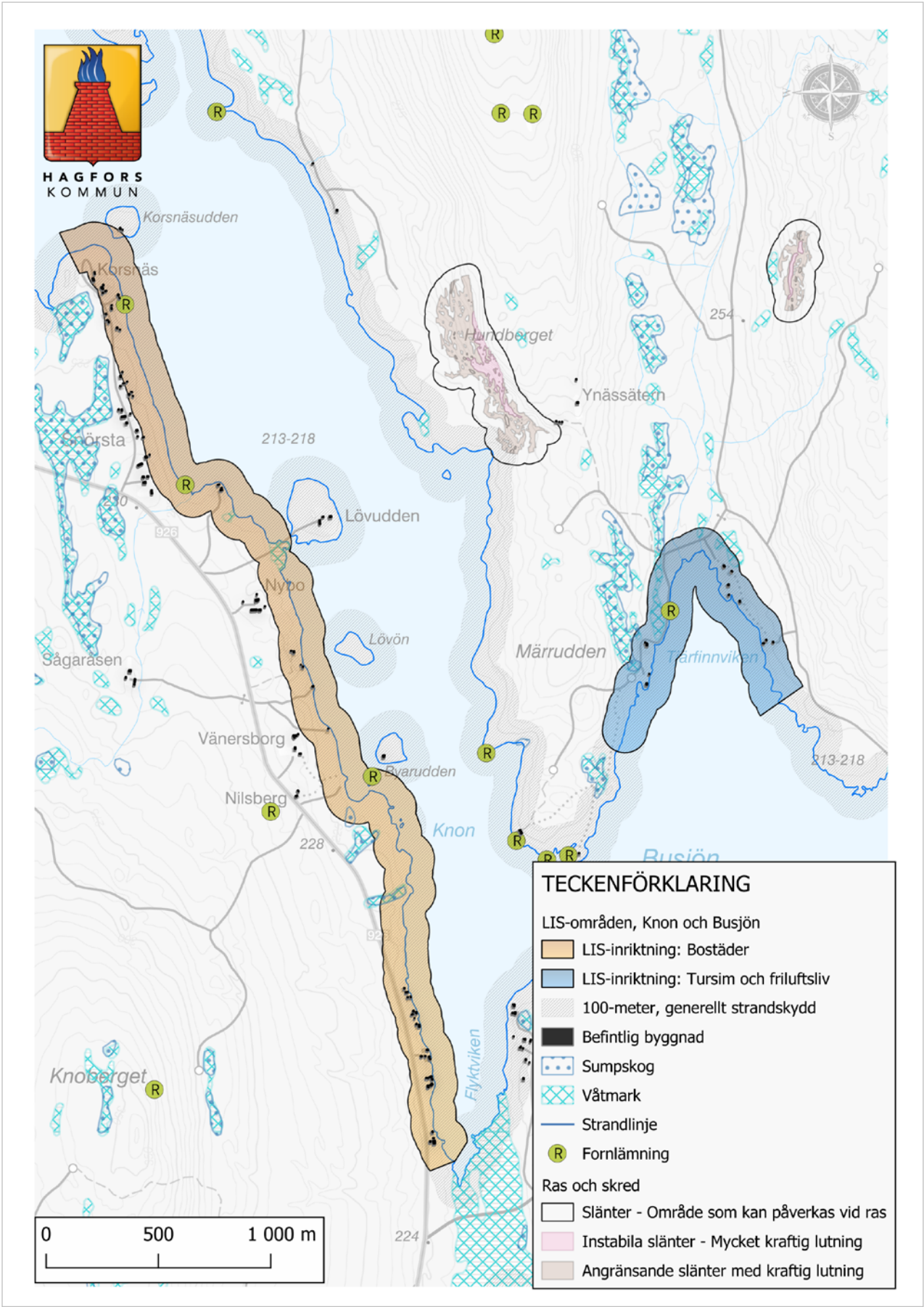
Karta LIS-område Knon/Busjön

Kartan visar LIS-områdena i nordvästra delen av sjön Knon. Ett LIS-område för bostäder, turism och friluftsliv samt ett LIS-område för bostäder.

Karta LIS-område Knon/Busjön

Karten visare LIS-områdena i sydvästra delen av sjön Knon samt norr om Busjön. Ett LIS-område för turism och friluftsliv samt ett LIS-område för bostäder.

Uvanå/Naren

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	19 821 m (Hagfors kommuns del av sjön)	1 280 m	1 för bostäder 1 för turism och friluftsliv

Allmän beskrivning/Markanvändning

Naren har 2 nya LIS-områden, ett område med inriktning “Bostäder” och ett område med inriktning “Turism och friluftsliv”. Marken är privatägd samt innehar 100 meter generellt strandskydd. LIS-området i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom att tillsammans med övrig bebyggelse ge underlag till service i Hagfors kommun i stort men även underlag för Dalarnas län. Sjö Naren delas geografiskt med Malung-Sälens kommun.

Uvanå är en liten by vid sjön Narens norra ände, där det finns en mindre by med några fastboende. Merparten av bebyggelsen runt sjön används som sommarstugor. I norra delen av sjön finns även en kommunal badplats.

Natur, växt- och djurliv

Naren är en sjö i ett skogslandskap. I närheten till Naren finns flera naturreservat som till exempel Frakensjömyrarna. Naren är en populär fiskesjö där arter som gädda, abborre, sik och lake förekommer.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Naren är en fin sjö med bra rekreationsmöjligheter. Sjön har en badplats och är populär för fritidsfiske.

Kulturvärden och fornlämningar

Inom LIS-området för turism och friluftsliv finns två utpekade fornlämningar, boplatslämningar med oklara begränsningar. Utpekandet bedöms inte påverka fornlämningarna negativt.

Vattenkvalitet

Naren är det officiella namnet på sjön, men sjön kallas också i folkmun Nain. Det är en stor sjö med en tidigare omvittnat kraftfull storö-

ringstam. Öringens viktigaste lekområden är idag sannolikt Lövån. Om öringen fortfarande kan anses sjölevande är okänt. I sjön finns rester av många stenåldersboplatser som delvis är överdämda. Dessa och området vid gamla Uvanå bruk omfattas av fornlämningskydd. Norra delen av sjön ligger i Malung-Sälens kommun. Naren är en omtyckt rekreations- och fiskesjö. Som de flesta stora sjöar med lämpliga stränder i kommunen hyser den storlom.

Naren regleras idag för kraftändamål enligt vattendom från 1948 med en tillåten amplitud på 4,3 meter. Naren hålls dock vanligen vid sin högsta nivå för att göra kraftutbytet maximalt. Ingen tappning sker till Uvanå, utan vattnet leds via intagsdammen till kraftverket och sedan med överledning via Vallakanalen till Knon. 1948 ansåg man att ålyngel kunde vandra ända upp till Narsdammen, och därför förpliktigades bolaget att årligen inplantera 20 kg ålyngel. Ål sattes in i Naren 2008, efter ett uppehåll under ”ålstriden”. Sjön är klassad med måttlig ekologisk status på grund av regleringen.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): Måttlig

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021): Uppnår ej god

Infrastruktur och service

Vid Naren går väg 843, vägen ingår i ett större vägnät. Ingen kollektivtrafik finns runt sjön. Det är cirka 30 km till Hagfors tätort där service, livsmedelsbutiker, skolor med mera finns.

Risker

Radon förekommer i området och bör därför undersökas.

Förslag LIS-område Uvanå-Naren

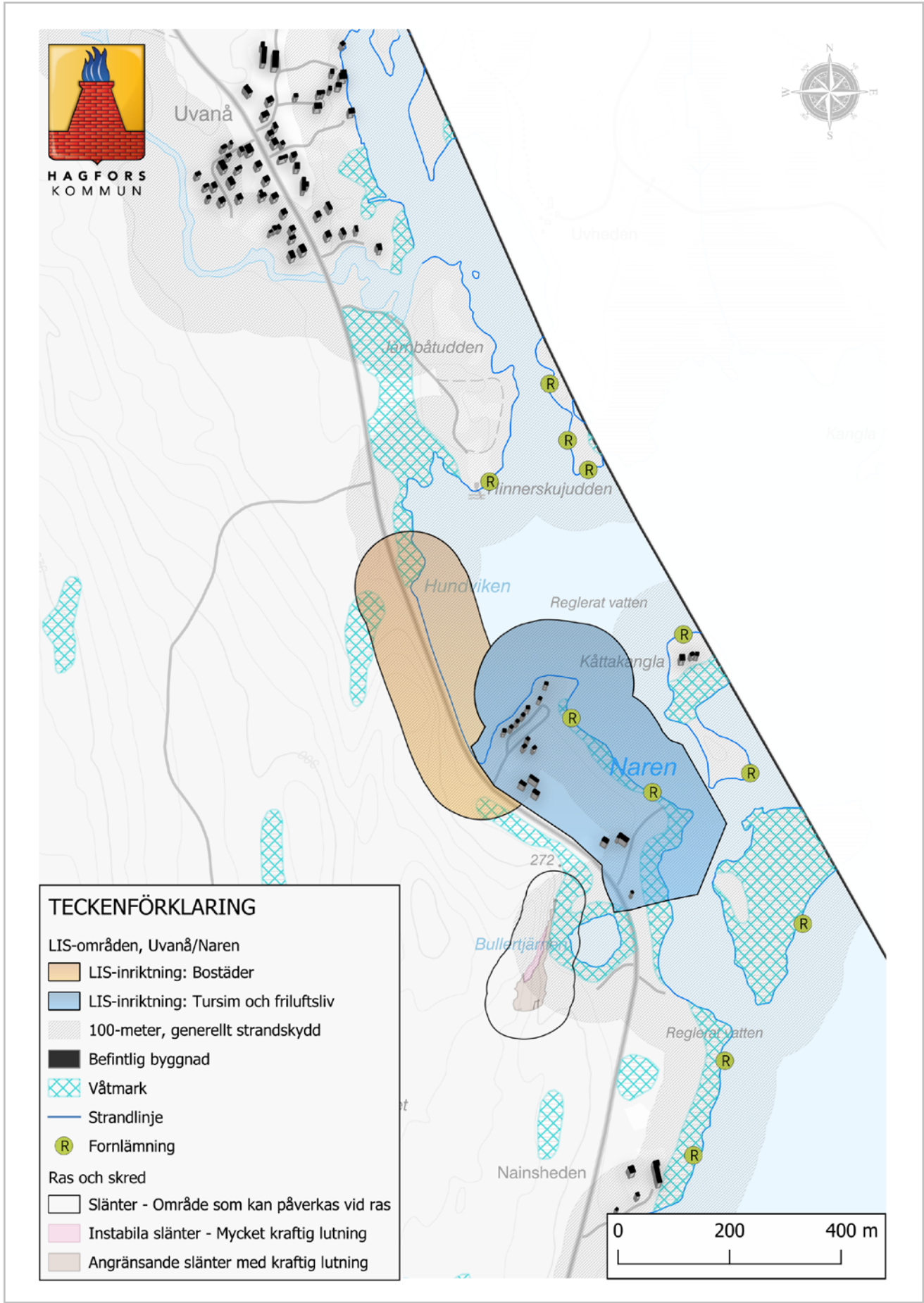
Motiv

De utpekade områdena för LIS ligger vid sjöns norra ände. Det utpekade området för bostäder syftar främst till fritidshusbebyggelse, det andra utpekade området syftar till att möjliggöra utveckling för befintlig camping. En etablering bidrar till landsbygdsutveckling i ett attraktivt läge genom ett säsongsbetonat stöd för servicen i Hagfors och för Dalarnas län. Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse och landskapsbild.

Riktlinjer Uvån-Naren

- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och bygghkontoret utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens ställningstagande kring om- och nybyggnation i områden med förhöjda radonhalter ska beaktas
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Turism och friluftsliv ska ha en platsutveckling som sker på ett varsamt sätt med hänsyn till natur- och kulturvärden.

Karta LIS-område Uvanå-Naren

Mussjön

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	17 550 m	2 840 m	1 för bostäder

Allmän beskrivning/Markanvändning

Mussjön har ett nytt LIS-område med inriktning “Bostäder”. Marken är privatägd och innehar 100 meter generellt strandskydd. LIS-området i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling med fritids- hus och förbättra underlaget för service i Ekshärad.

Mussjön är en lättillgänglig sjö med väg vid den västra stranden. Här finns flera sommarstugor. Stränderna är delvis av sand eller klappersten.

Natur, växt- och djurliv

Skogslandskap där området är småkuperat med varierande höjdskillnader. Mussjön präglas av skogslandskapet med inslag av våtmarker. Det finns goda livsmiljöer för djur- och växtliv.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Sjön används bland annat som fiskesjö där arter som abborre, gädda, lake, mört och sik finns.

Kulturvärden och fornlämningar

Inom LIS-området finns tre utpekade fornlämningar, boplatslämningar med oklara begränsningar. Utpekandet av LIS bedöms inte påverka fornlämningarna negativt.

Vattenkvalitet

En dom från 1940 reglerar att avtappningen under vintern ska ske så att sjön kan nå sin maxhöjd under vårfloden. Detta, som var viktigt för flottningen, var även bra ur ekologisk synvinkel, då en kraftig vårflod i Musån nedströms Mussjön är en förutsättning för rensning av lekbottnar. Mussjön uppnår ej god ekologisk status på grund av reglering. Tillåten reglering är 2,5 meter, men sedan 1993 nyttjas oftast inte mer än 1,7 meter. Idag sker en minimitappning (6 cm öppet stämbord). Mussjön fylls snabbt på våren, då genomströmningen i sjön är stor.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): Måttlig

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021): Uppnår ej god

Infrastruktur och service

Längs norra och västra stranden av Mussjön går Brunnbergsvägen. Ingen kollektivtrafik finns runt sjön. Det är omkring 1,5 mil till Ekshärad centrum där livsmedelsbutiker, service och skolor finns.

Inga kommunala VA-ledningar finns i närheten av sjön.

Risk och hälsa

Radon förekommer i området och bör därför undersökas.

Förslag LIS-område Mussjön

Motiv

Det utpekade området för LIS syftar främst till fritidshusbebyggelse. En etablering bidrar till landsbygdsutveckling i ett attraktivt läge genom ett säsongsbetonat stöd för service i Ekshärad. Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse och landskapsbild.

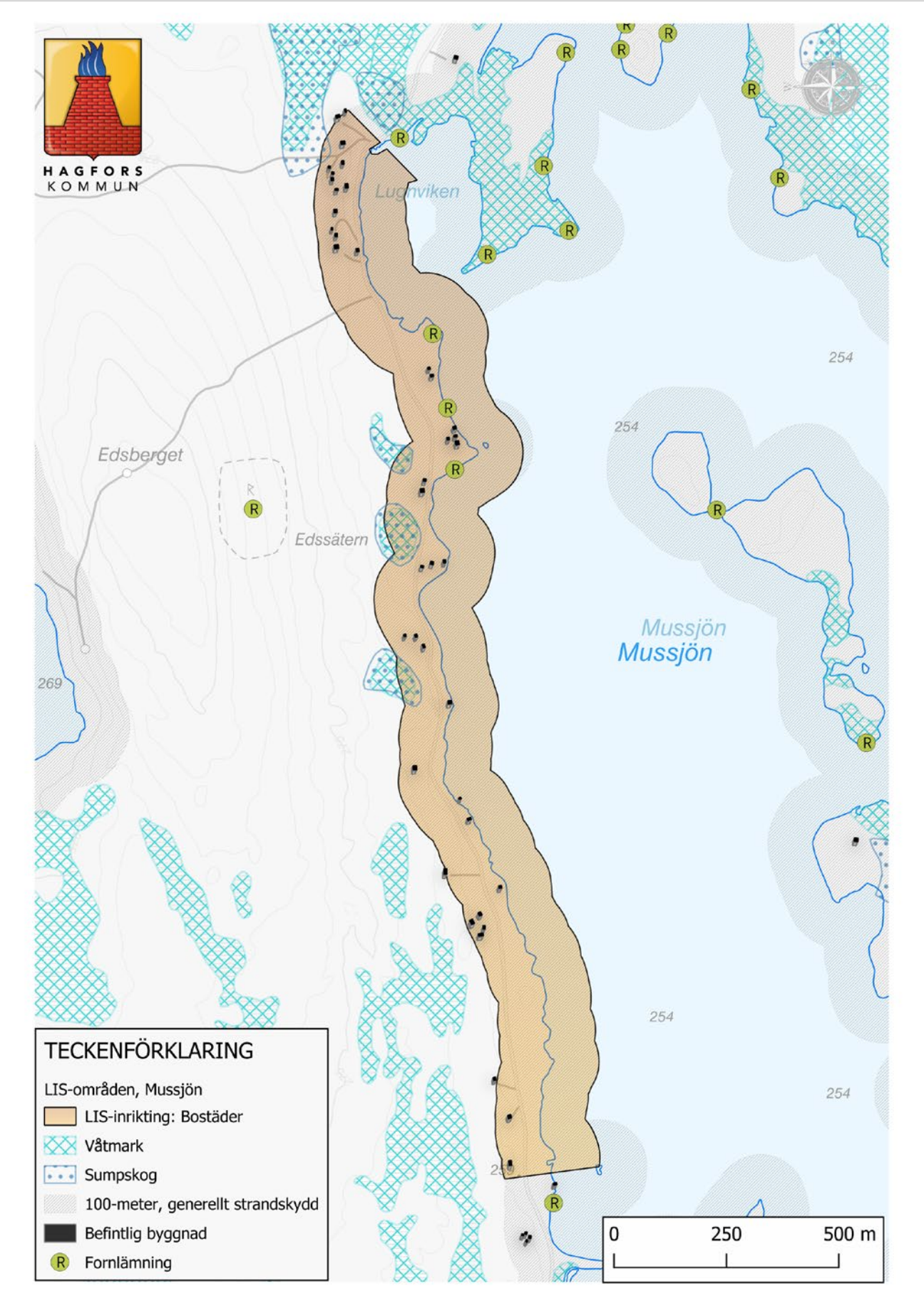
Riktlinjer Mussjön

- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och byggkontoret utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Översiktsplanens ställningstagande kring byggnation i områden med förhöjda radonhalter ska beaktas.

Fritidshus vid Mussjön

Karta LIS-område Mussjön

Stor-Laggen

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	7 300 m	2 500 m	1 för bostäder, turism och friluftsliv

Allmän beskrivning/Markanvändning

Stor-Laggen har ett nytt LIS-område med inriktning “bostäder, turism och friluftsliv”. Marken är privatägd samt innehar 100 meter generellt strandskydd. LIS-området i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom att tillsammans med övrig bebyggelse ge underlag till service i Hagfors.

Området runt sjön är ett skogslandskap med varierande topografi. Sommarstugor finns runt Stor-Laggen och i Laggåsen finns några permanentboende.

Natur, växt- och djurliv

Nordöst om Stor-Laggen finns Fränsjömyrarnas naturreservat med en mosaik av våtmark, sjöar, tjärnar och naturskog. Inga speciella naturvärden har identifierats i området. Stor-Laggen hyser siklöja. Vid provfiske har även abborre, gädda och mört fångats i sjön.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Sjön är populär för både turism och sommarboende. Sjö är lättillgänglig och det finns goda rekreationsmöjligheter.

Kulturvärden och fornlämningar

Inom eller i områdets närhet finns inga identifierade rikssintressen för kultur och inte heller några registrerade fornlämningar.

Vattenkvalitet

Stor-Laggens sjöyta faller cirka 50 meter ner till Uppämten, något som man utnyttjar genom placeringen av kraftstationen Laggåsen dit vatten leds i en underjordisk bergtunnel. Stor-Laggen regleras väldigt lite, trots att tillåten amplitud är 2 meter, nivån fluktuerar endast några decimeter. Detta beror på att man vill utnyttja hela fallhöjden ner till kraftverket. Dammen i Stor-Laggens nordvästra hörn får inte vara helt stängd, utan

som det står i domen från 1954. Idag rinner vatten genom ålyngelledare, så dammen vid utloppet är inte helt stängd. Vattenhushållningsvillkor innehåller inskränkningar till flottningens behov (sjön fick inte höjas efter isläggningen), erforderlig omsättning i spegeldammen nedanför Laggendammen samt vatten till ålkistan. Vid höga flöden kan Kvarntäppedammen öppnas manuellt, och om dammen inte stängs igen då det höga flödet har avstannat töms spegeldammen. Detta har tidvis medfört luktproblem för de boende i Laggåsen. Lill-Laggen är namnet på sjön öster om Stor-Laggen, och har vid dagens normala vattenstånd samma sjöyta som Stor-Laggen. Ordet lagg har betydelsen inskränkning, vilket passar bra med tanke på sundet mellan stora och lilla Laggen. Lill-Laggen klassas som Stor-Laggen.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): Måttlig

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021): Uppnår ej god

Infrastruktur och service

I närheten av sjön går väg 842, vägen ingår i ett större vägnät. Ingen kollektivtrafik finns runt sjön. Det är cirka 2 mil till Hagfors tätort där service, livsmedelsbutiker, skolor mm finns.

Fastigheterna runt sjön Stor-Laggen är inte anslutna till kommunalt VA, varken vatten eller avlopp.

Risk och hälsa

Radon förekommer i området och bör därför undersökas.

Förslag LIS-område Stor-Laggen

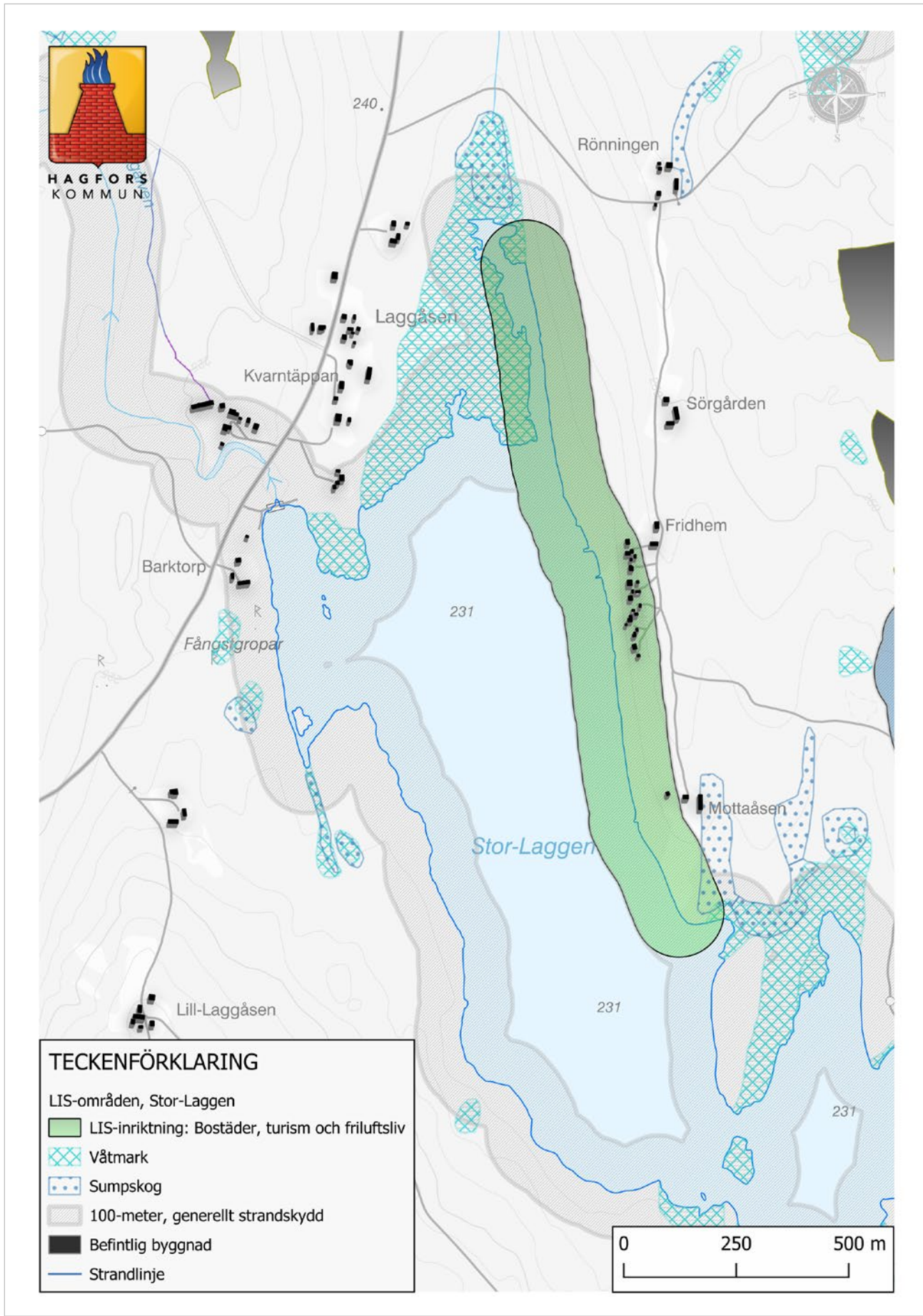
Motiv

LIS-utpekandet motiveras av syftet att utveckla området för bostäder, turism och friluftsliv. Utvecklingen bedöms kunna stärka Hagfors som besöksmål samt ge underlag för service. Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse och landskapsbild.

Riktlinjer Stor-Laggen

- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via avtal om anslutning till vattenförening eller med egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och bygghuset utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Översiktsplanens ställningstagande kring byggnation i områden med förhöjda radonhalter ska beaktas
- ◆ Bostäder, turism och friluftsliv ska ha en platsutveckling som sker på ett varsamt sätt med hänsyn till natur- och kulturvärden.

Karta LIS-område Stor-Laggen

Storsjön

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	19 000 m	5 400 m	1 för turism och friluftsliv

Allmän beskrivning/Markanvändning

Storsjön har ett nytt LIS-område med inriktning “Turism och friluftsliv”. Marken är privatägd samt innehar 100 meter generellt strandskydd. LIS-området i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom att tillsammans med övrig bebyggelse ge underlag till service i Hagfors.

Området runt sjön är ett skogslandskap med varierande topografi. Sommarstugor finns runt Storsjön. Storsjön angränsar till Stor-Laggen.

Natur, växt- och djurliv

Nordöst om Storsjön finns Frakensjömyrarnas naturreservat med en mosaik av våtmark, sjöar, tjärnar och naturskog. Inga speciella naturvärden har identifierats i området.

Siklöjebeståndet i Storsjön skyddas genom krav på att 50 000 siklöjyngel ska sättas ut de år sjön är lägre än 236 meter mellan 1 november till 30 april. Denna gräns sattes då man befarade att rommen från siklöjan skulle frysa inne om sjön sänktes under denna nivå. Fortum reglerar i dag inte sjön under dessa nivåer under aktuell tidsrymd.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Sjön är populär för både turism och sommarboende.

Kulturvärden och fornlämningar

Under historiens gång har människor i området nyttjat vattnet på olika sätt. Fynd av stenåldersboplatser vid Storsjöns stränder visar på en tidig bosättning. Stenåldersfamiljerna var beroende av god tillgång på storöring, ål och lax. Fisket var säkert även avgörande för de finska familjer som kom till området under 1600-talet, och bosatte sig vid Laggåsen.

Inom LIS-området finns en fornlämning, Skärvstensförekomst, inom ett cirka 30x30 meter område påträffades, sparsamt med skörbränd sten.

Vattenkvalitet

Vattensystemet är delvis kraftigt påverkat av reglering genom tillåtna höga regleringsnivåer (Storsjön har kommunens högsta amplitud 10,8 meter) Storsjön och Stor-Laggen har konstgjort utlopp så att deras lägsta nivå ligger under det naturliga. Hela systemet avvattnas idag via kraftverkstunnel till Laggåsens kraftverk.

Innan regleringen var Storsjön två sjöar. 1954 erhölls tillstånd att sänka sjön sju meter från tidigare lägsta nivå, att utföra en tunnel till Lilla Laggen, samt en kanal med de avstängningsanläggningar som krävdes. Utloppet sker underjordiskt från en udde något söder om det naturliga utloppet. Samma vattendom reglerar även Stor-Laggen. I domen kan man läsa om fiskeriintendentens yrkanden. Han befarade att den kraftiga sänkningen av sjön vintertid skulle medföra att siklöjebeståndet skadades, då rommen vid avtappning skulle frysa inne i isen. Då fanns ål naturligt i sjön.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): Måttlig

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021): Uppnår ej god

Fria stränder, tillgänglighet

Ny bebyggelse för turism och friluftsliv bedöms kunna placeras lämpligt i landskapet på så sätt att en naturlig fri passage kan skapas mellan bebyggelse och strandlinjen. Tillgången på fria stränder i omgivningen är god. Vid sjöns västra sida går en damm.

Infrastruktur och service

I närheten av sjön går väg 842, vägen ingår i ett större vägnät. Ingen kollektivtrafik finns runt sjön. Det är cirka 2 mil till Hagfors tätort där service, livsmedelsbutiker, skolor mm finns.

Fastigheterna runt sjön Storsjön är inte anslutna till kommunalt VA, varken vatten eller avlopp.

Risk och hälsa

Radon förekommer i området och bör därför undersökas.

Förslag LIS-område Storsjön

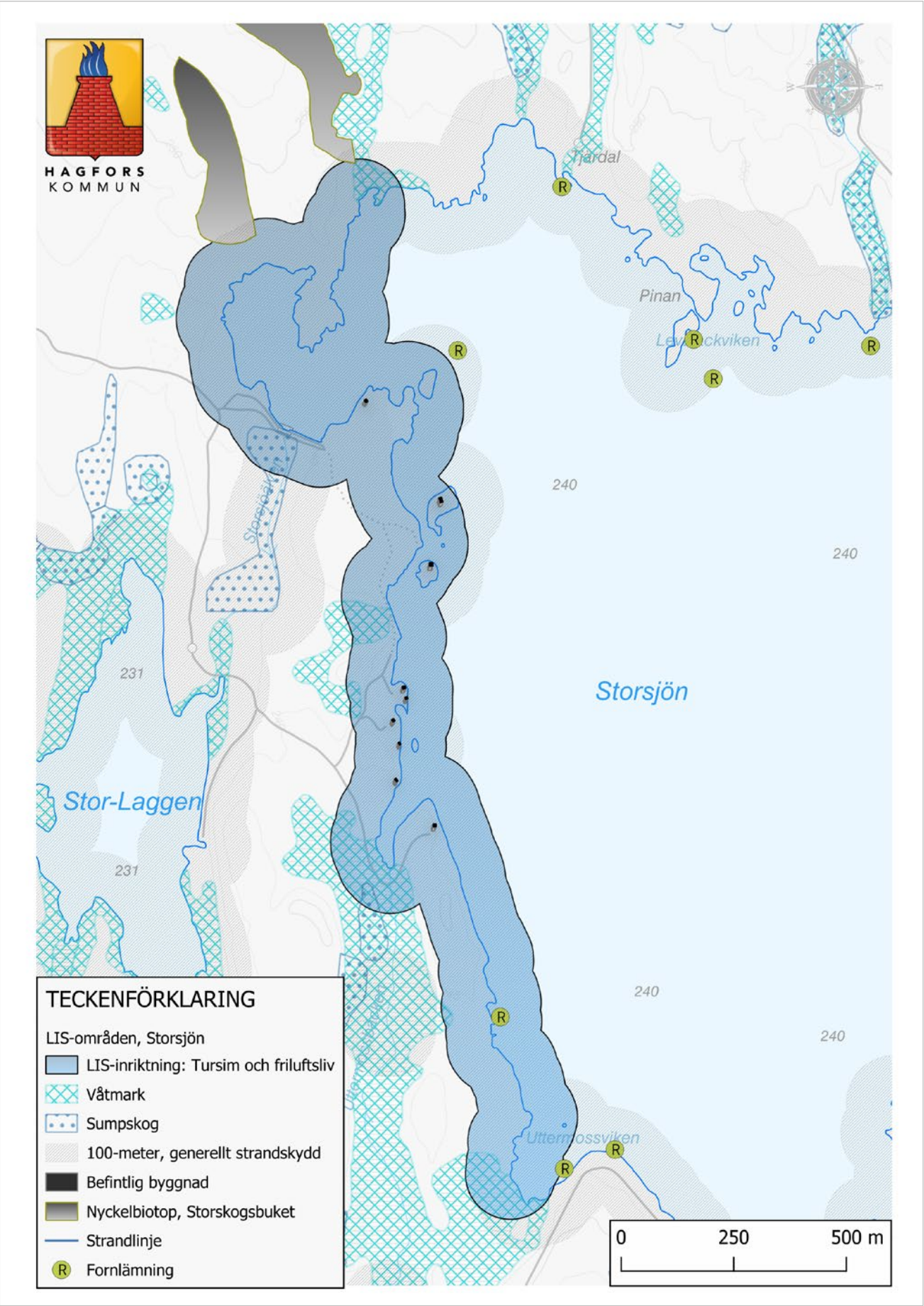
Motiv

LIS-utpekandet motiveras av syftet att utveckla området för turism- och friluftslivet. Utvecklingen bedöms kunna stärka Hagfors som besöksmål samt ge underlag för service.

Riktlinjer Storsjön

- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via avtal egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och byggkontoret utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Översiktsplanens ställningstagande kring byggnation i områden med förhöjda radonhalter ska beaktas
- ◆ Turism och friluftsliv ska ha en platsutveckling som sker på ett varsamt sätt med hänsyn till natur- och kulturvärden.

Karta LIS-område Storsjön

Deglunden

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	37 200 m	4 500 m	1 för bostäder

Allmän beskrivning/Markanvändning

Deglunden har ett nytt LIS-område med inriktning "Bostäder". Marken är privatägd samt innehar 100 meter generellt strandskydd. LIS-området i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom att tillsammans med övrig bebyggelse ge underlag till service i Hagfors. I Deglunden finns 2 befintliga LIS-områden runt om sjön från gällande LIS-plan 2014.

Deglunden är reglerad och stränderna är påverkade av regleringen, vilket gör att bryggor mm ligger "på land" under perioder sjön hålls låg. Stränderna är varierande, med stora partier våtmark, växlande med sten- och sandstränder.

Runt Deglunden finns en del gamla torp som hörde till bruken. Under 1900-talet senare del byggdes runt sjön många mindre sommarstugor i grupper. Endast ett fåtal har byggts ut och moderniserats med vatten och avlopp. Vid sjöns nordvästra strand ligger fritidshusområdena Sätersta och Traneberg som enligt översiktsplanen bör få områdesbestämmelser p.g.a. bebyggelsens kulturhistoriska värden.

Natur, växt- och djurliv

Inga speciella naturvärden har identifierats i området. Området kring Upplunden och Deglunden har en geologiskt intressant historia – sjöarna var en gång issjöar som dämades upp av en kraftig iskant i norr som låg stilla under några decennier. De avvattnades då österut mot Nordmarks-älvens avrinningsområde. När isen avsmälte dränerades issjön västerut och stora myrmarker bildades i ett stråk söder och öster om Deglunden-Upplunden genom försumpning av tidigare issjöbotten. Vid sjöarna finns gott om sommarstugor. Fallhöjden öster om Deglunden nyttjas i Tranebergs kraftverk.

Deglunden präglas av skogslandskapet med inslag av våtmarker. Det finns goda livsmiljöer för djur- och växtliv

Friluftsliv, intressen och rekreation

Deglunden är ett stort och populärt sjösystem för både turism och sommarboende. Sjöarna är lättillgängliga. Sommarstugeområden är koncentrerade till vissa vikar. Även några öar är bebyggda. Värmlandsgården hyr ut kanoter. Sjön har haft en mycket stor betydelse som rekreations- och fiskesjö. Deglunden är en kanotled som har förbindelse med sjöarna uppströms.

Kulturvärden och fornlämningar

Vid sjöns östra sida finns en bebyggelsemiljö med Gustav Adolfs kyrka. Kyrkan och kyrkogården är skyddade enligt kulturminneslagen. Utpekade LIS-områden bedöms inte påverka kulturmiljöerna vid sjön. Inga kända fornlämningar finns inom LIS-området vid Deglunden.

Vattenkvalitet

1948 byggdes Tranebergs kraftstation med effekten 0,8 MW. Tranebergs kraftverk konstruerades med en intagsdamm, en tub och ett utlopp vid Dragsjön. Intaget till tuben gör det möjligt att sänka nivån 1,5 m från Deglundens ursprungliga lägsta nivå, och det ger systemet en regleringsgrad på sammantaget 5 meter. Då kraftnyttan ligger i att hålla Deglunden vid en så hög nivå som möjligt, är regleringsamplituden i medeltal sedan 1993 (-2011) endast 1,7 meter. I domen från 1948 står att bolaget var skyldig att gräva diken om gäddyngel blir instängda vid avtappning av sjön. Om ålyngel i sådan mängd bevisades kunna nå dammen ålades bolaget att bygga ålyngelledare, och släppa fram vatten till den från den 15 maj till 15 september utan ersättning. Det är dock oklart om ålyngelledare byggdes. Upplunden och Deglunden är bedömda av vattenmyndigheten. Ulrikbergstjärnen är klassad som Tranebergsälven nedströms Upplunden.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021):
Måttlig

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021):
Uppnår ej god

Infrastruktur och service

Längs östra och norra stranden av Deglunden går vägar som ingår i ett större vägnät. Ingen kollektivtrafik finns runt sjön. Det är omkring 1 mil till Hagfors centrum där livsmedelsbutiker, skolor med mera finns.

Fastigheterna runt sjön Deglunden är inte anslutna till kommunalt VA, varken vatten eller avlopp. Närmaste kommunala ledningar finns i Geijersholm, ca 5 - 6 km från sjön.

Risk och hälsa

Radon förekommer i området och bör därför undersökas.

Förslag LIS-område Deglunden

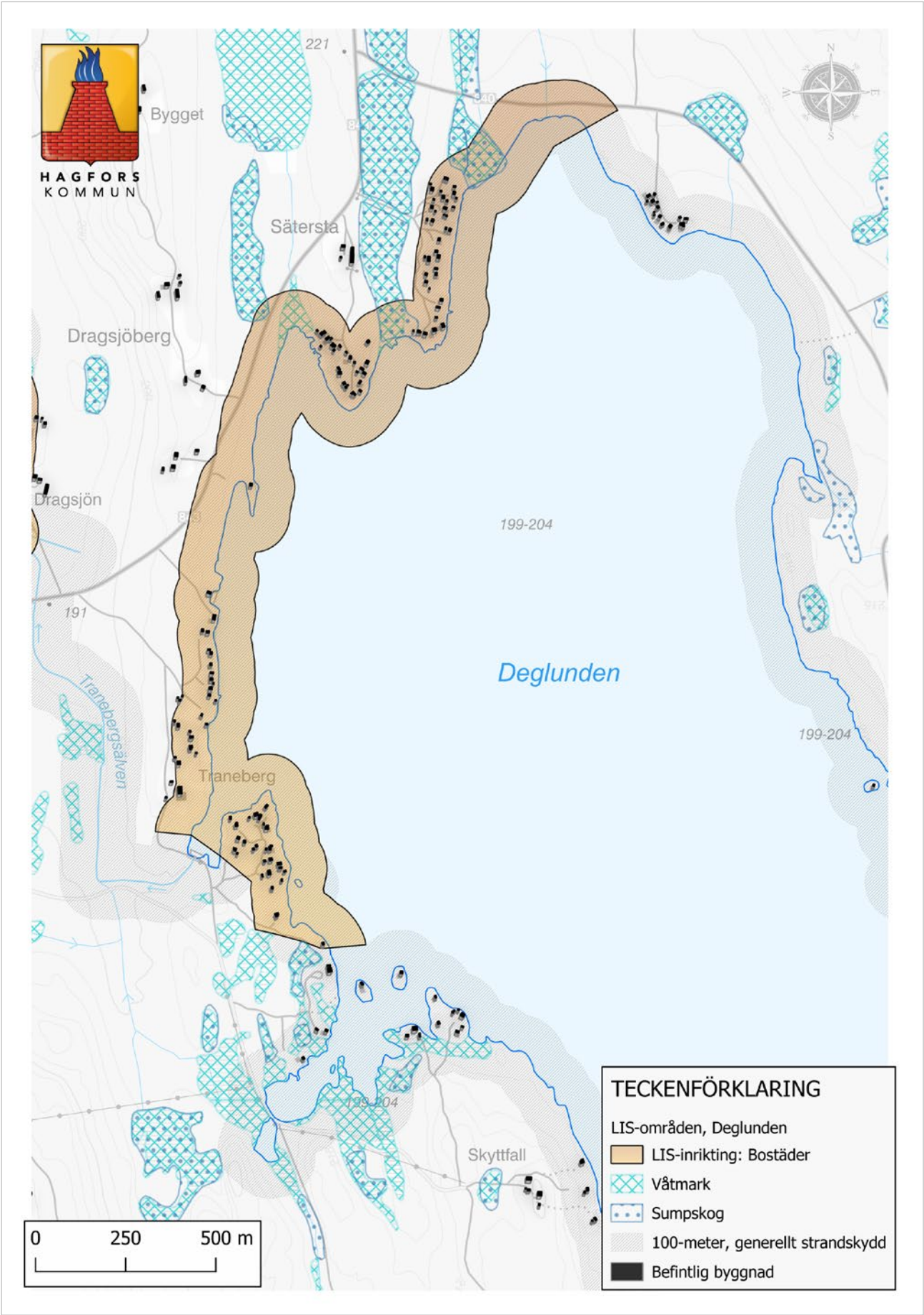
Motiv

För att bostäderna ska fortsätta vara attraktiva måste sannolikt en viss omvandling ske, med bildande av större tomter som ger möjlighet till att bygga större hus. Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse och landskapsbild.

Riktlinjer Deglunden

- ◆ Detaljplan krävs vid större exploatering av samlad bebyggelse. Enstaka tillägg i form av spridd bebyggelse kan hanteras genom förhandsbesked/bygglov samt strandskyddsdispens
- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och bygghuset utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Översiktsplanens ställningstagande kring nybyggnation i områden med förhöjda radonhalter ska beaktas.

Karta LIS-område Deglunden

Värmullen

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	11 250 m	2 400 m	2 för bostäder

Allmän beskrivning/Markanvändning

Värmullen har två nya LIS-områden med inriktning "Bostäder". Marken är privatägd samt innehar 100 meter generellt strandskydd. LIS-området i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom ett tillskott av arbetstillfällen samt genom att tillsammans med övrig bebyggelse ge underlag till service i Hagfors. I Värmullen finns ett befintligt LIS-område runt om sjön från gällande LIS-plan 2014.

Värmullen är en grund sjö med stor omsättning av vatten i den södra delen genom Uvåns genomrinning. Östra stranden från Bagg-Anders fall och mot Skålviken är relativt brant. Värmullen ligger under högsta kustlinjen, och stränderna består mestadels av finkornigt material och är vegetationsrika.

Natur, växt- och djurliv

Inga speciella naturvärden som är kända inom LIS-områdena.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Längs västra sidan av sjön går NKLJ-banan som har dressinuthyrning mellan Hagfors och Uddeholm.

Kulturvärden och fornlämningar

Inga speciella kulturvärden är kända inom LIS-områdena.

Vattenkvalitet

Värmullen är en sjö i Uvåns nedre lopp med snabb omsättning. I slutet av 1890-talet tämjdes Hagforsen, Hagfors Järnverk byggdes och alla mindre hyttor i Uddeholmsbolagets ägo lades ner. 1959 erhöll bolaget rätt att "företaga utfyllnad i Vermullen med avfallsprodukter". Slaggutfyllnaden omfattning är cirka en femtedel av sjöns ursprungliga yta. Sanitärt avlopp från staden och

järnverket rann fram till 1972 orenat ut i Värmullen som i folkmun kallades "Dyngsjön". 1972 byggdes Lappkärrs reningsverk med modern trestegsrening. Järnverket ordnade med rening av sitt processvatten vid samma tid. Näringsrikt orenat avloppsvatten kom alltså ut i Värmullen runt 100 år, och påverkade givetvis sjön. Tillväxten av alger var stor. Dessa bröts inte ner fullt ut på grund av den syrebrist som kan uppstå periodvis i sjön, utan en depå av fosfor ligger på botten av sjön. Då vattnet blir syrefattigt frigörs fosfor från bottensedimenten och orsakar extra planktontillväxt, så kallad intern gödning. Det är återkommande problem med syresättning av Värmullens bottenvatten sommartid. Syrebristen orsakas av stor tillförsel av organiskt material via Uvån från skogsmarken, en naturlig tillförsel som blir större vid kraftiga regn. Värmullen är grund och djuphålan är begränsad. Därmed är syreförrådet i sjön litet. Vid de tillfällen Stjärnsforsdammen är stängd sommartid förvärras situationen. Värmullen är den av få sjöar i Värmland som klassats med dålig ekologisk status. Dessutom finns bundet i sjöns bottensediment miljögifter från tidigare utsläpp, vilket gör att sjön även får en dålig kemisk klassning. Hur mycket som nuvarande verksamheter påverkar sjön samt hur mycket som är "gamla synder" är också oklart.

2017-2019 pågick Värmullenprojektet med bland annat Klarälvens vattenråd som bland annat skulle undersöka dessa frågor och ta fram en åtgärdsplan. Projektet tog fram en stor mängd ny data och bekräftade problem med interngödning och syrebrist i bottnarna, starkt kopplat till den dåliga genomströmningen i sjön på grund av reglering i kombination av att sjön är recipient för bland annat Hagfors stad och järnverk. Arbetet med att verkställa åtgärdsplanen fortgår i samverkan med kommunen, Uddeholms AB med flera.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): Otillfredsställande

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021): Uppnår ej god

Landskapsbild

Vid Värmullens östra strand ligger Hagfors tätort med bruket medan den västra sidan har mer spridd bebyggelse och lantlig miljö. Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse och landskapsbild.

Infrastruktur och service

Värmullens östra och norra strand står i direktförbindelse med Hagfors centrum genom Storgatan som trafikeras av busslinjen Hagfors-Torsby. Närmaste hållplats ligger i anslutning till LIS-området.

LIS-områdena vid Värmullen ligger strax utanför verksamhetsområde för VA i Hagfors. Närmaste serviceort är Hagfors som ligger 4 km söder om området.

Risk och hälsa

Radon förekommer i området och bör därför undersökas.

Förslag LIS-område Värmullen

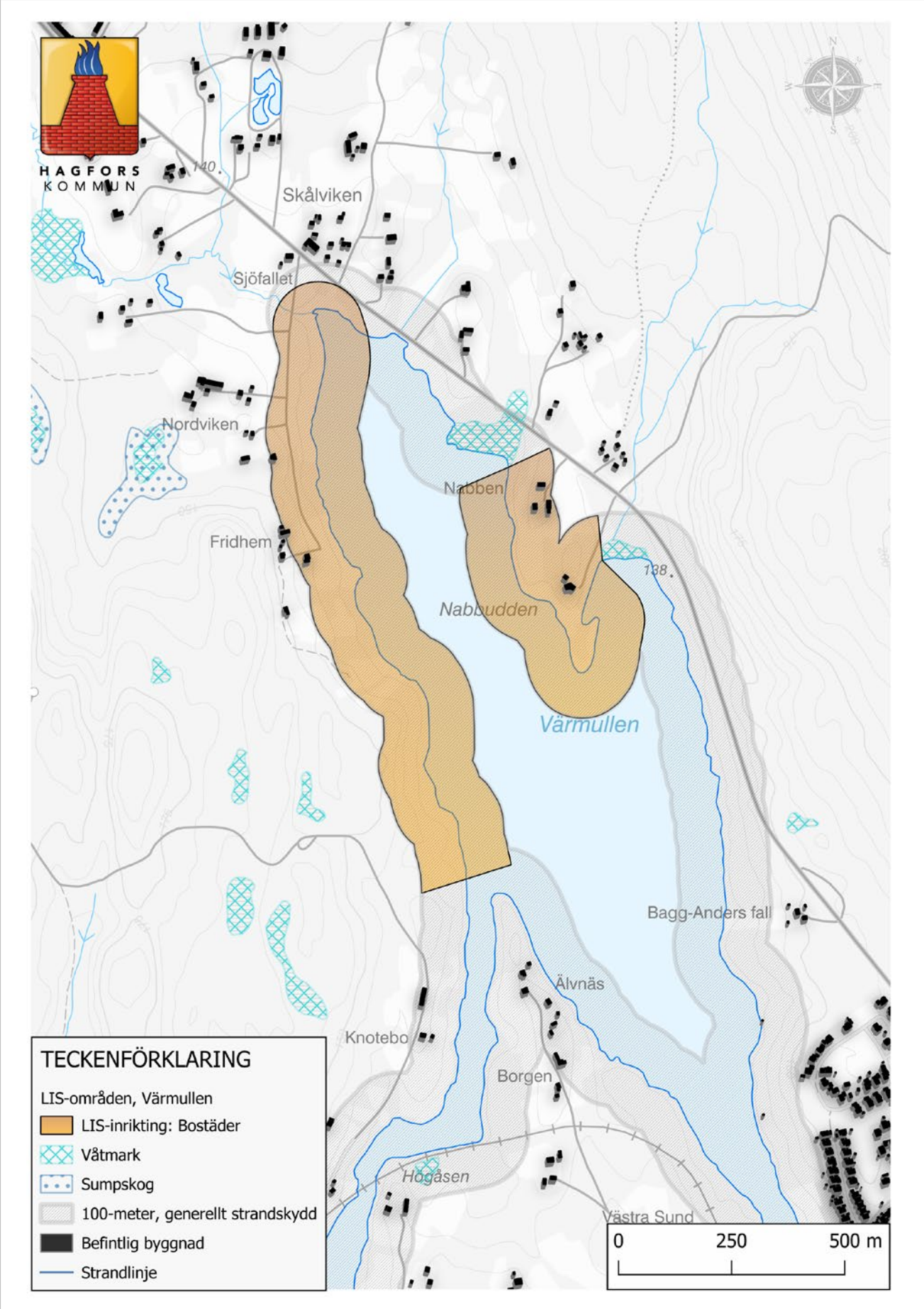
Motiv

LIS-utpekandena motiveras av syftet att förtäta och utveckla attraktiva bostäder i området. LIS-området i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom ett tillskott av arbetstillfällen och underlag till service i Hagfors.

Riktlinjer Värmullen

- ◆ Detaljplan krävs vid större exploatering av samlad bebyggelse. Enstaka tillägg i form av spridd bebyggelse kan hanteras genom förhandsbesked/bygglov samt strandskyddsdispens
- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och bygghkontoret utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Översiktsplanens ställningstagande kring byggnation i områden med förhöjda radonhalter ska beaktas.

Karta LIS-område Värmullen

Stor-Ullen

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	24 500 m	2 400 m	1 för bostäder

Allmän beskrivning/Markanvändning

Stor-Ullen har ett nytt LIS-område med inriktning “Bostäder”. Marken är privatägd samt innehar 100 meter generellt strandskydd. LIS-utpekandet motiveras av syftet att förtäta och utveckla attraktiva bostäder i området. LIS-området i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom ett underlag till service i Hagfors.

Stor-Ullen är ett vattenskyddsområde vilket innebär att området har ett särskilt skydd enligt miljöbalken för att säkra tillgången till rent dricksvatten. För Stor-Ullen finns skyddsföreskrifter som ställer krav på hur marken får användas. Det finns två “zoner” för området, i zonen närmast vattentäkten är det tillåtet enligt skyddsföreskrifterna att bland annat bygga bostäder.

Stor-Ullen är en stor sjö belägen i ett kuperat skogslandskap med varierande skog. Sjön ligger i ett glesbefolkat område. Topografin i området är varierad och en stor del av sjöns stränder är skogsbevuxna med några partier av våtmark. Runt sjön finns både permanentboende och fritidshus.

Natur, växt- och djurliv

Området vid Ullensjöarna består av skog med goda växtförhållanden, eftersom en del grönsten finns i berggrunden. Stora Ullen är högt värderad som dricksvattenkälla till norra Värmlands största vattenverk.

I Stor-Ullen finns ett ursprungligt rödingbestånd som omtalas redan på 1700-talet. Rödingen är av en storväxande art som lever i kalla sjöar och kräver en god syresättning av vattnet. Rödingbeståndet finns kvar sedan Ullens tid som issjö. Övriga fiskarter är abborre, nors, lake och öring. Storrödingen leker på botten upp till 10 meters djup. För att stärka rödingbeståndet infördes totalt fiskeförbud i sjön mellan 1987 och 1989, 1990 rådde fiskeförbud i halva sjön. Idag råder fiskeförbud under rödingens lek mellan den 10 okt till

den 15 nov. För att inte förstöra lekbottarna har en överenskommelse träffats mellan fiskevårdsföreningen och kraftbolaget att Stor-Ullen tappas ner 6 decimeter på hösten, och sedan sker ingen ytterligare sänkning under vintern. Tillflöde kommer dels från Lill-Ullen och Bjursjön, men även från källor i sjöns botten. Stor-Ullen regleras genom denna överenskommelse ytterst måttligt med en medelamplitud sedan 1993 på mindre än en meter.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Stor-Ullen är en högt värderad fiske- och rekreationssjö.

Kulturvärden och fornlämningar

Vid Ullensjöarnas stränder har man funnit stenåldersboplatser. Före asagudarnas religion tillbads en gud vid namn Ull - förknippad med sol- (fruktbarhets)dyrkan. Om sjön är uppkallad efter denna gud kan det vittna om att sjöarna allt sedan bronsåldern har haft en obruten betydelse för folket i bygden - och det vill vi gärna tro när man skådar ut över den mäktiga och solglittrande sjön. Vid Stor-Ullens utlopp fanns en bysamling med skola och skogsarbetarstation Mana. Härför kom mycket av det kol som Hagfors järnverk behövde i slutet av 1800-talet. 1920 byggdes järnvägen Ullenbanan hit, främst för virkestransporter. Från Hagfors huvudbangård gick under brant stigning en sju kilometer lång skogsbana till Stor-Ullens utlopp vid Hagälven. Banan fanns kvar till 1940-talet då timmerbilarna tog över.

Vattenkvalitet

Sjön Stor-Ullen är en stor, djup sjö (75 m djup) som möjligtvis får en del av sitt vatten genom grundvattenkällor i sjöns botten (obekräftade källor). Stor-Ullen är vattentäkt för Hagfors och Munkfors kommuner, samt del av Forshaga kommun. Hela tillrinningsområdet är vattenskyddsområde för Ullens vattentäkt. Restriktioner finns mot användning av skogsgödselmedel och

petroleumprodukter inom skyddsområdet, och inga avloppsanläggningar får anläggas. Hagfors kommun har vattendom om uttag på 2,2 miljoner kbm per år. Idag är kommunens uttag ca 1,5 miljoner kbm/år efter påkopplingen av Munkfors och Olsäter till Ullenverken.

För Stor-Ullen finns vattenskyddsföreskrifter.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021): Måttlig

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021): Uppnår ej god

Fria stränder och tillgänglighet

Ny bebyggelse bedöms kunna placeras lämpligt i landskapet på så sätt att en naturlig fri passage kan skapas mellan bebyggelse och strandlinjen samt säkerställa att den långsiktiga tillgången till rent dricksvatten.

Infrastruktur och service

Stor-Ullen är tillgänglig via lokala vägar vilket möjliggör transporter och underhåll av infrastrukturen. Ingen kollektivtrafik finns runt sjön. Det är cirka 7 km till Hagfors tätort där service, livsmedelsbutiker, skolor med mera finns.

Fastigheterna runt sjön Stor-Ullen är inte anslutna till kommunalt VA.

Risk och hälsa

Att bygga inom ett vattenskyddsområde innebär ett antal potentiella risker och svårigheter. En risk är att föroreningar i vattnet från byggnation, avlopp eller dagvatten kan tränga sig ner i marken och nå grundvattnet som försörjer dricksvatten. Även risker finns för förändrad markanvändning och infiltration, svårigheter med räddning och sanering vid olyckor, bristande enskilda avlopp och rening.

Det finns många potentiella risker men med noggranna skyddsåtgärder kan man säkerställa att byggnation inte äventyrar den långsiktiga tillgången till rent dricksvatten. Området anses vara lämpligt för ändamålet.

Radon förekommer i området och bör därför

undersökas.

Förslag LIS-område Stor-Ullen

Motiv

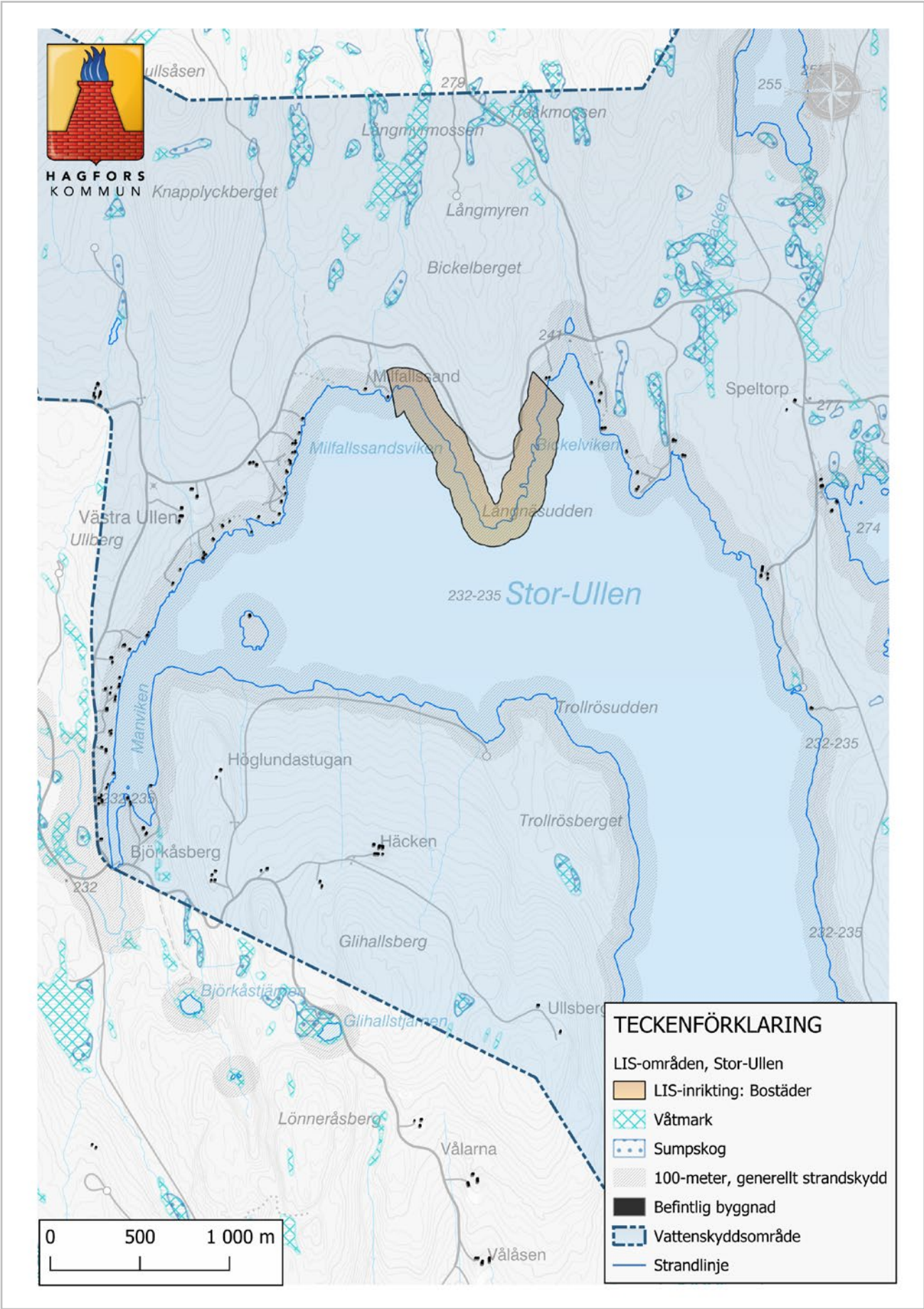
Syftet med LIS-området är att förtäta och utveckla attraktiva bostäder i området. Områdena runt sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom att tillsammans med övrig fritidshusbebyggelse ge underlag till service i Hagfors. Det förslagna LIS-området ligger inom den inre skyddszonen, där bostadsbebyggelse inte är förbjuden utan kan tillåtas om risker förebyggs.

Genom lämplig placering, tekniska lösningar, skyddsåtgärder och övervakning kan vattenskyddet upprätthållas. Vid exploatering i området ska skyddsföreskrifterna för området tillämpas.

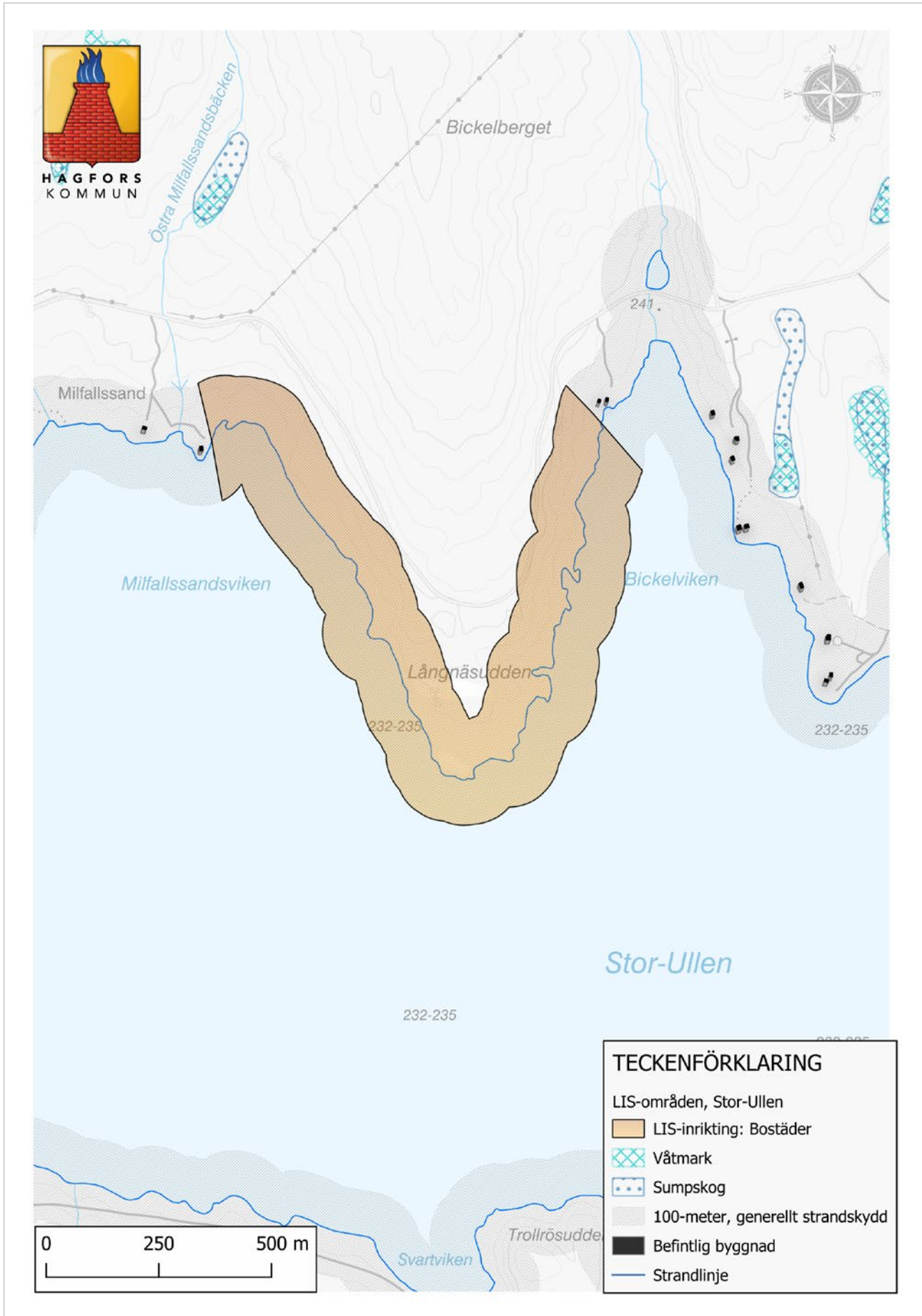
Riktlinjer Stor-Ullen

- ◆ Skyddsföreskrifterna för vattentäktens inre skyddsområde ska följas
- ◆ Dricksvattenförsörjningen ordnas med egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning och slutna tank. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och byggavdelningen utifrån gällande skyddsföreskrifter för vattentäkten
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Översiktsplanens ställningstagande kring byggnation i områden med förhöjda radonhalter ska beaktas
- ◆ Väganläggning bör utföras så att dagvattnet kan fördröjas och infiltreras.

Karta översikt delar av Stor-Ullen

Karta LIS-området i Stor-Ullen

Busken

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	12 700 m	3 500 m	1 för turism och friluftsliv

Allmän beskrivning/Markanvändning

Busken har ett nytt LIS-område med inriktning “Turism och Friluftsliv”. Marken är privatägd samt innehar 100 meter generellt strandskydd. LIS-området i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling genom turistnäring och aktiviteter kopplat till friluftsliv.

Busken är en sjö i ett kuperat skogslandskap. Topografin runt sjön varierar. Busken är reglerad av en damm som förnärvarande är föremål för utredning och eventuell dammutrivning. Detta har lett till att vattennivån i sjön är lägre än normalt och eventuella åtgärder kan komma att påverka förutsättningarna för området. Omgivningen förväntas dock anpassa sig till den nya vattennivån.

Natur, växt- och djurliv

Busken finns med i kommunens naturvårds- och friluftsplan för att bevara områdets höga natur- och friluftsvärden. Djur- och växtlivet kring sjö är varierat. Naturmiljön består främst av blandskog.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Busken är en högt värderad sjö när det kommer till rekreation.

Kulturvärden och fornlämningar

Vid Busken har man funnit mängder av rester från stenåldern. Om dessa fynd kan anses vara representativa för sjöarna i skogslandskapet, vilket mycket idag talar för, så vittnar de om en stor aktivitet från jägarstenåldern. Fornlämningarna inom LIS-området är boplatser, utan synlig anläggning och osäker utsträckning. På grund av närområdets fornlämningsbild kan det inom ramen för vidare prövning bli aktuellt med en arkeologisk utredning.

Vattenkvalitet

Busken är en sjö med orörda stundtals branta stränder, lättillgänglig för det rörliga friluftslivet,

med vackra omgivningar. I fiskbeståndet märks siklöja och i uppgifter från mitten av 1950-talet omtalas ett gott slom (nors)fiske i Busken. Slom fiskas vid leken i maj på natten. Vid den tiden iskanten låg vid Stor-Ullens nordkant hade Stor-Ullen sitt utlopp genom Busken. Det finns en brant dalgång där denna istida flod rann. En smal vik möter denna branta dalgång i norr. Stenåldersboplatser finns runt hela sjön. Busken är reglerad med amplituden 2,7 m, vilket innebär att en stor del av utloppsviken blir torrlagt vid lägsta vattennivå. Detta kan kraftigt skada siklöja och annan höstlekande fisk om rommen blir infrys i is under kraftig vintertappning. Under 2019 samrådde kraftdamsägarna om utrivning av dammen. Klassningen är måttligt ekologisk status på grund av flödesregleringar och bristande konnektivitet.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): Måttlig

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): Uppnår ej god

Landskapsbild

Utveckling av turism och friluftslivet bedöms inte innebära någon nämnvärd förändring på landskapsbilden. Utvecklingen ökar områdets attraktivitet och gynnar turismens och det rörliga friluftslivets intressen. Här finns många stigar som är av intresse för friluftslivet. Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med landskapsbild.

Infrastruktur och service

Vid sjön finns inga större vägar, vägarna vid Busken är mindre grusvägar. Ingen kollektivtrafik finns runt sjön. Det är cirka 14 km till Sunnemo tätort där service, livsmedelsbutiker, skola med mera finns.

Runt sjön finns inte kommunalt VA.

Risk och hälsa

Radon förekommer i området och bör därför undersökas.

Förslag LIS-område Busken

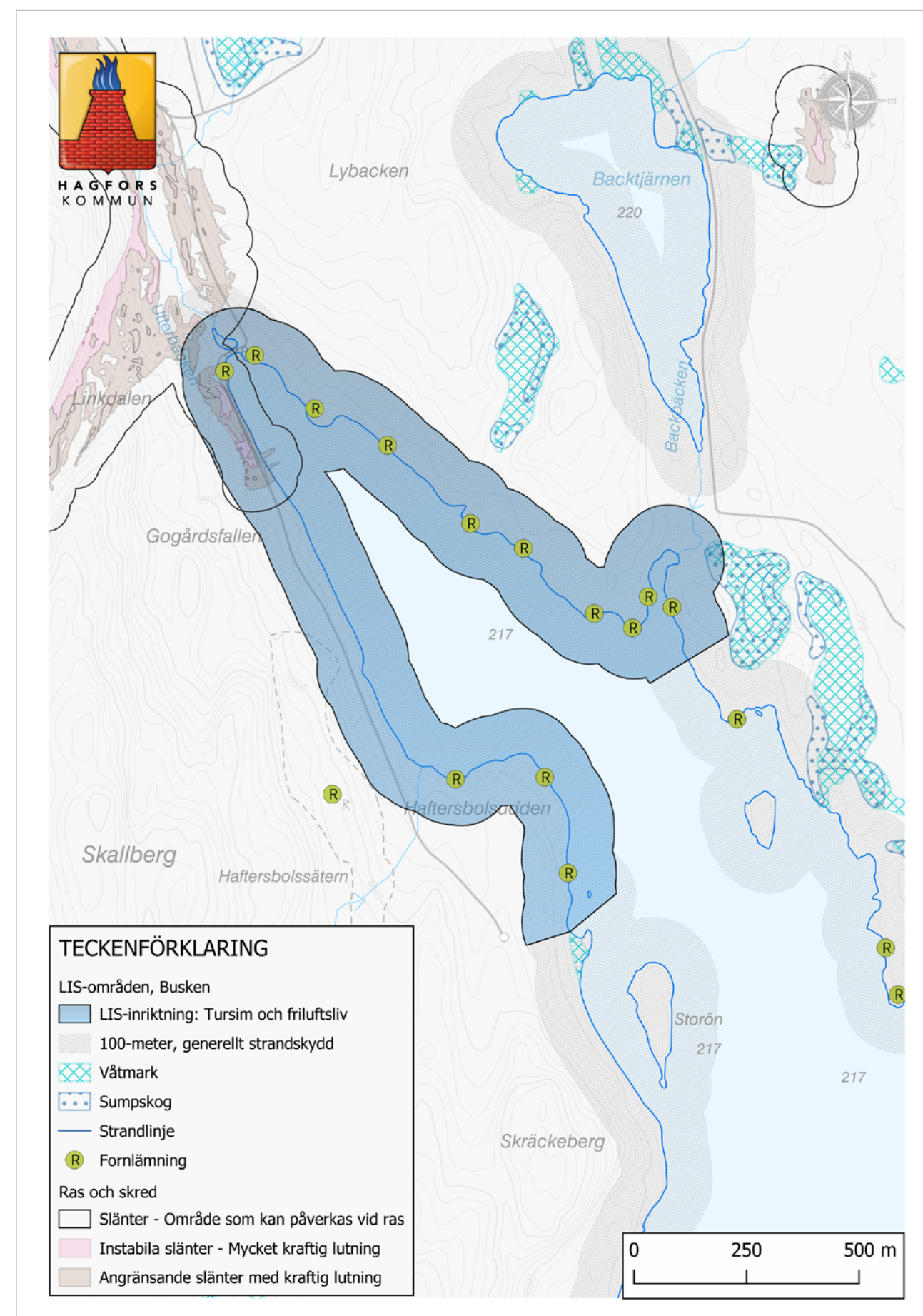
Motiv

LIS-utpekandet motiveras av syftet att utveckla turism- och friluftslivet i området samt landsbygdsutveckling. Utvecklingen bedöms kunna stärka Sunnemo och Hagfors som besöksmål samt ge underlag för service.

Riktlinjer Busken

- ◆ Dricksvattenförsörjningen ordnas med egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och bygghuset utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för ras och skred ska beaktas
- ◆ Översiktsplanens ställningstagande kring nybyggnation i områden med förhöjda radonhalter ska beaktas
- ◆ Turism och friluftsliv ska ha en platsutveckling som sker på ett varsamt sätt med hänsyn till natur- och kulturvärden.

Karta LIS-område Busken

Skärgen

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	13 734 m	900 m	1 för bostäder

Allmän beskrivning/Markanvändning

Skärget har ett nytt LIS-område med inriktning “Bostäder”. Marken är privatägd samt 100 meter generellt strandskydd gäller. Etableringarna kan ge ett ökat underlag för service i Sunnemo. I Skärgen finns 4 befintliga LIS-områden från gällande LIS-plan 2014.

Skärgen är en mycket vacker sjö med branta stränder. Skärgen kommer av ordet skär i betydelsens berg, vilket passar bra in på sjön, vars östra strand består av en brant av hyperitberg. Sommarstugor ligger koncentrerade till sjöns norra ände.

Natur, växt- och djurliv

På östra sidan av sjön, vid Bockberget, finns områden med nyckelbiotoper. Jordbacktjärnarna är ett Natura 2000-område som innefattar två små fisklösa tjärnar, vilka är belägna i sänkor i en starkt bergkuperad skogstrakt. De ligger på gränsen mellan Skärgens och Grässjöns avrinningsområden, där den västra rinner till Skärgen och den östra till Svartån.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Sportfiske förekommer.

Kulturvärden och fornlämningar

Inom området finns inga identifierade riksintressen för kultur och inte heller några registrerade fornlämningar.

Vattenkvalitet

Skärgen är klassad med måttlig ekologisk status på grund av bl.a. reglering. Skärgen mynnar i Skärgesälven. Skärgen har dämts med ett flottledsutslag som är upphävt. Utredning bör göras om dammen. I dag regleras Skärgen ytterst måttligt, endast cirka 0,5 meter.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): Måttlig

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021): Uppnår ej god

Infrastruktur och service

Vid sjöns norra ände passerar Sunnemovägen som går mellan Munkfors och Sunnemo. Till Sunnemo, där viss service och pendlingshållplats finns, är det omkring 4 km vilket gör detta till ett bra bostadsläge ur pendlingssynpunkt. Avståndet till Munkfors centrum är omkring 5 km.

Närmaste verksamhetsområde finns i Sunnemo, som ligger fem kilometer från Skärgen. Inga kommunala VA-ledningar finns i närheten av sjön.

Risk och hälsa

Radon förekommer i området och bör därför undersökas.

Förslag LIS-område Skärgen

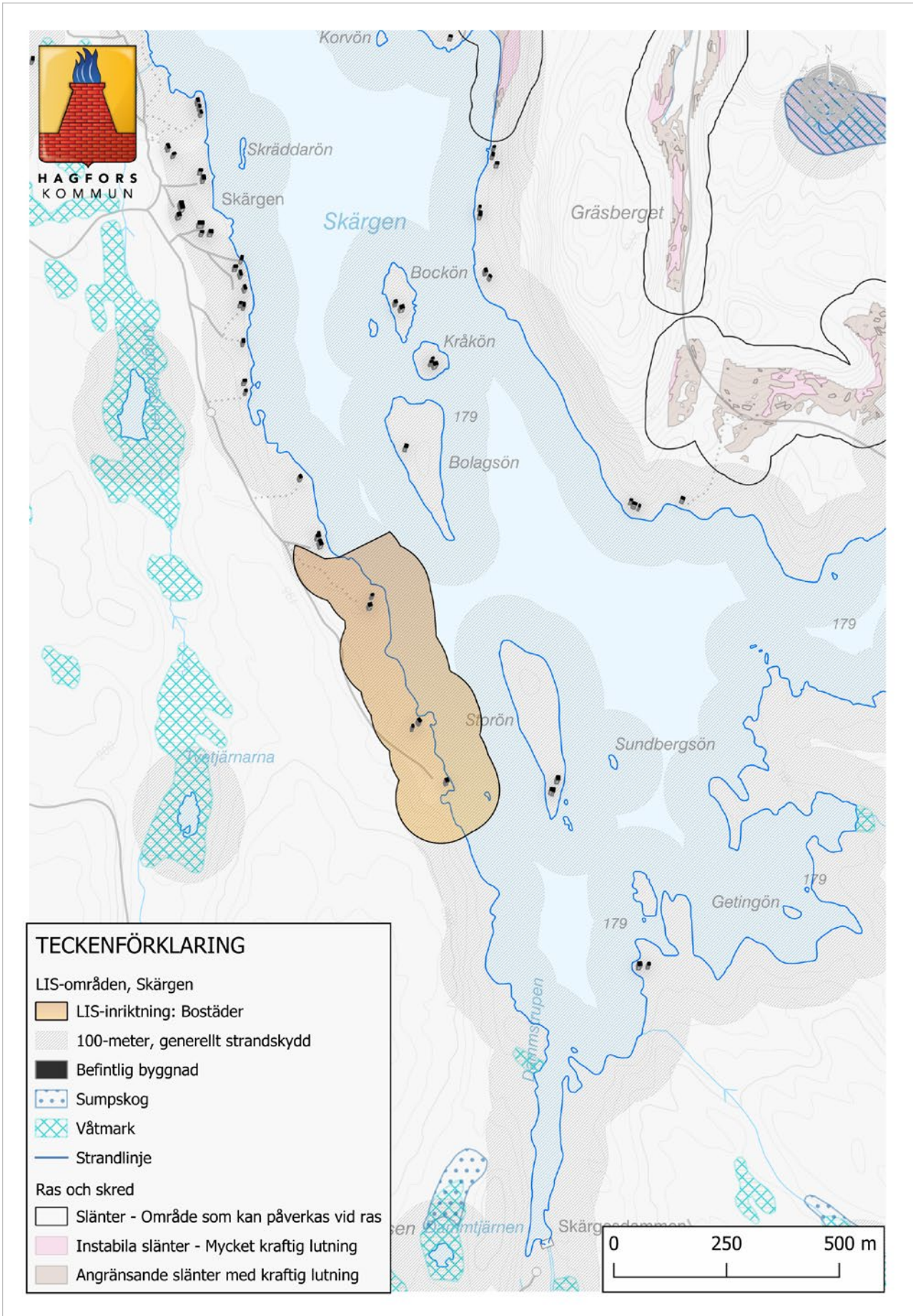
Motiv

Områdets attraktion ligger i att de är omgivna av vidsträckta skogar och har utblick över sjön. Området kan bidra till landsbygdsutveckling både i Sunnemo och Munkfors genom ökat underlag till service på dessa orter. Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse och landskapsbild.

Riktlinjer Skärgen

- ◆ Detaljplan krävs vid större exploatering av samlad bebyggelse. Enstaka tillägg i form av spridd bebyggelse kan hanteras genom förhandsbesked/bygglov samt strandskyddsdispens
- ◆ Dricksvattenförsörjningen ordnas med egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och byggkontoret utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Översiktsplanens ställningstagande kring nybyggnation i områden med förhöjda radonhalter ska beaktas.

Karta LIS-området Skärgen

Stor-Jangen

Strandskydd	meter strand	meter LIS-område	antal LIS
100 m	5 650 m (Hagfors kommuns del av sjön)	2 350 m	3 för bostäder 1 för bostäder, turism och friluftsliv

Allmän beskrivning/Markanvändning

Stor-Jangen har 4 nya LIS-områden, 3 stycken med inriktning “Bostäder”, och 1 område för “Bostäder, turism och friluftsliv”. Marken är privatägd samt innehåller 100 meter generellt strandskydd. LIS-områdena i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling för boende och för turism- och friluftslivet. Stor-Jangen utgör kommungräns mot Sunne kommun.

Stor-Jangen är en sjö i ett skogslandskap belägen cirka 2 mil från Råda tätort och 2,4 mil från Sunne tätort. Det finns fritidshus och permanentboende vid sjön, vilket gör det till en attraktiv plats.

Natur, växt- och djurliv

Blandskog och sankmarker med varierande topografi. Vid provfiske har bland annat abborre, gers, mört och sik fångats i sjön.

Friluftsliv, intressen och rekreation

Området berörs inte av några riks- eller regionala intressen. Badplats finns vid norra stranden. Sjön är populär för fiske.

Kulturvärden och fornlämningar

Inom området finns inga identifierade riksintressen för kultur och inte heller några registrerade fornlämningar.

Vattenkvalitet

Stor-Jangen är en sjö i Hagfors kommun och Sunne kommun i Värmland. Sjön är 22 meter djup, har en yta på 3,99 kvadratkilometer och befinner sig 188,1 meter över havet. Vattenförekomstens ekologiska status bedöms vara god. Sjön är dock påverkad av bristande konnektivitet.

Ekologisk status förvaltningscykel 3 (2017- 2021): God

Kemisk status förvaltningscykel 3 (2017-2021): Uppnår ej god

Infrastruktur och service

Vid sjön finns väg 907, vägarna in till Stor-Jangen är mindre grusvägar. Ingen kollektivtrafik finns runt sjön. Det är cirka 2 mil till Råda tätort och 2,4 mil till Sunne tätort där service, livsmedelsbutiker, skola mm finns.

Runt sjön finns inte kommunalt VA.

Risk och hälsa

Radon förekommer i området och bör därför undersökas.

Förslag LIS-område Stor-Jangen

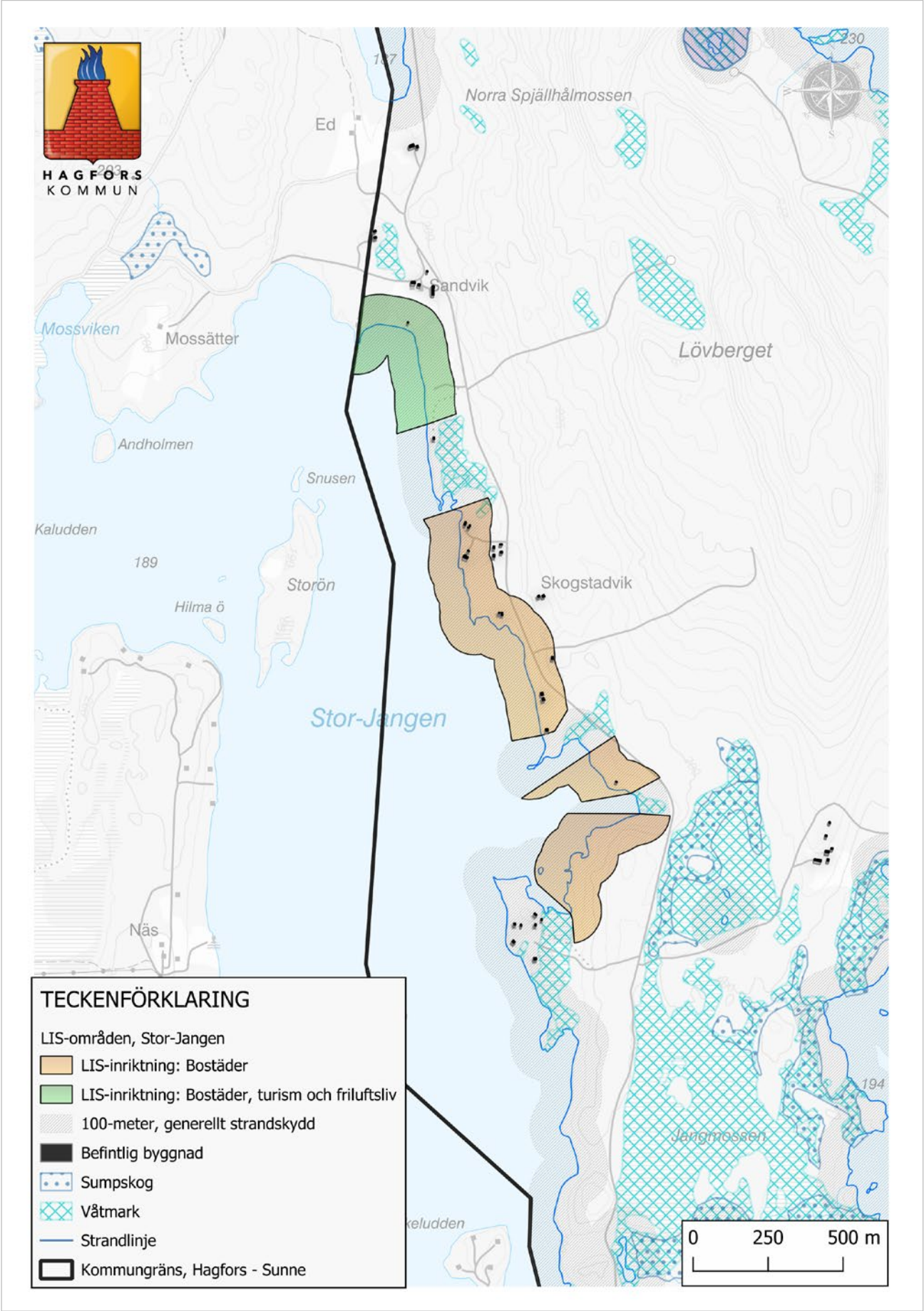
Motiv

LIS-områdena i sjön kan bidra till landsbygdsutveckling för boende men även för turism- och friluftslivet. Utvecklingen bedöms kunna stärka Hagfors och Sunne kommun som besöksmål samt ge underlag för service i närliggande tätorter. Ny- och ombyggnations utformning ska harmonisera med omgivande bebyggelse och landskapsbild.

Riktlinjer Stor-Jangen

- ◆ Dricksvattenförsörjning ordnas via egen vattenbrunn
- ◆ Spillvatten renas med enskild VA-anläggning. Krav på rening och skyddsnivå verkställs av Miljö- och bygghuset utifrån sjöns vattenstatus
- ◆ Översiktsplanens förhållningssätt för skyfall och översvämning ska beaktas samt klimatrelaterade risker
- ◆ Förekomst av natur-, kultur-, och friluftsvärden ska eventuellt utredas inom ramen för fortsatt prövning för land och vattenområde. Områdets utformning ska ta hänsyn till befintliga värden
- ◆ Översiktsplanens ställningstagande kring nybyggnation i områden med förhöjda radonhalter ska beaktas
- ◆ Turism och friluftsliv ska ha en platsutveckling som sker på ett varsamt sätt med hänsyn till natur- och kulturvärden.

Karta LIS-område Stor-Jangen

6 GENOMFÖRANDE

Kapitlet beskriver hur översiktsplanen ska genomföras och hållas aktuell över tid. Det förklarar hur kommunen följer upp och reviderar planen genom planeringsstrategier och andra verktyg. Här redovisas också vilka åtgärder och insatser som krävs för att nå målen i planen, samt vilka aktörer som ansvarar för genomförandet.

GENOMFÖRANDE

Översiktsplanen är kommunens avsiktsförklaring gällande mark- och vattenanvändning, innehållande ställningstaganden för kommunens utveckling med blicken mot 2040. Översiktsplanens intentioner och ställningstaganden ska bland annat beaktas i flera fall av statlig och regional planering och prövning.

Genomförande av en översiktsplan sker genom löpande planering, där strategiska beslut och planeringsstrategier används för att uppdatera planen och styra kommunens utveckling.

Genomförande och aktualitet

Sedan den 1 april 2020 finns ändringar i plan- och bygglagen som gäller kommunens översiktsplanering. Kravet enligt den nya lagstiftningen är att kommunen i början av varje mandatperiod, senast 24 månader efter ett ordinarie val till kommunfullmäktige, ska anta en planeringsstrategi. Denna planeringsstrategi ska utvärdera om kommunens ställningstaganden i översiktsplanen fortsatt är aktuella och beskriva kommunens eventuella behov av revideringar eller fortsätta arbetet med översiktsplaneringen. Detta bidrar till att översiktsplaneringen blir mer kontinuerlig och dess genomförande följs upp på ett tydligare sätt. Om en planeringsstrategi inte antas inom lagstadgad tid kommer översiktsplanen automatiskt anses som inaktuell, vilket bland annat innebär att det blir svårare och mer tidskrävande att arbeta med nya detalplaner och bygglov.

Genomförandet av översiktsplanen konkretiseras när beslut tas kring användningen av mark- och vattenområden i olika processer och ärenden. I planen formuleras en rad kommunala förhållningssätt och planeringsinsatser som kommer att krävas för att den utpekade inriktningen i översiktsplanen ska bli verklighet. Genom att följa upp

översiktsplanen säkerställs även att den fungerar som ett vägledande dokument.

Genomförandeplan

Arbetet med att genomföra en översiktsplan är komplext och tar tid. I en värld som förändras snabbt är det viktigt att Hagfors kommun är redo att möta nya utmaningar och anpassa sig till förändringar. Översiktsplanen skapar en gemensam grund och inriktning för samtliga av samhällets aktörer.

Genomförandet av översiktsplanen sker dels genom den efterföljande planeringen, dels genom att översiktsplanen följs upp och kontinuerligt hålls aktuell. Kommunen har många verktyg till sin hjälp, men flera aktörer behövs för att genomföra intentionerna i översiktsplanen. Översiktsplanen visar en önskad utveckling fram till 2040, och visar de fysiska möjligheterna för det. Nedan listas åtgärder som krävs av kommunen för att genomföra översiktsplanens utpekade inriktning.

Tabell 5. Åtgärdslista för översiktsplanen			
Åtgärder	Syfte	Tidplan	Ansvar
Översiktsplanering i form av planeringsstrategin	Bedöma vilka delar av kommunens översiktsplan som är aktuella, baserat på nya förutsättningar som lagkrav, nationella mål, politisk vilja eller ny kunskap.	Ska aktualiseras vart fjärde år	Samhällsbyggnadsavdelningen
Intern uppföljning av översiktsplanen	Tillämpning och genomförande	Kontinuerligt	Samhällsbyggnadsavdelningen
Fördjupad översiktsplan för Hagfors tätort	Möjliggöra tätortsutveckling med verksamheter och bostäder i Hagfors tätort	När behov uppstår	Samhällsbyggnadsavdelningen
Kulturarvsplan (TÖP)	Redovisa byggnadsverk, allmänna platser och bebyggelseområden som är särskilt värdefulla	Pågående	Barn- och bildningsavdelningen Samhällsbyggnadsavdelningen
Detaljplan för särskilt boende	Möjliggöra för framtida utveckling av särskilt boende och ny markanvändning för bostäder.	Pågående	Samhällsbyggnadsavdelningen
Detaljplan för kriminalvårdsanläggning	Möjliggöra för framtida utveckling av en ny kriminalvårdsanläggning.	Pågående	Samhällsbyggnadsavdelningen
Eventuella detaljplaner för industri/ verksamhetsmark	Utveckling för industri- och verksamhetsändamål	När behov uppstår	Samhällsbyggnadsavdelningen
Eventuella detaljplaner i LIS-områden	Möjliggöra landsbygdsutveckling i strandnära läge	När behov uppstår	Samhällsbyggnadsavdelningen
Lovgivning	Möjliggöra landsbygdsutveckling	Kontinuerligt	Samhällsbyggnadsavdelningen
Revidera Hagforsstrategin	Hagfors kommuns styrdokument med kommunala målsättningar.	Kontinuerligt	Kommunledningsavdelningen

Åtgärder	Syfte	Tidplan	Ansvar
Risk och sårbarhetsanalys	Underlag för planering och beslut om åtgärder i syfte att minska sårbarheter och brister samt stärka krishanteringsförmågan.	Ska revideras vart fjärde år	Kommunledningsavdelningen Samhällsbyggnadsavdelningen Räddningstjänsten
Revidera Naturvård- och friluftsplan	Vägledande beslutsunderlag för naturvårds- och friluftsintressen och ge riktlinjer för arbetet.	Kontinuerligt	Samhällsbyggnadsavdelningen
Energi- och klimatplan	Ta fram en aktuell och användarvänlig energi- och klimatplan	Pågående	Samhällsbyggnadsavdelningen
Handlingsplan för bostadsförsörjning	Kommunens mål för bostadsförsörjningen och planerade insatser	Ska revideras vart fjärde år	Samhällsbyggnadsavdelningen
Vattentjänstplan	Kommunens långsiktiga planering för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster.	Pågående	Samhällsbyggnadsavdelningen
Dagvattenhanteringsplan	Kunskapsunderlag	Pågående	Samhällsbyggnadsavdelningen
Verka för standardhöjning på statliga vägnätet	God standard och erforderligt underhåll	Kontinuerligt	Samhällsbyggnadsavdelningen Trafikverket
Dialog med Region Värmland gällande förbättrad kollektivtrafik	Förbättrade möjligheter till hållbart resande inom landsbygder och tätorter	Kontinuerligt	Samhällsbyggnadsavdelningen Region Värmland
Arbeta för anläggande av gång- och cykelvägar/säkra cykelstråk	Möjliggöra trafiksäker cykelväg och pendling	Kontinuerligt	Samhällsbyggnadsavdelningen Region Värmland Trafikverket
Rastplatsen i Råda	Åtgärder för att stärka platsen	Pågående	Samhällsbyggnadsavdelningen
Dialog med Svenska kraftnät angående nya ledningar i transmissionsnätet — Karlstadbenet	Ökad överföringskapacitet och elektrifiering	Pågående	Kommunledningsavdelningen Samhällsbyggnadsavdelningen

Åtgärder	Syfte	Tidplan	Ansvar
Kartlägga platser för klimatanpassningsåtgärder	Förebygga och söka statlig bidrag	Kontinuerligt	Samhällsbyggnadsavdelningen
Fortsatt arbete med stabilitetskarteringar	Kunskapsunderlag	När behov uppstår	Samhällsbyggnadsavdelningen
Fortsatt arbetet med översvämningskarteringar i form av lågpunktskarteringar	Kunskapsunderlag	När behov uppstår	Samhällsbyggnadsavdelningen

Politiken i workshop angående kommunens utvecklingsinriktning.

Vy över teknikhusbygget på Gärdet i Hagfors, med de klassiska "höghusa" i bakgrunden.

7 KONSEKVENSER

Kapitlet beskriver hur kommunen systematiskt utvärderar vilka miljö-, sociala och ekonomiska konsekvenser genomförandet av översiktsplanen kan få. Det förklarar vilka metoder och alternativ som har analyserats, hur hänsyn tas till betydande miljöpåverkan samt hur uppföljning och övervakning planeras. Syftet är att säkerställa att planen medverkar till en hållbar utveckling och att viktiga miljöfrågor fångas upp tidigt.

KONSEKVENSER

I kapitlet sammanfattas översiktsplanens förväntade utfall och dess konsekvenser med stöd av genomförd miljökonsekvensbeskrivning.

Sammanfattning av planens möjliga utfall

Utvecklingsinriktningen och markanvändningskartan är relativt flexibel och möjliggör bebyggelse i stora delar av kommunen. Planförslaget utgår från en önskvärd utveckling i både tätorter och på landsbygd.

Översiktsplanen riktar mot att det bör planeras för att begränsa befolkningsminskning och planera för de befintliga kommuninvånarna. Ett ökat fokus på tätorter och landsbygd syftar till att styra utvecklingen mot kommunens styrkor och den efterfrågan som finns. Det ska vara möjligt att leva och verka i tätorterna och på landsbyg-

den, i alla stadier i livet. Utvecklingen ska ske på ett hållbart sätt med ambition att stärka platsens identitet och attraktion. Därav föreslås i översiktsplanen landsbygdsutveckling, nya LIS-områden, ställningstaganden kring jordbruksmark och landsbygd samt nya utvecklingsområden i eller i närheten av tätorter.

Översiktsplanen föreslår att förbättra kommunikationer i olika riktningar för att knyta ihop kommunen med resten av länet och skapa bra förbindelser med omvärlden. Vidare fokuserar översiktsplanen på att möjliggöra för ny verksamhetsmark i anslutning till större kommunikationsstråk.

Stora delar av kommunen utgörs av större sammanhängande skogslandskap. I kommunen finns en god tillgång till natur- och vattenmiljöer. Genom översiktsplanen kan kommunen verka för initiativ som främjar, bevarar och utvecklar natur-, kultur- och friluftsvärden i kommunen med hänsyn och i samspel med andra typer av markanvändningar.

Sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen ska enligt miljöbalken 6 kap. 12 § innehålla de uppgifter som är relevanta med hänsyn till planens innehåll och detaljeringsgrad. En miljöbedömning syftar till att integrera miljöaspekter i planeringen för att främja hållbar utveckling. I miljöbedömningen ska planens miljöeffekter identifieras, beskrivas och bedömas. Den strategiska miljöbedömningen har varit en integrerad del i processen av den kommunomfattande översiktsplanen. Den strategiska miljöbedömningen följer översiktsplanens planeringshorisont som är 2040.

Nollalternativ

Nollalternativet är vad som skulle hända med miljön om inte planförslaget skulle genomföras. För Hagfors kommun är nollalternativet gällande översiktsplan från år 2000 och den som gäller vid fortsatt planering av Hagfors kommuns utveckling och tillväxt.

I nollalternativets huvudsakliga inriktning anges en mer samlad bebyggelsestruktur kring tätorter och kommunikationsstråk. Landsbygdsutveckling och LIS-områden pekades ut men i mindre utsträckning och vid färre vattenförekomster. Bevarandet av orörda naturområden är viktigt. I relation till scenariokorset tolkas gällande översiktsplan luta mot scenario B.

Planalternativ

I miljöbedömningen har sju aspekter miljöbedömts: naturvärden, friluftsvärden, transportbehov, miljökvalitetsnormer för vatten, landskapsbild, buller och klimatrelaterade risker.

Miljöbedömningen visar att det finns vissa risker för negativa konsekvenser vid genomförandet av planförslaget, men sannolikheten för att dessa uppstår varierar och bedöms i flesta fall vara låga. Den största risken avser buller. För samtliga bedömda aspekter har åtgärder föreslagits för att minska risken för negativa konsekvenser.

Planförslaget kan innebära en större miljöpåverkan än nollalternativet främst genom att planförslaget medger en mer spridd utveckling i kommunen. Kommunens inriktning innebär i grunden att utveckling ska kunna vara möjlig i hela kommunen.

Översiktsplanens huvudsakliga inriktningar i relation till scenariokorset ses en inriktning som spänner sig mellan scenario A och scenario B.

